

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

10/2018. (VII. 18.) AB határozat	a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény 3. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	1389
11/2018. (VII. 18.) AB határozat	a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 50/A. § (2) bekezdésével kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról	1401
3263/2018. (VII. 20.) AB határozat	a Kúria Bfv.I.704/2015/9. számú végzése megsemmisítéséről	1412
3264/2015. (VII. 20.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1423
3265/2018. (VII. 20.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1433
3266/2018. (VII. 20.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1441
3267/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1447
3268/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1452
3269/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1455
3270/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1459
3271/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1464
3272/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1467
3273/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1476
3274/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1482
3275/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1487
3276/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1492
3277/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1497
3278/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1502
3279/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1507
3280/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1512
3281/2018. (VII. 20.) AB végzés	bírói kezdeményezés alapján indult eljárás megszüntetéséről	1517

3282/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1524
3283/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1527
3284/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1530
3285/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1534
3286/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1538
3287/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1541
3288/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1543
3289/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1545
3290/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1550
3291/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1555
3292/2018. (VII. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1560

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 10/2018. (VII. 18.) AB HATÁROZATA

a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény 3. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Balsai István, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Pokol Béla, dr. Salamon László, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény 3. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 3.Bpkf.10174/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény (a továbbiakban: Btkátm.) 3. §-a alaptörvény-ellenességét állította a korábbi elítéléseit érintően folytatott összbüntetésbe foglalási eljárás alapján. A támadott rendelkezés értelmében abban az esetben, ha az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) hatálybalépését, tehát 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre, az összbüntetésbe foglalásra nem a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényt (a továbbiakban: régi Btk.), hanem a Btk. 93–96. §-át kell alkalmazni.
- [2] A konkrét esetben az indítványozó a Pesti Központi Kerületi Bíróság 204.B.20.113/2013/28. számú ítéletével kiszabott és a Fővárosi Törvényszék 32.Bf.5543/2014./8. számú határozatával 2014. június 1-jén jogerőre emelkedett 1 év 10 hónap börtönbüntetés és a Fővárosi Törvényszék 15.Bk.715/2013/2. számú, 2012. július 18-án jogerőre emelkedett összbüntetési ítéletével megállapított 6 év 1 hónap börtönbüntetés összbüntetésbe foglalása iránt terjesztett elő kérelmet. A rendelkezésre bocsátott iratok alapján megállapítható, hogy a Fővárosi Törvényszék 15.Bk.715/2013/2. számú határozata az elítélt három korábbi büntetését foglalja összbüntetésbe.
- [3] Az indítványozó ellen folytatott büntetőeljárások kivétel nélkül a régi Btk. alapján minősülő cselekmények miatt folytak. Tekintettel azonban arra, hogy az összbüntetési indítvánnyal érintett egyik ítélet – a Pesti Központi

Kerületi Bíróság 204.B.20.113/2013/28. számú ítéletével kiszabott és a Fővárosi Törvényszék 32.Bf.5543/2014./8. számú határozatával 2014. június 1-jén jogerőre emelkedett 1 év 10 hónap börtönbüntetés – 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre, az indítványozó esetében – a Btkátm. támadott rendelkezése értelmében – az eljáró bíróságnak a Btk. összbüntetési szabályait kellett alkalmazni.

- [4] Az indítványozó összbüntetésbe foglalás iránti indítványát a Fővárosi Törvényszék elsőfokú bíróságként eljárva a 14.Bpk.1639/2014/6. számú végzésével elutasította. A döntést a Fővárosi Ítéletábrla másodfokon 3.Bpkf.10174/2015/3. számú végzésével helyben hagyta. Az elsőfokú döntés indokolása szerint az indítványozó összbüntetésbe foglalás iránti indítványával érintett ítéletek közül az egyik 2013. július 1-jét, tehát a Btk. hatálybalépést követően emelkedett jogerőre. Ennek megfelelően az összbüntetésbe foglalásra a Btkátm. 3. §-a alapján a Btk. szabályai az irányadók. A Btk. 93. § (4) bekezdése – a korábban hatályos szabályozással ellentétben – kizárja a többszörös összbüntetésbe foglalás lehetőségét. Ennek következtében nem volt mód arra, hogy az indítványozó korábbi összbüntetését és ezt követően született, legutóbbi jogerős ítéletét összbüntetésbe foglalják, mert az többszörös összbüntetésbe foglalás lett volna. Így az indítványozó kérelmét az eljáró bíróság elutasította.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a Btkátm. 3. §-a nem áll összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság követelményével. Utal rá az indítványozó, hogy a jogállamiságból fakadó követelményeket az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatában elemezte és rögzítette. Ennek keretében az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a jogállamiságnak szerves része a jogbiztonság, amiből a *nulla poena sine lege praevia* jogelv, vagyis az a követelmény is fakad, hogy senkit sem lehet olyan jogszabályi rendelkezés alapján büntetéssel sújtani, amely a cselekmény elkövetésekor még nem volt hatályos. A jogbiztonság érdekében a jogalkotónak korlátokat kell szabnia a lezárt jogviszonyokba történő beavatkozás lehetősége előtt. Ilyen beavatkozás csak akkor engedhető meg, ha a lezárt jogviszony megváltoztatását a jogbiztonsággal konkuráló más alkotmányos elv elkerülhetetlenné teszi.
- [6] Az indítványozó úgy véli, hogy esetében csak a szerencsén, valamint az adott büntetőeljárás lefolytatására illetékes hatóságok leterheltségén múlt, hogy mikor emelkedett jogerőre az ítélete, illetőleg, hogy az a Btk. hatályba lépését követő időre esett. Sérti a jogbiztonságot, hogy ezen véletlen és előre nem látható okból kellett a bíróságnak a Btk. rendelkezéseit alkalmazni a régi Btk. szabályai helyett, és így nem volt lehetőség az indítványozóval szemben hozott büntető ítéletek összbüntetésbe foglalására.
- [7] 2. Az indítványozó beadványát az Alkotmánybíróság felhívása nyomán kiegészítette.
- [8] Megerősítette, hogy álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés azért ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert visszaható hatályú jogalkalmazást tesz lehetővé. Ezzel kapcsolatosan az indítványozó új érvelést nem adott elő, de visszautalt az előző beadványára.
- [9] Ezen felül előadta, hogy a Btkátm. 3. §-át az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való joggal és a személyes szabadsághoz való jogot érintően az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésében rögzített követelmény nyel is ellentétben állónak tartja. Ismételten rámutatott, hogy az elítélt büntetésének a tartama nem múlhat azon, hogy az ügyében eljáró hatóságok mennyi idő alatt folytatják le vele szemben a büntetőeljárást és mikor hozzák meg a jogerős döntést. Az ilyen megoldás álláspontja szerint sérti az emberi méltóságot. Ebből pedig azt a következtetést vonta le, hogy a támadott jogszabályhely az emberi méltóságot és a személyes szabadságot sértő megoldást rögzít. Ilyen módon pedig az ügyében hozott döntések az említett alapjogai sérelméhez vezetnek.
- [10] Végül az indítványozó kérte, hogy a Btkátm. 3. §-a alaptörvény-ellenessége megállapításán és megsemmisítésén túl az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § alapján eljárva semmisítse meg a Fővárosi Törvényszék 14.Bpk.1639/2014/10. számú ítéletét, továbbá a Fővárosi Ítéletábrla 3.Bpkf.10174/2015/2. számú végzését.

II.

[11] Az Alkotmánybíróság eljárása során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

[12] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„IV. cikk (2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.”

[13] 2. A Btkátm. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„3. § Ha az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését követően emelkedett jogerőre, a Btk. 93-96. §-át kell alkalmazni.”

III.

- [14] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány összességében megfelel az Abtv.-ben a befogadással szemben támasztott formai és tartalmi követelményeknek, ezért 2015. december 2-án döntést hozott az indítvány befogadásáról. A befogadási eljárásban az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy a Btkátm. 3. §-a, amely az összbüntetésbe foglalásra adott időponthoz – a Btk. hatályba lépéséhez – kapcsolódóan kötelezően előírja a Btk. – elkövetőre nézve hátrányosabb – szabályainak az alkalmazását attól függetlenül, hogy az érintett alapítéletek esetlegesen a régi Btk. rendelkezései alapján születtek, összhangban áll-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelménnyel.
- [15] Már a befogadási eljárásban is megállapította ugyanakkor az Alkotmánybíróság tanácsa, hogy az indítvány egyes elemei érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [16] Az Alaptörvény II. cikke és IV. cikk (2) bekezdése állított sérelmével összefüggésben ugyanis az indítvány semmilyen indokolást nem tartalmaz. Az indítványozó csupán állítja az Alaptörvény ezen rendelkezéseinek a megsértését, de nem határozza meg, hogy a támadott jogszabályhely miért ellentétes a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel, azok sérelmét hogyan idézi elő. Nem támasztja alá továbbá beadványaiban az indítványozó azt sem, hogy az általa megjelölt és megsemmisíteni kért bírósági döntések az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel miért nem tekinthetők összhangban állónak.
- [17] Mindezek alapján az indítvány azon elemeinek a vizsgálatát, amelyeket az indítványozó az Alaptörvény II. cikke és IV. cikk (2) bekezdésére, valamint az Abtv. 27. §-ára alapított, az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

IV.

- [18] Az indítvány megalapozott.
- [19] 1. Az indítványozó a Btkátm. 3. §-ának az alaptörvény-ellenességét állítja. Érvelése szerint a jogállamiságnak szerves része a jogbiztonság, amelynek védelme érdekében a jogalkotónak korlátokat kell szabnia a lezárt jogviszonyokba történő beavatkozás lehetősége előtt. A Btkátm. kifogásolt rendelkezése ugyanakkor ezen korlátokat figyelmen kívül hagyva, visszamenőlegesen írja elő a Btk. összbüntetésre vonatkozó szabályainak az alkalmazását a régi Btk. rendelkezései alapján elítelt elkövetőkre is.
- [20] Az indítványozó úgy véli, esetében csak a körülmények szerencsétlen alakulásán, valamint az adott büntetőeljárás lefolytatására illetékes hatóságok leterheltségén múlt, hogy az ellene folytatott egyik büntetőeljárásban – amely a régi Btk. szabályai alapján folyt – 2013. július 1-jét követően született jogerős ítélet. Így állt elő az a helyzet, hogy ugyan az indítványozó elítélései a régi Btk.-n alapulnak, az összbüntetés megállapítására a bíróságok – a Btkátm. 3. §-ának megfelelően – mégis a Btk. szabályait alkalmazták. Ezek értelmében ugyanakkor – ellentétben a korábban hatályos szabályokkal – nem nyílt lehetőség az indítványozó ítéleteinek a többszörös összbüntetésbe foglalására.

- [21] Az indítványozó álláspontja szerint sérti a jogbiztonságot, hogy a Btkátm. 3. §-a alapján az utolsó ítélet jogerőre emelkedésének az időpontja miatt kellett a bíróságnak valamennyi alapítéletére a régi Btk. helyett a Btk. rendelkezéseit alkalmazni, aminek következtében az összbüntetés megállapításakor egyértelműen hátrányosabb helyzetbe került, mintha esetében a régi Btk. rendelkezéseit alkalmazták volna. Az indítványozó érvei tehát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó alaptörvény-ellenességet érintően a jogbiztonság követelményrendszerébe tartozó kiszámíthatóság garanciáján és a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmán alapulnak.
- [22] 2. Az összbüntetésről a Btk. a büntetés kiszabására irányadó anyagi jogi szabályok között rendelkezik, ennek ellenére az összbüntetés megállapítása nem tekinthető klasszikus értelemben vett bünteteskiszabásnak. Az összbüntetés szabályainak az alkalmazása során a bíróság az alapítéletekkel kiszabott jogerős büntetéseket veszi alapul, azok felülbírálatára, újraértékelésére azonban nincs lehetősége. Ennek megfelelően az összbüntetési eljárásban nem alkalmazhatók a bünteteskiszabásra irányadó elvek és rendelkezések, így – egyebek mellett – nem vizsgálható az elkövetett cselekmény és az elkövető társadalomra veszélyessége, a bűnösség foka, az enyhítő vagy súlyosító körülmények fennállása, de a jogerős alapítélet óta a terhelt személyi körülményeiben bekövetkezett változás sem. Az összbüntetést a bíróság megállapítja.
- [23] Annak ellenére, hogy az összbüntetés alkalmazása nem minősül a klasszikus értelemben vett bünteteskiszabásnak, mégis az összbüntetési ítélet lesz az a bírósági döntés, amely az elítélt által letöltendő szabadságvesztés tartamát meghatározza, amely alapján az elítélt a büntetést tölti.
- [24] Ebben a kettősségben ragadható meg a jogintézmény sajátossága: az összbüntetés valójában olyan bünteteskiszabás, amely felülírja a jogerős ítéletek jogkövetkezményekkel kapcsolatos rendelkezéseit és megállapítja a letöltendő szabadságvesztés mértékét anélkül, hogy a terhelt bűnösségéről maga döntést tartalmazna.
- [25] 2.1. Összbüntetésbe foglalásnak – egyéb feltételek teljesülése esetén – akkor van helye, ha az elkövető különböző büntetendő cselekményeit a hatóságok külön eljárásokban bírálták el, ennek eredményeként vele szemben több ítéletben szabtak ki határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztést.
- [26] Az összbüntetés közel sem új keletű jogintézmény, mivel már a Csemegi-kódex óta, tehát több mint száz éve szerves része a hazai büntetőjogi szabályozásnak. Nem tekinthető továbbá olyan jogalkotói kedvezménynek sem, amely valamely elkövetői csoportot a többihez képest pusztán méltányosságból (*ex gratia*) előnyös helyzetbe hozna. Az összbüntetés épp annak a biztosítéka, hogy egyes elkövetők ne kerüljenek hátrányosabb helyzetbe a többiekhez képest azért, mert esetükben eljárásjogi akadályok lehetetlenné tették az egységes büntetés-kiszabást és a halmazati büntetés alkalmazását.
- [27] Abban az esetben ugyanis, ha egy elkövetőt több bűncselekmény miatt vonnak felelősségre, – a régi Btk. 85. §-a és a Btk. 81. §-a értelmében – kötelező a halmazati büntetés alkalmazása. Előfordulnak azonban olyan esetek, amelyekben ezen követelmény nem érvényesül. Azt ugyanis, hogy a bűncselekmények elbírálására egy eljárásban vagy külön eljárásokban kerül sor, több tényező befolyásolhatja. Függhet attól, hogy a bűnüldöző hatóságoknak, illetve a bíróságoknak tudomása van-e valamennyi bűncselekmény elkövetéséről, illetve attól is, hogy célszerűnek tartják-e a büntetőeljárásban az ügyek egyesítését. A célszerűségi szemponton alapuló egyesítési szabály azonban nem kötelező jellegű, hanem pusztán lehetőség.
- [28] Az összbüntetés célja az, hogy a terheltet utólag olyan helyzetbe hozza, mintha a különböző eljárásokban elbírált cselekményeit a Btk. kötelező szabályának megfelelően egy eljárásban elbírálva halmazati büntetéssel sújtották volna. Ennek következtében az összbüntetés tartamának megállapítása összhangban áll a halmazati büntetés kiszabásának szabályaival, de szükségszerűen tartalmaz a két jogintézmény különbözőségeiből fakadó eltéréseket.
- [29] 2.2. Az összbüntetés szabályai legutóbb a Btk. hatálybalépésével módosultak. A jelenleg hatályos rendelkezésekkel a jogalkotó egyértelműen a szigorítás irányába mozdult el. A jogalkotói célkitűzés – a Btk. 93. §-ához fűzött indokolás szövege szerint – az volt, hogy a szabályozás megfeleljen annak a kriminálpolitikai törekvésnek, amelynek jegyében a többszörös bűnelkövetőkkel szemben szigorúbban kíván fellépni. Ennek megfelelően az összbüntetésbe foglalás feltételeit a jogalkotó több ponton megszorító jelleggel módosította. A szabályozásban ez a szigorítás az alábbiak szerint jelenik meg.
- [30] A régi Btk. – a 92. § (1) bekezdésében – azon cselekményeknél tette lehetővé az összbüntetés alkalmazását, amelyeket az elkövető a legkorábban hozott ítélet jogerőre emelkedését megelőzően követett el. Ezzel szem-

ben a Btk. 93. § (1) bekezdése alapján összbüntetés csak azon cselekmények esetén alkalmazható, amelyek elkövetési ideje a legkorábbi elsőfokú ítélet kihirdetését megelőző időre esik. A két időpont, vagyis a legkorábbi elsőfokú ítélet kihirdetése és a legkorábban hozott ítélet jogerőre emelkedése nem válik el szükségszerűen. Azon esetekben ugyanakkor, amelyekben az elsőfokú ítélet ellen bármely jogosult fellebbezéssel él, az eljárás másodfokon, adott esetben pedig harmadfokon is folytatódik, és a legkorábbi elsőfokú ítélet kihirdetése bizonyosan korábbi időpontra esik, mint az első jogerős ítélet meghozatala. A módosítás tehát az összbüntetés szempontjából figyelembe vehető időtartamot leszűkítette.

- [31] Szemben a korábban hatályos szabályokkal, a Btk. 93. § (4) bekezdése alapján már nincs lehetőség a többszörös összbüntetésbe foglalásra, vagyis arra, hogy a bíróság a korábban már összbüntetésbe foglalt ítéleteket az összbüntetésbe foglalás feltételeinek megfelelő további ítéletekkel együtt foglalja új összbüntetésbe.
- [32] A régi Btk. szabályai alapján – figyelemmel az összbüntetés tartamának megállapításához iránymutatást nyújtó a 3/2002. Büntető jogegységi határozat II. pontjára – lehetséges volt, hogy a hosszabb tartamú szankció mellett a (leg)rövidebb teljesen elenyésszen. A Btk. 94. §-a megszüntette az abszorpció lehetőségét azáltal, hogy előírta: a (leg)rövidebb tartamú büntetésnek legfeljebb a 2/3 része engedhető el.
- [33] A régi Btk. előírása szerint az összbüntetés tartama nem érhette el az alapul fekvő büntetések együttes tartamát. A Btk. 94. §-a alapján ugyanakkor már nem kizárt a kumuláció, vagyis az összbüntetés tartama megegyezhet a büntetések összegének tartamával.
- [34] Az összbüntetés mértékének felső határát – a régi Btk. 40. §-a szerinti húsz évvel szemben – a Btk. 36. §-ában 25 évre emelte a jogalkotó.
- [35] A Btk. 93–96. §-ai a fentiek szerint jelentősen szűkítik a figyelembe vehető ítéletek és ezzel együtt azon elkövetők körét, akik esetében helye van összbüntetés megállapításának. Szintén változás, habár nem kifejezetten szigorító tartalmú, hogy az összbüntetési eljárás lefolytatására nem kerül sor automatikusan. Ahhoz a Be. 574. § (4) bekezdése hatályos rendelkezése értelmében be kell szerezni az elítélt hozzájárulását, kivéve, ha azt maga az elítélt indítványozta.
- [36] A Btk. hatálybalépésével, rendelkezéseinek az alkalmazásával összefüggésben a Btkátm. tartalmaz iránymutatást. A törvény 3. §-a vonatkozik az összbüntetési szabályok alkalmazására. Ennek értelmében a Btk. 93–96. §-a szerint kell eljárni, amennyiben az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését követően emelkedett jogerőre.
- [37] Az indítványozó ezen törvényhely alaptörvény-ellenességét állítja.
- [38] 2.3. Az Alkotmánybíróság az összbüntetés szabályait ez idáig mindössze két döntésében tárgyalta. Az 1116/D/2001. AB határozat alapjául szolgáló indítványokban az érintettek – egyebek mellett – azt kifogásolták, hogy az összbüntetés szabályait a jogalkotó „szigorúbb irányban megváltoztatta”. A határozat indokolásában az Alkotmánybíróság az összbüntetési szabályok módosítására vonatkozó indítványozói kifogást a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jog, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalma alapján vizsgálta. Annak keretében nem végezte el a jogintézmény tartalmi elemzését, mert úgy ítélte meg, hogy az összbüntetés szabályainak a módosítása és az Alkotmány megjelölt rendelkezései között nincs alkotmányjogilag értékelhető összefüggés. Ennek hiányában pedig az indítvány ezen elemeit elutasította.
- [39] Az 1012/B/2008. AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az összbüntetés jogintézménye büntető anyagi jogi kategória. „Az összbüntetés célja – a halmazati szabályokból kiindulva – valójában az arányos büntetés garantálása azokban, a terhelt számára a leghátrányosabb esetekben, a személyi szabadság elvonásával járó szankciók alkalmazásakor, ha a terhelt ismert és felderített cselekményeinek egy eljárásban való elbírálására a hatóságok, illetve a bíróság oldalán felmerülő objektív okból nem volt mód.” (ABH 2011, 1864, 1867.) Az összbüntetésbe foglalás a határozat értelmében „egy járulékos jogintézmény” (ABH 2011, 1864, 1870.), amelynek alkalmazása „deklaratív bírói tevékenység” (ABH 2011, 1864, 1870.). „Mindebből az következik, hogy az összbüntetési eljárás során a bíróság [...] nem is kerülhet abba a helyzetbe, amikor a *nullum crimen sine lege* és annak társelvei szóba kerülnének.” (ABH 2011, 1864, 1870.)
- [40] Mindezekből következően az Alkotmánybíróság értelmezésében az összbüntetés olyan garanciális rendelkezés, amely meghatározott, számára hátrányos esetekben kompenzációt nyújt a terheltnek. Jellegét tekintve járulékos jogintézmény, amely nem jelent önálló elítélést.
- [41] A hivatkozott alkotmánybírói esetjog alapján az is megállapítható, hogy az összbüntetés korábban nem volt tárgya olyan alkotmányossági vizsgálatnak, amely a jogbiztonság valamely követelményének, így például a vizsgálható hatály tilalmának az érvényesülését vizsgálta volna.

- [42] 3. Büntetőjogi tárgyú döntéseiben az Alkotmánybíróság következetesen hangsúlyozza, hogy a büntetési rendszer kialakításánál a törvényhozó szabadsága széles körben érvényesül. A terheltek bizonyos csoportjainak eltérő kezelése, súlyosabb megbüntetésük elvi lehetőségének a biztosítása vagy számukra kedvezmények nyújtása a büntetőpolitika körébe tartozó kérdés. Irányadónak tekinti jelen esetben az Alkotmánybíróság azt a korábbi álláspontját is, amely szerint „[a] büntetéskiszabásnak a büntető törvényben meghatározott szabályai minden esetben egy adott büntetőpolitika normatív megtestesülését jelentik.” [13/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 85, 90.] „Az Alkotmánybíróságnak nincs jogosítványa a büntetőpolitika által megfogalmazott szükségletek, követelmények és célok helyességéről és indokairól, így különösen azok célszerűségéről és hatékonyságáról határozattal dönteni. Az Alkotmánybíróság csak a normában testet öltött politikai döntés alkotmányosságáról vagy alkotmányellenességéről határozhat. Ezt viszont olyan alkotmányossági vizsgálat keretében cselekszi, amelynek során figyelemmel van nemcsak az Alaptörvény textusára, hanem annak normatív és intézményes összefüggéseire, és ugyanígy tekintettel van a Btk. rendelkezéseire és intézményeinek koherenciájára. Az Alkotmánybíróságnak tehát arra van jogosítványa, hogy a büntetőpolitika alkotmányos korlátait állapítsa meg, de ne a politika tartalmáról döntsön, ennek során pedig különös tekintettel legyen az alapjogok védelmének alkotmányos büntetőjogi garanciáira” {1214/B/1990. AB határozat, ABH 1995, 571, 573, 574.; lásd még: 23/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [43] A konkrét esetben az indítványozó alkotmányossági kifogásait az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményrendszerébe tartozó kiszámíthatóság garanciájára és a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmára alapította.
- [44] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvénynek a Magyarország jogállami jellegét deklaráló B) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz alaptörvényben biztosított jogot, ugyanakkor a jogállamiság részét képező jogbiztonságból fakadó visszaható hatály tilalmát és a kellő felkészülési idő követelményét az Alkotmánybíróság az alanyi alapjogokhoz, illetve azok érvényesüléséhez közvetlenül kapcsolódó elvként ismeri el. Ezekre tehát alkotmányjogi panaszban is hivatkozni lehet, a jogállamiság és az annak részét képező jogbiztonság más tartalmi elemeire viszont nem {3047/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [39]; hasonlóan lásd: 1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [54], [61]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]}.
- [45] A jelen esetben, mivel az indítványozó kifogása a fentiek szerint megjelölt egyik kivételes eset, a visszaható hatályú jogalkotás tilalma körébe tartozik, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben helye van a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége vizsgálatának.
- [46] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is figyelemmel volt az Alaptörvény negyedik módosítására (2013. március 25.), valamint a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatában a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglalt felhasználhatóságát illetően rögzített szempontokra. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének értelmezésekor – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével fennálló tartalmi egyezés, az Alaptörvény egészét illető kontextuális megfelelés és az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele alapján – a 31/2015. (XI. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság irányadónak tekintette a jogbiztonság követelményével kapcsolatos korábbi megállapításait (Indokolás [46]), azok alkalmazásának a jelen ügyben sem látta akadályát.
- [47] 4. Az alapul fekvő alkotmányossági probléma vizsgálatában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének relációjában az Alkotmánybíróság az alábbi kérdésekre koncentrált. Elsőként azt értékelte, hogy a Btkátm. kifogásolt 3. §-a ellentétes-e a visszaható hatály tilalmából fakadó azon – az Alkotmánybíróság gyakorlatában is következetesen érvényesülő – követelménnyel, miszerint valamely jogszabály hatálybaléptetése főszabály szerint nem történhet visszamenőlegesen, és a jogszabály rendelkezései nem alkalmazhatók a jogszabály hatálybaléptése előtt létrejött tényekre és jogviszonyokra erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján sem. Másodsorban pedig arról foglalt állást, hogy a Btkátm. 3. §-a az érintett jogalanyokra nézve szigorúbbnak, a jogalanyok helyzetét elnehezítő tartalmúnak minősül-e. Végül, figyelemmel az előbbi megállapítások tartalmára, arról döntött az Alkotmánybíróság, hogy a szabályozás összhangban áll-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel.
- [48] 4.1. Elsőként az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezés visszaható hatályát vizsgálta.
- [49] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek, továbbá a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordoz-

- zanak [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66.; 38/2012. AB határozat, Indokolás [84]]. A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani [3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]].
- [50] A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.
- [51] Az Alkotmánybíróság szerint valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés visszamenőlegesen történt, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 324–325.; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]]. Ez utóbbi esetben a szabály a hatályba lépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatályba lépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg.
- [52] A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelményét, valamint a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét deklarálja törvényi szinten a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) is a 15. § (1) bekezdésében. Ennek értelmében „[a] jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően a) keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint b) megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni.”
- [53] 4.2. A Btk. hatálybalépéséről a jogszabály 463. §-a rendelkezik. A jogszabályhely értelmében a törvénykönyv – benne az összbüntetés új szabályozása – 2013. július 1-jén lépett hatályba. A Btk. összbüntetési szabályainak az alkalmazásáról ugyanakkor a Btkátm. 3. §-a rendelkezik, amely rendelkezés szintén 2013. július 1-jétől hatályos. Jelen alkotmánybírósági vizsgálat tárgya ezen alkalmazási szabály Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálata..
- [54] A Btkátm. 3. §-a értelmében a Btk. 93–96. §-ait olyan összbüntetési eljárásokban kell alkalmazni, amelyekben az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését, vagyis 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre. Ha Btkátm. 3. §-ában foglalt feltétel teljesül, a bíróságok kötelesek a Btk. összbüntetésre irányadó rendelkezései szerint eljárni. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy maga a Btkátm. 3. §-a is alkalmazandó az olyan összbüntetési eljárásokban, amelyekben az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre.
- [55] Az összbüntetésbe foglalás ugyanakkor szükségszerűen legalább két jogerős ítéletet feltételez. Ezek közül a Btkátm. 3. §-a értelmében csak az egyik ítélet jogerőre emelkedésének kell a Btk. hatályba lépését követő időpontra esnie. A másik – legalább egy – ítélet jogerőre emelkedésének az időpontja ugyanakkor a Btk. és egyúttal a Btkátm. 3. §-ának a hatályba lépését megelőző időpontra is eshet.
- [56] Az ítélet jogerőre emelkedése, illetve annak időpontja ténykérdés. Így valamennyi olyan összbüntetési eljárásban, amikor az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy ítélet 2013. július 1-jét megelőzően emelkedett jogerőre, megállapítható, hogy a Btkátm. 3. §-ában foglalt alkalmazási szabály a hatályba lépését megelőzően keletkezett tényekre alkalmazandó. Ilyen esetekben a Btkátm. kifogásolt 3. §-a tehát a hatályba lépését megelőzően keletkezett tényekhez fűz új, a korábban hatályos szabályozáshoz képest eltérő jogkövetkezményt azáltal, hogy meghatározza az ebbe a körbe eső ítéletekben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamának a megállapítására irányadó szabályt.
- [57] A Btkátm. 3. §-a ezért tartalmilag visszaható hatályúnak minősül.
- [58] Önmagában ugyanakkor a szabály visszaható hatályú alkalmazása nem vezet feltétlenül alaptörvényellenességhez. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében ugyanis a tilalom kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad maiem partem*) visszaható hatályú szabályra irányadó [110/2009. (XI. 18.) AB határozat, ABH 2009, 971, 984.]. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban arról foglalt állást, hogy a támadott rendelkezés az érintett jogalanyokra nézve szigorúbb, a jogalanyok helyzetét elnehezítő tartalmúnak minősül-e. Mivel a Btkátm. 3. §-a a régi Btk. és a Btk. összbüntetési szabályainak az alkalmazásáról rendelkezik, az alkotmányosági vizsgálat kiterjed ezen rendelkezések egymáshoz viszonyított tartalmára.

- [59] 4.3. A régi Btk. és a Btk. kapcsolódó szabályainak összevetésével megállapítható, hogy a hatályos rendelkezések a terhelte nézve hátrányosabbak. A Btk. kapcsolódó szabályai ugyanis egyértelműen szűkítik azon ítéletek – és egyúttal azon elítéltek – körét, amelyen belül lehetőség van összbüntetés megállapítására. Ezen túl a Btk. a kiszabható büntetés mértékét érintően is súlyosította a szabályokat. (Lásd részletesen: a határozat IV.2.2. pontját, Indokolás [29]–[37]). Az elítélteknek tehát súlyosabb büntetést kell kiállniuk, amennyiben az ítéleteiket a Btk. alapján foglalják összbüntetésbe, mintha arra a régi Btk. alapján kerülne sor. Ezen súlyosabb szabályok alkalmazásáról pedig a Btkátm. kifogásolt 3. §-a rendelkezik.
- [60] Jelen ügy indítványozóját a szabályok változása azért érinti hátrányosan, mert a Btk. 93. § (4) bekezdése kizárja a többszörös összbüntetésbe foglalás lehetőségét. Ezért az indítványozó összbüntetési kérelmét az eljáró bíróság elutasította. Az indítványozónak az így megvalósuló joghátrány következtében súlyosabb büntetést kell kiállnia, mintha esetében a régi Btk. rendelkezései alapján sor került volna összbüntetés megállapítására.
- [61] 4.4. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság végül azt vizsgálta meg, hogy a szabályozás összhangban áll-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel.
- [62] Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a jogállamiság és a jogbiztonság érvényesülésének kritériumai – köztük különösen a visszaható hatály tilalma – nem csupán irányt mutatnak, de határokat is szabnak a jogalkotói és a jogalkalmazói tevékenységnek {lásd hasonlóan: 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [74]}.
- [63] A jogbiztonság alkotmányos követelményéből fakadó elvek, így különösen a kiszámíthatóság és az előre láthatóság elvei azt kívánják meg, hogy az új vagy módosított szabályok alkalmazása – lehetőség szerint – a jövőre nézve legyen kötelező, és a szabály a keletkezését megelőzően létrejött tényeket és jogviszonyokat, valamint azok jogkövetkezményeit az érintettek nézve hátrányosan ne szabályozhassa. Garanciát nyújtanak továbbá arra, hogy ezen főszabálytól csak indokolt esetben, módon és mértékben lehessen eltérni. A visszaható hatály tilalma tehát nem abszolút, a jogállamiság garanciarendszere azonban a visszaható hatályú szabályokat csak meghatározott keretek között engedti érvényesülni.
- [64] A fentiek szerinti jogállami követelmények nem zárják ki annak a lehetőségét, hogy az összbüntetés számítását érintő módszerek utólag változzanak, sőt szigorodjanak. Így az összbüntetés szabályainak a 2013. július 1-jei módosítása a változás tartalmától függetlenül önmagában nem vezet alaptörvény-ellenességhez.
- [65] Jelen esetben ugyanakkor a jogalkotó ezen súlyosabb szabályok bevezetését nem bízta a jogalkalmazásra – vagyis nem tette lehetővé, hogy az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján maguk döntsék el, hogy a cselekmény elkövetése idején vagy a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő törvény tartalmaz-e enyhébb rendelkezéseket az elítélte nézve és ezért az egyes esetekben melyik alkalmazandó –, hanem arról a Btkátm. 3. §-ával rendelkezett.
- [66] Az Alkotmánybíróság a fentiekben a Btkátm. 3. §-át érintően nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltek nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabály, hanem azt is, hogy a rendelkezés alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett.
- [67] Ezek összehatásaként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy a Btkátm. 3. §-a kívül esik a korlátozott és kivételes esetek azon körén, amelyen belül a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás az Alkotmánybíróság gyakorlata és a jogállamiság alkotmányos garanciarendszere alapján általában megengedett.
- [68] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel megállapította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, ezért azt megsemmisítette.
- [69] Az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés – az Abtv. 45. § (1) bekezdése értelmében – az Alkotmánybíróság megsemmisítéséről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti, és e naptól nem alkalmazható.

V.

- [70] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője indítványában azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Btkátm. 3. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításán és megsemmisítésén túl az Abtv. 27. §-a alapján eljárva semmisítse meg a Fővárosi Törvényszék 14.Bpk.1639/2014/10. számú ítéletét, továbbá a Fővárosi Ítéletábról 3.Bpkf.10174/2015/2. számú végzését.
- [71] Az indítvány kapcsán folytatott befogadási eljárásban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megjelölt és megsemmisíteni kért bírósági döntések alaptörvény-ellenességét az indítványozó nem indo-

kolta meg. Így az Abtv. 27. §-ára alapított indítványi elemeket az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

- [72] Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben nem tartotta továbbá indokoltnak azt sem, hogy az Abtv. 28. § (2) bekezdése szerint eljárva az Abtv. 26. §-a alapján indítványozott eljárásban a bírói döntés alkotmányosságát is vizsgálja. Úgy ítélte meg ugyanis, hogy a Btkátm. 3. §-ának alaptörvény-ellenességéből fakadó következmények az indítványozó vonatkozásában a büntetőeljárás szabályai szerint érvényesíthetők.
- [73] A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: új Be.) 839. § (3) bekezdése értelmében az össz-büntető eljárást a bíróság hivatalból vagy indítványra folytatja le. Az össz-büntető eljárás lefolytatását az elítélt, a védő vagy az ügyész indítványozhatja. Amennyiben a bíróság hivatalból, illetőleg a védő vagy az ügyész indítványára jár el, minden esetben be kell szereznie az elítélt hozzájárulását az össz-büntető eljárás lefolytatásához. Az eljárás alanyai – köztük az indítványozó terhelt – számára az össz-büntető eljárás kezdeményezésének a lehetősége az Alkotmánybíróság döntését követően nyitva áll.
- [74] Az indítványozó az új Be. szabályai értelmében jelen alkotmánybírósági határozat közzétételét követően ismételt kérelmet terjeszthet elő ítéletei össz-büntetésbe foglalására. Kérelmét pedig a bíróság már a megsemmisített Btkátm. 3. § figyelmen kívül hagyásával, a hatályos anyagi jogi (Btk.) és eljárásjogi szabályok (új Be.) alapján lesz köteles elbírálni.
- [75] Így az indítványozónak a visszaható hatály tilalmának a megsértésével okozott sérelem az új Be. és a Btk. szabályainak az együttes alkalmazásával orvosolható, amennyiben az össz-büntetésbe foglalás törvényi feltételei esetében fennállnak.
- [76] 2. Az Alkotmánybíróság a jelen határozatában rögzített jogkövetkezményt és annak hatásait érintően szükségesnek tartja rögzíteni az alábbiakat.
- [77] A Btkátm. 3. §-ának *ex nunc* hatályú megsemmisítése következtében a Be. 839. § (3) bekezdése alapján – az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén – az indítványozón kívül valamennyi olyan elítélt számára megnyílik a lehetőség az össz-büntetésbe foglalással összefüggő indítvány (ismételt) előterjesztésére, akiknél – az indítványozóhoz hasonlóan – a bíróság a megsemmisített rendelkezést alkalmazva korábban elutasította az össz-büntetésbe foglalásra tett indítványt, illetőleg össz-büntetőt – ugyancsak a Btkátm. 3. §-ára figyelemmel – hivatalból nem állapított meg.
- [78] Azon elítéltek esetében pedig, akiknek a jogerős ítéleteit a megsemmisített rendelkezés alkalmazásával a bíróságok össz-büntetésbe foglalták, és így a büntetésük súlyosabb lett, mintha annak tartamát a megsemmisített rendelkezés alkalmazása nélkül állapították volna meg, az Alkotmánybíróság – amennyiben az egyéb törvényi feltételek teljesülnek – indokoltnak tartja az össz-büntető eljárás megengedését az új Be. 840. § alapján a Btkátm. 3. §-a, azaz releváns törvényi rendelkezés megsemmisítésére tekintettel.
- [79] A Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott össz-büntető vagy utólagos össz-büntető eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. össz-büntető szabályai tartalmazzak-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltre nézve, és ezért az egyes esetekben melyik büntető törvény alkalmazandó. A büntető törvénykönyv időbeli hatályának értelmezése tekintetében a bírói gyakorlat alakította ki azt az értelmezési szabályrendszert, amely különös jelentőséget nyert a 2012. évi C. törvény, vagyis a Btk. hatályba lépése során és, amely jelen esetben, a Btkátm. 3. §-a megsemmisítése következtében is irányadó.
- [80] Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy a jelen alkotmányjogi panasz eljárásban nem vizsgálta a Btk. össz-büntető szabályainak az Alaptörvénnyel való összhangját, és nem vont le következtetést azok alkalmazhatóságáról sem a visszaható hatály tilalmával, sem más alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben.
- [81] Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy a régi Btk. és a Btk. össz-büntető szabályainak, valamint azokkal összefüggésben a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdése rendelkezéseinek az értelmezése az eljáró bíróság(ok), valamint – meghatározott esetben, így különösen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása érdekében – a Kúria feladata [Alaptörvény 26. cikk (3) bekezdése, bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény III. fejezete] [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Ezen tevékenységük során a bíróságok a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik (Alaptörvény 28. cikk).

VI.

- [82] Az Alkotmánybíróság határozatának a Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondatán alapul.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [83] A határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjával egyetértek, azonban a 3. pontban foglalt – önálló kérelmet külön nem érintő – visszautasítást nem tartom támogathatónak. Az indítvány megítélésem szerint az Alaptörvény IV. cikkében foglalt személyes szabadság tekintetében – bár kétségtelenül tömören megfogalmazva – tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy a visszaható hatályú jogszabályi rendelkezés miatt sérti az indítványozónak ezen alapvető jogát.
- [84] Álláspontom szerint a határozat rendelkező részének 1. pontjában foglalt megsemmisítésre a jelen ügyben éppen az ad lehetőséget, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető, visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelmét összekapcsolja a visszaható hatályú jogalkotásból fakadó, személyes szabadság sérelmét okozó hátránnyal. Nézetem szerint ugyanis – ahogy az a 3001/2014. (I. 24) AB végzés indokolásából következik – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozó alkotmányjogi panasz csak abban az esetben fogadható be és bírálható el érdemben, ha az indítványozó az alapvető jogot nem tartalmazó B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben valamely Alaptörvényben biztosított jogának a sérelmét is megjelölte; és csak akkor vezethet eredményre, ha az Alaptörvényben biztosított jog sérelme – mint az a jelen esetben a személyes szabadsághoz való jogot illetően a határozat egészének logikájából is következően – megállapítható.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [85] Nem értek egyet a rendelkező rész 1. pontjával, ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdésben biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a határozathoz.
- [86] 1. Osztom a többségi határozat azon kiindulási pontját, hogy az ügyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság – azon belül a jogbiztonság – elvének részét képező visszaható hatály tilalmával kap-

csolatban kimunkált alkotmánybírói gyakorlat megfelelő alkalmazására van szükség, így tehát annak van döntő jelentősége, hogy mely időpont (mint tény) bír relevanciával az összbüntetés jogintézményének alkalmazása szempontjából, ugyanis ehhez képest lehet a jogalkotás/jogalkalmazás visszaható hatályú. Álláspontom szerint az alkotmányos probléma kulcskérdésére (azaz az összbüntetés szempontjából releváns tény meghatározására) nem ad helyes választ a többségi határozat, mert figyelmen kívül hagyja az említett jogintézmény járulékos és deklaratív jellegét.

- [87] A többségi határozat azzal indokolja a Btkátm. 3. §-ának alaptörvény-ellenességét, hogy a kifogásolt alkalmazási szabály „a hatályba lépését megelőzően keletkezett tényekre alkalmazandó. (...) a hatályba lépését megelőzően keletkezett tényekhez fűz új, a korábban hatályos szabályozáshoz képest eltérő jogkövetkezményt azáltal, hogy meghatározza az ebbe a körbe eső ítéletekben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamának a megállapítására irányadó szabályt.”
- [88] Ugyanakkor, ahogy a többségi határozat által ismertetett és megerősített 1012/B/2008. AB határozat is megállapítja: „[az] összbüntetésbe foglalás (...) egy járulékos jogintézmény. Ennek lefolytatásakor a bíróság nem kerül abba a helyzetbe, hogy önálló tényállást állapítson meg, bizonyítást folytasson le, felelősséget tisztázzon, önálló büntetést szabjon ki. Csupán arra van joga, hogy – előre meghatározott elvek szerint – a korábbi döntések tartalmát a büntetés mértéke és egyes végrehajtási kérdések tekintetében egységesítsen. Ennek során a már megállapított büntetések osztartamától csak kedvező irányba térhet el. Az anyagi és az eljárási jog rendszerében körülírt szabályokból világosan megállapítható, hogy ez »deklaratív« bírói tevékenység, amelynek során a Btk. általános és különös részében foglalt szabályokat a bírónak következetesen, mérlegelés nélkül érvényesíteni kell.
- [89] Mindebből az következik, hogy az összbüntetési eljárás során a bíróság – a jelenlegi szabályok mellett – nem is kerülhet abba a helyzetbe, amikor a nullum crimen sine lege és annak társelvi szóba kerülnének.”
- [90] A járulékos és deklaratív jelleg azt jelenti ugyanis, hogy összbüntetési ítélet meghozatala kizárólag az alapul fekvő ügyekben meghozott (bűnösség megállapítását és szabadságvesztés büntetés, valamint egyéb jogkövetkezmények kiszabását tartalmazó) érdemi és jogerős döntéseket követően történhet meg, amelyben az alapítételek megváltoztatására sem kerül sor, kizárólag a kiszabott büntetések egységesítése és együttes tartamuk arányosítása történik meg. Másként fogalmazva, az összbüntetés szükségessége legkorábban kizárólag abban az időpontban merül fel, amelyben jogerőre emelkedik a második (egyébként a feltételeknek megfelelő) jogerős ítélet. Mindez tehát azt is jelenti, hogy az összbüntetési szabályok is legkorábban ettől az időponttól alkalmazhatóak.
- [91] Álláspontom szerint ez az időpont bír jelentőséggel a visszaható hatály szempontjából.
- [92] Márpedig a Btkátm. nem mond mást, minthogy abban az esetben, ha az összbüntetés szükségessége a Btk. hatályba lépését követően merült fel, akkor a Btk. (új) összbüntetési szabályait kell alkalmazni. Az összbüntetés pedig – ahogy fentebb utaltam rá – nem érinti/érintheti az összbüntetésbe foglalandó büntetőügyek alapjául szolgáló tényeket, körülményeket (még a Btkátm. hatályba lépését megelőzően jogerőre emelkedett ügyekben sem), ezért a kifogásolt szabályozás nem minősül visszaható hatályúnak.
- [93] 2. A továbbiakban pedig utalni kívánok arra is, hogy álláspontom szerint az indítványozó azért sem kifogásolhatja eredményesen a támadott jogszabályi rendelkezést azon az alapon, hogy az ügyében a későbbi, szigorúbb összbüntetési szabályok (mint kedvezmény szabályok) alkalmazását írta elő a jogalkotó, mert a jogalkotónak alkotmányos lehetősége van arra, hogy az általa nyújtott kedvezményt szigorítsa. Így – figyelemmel arra, hogy a visszaható hatályú jogalkalmazás tekintetében az összbüntetés vonatkozásában a különvéleményem 1. pontjában (Indokolás [86]–[92]) írt időpont bír relevanciával – az indítványozó nem alapíthat alanyi jogot az ezt megelőző időszakban hatályban volt, kevésbé szigorú szabályozás alkalmazására {hasonlóan lásd: 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [44]}.
- [94] A fentiekben kifejtettek alapján tehát az Alkotmánybíróságnak a panaszt – a Btkátm. 3. §-át támadó részében is – el kellett volna utasítania.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

[95] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

[96] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

[97] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

[98] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/986/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 11/2018. (VII. 18.) AB HATÁROZATA

a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 50/A. § (2) bekezdésével kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Varga Zs. András* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Szívós Mária* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe ütköző alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 50/A. § (2) bekezdésében nem rendelkezett az igényérvényesítéshez és annak elbírálásához szükséges orvosi igazolás kiállítására jogosult – a fogvatartott személy számára ténylegesen elérhető és igénybe vehető – orvos személyéről arra az esetre vonatkozóan, amikor a fogvatartott személy a büntetés-végrehajtási intézetben kérelmezi közgyógyellátásra való jogosultságának a megállapítását.

Ezért az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2018. november 30. napjáig tegyen eleget.

2. Az Alkotmánybíróság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 50/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 1.K.27.022/2018. számú, közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított peres eljárásban az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 50/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, továbbá rendelje el a jogszabályi rendelkezés konkrét egyedi ügyben történő alkalmazásának a tilalmát. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével, a XIX. cikk (1) bekezdésével és a XX. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az indítványozó által az alapügyben megállapított tényállás szerint az alapügy felperese (a továbbiakban: felperes) – aki jogerős szabadságvesztés büntetését tölti –, kérelmet terjesztett elő az elsőfokú közigazgatási szervnél közgyógyellátásra való jogosultsága megállapítása iránt. A felperes kérelméhez a háziorvosi igazolás csatolása helyett a büntetés-végrehajtási intézet egészségügyi osztálya által kiállított igazolást mellékelte. Az elsőfokú hatóság a felperes kérelmét elutasította arra való hivatkozással, hogy felperes tekintetében a jogszabályban előírt jövedelmi feltételek ugyan fennállnak, de a gyógyszerköltségre vonatkozó igazolást nem a háziorvos írta alá, ezért az Sztv. 50/A. § (2) bekezdésében írt feltételek nem állnak fenn, így a felperes kérelme nem teljesíthető.
- [3] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú közigazgatási szerv a fellebbezést elutasította, és az elsőfokú határozatot helybenhagyta arra hivatkozással, hogy az Sztv. 50/A. § (2) bekezdése két, egyidejűleg teljesítendő feltétel fennállását kívánja meg a normatív jogcímen történő közgyógyellátásra való jogosultság megállapításához, és ezek közül a felperes tekintetében kizárólag az egyik, a jövedelmi feltétel teljesül. Ezen túl azonban

vizsgálni kell a kérelmező havi rendszeres gyógyító ellátásának az Sztv. 50/A. § (4) bekezdése szerinti elismert térítési díját. Az ehhez szükséges igazolást – a szociális intézményben élő személyek által előterjesztett kérelmeket leszámítva – az Sztv. 50/A. § (2) bekezdése alapján a házi orvos állítja ki. A felperes büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodik – amely nem minősül a kivételek közé tartozó szociális intézménynek –, így esetében kizárólag a házi orvosi igazolás fogadható el. A másodfokú határozat rámutat arra is, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 121. § (1) bekezdésének e) pontja szerint a szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetel az elítélt joga a szabad orvosválasztáshoz, ezért a felperes házi orvossal nem rendelkezik, házi orvosi ellátás igénybevételére nem is jogosult. Egészségügyi alapellátását a büntetés-végrehajtási intézet orvosa biztosítja, így nem tud csatolni a támadott jogszabályi rendelkezésben előírt házi orvosi igazolást, vagyis normatív jogcímen nem jogosult a közgyógyellátásra.

- [4] A felperes a közigazgatási határozatot megtámadó keresetében többek között arra hivatkozott, hogy az elmúlt húsz évben külföldön élt, európai elfogatóparancs útján hozták vissza külföldről Magyarországra, és azóta folyamatosan fogvatartásban van, emiatt Magyarországon házi orvossal sosem rendelkezett. Utalt arra is, hogy a Bvtv. alapján gyógyszerköltségeit köteles megtéríteni a büntetés-végrehajtási intézetnek, azonban ezt tanulmányi ösztöndíja nem fedezi. Az Sztv. 50. § (2) bekezdésében előírt jövedelmi feltételnek megfelel. Előadta még, hogy az elutasító határozat sérti az egyenlő bánásmód elvét, és hátrányos helyzetbe hozza a fogvatartásban lévő gyógyszerellátásra szorulókat. Kiemelte továbbá, hogy a szabadságvesztésre ítélt személyek több joga is szünetel, azonban a közgyógyellátásra vonatkozó joguk nem, ezért a házi orvosi igazolás csatolásának előírása sérti az Alaptörvényt.
- [5] 1.2. Az indítványozó bíróságot a felperes álláspontját, és az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján, az alábbi indokokra alapozottan. Az indítványozó elsőként hivatkozott az Alkotmánybíróság 44/2009. (IV. 8.) AB határozatára, mely szerint a jogalkotó a gazdaság helyzetére, az ellátórendszerek teherbírására tekintettel alakíthatja a szociális ellátások körét mindaddig, amíg valamely, az Alkotmányban rögzített elv (például a diszkrimináció tilalmának elve) nem sérül. A testület tehát ebben a döntésében kinyilvánította, hogy a jogszabály, illetve a jogalkotó szabadon határozhatja meg a rászorultaknak járó ellátás feltételeit és mértékét mindaddig, amíg ezek a feltételek más alkotmányos rendelkezéseket nem sértenek. Ugyanebben a határozatában rögzítette az Alkotmánybíróság azt is – folytatta érvelését az indítványozó –, hogy a jogalkotó határozza meg, hogy a szociális gondoskodást megvalósító szolgáltatásokból és juttatásokból mely személyi kör részesülhet. A büntetés-végrehajtási intézetekben élő elítéltek – folytatja az indítványozó – olyan speciális személyi kört alkotnak, amire nézve a szünetelő állampolgári jogokat kimerítően meghatározta a jogalkotó a Bvtv. 121. § (1) bekezdésében. Az indítványozó további érvelése szerint a közgyógyellátás a szociálisan rászoruló személyek részére egészségi állapotuk megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadás csökkentése érdekében biztosított támogatási forma, amelyből a jogalkotó „sem a Bvtv. szabályozási rendszere, sem pedig az Sztv. szabályai alapján nem kívánta kizárni az elítélteket”. Ugyanakkor – állította az indítványozó – a jogalkotó az Sztv. 50/A. § (2) és (4) bekezdéseivel olyan feltételrendszert alakított ki, amely elzárja az elítélteket az egészségük fenntartásához és helyreállításához szükségszerűen igénybe vehető közgyógyellátástól. Az indítványozó rögzítette azt is, hogy a normatív közgyógyellátás egy olyan szociális ellátási forma, ami jelleghő fogva egyaránt szükségszerűen kapcsolódik a szociális helyzethez (anyagi rászorultság), és egy olyan betegség fennálltához, amelyhez az egyén gyógyszeres szükséglete megkerülhetetlenül kapcsolódik, azzal együtt jár. A bíróság megítélése szerint mindezek alapján felmerül az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjog sérelme is, amely az elítélteket is megilleti, és amely a testi és lelki egészséghez fűződik.
- [6] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének általa állított sérelme kapcsán azzal érvelt, hogy az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében biztosított alapvető jogot „a XV. cikk (2) bekezdése alapján mindenkinek, bármiféle megkülönböztetés nélkül biztosítja Magyarország, azaz e körben nem lehet különbséget tenni az elítéltek, illetve a büntetlen előéletű személyek között, mint ahogy az elítéltek között sem, azon szempont alapján, hogy a közgyógyellátás iránti kérelmüket mikor terjesztették elő, a büntetés-végrehajtási intézetbe kerülést megelőzően vagy azt követően, amikor házi orvos hiányában a szükséges igazolást már nem tudják csatolni”.
- [7] Az Sztv.-ben szabályozott közgyógyellátás – érvelt tovább az indítványozó – az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésére tekintettel bevezetett támogatási forma, amelyet azonban az Sztv. részletszabályozása miatt nem tud minden szociálisan rászoruló, beteg állampolgár igénybe venni.

II.

[8] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

[9] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”

[10] 2. Az Sztv. indítvánnyal támadott, 2016. július 1. napjától hatályos rendelkezése:

„50/A. § (2) A havi rendszeres gyógyító ellátási szükségletet a házi orvos, illetve – személyes gondoskodást nyújtó átmeneti és bentlakásos szociális intézményben vagy gyermek- és ifjúságvédő intézetben, nevelőotthonban elhelyezett jogosult esetén – az intézmény orvosa (a továbbiakban együtt: házi orvos) igazolja.”

III.

[11] A bírói kezdeményezés az alábbiak szerint nem megalapozott.

[12] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz. A bírói kezdeményezés szerint a felperes kereseti kérelmére tekintettel a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, a norma hiánya részleges vagy teljes alaptörvény-ellenessége esetén más döntéshez vezethet a konkrét ügyben, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány – az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló részében – határozott kérelmet tartalmaz, azaz a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 25. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait (alaptörvény-ellenesnek tartott jogszabályi rendelkezés folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során történő alkalmazása); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Sztv. 50/A. § (2) bekezdés]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a megjelölt jogszabályi előírás alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, továbbá mondjon ki alkalmazási tilalmat {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3046/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}.

[13] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozó Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét állító indítványelemet vizsgálta meg. A bírói kezdeményezés egyrészt azt állítja, hogy a közgyógyellátás a szociálisan rászoruló személyek részére egészségi állapotuk megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadás csökkentése érdekében biztosított támogatási forma, amelyből a jogalkotó sem a Bvtv. vonatkozó szabályai, sem pedig az Sztv. irányadó rendelkezései alapján nem kívánta kizárni az elítélteket, másrészt megállapítja azt is, hogy – véleménye szerint – a fentiek fényében a támadott szabály a közgyógyellátáshoz való jog realizálása, érvényesítése kapcsán indokolatlanul tesz különbséget az elítéltek és a szabadlábon lévő személyek, továbbá az elítéltek körén belül is, mégpedig az alapján, hogy közgyógyellátás iránti igényüket a büntetés-végrehajtási intézetbe kerülésük előtt, vagy azt követően terjesztették elő, amikor házi orvos hiányában a támadott rendelkezésben előírt igazolást már nem tudják kérelmükhöz csatolni.

- [14] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően áttekintette az ügy elbírálásához szükséges releváns, ahhoz szorosan kapcsolódó jogszabályi környezetet. Az Sztv. egészének, azaz valamennyi rendelkezésének személyi hatálya a bevándoroltak és letelepedettek, a hontalanok és a menekültként vagy oltalmazottként elismert személyek mellett kiterjed a Magyarországon élő magyar állampolgárokra [Sztv. 3. § (1) bekezdés a)–d) pontjai]. Az Sztv. rendszerében az egyes ellátásokat szabályozó fejezetek az egyes ellátások tekintetében az igénybe vételüket lehetővé tevő, a személyi hatályra vonatkozó – egyes esetekben az általános szabálytól eltérő, azt szűkítő – speciális jogosultsági rendelkezéseket tartalmaznak. Így az Sztv. a „Szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások” cím alatt szabályozott két pénzbeli ellátási forma esetében (időskorúak járadéka, aktív korúak ellátása) kifejezetten akként rendelkezik, hogy ezek az ellátások nem állapíthatók meg, illetve az ellátásra való jogosultságot meg kell szüntetni, amennyiben az érintett személy – annak ellenére, hogy magyar állampolgár – előzetes letartóztatásban van, elzárás büntetését vagy szabadságvesztés büntetését tölti [Sztv. 32/B. § (4) bekezdés a) pont, illetve 34. § (1) bekezdés a) pont].
- [15] A közgyógyellátásra vonatkozó szabályokat az Sztv. a természetbeni ellátások között szabályozza. Az Sztv.-nek a 49. §-tól az 52. §-ig terjedő, közgyógyellátásra vonatkozó rendelkezései a személyi hatályra, azaz az igénybevételre vonatkozó speciális rendelkezést nem tartalmaznak, így arra valamennyi magyar állampolgár jogosult, amennyiben eleget tesz az egyéb törvényi kritériumoknak. Megállapítható tehát, hogy a közgyógyellátásra való jogosultsághoz való hozzáférésből – ellentétben a fenti két pénzbeli ellátással – a jogalkotó nem kívánta kizárni és nem is zárta ki a fogvatartottakat, azaz lehetővé teszi egyrészt a jogosultságuk fogvatartottként történő kérelmezését és annak megállapítását, másrészt pedig a már megállapított jogosultságuk érvényesítését, a jog által biztosított kedvezmény igénybevételét a büntetés-végrehajtási intézetben.
- [16] A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy – azaz akinek a közgyógyellátásra való jogosultságát kérelemre indult eljárásban az illetékes közigazgatási szerv megállapította – térítésmentesen jogosult egyes gyógyító ellátásokra, ezen belül egyes, a társadalombiztosítási támogatásba befogadott gyógyszerekre egyéni gyógyszerkerete erejéig [Sztv. 49. § (2)–(3) bekezdései, 50/A. § (8) bekezdése]. Közgyógyellátásra normatív jogcímen az a személy jogosult, akinek – gyógyszer esetében – az igazoltan szükséges, havi rendszeres gyógyszeres szükségletéből adódó gyógyszerköltsége meghaladja a törvényben meghatározott mértéket (egészségügyi indikáció), és családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el a törvényben meghatározott összeget (szociális indikáció) [Sztv. 50. § (2) bekezdés]. A jogosultságról a két törvényi feltétel együttes meglétének vizsgálatát követően a járási hivatal dönt. A kérelemhez mellékelni kell – gyógyszertámogatásra irányuló közgyógyellátási igény esetén – a kérelmező egészségi állapotából, jellemzően krónikus betegségének gyógykezeléséből adódó havi rendszeres gyógyszeres szükségletét, az egészségügyi indikáció fennálltának a megállapításához. Az igazolást a házi orvos adja ki, aki vagy a kérelmező által választott, vagy a kérelmező lakóhelye által meghatározott körzetben praktizáló orvos. A törvény három személyi kör esetében azonban tekintettel volt arra, hogy egyes speciális élethelyzetekben a kérelmező számára a házi orvos nem elérhető, lakóhelyétől tartósan távol tartózkodik, ezért a házi orvos nem rendelkezik a kérelmező aktuális egészségi állapotára vonatkozó, az igazolás kiadásához szükséges információkkal. Így a személyes gondoskodást nyújtó átmeneti és bentlakásos intézményben, a gyermek- és ifjúságvédő intézetben és a nevelőotthonban elhelyezett személyek részére a törvény által megkívánt igazolást az intézmény orvosa állítja ki [Sztv. 50/A. § (2) bekezdése]. A szabadságvesztés büntetés végrehajtása során a fogvatartott személy házi orvoshoz nem fordulhat, egészségügyi alapellátásáról a fogva tartó büntetés-végrehajtási intézet orvosa gondoskodik (Bvtv. 160. §). Az Sztv.-nek a fenti – speciális élethelyzetek által indokoltá tett, az ellátásról gondoskodó intézmény orvosának igazolás-kiállítását lehetővé tevő – rendelkezései között a büntetés-végrehajtási intézet orvosa nem szerepel.
- [17] Az ügy mikénti megítélése szempontjából lényeges rendelkezéseket tartalmaznak a Bvtv. egyes szabályai is. Így a törvény taxatív felsorolásában szerepelnek azok a jogosultságok, amelyek a szabadságvesztés büntetés végrehajtása alatt szünetelnek. Ebben a felsorolásban a szabad orvosválasztáshoz való jog szerepel ugyan, de a közgyógyellátásra való jogosultság nem, azaz a fogvatartottak ezt a korábban megszerzett jogosultságukat a szabadságvesztés időtartama alatt szabadon, korlátozás nélkül gyakorolhatják [Bvtv. 121. § (1) bekezdés e) pontja]. A Bvtv. következő idevágó szabálya éppen abból indul ki, hogy a fogvatartott a közgyógyellátásra vonatkozó, már megszerzett jogosultságát a szabadságvesztés időtartama alatt is megtarthatja és gyakorolhatja, amikor kimondja, hogy a közgyógyellátásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések értelmében közgyógyellátásra jogosult elítélt esetében a gyógyszer és gyógyászati segédeszköz térítési díját a büntetés-végrehajtási intézet a közgyógyellátásra vonatkozó jogszabályi rendelkezésekben meghatározott mértékig átvállalja [Bvtv. 156. § (2) bekezdés]. A fogvatartott személyek büntetés-végrehajtási intézetben történő konkrét joggyakorlásának gya-

korlati szabályát tartalmazza a vonatkozó miniszteri rendelet is, amikor arról rendelkezik, hogy ha a befogadott fogvatartott közgyógyellátásra jogosult, úgy közgyógyellátási igazolványa másolatát az egészségügyi nyilvántartásban kell elhelyezni. [A büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak egészségügyi ellátásáról szóló 8/2014. (XII. 12.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (6) bekezdése.]

- [18] A vonatkozó jogszabályok vizsgálatának eredményeként az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a fogvatartottak közgyógyellátásban való részesülése szempontjából a hatályos jogi szabályozás a jogosultság megszerzéséhez olyan alaki feltétel teljesítését is előírja – kizárólag a kérelmező háziorvosa által kiállított igazolás beszerzése és csatolása a kérelemhez –, amelynek a kérelmező fogvatartott élethelyzetéből adódóan képtelen eleget tenni, a háziorvosi igazolás beszerzésének lehetőségétől el van zárva, ugyanakkor más – ugyanezt a jogosultságukat korábban megszerzett – fogvatartottak a közgyógyellátás által nyújtott kedvezményekben a büntetés-végrehajtási intézetben továbbra is részesülnek, ami köztük ezen helyzetük szerinti különbségtételt eredményez.
- [19] 4.1. Az indítványozó indokolása szerint az általa támadott jogszabályi rendelkezés azért ütközik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében deklarált hátrányos megkülönböztetés tilalmába, mert a szabály pusztán azon szempont alapján eredményez különbségtételt a fogvatartottak között, hogy a közgyógyellátás iránti kérelmüket mikor terjesztették elő, a büntetés-végrehajtási intézetbe kerülést megelőzően vagy azt követően, amikor háziorvos hiányában a szükséges igazolást már nem tudják csatolni.
- [20] Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán áttekintette az Alaptörvény XV. cikkével kapcsolatos gyakorlatát. A 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat indokolásának [27] bekezdése szerint „[a]z Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. Az alkotmányos szabály szerint »Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.« A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az »egyéb helyzet szerinti különbségtétel« fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a fordulat ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a társadalom aktuális változásaira időszerűen reagálva mindig maga határozza meg, melyek a társadalom sérülékeny csoportjai, vagyis mely csoporthoz tartozók tekinthetők kiszolgáltatottnak, kirekesztettnek, illetve folyamatos és indokolatlan hátránnyal sújtottaknak. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően egy nyílt felsorolást tartalmaz, ám ez a felsorolás korlátlanul nem bővíthető. Nem nyújt védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály ugyan éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önzonosságát, identitását meghatározó lényeges tulajdonságuk miatt előítéllettel vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja”.
- [21] Az Alkotmánybíróság egyik legutóbbi határozatában egyértelműen állást foglalt az Alaptörvényben biztosított egyes alapjogok sérelmének vizsgálhatóságára, illetve a vizsgálat során alkalmazandó szempontokra nézve. Ennek kapcsán megállapította, hogy „[a] legtöbb alapjogsértés vizsgálható tehát az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján, mivel eszerint az alapjogokat mindenféle faji, szín szerinti, nemi, fogyatékoság szerinti, nyelvi, vallási, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti megkülönböztetés nélkül biztosítani kell mindenkinek. Az alapjogok esetében ugyanakkor az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogi teszt a mérvadó a korlátozhatóságuk tekintetében, és elsődlegesen az garantálja, hogy az alapjogok biztosításában ne lehessen ilyen megkülönböztetést alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy nem fogadható el szükségesnek olyan alkotmányos cél, amely diszkriminációt valósít meg, és arányosnak az olyan korlátozás, amely diszkriminatív helyzetet eredményez” {6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság a 9/2016. (IV. 6.) AB határozat indokolásának [22] bekezdésében szintén az Alaptörvény XV. cikkét értelmezte, kitérve ebben az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó hátrányos megkülönböztetés alaptörvény-ellenességének megállapításához szükséges feltételekre is. Így megerősítette, hogy „[a]z Alaptörvény XV. cikke alapján a törvény előtt mindenki egyenlő, Magyarország az alapvető jogokat mindenki-

nek bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja. A hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. A hátrányos megkülönböztetés tilalma nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát, a tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésre terjed ki. Személyek közötti, alkotmánysértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagossá mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes [lásd összefoglalóan: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indoklás [32]. Az Alaptörvény XV. cikke (1) és (2) bekezdésének ezt az értelmezését követte a 32/2015. (XI. 19.) AB határozat is, Indokolás [78]–[80] és [91]].”

- [23] 4.2. Az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek állított különbségtétel és diszkriminatív helyzet fennállása a fentiek alapján, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti teszt alkalmazásával tehát akkor állapítható meg, ha a különbségtétel a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó, egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között áll fenn, ha a megkülönböztetés alapjognak nem minősülő, de azzal összefüggésben álló egyéb jogra, végső soron az emberi méltóság jogára nézve áll fenn, valamint, ha a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagossá mérlegelés szerinti ésszerű indoka, vagyis önkényes.
- [24] 4.3. A fogvatartott személyek jellemzően jogerős bírói döntés alapján szabadságvesztés büntetésüket büntetés-végrehajtási intézetben töltő személyek. Jogaikat és kötelezettségeiket mindegyikükre vonatkozóan egységesen határozza meg a Bvtv., illetve a gyógykezelésre szoruló fogvatartottak esetében a törvény mellett az IM rendelet és a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 16/2017. (II. 6.) OP szakutasítása. Miután jogaik és kötelezettségeik a rájuk egységesen vonatkozó szabályok alapján azonosak, megállapítható, hogy az Alaptörvény XV. cikk szempontjából a fogvatartottak azonos, így egymással összehasonlítható helyzetben vannak, homogén csoportot képeznek.
- [25] 4.4. A közgyógyellátáshoz való jog kétség kívül nem az Alaptörvényben biztosított, vagy az Alaptörvényből kényszerűen következő alapjog, ugyanakkor szoros összefüggésben áll mindkét, a beadványban is megjelölt alaptörvényi rendelkezéssel, így az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében garantált testi, lelki egészséghez való joggal, illetve a XIX. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott szociális biztonsággal, mint államcélal, kötéldése tehát a fenti alaptörvényi cikkek vonatkozásában kettős: a közgyógyellátásban részesülő egyrészt szociálisan rászorult, másrészt egészségi állapota gyógykezelést, például gyógyszeres kezelést tesz indokolttá. A közgyógyellátás tehát az egyén egészségügyi célú kiadásainak csökkentése, illetve egyes gyógyszerek esetében a térítésmentesség biztosítása érdekében juttatott, az állam által nyújtott támogatási forma, amelynek eredményeként olyan – betegségben szenvedő – személyek is igénybe vehetik a számukra indokolt egészségügyi ellátásokat, akik egyébként erre jövedelmi helyzetüknél fogva képtelenek lennének. A közgyógyellátás tehát szorosan összefügg az Alaptörvényben biztosított testi és lelki egészséghez való alapjoggal, de kapcsolódik az Alaptörvényben államcélként deklarált szociális biztonsághoz is. Az Alaptörvény XIX. cikkével kapcsolatosan elfogadott 1/2018. (IV. 6.) és 2/2018. (IV. 6.) AB határozatokban az Alkotmánybíróság ezt a kapcsolódást erősítette akkor, amikor kimondta illetve megerősítette, hogy „bár a XIX. cikk jellemzően államcélokról, és nem alapvető jogokról szól, az Alaptörvénynek ez a cikke alaptörvényi háttér ad a felsorolt élethelyzetekre vonatkozó jogszabályoknak. A törvényi feltételek részletei vagy a jogosultság feltételei, mint konkrét részletszabályok nem az Alaptörvényből következnek, az alaptörvényi háttér csak azt jelenti, hogy az elvont jogosultság magából az Alaptörvényből ered [1/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [17]], továbbá „[e]nnek megfelelően, miközben az Alaptörvény egyértelműen úgy rendelkezik, hogy meghatározott élethelyzetek esetén a magyar állampolgárok jogosultak törvény szerinti állami segítséget igénybe venni, ezen állami segítség részletszabályait nem az Alaptörvény, hanem a hatályos törvények rögzítik. Ezek a törvények azonban tartalmuk tekintetében nem lehetnek ellentétesek az Alaptörvény egyes rendelkezéseivel, így a XV. cikk előírásaival sem” [2/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [13]].

- [26] 4.5. Végezetül az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a fogvatartottak helyzetében fennálló, közgyógyellátásban való részesülésük kapcsán megvalósuló különbségtételnek van-e tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka. A megkülönböztetést alapvetően két ok idézi elő: az eltérő helyzetben lévő személyek nem azonos időpontban váltak beteggé, így különböző időpontokban kezdeményezhetik jogosultságuk megállapítását, illetve a büntetés-végrehajtási intézetben megbetegedett fogvatartott személy el van zárva a háziorvosi ellátás igénybevételétől, ezzel a háziorvos által kiállított igazolás megszerzésének lehetőségétől is. Ehhez képest a jogosultság megállapítása iránti kérelmet értelemszerűen csak az ellátásra okot adó egészségi állapot megváltozását, azaz a megbetegedést követően van értelme benyújtani; másként fogalmazva a fogvatartott nem tehet arról, hogy a büntetés-végrehajtási intézetbe egészségesként érkezett és a fogvatartása közben betegedett meg, nem pedig korábban. Ezért nem is róható fel számára, és nem hozható hátrányos helyzetbe azért, mert nem az intézetbe történő bevonulása előtt kezdeményezte jogosultságának a megállapítását. Ebben az esetben az érintett személy mulasztásáról nem lehet szó, illetve a megkülönböztetésnek észszerű indoka nincs. A háziorvos, illetve a háziorvos által kiállított igazolás hiányát szintén nem lehet a fogvatartott terhére értékelni – és ezzel hátrányos helyzetbe hozni –, mivel ezt a számára fogvatartottként teljesíthetetlen feltételt (miközben az egészségi állapotára vonatkozó teljeskörű információkkal rendelkező intézeti kezelőorvosa van) éppen a beadványban támadott rendelkezés támasztja vele szemben. A már büntetés-végrehajtási intézetben szabadságvesztés büntetését töltő személy esetében tehát a háziorvos hiánya szintén nem értékelhető a megkülönböztetésre okot adó észszerű indoknak különösen annak fényében, hogy az a fogvatartott, aki a büntetés-végrehajtási intézetbe történő bevonulása előtt betegedett meg és vált a szükséges háziorvosi igazolás beszerzését követően közgyógyellátásra jogosulttá, ezt a jogát az intézetben a szabadságvesztés büntetés időtartama alatt továbbra is háborítatlanul és zavartalanul gyakorolhatja az Sztv. ezt kizáró szabályának a hiányában.
- [27] 5. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az azonos élethelyzetben lévő érintettek joggyakorlására vonatkozó különbségtételnek nincs kellő súlyú alkotmányos indoka. A jogalkotó tehát önkényesen járt el akkor, amikor az Sztv. 50/A. § (2) bekezdésében a közgyógyellátásra egyébként jogosult fogvatartottak számára igényérvényesítésük feltételeként olyan személy (háziorvos) által kiállított igazolás csatolását kívánja meg, aki az érintett fogvatartott aktuális egészségi állapotával kapcsolatosan semmilyen információval nem rendelkezik és a fogvatartott részéről történő igénybevételét törvény ki is zárja, csak a személyes gondoskodást nyújtó átmeneti és bentlakásos szociális intézményben vagy gyermek- és ifjúságvédő intézetben, nevelőotthonban elhelyezett jogosultak esetében volt tekintettel arra a speciális helyzetükre, hogy ők a lakóhelyük szerinti háziorvosuk igénybevételében akadályoztatva vannak, ezért számukra lehetővé teszi az intézmény orvosa által kiállított igazolás csatolását kérelmükhöz, ezzel szemben a fogvatartott kérelmezők vonatkozásában igényük érvényesítéséhez hasonló szabályt nem tartalmaz. Ilyen módon pedig a már korábban közgyógyellátásra jogosultságot szerzett fogvatartott társaikhoz képest észszerű indok nélkül hátrányos helyzetbe hozta őket, ez pedig sérti az Alaptörvény XV. cikkéből fakadó hátrányos megkülönböztetés tilalmát, összefüggésben – a 4.4. pontban megállapítottak szerint – a XIX. cikk (1) bekezdésével is (Indokolás [25]).
- [28] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alaptörvény-ellenességet jelen ügyben a bírói kezdeményezéssel támadott jogszabályi rendelkezés hiányossága okozza. A szabályozással érintett csoport tagjai között ugyanis a hátrányos megkülönböztetés, azaz a fogvatartott személyek közti önkényes különbségtétel azáltal valósul meg, hogy a kifogásolt rendelkezés azon fogvatartottak számára, akik kifejezetten a büntetés-végrehajtási intézetben válnak először közgyógyellátásra jogosulttá, a részükre előírt orvosi igazolás tekintetében hiányos.
- [29] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése felhatalmazza az Alkotmánybíróságot, hogy ha a hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásban a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának a teljesítésére. Az Abtv. 46. § (2) bekezdésének c) pontja alapján a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [30] A jelen ügy elbírálása során az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Sztv. 50/A. § (2) bekezdésében foglalt szabályozás esetében lehetőség van arra, hogy az Abtv. 46. §-ában biztosított jogköre alapján a hatályos jog kíméletével járjon el. Az Alkotmánybíróság észlelte ugyanis, hogy az alaptörvény-ellenes diszkriminációt eredményező helyzetet az idézi elő, hogy a jogalkotó nem rendelkezett a közgyógyellátásra egyébként az Sztv. alapján jogosult, arra kifejezetten a büntetés-végrehajtási intézetben először jogosulttá váló fogvatartott személyek havi rendszeres gyógyszerkészletére vonatkozó igazolás kiállítására jogosult orvos személyéről, így esetükben végső soron az őket megillető jogosultság érvényesítéséhez szükséges egyik feltétel – az ezzel

a jogosultsággal jogszabályban felruházott orvos által kiállított igazolás csatolása – teljesítésének a lehetőségéről. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az Alaptörvénnyel való összhang megteremtése nem a vizsgált szabály megsemmisítését, hanem annak hatályos szövege kiegészítését teszi szükségessé, ily módon biztosítva azt, hogy az érintettek közgyógyellátásra való jogosultságának érvényesítésére vonatkozó szabályozás megfeleljen a törvény előtti egyenlőség követelményének. Ennek kézenfekvő alkotmányos megoldása lehet az Sztv. 50/A. § (2) bekezdésének a kiegészítése azzal, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott személyek esetében a törvényben előírt igazolást a büntetés-végrehajtási intézet orvosa állítja ki, akinek reális lehetősége van a fogvatartott személy egészségi állapotát felmérni, azt folyamatosan figyelemmel kísérni, a szükséges diagnosztikai vizsgálatokat kezdeményezni vagy elvégezni, és mindezek alapján – szükség esetén gyógyszeres – terápiát megállapítani, mivel a fogvatartott személy a büntetés-végrehajtási intézet orvosának folyamatos, szükség esetén napi szintű felügyelete alatt áll. A büntetés-végrehajtási intézet orvosát a jelenleg hatályos szabályozás is feljogosítja más esetekben orvos-szakértői feladatok ellátására a fogvatartott személyek munkaképtelenségének megállapítása és a gépjárművezetői egészségi alkalmasság első fokú elbírálása kapcsán [IM rendelet 6. § (1) bekezdés és 7. §].

- [31] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe ütköző alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy az Sztv. 50/A. § (2) bekezdésében nem rendelkezett a közgyógyellátásra való jogosultság érvényesítéséhez és a kérelem elbírálásához előírt, a havi rendszeres gyógyszerzükségletet megállapító orvosi igazolás kiállítására jogosult, a fogvatartott személy által ténylegesen elérhető és igénybe vehető orvos személyéről azokban az esetekben, amikor a fogvatartott személy kifejezetten a büntetés-végrehajtási intézetben válik először közgyógyellátásra jogosulttá. Ezért az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2018. november 30. napjáig tegyen eleget.
- [32] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jogalkotói mulasztás megállapításával és a jogalkotónak címzett felhívással teremthető meg az összhang az Alaptörvény és az Sztv. vonatkozó rendelkezése között, ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Sztv. 50/A. § (2) bekezdésének megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasította.
- [33] 6. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján elrendelte határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhazamos indokolása

- [34] A bírói kezdeményezés elutasításával és annak indokolásával egyetértek. A hivatalból megállapított mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességgel kapcsolatban vannak fenntartásaim, ennek ellenére azt is támogattam az alábbiak miatt.
- [35] Az Abtv. 46. § (2) bekezdése szerint a mulasztásnak két esete van. Az egyik a jogrendi mulasztás, amely akkor állapítható meg, ha a jogalkotó az Alaptörvényben, jogszabályban vagy nemzetközi szerződésben kifejezetten előírt kötelezettségét elmulasztja, vagyis nem alkotja meg azt a jogszabályt, amelynek magalkotására magasabb szintű norma kötelezi [46. § (2) bekezdés a) és b) pont]. A másik eset a jogalkalmazást akadályozó mulasztás [46. § (2) bekezdés c) pont]. Az utóbbi mulasztás megint csak két alesetre bontható: egyik esetben a mulasztással előidézett valamely objektív hiányosság (például nyelvtani hiba, jogrendbe illeszkedés zavara, belső ellentmondás) miatt a vizsgált norma nem alkalmazható, nevezhető ez a jogalkalmazást lehetetlenné tevő mulasztásnak. A másik esetben ilyen objektív hiba nem ismerhető fel, de az eset körülményeire tekintettel az Alkotmánybíróság úgy találja, hogy a vizsgált norma ugyan nem alaptörvény-ellenes, sőt alkalmazható is, viszont az Alaptörvényből levezethető lényeges tartalmát mégis hiányosnak találja (akár azért, mert konkrét esetben alapjog-sértő eredményre vezet, akár azért, mert a jogalkalmazóra vonatkozó eljárási szabályok folytán nem vagy nehezen, esetleg csak az Alkotmánybíróság közbeavatkozása eredményeként érvényesíthető, akár azért, mert indokolatlanul sok-lépéses utaló szabályok alkalmazását igényli). Ez utóbbi esetet nevezhető relatív mulasztásnak.
- [36] Összességében tehát a három eset különíthető el, a jogrendi, a jogalkalmazást lehetetlenné tevő és a relatív mulasztás. Ebből az első két esetnek világos, objektív oka kell, hogy legyen, ezért ha az okai fennállnak, a mulasztás megállapítása nem kerülhető el. Ezzel szemben a harmadik eset, a relatív mulasztás az Alkotmánybíróság mérlegelésén alapul. Relatív mulasztás esetén tehát előfordulhat, hogy alapjog lényeges tartalmát érinti a hiányosság (ilyenkor a mulasztás megállapítása nem kerülhető el), de olyan eset is felmerülhet, amikor nem hiányzó vagy nem alkalmazható jogszabály a mulasztás oka, hanem az, hogy a létező és alkalmazható jogszabályi rendelkezésnél lehetne világosabb, az Alaptörvénnyel még inkább összhangban álló, még könnyebben alkalmazható jogszabályt alkotni. Mivel a jogszabály nyelvi kötöttségekkel rendelkező szöveg, minden jogszabálynál lehet pontosabbat, világosabbat, egyértelműbbet alkotni.
- [37] Következésképpen az Alkotmánybíróság mérlegelésén alapuló relatív mulasztás egészen ritka kivételektől eltekintve mindig megalapozott (a kivétel azokra az esetekre vonatkozik, amikor a mulasztás teljesítése az Alaptörvény más rendelkezésének sérelmét okozná), még ha megállapítása nem is egyformán indokolt minden esetben. Ráadásul a relatív mulasztás kiküszöbölése során a jogalkotó számtalan megoldást választhat, akár a jogszabályi környezet teljes újraszerkesztését, vagy a szabályozás eltörlését (dereguláció) is. Mindebből adódóan, ha az Alkotmánybíróság többsége a relatív mulasztás megállapítását támogatja, rendszerint nincs elegendő ok ezzel szembeszegülni.
- [38] Jelen ügyben is ez a helyzet. Kétségtelen, hogy a büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartottak közgyógyellátásra jogosultsága tekintetében a jogszabályi környezet nem pontos, a jogszabályok lehetővé teszik a korábban megszerzett jogosultság megőrzését, de új jogosultság megszerzését a fogvatartás ideje alatt nem. Emiatt – mivel minden fogvatartott egészségügyi ellátása más jogcímen biztosított – alaptörvény-ellenesség nem volt megállapítható. A szabályozás hibája a fentiek alapján természetesen minősíthető relatív mulasztásnak, ennél fogva a rendelkező részt ebben a vonatkozásban is támogatni tudtam (habár nem tartom azt kényszerítően szükségesnek).
- [39] A jogalkotó természetesen a mulasztást úgy is kiküszöbölheti, hogy a más jogcímen kapott ellátására tekintettel a közgyógyellátási jogosultságon alapuló ellátást a fogvatartás idejére általánosan kizárja.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [40] Az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a határozathoz.
- [41] Az elfogadott határozat rendelkező részének elutasító pontjával – a többségi állásponttól eltérő indokok alapján – egyetértek, azt támogattam; a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását azonban az alábbi okok miatt nem tudtam megszavazni.
- [42] Az Abtv. 46. § (2) bekezdésének c) pontja alapján a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását akkor állapíthatja meg az Alkotmánybíróság, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [43] Az elfogadott határozat is erre hivatkozással mondja ki a rendelkező részben a jogalkotói mulasztást. A többségi indokolás a támadott jogszabályi rendelkezést azért tartja hiányosnak, mert a jogalkotó diszkriminatív módon nem tette lehetővé, hogy a fogvatartott személyek a büntetés-végrehajtási intézetben igényeljék a közgyógyellátást, és a közgyógyellátáshoz szükséges orvosi igazolás kiállítására nem jogosította fel a büntetés-végrehajtási orvost.
- [44] Álláspontom szerint az elfogadott határozat a támadott normának a mulasztás megállapításához szükséges tartalmi hiányosságát nem támasztotta alá megfelelő és megalapozott indokolással, továbbá a hátrányos megkülönböztetés vizsgálatának lentebb kifejtett téves csoportképzése miatt helytelen végkövetkeztetésre jutott.
- [45] Az Alkotmánybíróság működése kezdete óta következetesen azt az álláspontot képviseli, hogy a szociális gondoskodás, az ellátás jogintézményeit és mértékét az Alaptörvény (Alkotmány) nem határozza meg. A rászorultaknak járó ellátások és egyes támogatások konkrét formáját, az azokra való jogosultság feltételeit, valamint mértékét a jogalkotó szabadon alakíthatja. Az állami segítség részletszabályait tehát nem az Alaptörvény, hanem a hatályos törvények rögzítik. Ezek a törvények azonban tartalmuk tekintetében nem lehetnek ellentétesek az Alaptörvény egyes rendelkezéseivel, így a XV. cikk előírásaival sem [lásd legutóbb összefoglalóan: 2/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [13]].
- [46] Ezt az állami szabadságot nyomatékosítja az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdése is, amikor a jogalkotó számára lehetővé teszi, hogy törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.
- [47] A vonatkozó jogszabályi környezetből pedig az derül ki, hogy a jogalkotó nem kívánta a fogvatartottak számára lehetővé tenni, hogy közgyógyellátást igényeljenek.
- [48] Az Sztv. a közgyógyellátás igényléséhez a háziorvos illetve – személyes gondoskodást nyújtó átmeneti és bentlakásos szociális intézményben vagy gyermek- és ifjúságvédő intézetben, nevelőotthonban elhelyezett jogosult esetén – az intézmény orvosának igazolását írja elő.
- [49] A büntetés-végrehajtási orvos nem véletlenül nincs e körben feltüntetve. A Bvtv. 121. § (1) bekezdés e) pontja alapján a szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetel az elítélt joga a szabad orvosválasztáshoz. Azonban a büntetés-végrehajtás keretein belül sem csorbulhat a fogva tartottaknak az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében biztosított testi és lelki egészséghez való alapjoga.
- [50] Az elítélt éppen ezért büntetés-végrehajtási jogviszonyából eredően jogosult többek között a higiéniai feltételeknek megfelelő egészséges elhelyezésre, az egészségi állapotának és a szabadságvesztés végrehajtása alatti tevékenységének megfelelő élelmezésre, egészségügyi ellátásra. Jogosult továbbá a már megállapított, az Sztv.-ben meghatározott valamely rendszeres pénzellátásának (e fejezetben a továbbiakban: rendszeres pénzellátás) a meghatalmazott személy kezéhez vagy a büntetés-végrehajtási intézethez történő folyósítására [Bvtv. 122. § a) és l) pontjai].
- [51] A büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak egészségügyi ellátásáról szóló 8/2014. (XII. 12.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése szintén a már korábban megállapított közgyógyellátási jogosultságról rendelkezik, sőt a bekezdés második mondata a korábban méltányossági alapon biztosított közgyógyellátás felülvizsgálatára hívja fel az igazolványt kiállító szervet. A Bvtv. 156. § (6) bekezdése éppen a közgyógyellátás helyett biztosítja a lehetőséget arra, hogy az elítélt által igénybe vett egészségügyi szolgáltatások térítési díját a büntetés-végrehajtási intézet átvállalja.
- [52] Azt az állami segítséget tehát, amit a nem fogvatartott személyek a közgyógyellátás keretében igénybe vehetnek, a fogva tartás ideje alatt a büntetés-végrehajtási intézetek biztosítják a fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak részére.

- [53] Az elfogadott határozat által kimondott hátrányos megkülönböztetés a fentiek miatt véleményem szerint nem áll fenn. A támadott szabályozás ugyanis nem a fogvatartottak között tesz különbséget, és épp emiatt nincs a hátrányos megkülönböztetés megállapításához szükséges homogén csoportról szó, hanem a fogvatartás során – az összes fogvatartottra nézve azonosan szabályozva – nem teszi lehetővé a közgyógyellátás igénylését.
- [54] Az elfogadott határozat által állított diszkriminatív helyzet éppen ezért csak látszólagos, a mulasztás kimondásával az Alkotmánybíróság tulajdonképpen elvonja a jogalkotó hatáskörét és a közgyógyellátásra jogosultak körének olyan kibővítésére kötelezi, ami nem áll annak szándékában.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/822/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3263/2018. (VII. 20.) AB HATÁROZATA

a Kúria Bfv.I.704/2015/9. számú végzése megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Pokol Béla és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Bfv.I.704/2015/9. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (Ambrusné Salap Szilvia) – saját ügyében személyesen eljárva – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítvány a Kúria Bfv.I.704/2015/9. számú végzése, a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.323/2014/7. számú végzése, valamint a Tiszaújvárosi Járásbíróság 8.B.226/2012/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányul.
- [3] 2. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az indítványozó 2011. szeptember 21-én a Facebook közösségi portálon a saját fiókjához tartozó üzenőfalon „a mezőcsáti klán” címmel olyan bejegyzést írt, mely Mezőcsát Önkormányzatának jegyzőjét (a továbbiakban: sértett) bírálta. A bejegyzést a következő mondatokkal zárta: „rasszizmus, diszkrimináció van, és nekünk lakosoknak ehhez még jó pofát is kell vágni. Kérem, hogy sújtsanak le már erre a rasszista képviselő testületre és jegyzőnőre” (a továbbiakban: 1. tényállási pont).
- [4] Az indítványozó 2012. július 12-én 22 óra 35 perckor a Facebook internetes közösségi oldalon a saját fiókjához tartozó üzenőfalon a sértett jegyzői munkakörének ellátásával kapcsolatos bejegyzést írt. Ebben kijelentette: „[e]zeket én súlyos hibának tartom, számomra olyan mintha adócsalók lennének, és ennek részese a helyi jegyző is.” Ezen túlmenően azt is állította a sértettől, hogy „a roma származású embereket megkülönböztetésben, hátrányos helyzetbe hozza.” Emiatt felszólította a jegyzőt, hogy „aki sorozatos jogtalanságok részese, az ne legyen a törvény betartója!” (a továbbiakban: 2. tényállási pont).
- [5] Az indítványozó 2012. november 5-én részt vett a Mezőcsát Város Önkormányzatának képviselő-testülete által tartott közmeghallgatáson. Az eseményen részt vett a sértett is mint az önkormányzat jegyzője, továbbá a képviselő-testület, valamint mezőcsáti lakosok, összesen mintegy nyolcvan személy. Az indítványozó a közmeghallgatás keretében felszólalt, és a jelenlévők előtt kijelentette, hogy „a jegyző kétszer is feljelentette őt, és a rendőrségen hamis tanúvallomást tett” (a továbbiakban: 3. tényállási pont).
- [6] A Tiszaújvárosi Járásbíróság 2013. november 13-án kelt 8.B.226/2012/22. számú ítéletével az indítványozót a 2. tényállási pont alapján becsületsértés vétsége [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 180. § (1) bekezdés a) pont], valamint az ítélet 1. és 3. tényállási pontjai alapján folytatólagosan elkövetett rágalmozás vétsége [rég Btk. 179. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt halmazati büntetésül 200 000 Ft pénzbüntetésre ítélte.

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletét a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 2014. szeptember 16-án jogerőre emelkedett 2.Bf.323/2014/7. számú végzésével helybenhagyta.
- [8] A Kúria 2015. november 3-án kelt Bfv.I.704/2015/9. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét és a másodfokú bíróság végzését hatályában fenntartotta.
- [9] A Kúria végzésének indokolásában – többek között – rögzítette azt, hogy az 1. tényállási pontban írt cselekmény minősítése téves, mert a következetes ítélkezési gyakorlat szerint az általános jellegű utalások nem tekinthetők tényállásnak, így nem a rágalmozás, hanem a becsületsértés vétségének a megállapítására lehetnek alkalmasak. Ennek következtében az 1. és 2. tényállási pontban foglalt kijelentések becsületsértés vétségének minősülnek, így ezen cselekmények tekintetében valóságbizonyításnak nincs helye.
- [10] A Kúria megállapította továbbá, hogy bár a 3. tényállási pontban szereplő kijelentés tényállásnak tekinthető, ez esetben sincs helye a valóság bizonyításának, mivel nem állapítható meg, hogy a konkrét helyzetben a terhelt által hivatkozottakat a közérdek vagy bárkinek a jogos érdeke indokolta volna. A végzés szerint az elhangzottak kizárólag a terhelt és a sértett viszonylatában, nem pedig Mezőcsát közléte szempontjából bírnak jelentőséggel, így közérdekű információnak semmiképpen sem tekinthetők, és a közmeghallgatáson történő elhangzásukat jogos magánérdek sem indokolta.
- [11] A Kúria a felülvizsgálati indítványnak a szabad véleménynyilvánításra hivatkozó érvelésére reagálva kifejtette, hogy bár a közéleti szereplőkkel szemben megfogalmazott kritika a szabad véleménynyilvánítás körébe tartozik, ez nem jelent felhatalmazást az indokolatlan, gyalázkodó, sértő kifejezések parttalan használatára. A Kúria szerint a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban foglalt elvek nem értelmezhetők úgy, hogy a közszereplők nem részesülhetnek büntetőjogi védelemben a közszereplésükkel összefüggésben nem álló (magánéleti, szakmai stb.) körben tett, a becsület csorbítására alkalmas valótlan tényállításokkal stb. szemben.
- [12] 3. Az indítványozó álláspontja szerint ezek a bírósági határozatok megsértették az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1), (2) és (4) bekezdések szerinti jogait. Ezen túlmenően az alaptörvényi rendelkezés megjelölése nélkül az indítványozó hivatkozik a „kettős eljárás”, vagyis a kétszeres eljárás tilalmára (*ne bis in idem*), a védelemhez való jog és a jogorvoslathoz való jog megsértésére is.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelmét abban látja, hogy az ellene folyó büntetőeljárás során a bíróság nem volt pártatlan, és az iktatószámok következtelen alkalmazásával ugyanazon ügyben „kettős eljárást” folytatott, továbbá ezen eljárásokról őt tévesen tájékoztatta, valamint az azokhoz kapcsolódó bizonyítási indítványait elutasította és megfelelő indokolást sem fűzött hozzá.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében foglalt ártatlanság véelmét a bíróság azzal sértette meg, hogy az igazságügyi szakértők véleményét félreértelmezte és elmarasztaló döntést hozott.
- [15] Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott határozatok az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített véleménynyilvánítás szabadságát sértik, mert az indítványozó egy közszereplővel, a jegyzőnővel szemben, közérdekből gyakorolt bírálatot. Az első és a másodfokú bíróság azonban nem engedélyezte az ítéleti tényállási pontok tekintetében – különösen az elsőfokú bíróság ítéletének 3. tényállási pontja vonatkozásában – a valóság bizonyítását. Az indítvány arra is hivatkozik, hogy a Legfőbb Ügyészségnek a felülvizsgálati eljárásban benyújtott írásbeli észrevétele szerint az elsőfokú bíróság ítéletének 1. tényállási pontjában szereplő „rasszista” szó értékítéletnek minősül. A bírói gyakorlat szerint az általános jellegű utalások nem tekinthetők tényállásnak, ezért nem kell bizonyítani azok valóságtartalmát sem. Az indítványozó szerint, mivel ez a közlés értékítéletnek minősül, így egy közszereplővel szembeni megfogalmazása nem bűncselekmény és az elsőfokú bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikkének (4) bekezdésében foglalt jogát megsértette azzal, hogy ezt a cselekményét bűncselekménynek minősítette.
- [16] Az indítványozó hivatkozik a 36/1994. (VI. 24.), valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatokra, amelyekben az Alkotmánybíróság a közhatalmat gyakorlók, illetve a közéleti szereplők irányában gyakorolható véleménynyilvánítás elveit rögzítette. Az indítványozó utal az Emberi Jogok Európai Bíróságának közhatalmat gyakorló személyekre vonatkozó véleménynyilvánítás védelmével összefüggő gyakorlatára is [*Dichand és társai kontra Ausztria* [GC], (29271/95), 2002. május 26, *Incal kontra Törökország*, (22678/93), 1998. június 9.]
- [17] Az indítványozó kéri továbbá a jogerős ügydöntő határozat végrehajtásának a felfüggesztését.
- [18] Az indítványozó 2016. január 18-án kelt beadványával – az Alkotmánybíróság felhívására – kiegészítette az indítványát és pontosítva megismételte az alkotmányjogi panaszban foglalt kifogásait.

II.

[19] Az Alkotmánybíróság eljárása során az alábbi rendelkezéseket vette figyelembe.

[20] 1. Az Alaptörvény releváns rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

[...]

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

[...]

(6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[21] 2. A régi Btk. vonatkozó rendelkezései:

„Rágalmazás

179. § (1) Aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmazást

a) aljas indokból vagy célból,

b) nagy nyilvánosság előtt,

c) jelentős érdekséreelmet okozva követik el.”

„Becsületsértés

180. § (1) Aki a 179. § esetén kívül mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegebízásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben,

b) nagy nyilvánosság előtt

a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a becsületsértést tettelesen követi el.”

„A valóság bizonyítása

182. § (1) A 179. §-ban [...] meghatározott bűncselekmények miatt nem büntethető az elkövető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény valóban bizonyul.

(2) A valóság bizonyításának akkor van helye, ha a tény állítását, híresztelését, illetve az arra közvetlenül utaló kifejezés használatát a közérdek vagy bárkinek a jogos érdeke indokolta.”

III.

- [22] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az annak befogadására irányuló eljárást.
- [23] 1. Az Alkotmánybíróság a befogadás során megállapította, hogy a panasz a következő indítványi elemek tekintetében nem tesz eleget az Abtv. 27. §-ban, továbbá az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, valamint az Abtv. 29. §-ban foglalt egyes feltételeknek.
- [24] Az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése körében a pártatlanság követelményének megsértése, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdésében foglalt ártatlanság védelme és az alaptörvényi cikk megjelölése nélkül hivatkozott kétszeres eljárás tilalma (*ne bis in idem* elve) [XXVIII. cikk (6) bekezdés], továbbá a jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] megsértése tekintetében. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadálya {pl: 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [25] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárásokra vonatkozik, így az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírósági határozatok között a jelen ügyben nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az említett összefüggés hiánya az indítványrész érdemi vizsgálatának akadálya {3130/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [26] Az indítványozó által a tisztességes eljáráshoz való jogának [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelme tekintetében felhozott kifogások – különös tekintettel az indokolási kötelezettségre – a lefolytatott bírósági eljárás szakjogi vonatkozású kritikáját tartalmazzák (iktatószámok következetlen alkalmazása, téves tájékoztatás, bizonyítási indítványok mellőzése, ezekkel összefüggő bírói indokolás hiányosságai). Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi kérdésre utaló indokok hiányában – nem vizsgálja azt, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és a megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és az előadott érveket, vagy azt, hogy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság szerint megállapítható, hogy az eljáró bíróságok a határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Mindezek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az indítványozó által közölt kifogásokat az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta.
- [27] 2. Az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás során megállapította, hogy az indítványnak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (4) bekezdésére vonatkozó része megfelel az Abtv.-ben foglalt követelményeknek, ezért az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [28] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt azért fogadta be, mert a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetette fel az, hogy az alapul szolgáló ügyben a véleménynyilvánításhoz való jog védelmének alkotmányos szempontjait az eljáró bíróságok megfelelően vették-e figyelembe az érdemi döntés meghozatala során.

IV.

- [29] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [30] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el az ítélkező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [32] 2. Az Alkotmánybíróság joggyakorlatának fontos területét alkotják azok a döntései, amelyekben már több alkalommal is foglalkozott a közéleti szereplőket érintő véleménynyilvánítás megítélésének alkotmányossági szempontjaival. A szólásszabadság jogára általánosan irányadó tételek kidolgozásán túl az Alkotmánybíróság a kérdéskör büntetőjogi vonatkozásaival is nemegyszer foglalkozott már, ami arra is lehetőséget nyújtott számára, hogy saját értelmezését is pontosítsa, fejlessze. Az alkotmányossági követelmények megerősítését egyfelől, pontosítását és fejlesztését másfelől különösen igényelte az, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény és annak módosításainak hatálybalépésével új alkotmányszöveg alapján kellett döntenie értelmezésének sarokpontjairól. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének értelmezése körében az alkotmányjogi panaszra tekintettel az alábbiakat kell kiemelni.
- [33] A jelen ügyben eljáró bíróságok által figyelembe vett 36/1994. (VI. 24.) AB határozat nemcsak általánosságban mondta ki a közhatalmat gyakorló személyeknek és a közszereplő politikusoknak az őket érő bírálattal szembeni fokozott tűrés kötelezettségét, hanem az értékítéletek büntethetősége kapcsán rendelkező részben rögzítette, hogy „[a] hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel tett – értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető”. Ugyanez a határozat a tényállítások körében pedig arról rendelkezett, hogy a kifejezés használata ez esetben „csak akkor büntethető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény állító, híresztelő, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy a közlése lényegét tekintve valótlan vagy azért nem tudott annak valótlanágáról, mert a hivatása vagy foglalkozása alapján reá irányadó szabályok szerint – az adott állítás tárgyára, a közlés eszközére és címzettjeire tekintettel – elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta” [ABH 1994, 219].
- [34] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény, különösen pedig annak negyedik módosításával hatályba lépett szövege alapján ezeket a tételeket az alábbiak szerint megerősítette, ugyanakkor tovább is fejlesztette.
- [35] A 7/2014. (III. 7.) AB határozat még a büntetőjoginál enyhébb szankciókkal fenyegető polgári jogi szabályok alkotmányossága körében is hangsúlyozta, hogy „a közügyekkel összefüggésben megfogalmazott, közhatalmat gyakorló személyre vagy közszereplő politikusra vonatkozó, értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás fősabály szerint polgári jogi felelősségre vonásnak sem lehet alapja”. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rámutatott arra is, hogy a szólásszabadság e körben sem korlátlan. Egyrészt a „közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti”. Másrészt meg kell hajolnia a szólásszabadságnak az emberi méltóság előtt akkor is, amikor a megfogalmazott vélemény nem pusztán nevesített személyiségi jogokat sért, hanem – az érintett személy ember mivoltának semmibevevételével – az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik (Indokolás [61]–[62]).
- [36] Ezzel összhangban határozta meg az Alkotmánybíróság a közéleti szereplőket illető bírálat büntetőjogi megítélésének alkotmányossági szempontjait a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban. Az Alkotmánybíróság a „közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása érdekében” újfent hangsúlyozta az értékítéletet kifejező véleménynyilvánítások különösen erős védelmét, amely a túlzást vagy provokációt magukban foglaló kifejezésekre is kiterjed. Emellett az Alkotmánybíróság a szólásszabadság határaitól mondottakat is megerősítette: a közszereplőt érintően gyakorolt véleményszabadság sem nyújt már védelmet a magán- vagy családi élettel kapcsolatos öncélú kifejezések használatára, továbbá „nem

védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsméréseben öltenek testet” (Indokolás [40]).

- [37] A közelmúltban a 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat is a fenti alapvetéseket érvényesítve döntött büntetőítélet alkotmányosságáról. Az Alkotmánybíróság a mérlegelés alkotmányossági követelményeit akként foglalta össze, hogy először az adott közlésnek a közügyek vitájához való tartozásáról kell döntenet, majd a kijelentés értékítélet vagy tényállítás jellegéről kell állást foglalni, és az értékítéletek körében ezt követően azt kell megítélni, hogy a véleménynyilvánítás az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérése valószínű-e meg. A közügyek megvitatása során kifejtett értékítélet határa ugyanis az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának a sérelme, vagyis az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérése (Indokolás [30]–[33]). Az Alkotmánybíróság mindemellett azt is hangsúlyozta, hogy ő maga a bírói mérlegeléshez szükséges alkotmányos szempontrendszer jelöli ki, míg az így megállapított kereteket – az előttük fekvő ügyekben felmerülő konkrét megnyilvánulások értékelésével és minősítésével – már a bíróságok töltik ki tartalommal (Indokolás [34]).
- [38] 3. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés a vád tárgyává tett cselekményeket ezzel az alkotmányos szempontrendszerrel összhangban értékelte-e. Általában a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak megítélése, hogy a konkrét ügyben a véleményt közlő személy átlépte-e a védett véleménynyilvánítás határát {3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [35]–[36]}. Az olyan esetekben azonban, amikor ez a bírói mérlegelés nincs összhangban a lefektetett alkotmányos keretekkel, az Alkotmánybíróság feladata az, hogy erre felhívja az érintett bíróságok figyelmét.
- [39] 3.1. Az 1. és 2. tényállási pontokat a Kúria – részben elfogadva, részben felülbírálván az első- és másodfokú ítéletet – a közügyek vitájának körébe tartozó értékítéletnek minősítette. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e minősítést a Kúria a releváns alkotmányossági szempontokkal összhangban hozta meg, azonban az ebből fakadó alkotmányos következményeket már nem vonta le teljes mértékben. Ebben a vonatkozásban a Kúria lényegében az elsőfokú bíróság ítéletében foglalt megállapítást erősítette meg, amely szerint a vizsgált kifejezések „a bírálathoz elengedhetetlenül nem szükségesek, már a becsületérzést sértik” (elsőfokú ítélet, 6. oldal 1. bekezdés).
- [40] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt szólásszabadság határainak – kiváltképp büntetőjogi korlátozásának – értelmezése során azonban az Alkotmánybíróság a „becsületérzés sérelméről” szigorúbb mércét határozott meg. A korábbi gyakorlaton alapuló, azt az Alaptörvény alapján továbbfejlesztő értelmezés szerint a közügyek vitájában a közhatalom gyakorlóját vagy közszereplő politikust érintő bírálat, értékítélet főszabály szerint nem lehet alapja jogi felelősségre vonásnak. A véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos határát e körben azok a közlések lépik csak át, amelyek az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütköznek, azaz a méltóságnak az emberi mivolt lényegét jogilag megragadó tartalmát sértik.
- [41] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a szólásszabadságnak ez a korlátja nem önmagában a véleménynyilvánítás becsméről vagy gyalázkodó jellegének szab határt, hanem az emberi méltóságnak az emberi mivolt lényegét meghatározó és óvó magját védelmezi. Az emberi méltóságnak ezt a korlátozhatatlan tartományát nem a méltóságból fakadó egyes részjogok (pl. becsület, jóhírnév) minősített, intenzív becsmérése sérti, hanem az, ha a véleménynyilvánítás eleve ennek a sajátosan védett szférának a megsértésére irányul. Ilyen jogsértés lehet egyrészt az, ha a megszólaló tagadja, kétségbe vonja az érintett(ek) emberi mivoltát, emberként kezelésének követelményét, másrészt az, ha az emberi természet legbelsőbb köreibe hatol, öncélúan támadva a személyiség és az identitás lényegét alkotó vonásokat. A „becsületérzés” szubjektív kategóriájával szemben ez a jogsértés olyan objektív alapot teremt, amelyre a bíróságok a becsületsértés büntetőjogi értékelésekor is hivatkozhatnak.
- [42] Megjegyzni az Alkotmánybíróság: más természetű az a jelen tényállás által fel nem vetett korlátozás, amely közszereplők esetében sem tűri meg a magán- vagy családi élet indokolatlan háborítását. Ebben az esetben a véleménynyilvánítás valójában nem is tartozik a közügyek vitájához, így nem igényel különleges alkotmányos védelmet.
- [43] 3.2. A 3. tényállási pont bírói értékelésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat továbbá arra, hogy a támadott ítélet indokolásából nem tűnnek ki azok az indokok, amelyek alapján a szóban forgó tényállítás „kizárólag a terhelt és a sértett viszonylatában, nem pedig Mezőcsát közléte szempontjából bír jelentőséggel”,

amiért a valóság bizonyíthatóságának alapjául szolgáló közérdek nem áll fenn. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közügyek alakítóinak személyiségét, hitelességét érintő megnyilvánulások általában a közügyek vitájának védett körébe tartoznak {vö. pl. 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [48]}. Az alkotmányjogi panaszszal támadott bírói döntés nem ad számot arról, hogy a közmeghallgatáson a helyi közhatalom-gyakorlás szempontjából kiemelkedően fontos szereplőre, a jegyzőre vonatkozó tényállítás milyen szempontok mérlegelésével került ki a közügyek vitájának köréből. Ilyen irányú indokolás nélkül a véleménynyilvánítás büntetőjogi korlátozása szintén nem tekinthető megalapozottnak.

- [44] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint tehát a Kúria felülvizsgálati végzése nem áll összhangban az ügyben szükséges bírói mérlegelés alkotmányossági szempontrendszerével. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette.
- [45] Az Alkotmánybíróság a határozat megsemmisítése miatt nem vizsgálta az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) sérelmére vonatkozó alkotmányossági kifogást.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [46] 1. Nem értek egyet a határozattal. Álláspontom szerint jelen határozat alkalmat adott volna arra, hogy az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságához kapcsolódó és a büntetőbírói gyakorlatot is befolyásoló egyes alkotmányos kérdéseket tisztázzon.
- [47] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntető ügy hangsúlyos kérdése, hogy a cselekmény elkövetésének és elbírálásának időpontjában hatályos jogszabályok és az ezeket értelmező alkotmánybírói és rendes bírói gyakorlat következtében a közügyekben elhangzó és a közszerelőket érintő becsületsértés és rágalmazás büntetőjogi megítélése gyökeresen megváltozott.
- [48] Az ügyben elbírált cselekményeket az indítványozó 2011. szeptember 21. és 2012. november 5. között követte el. A cselekmények miatt indult büntetőeljárásban az elsőfokú bíróság 2013. november 13-án, a másodfokú bíróság 2014. szeptember 16-án hozott ítéletet, amely utóbbi ezen a napon jogerőssé vált, majd az eljárás a Kúria 2015. november 3-án kelt felülvizsgálati végzésével fejeződött be.
- [49] Az indítványozó cselekményeinek az elkövetése és az elbírálása közötti időszakban hatályba lépett az Alaptörvény és annak a negyedik módosítása, illetve a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.), valamint ebben az időszakban születtek az Alkotmánybíróságnak a közügyekben történő véleménynyilvánításra vonatkozó, jelen határozat indokolásában hivatkozott határozatai [7/2014. (III. 7.) AB határozat és 13/2014. (IV. 18.) AB határozat]. Mindezek a változások azt eredményezték, hogy a cselekmény az elkövetés időpontjában irányadó alkotmányos elvek alapján nem minősülhetett bűncselekménynek, míg az elbíráláskor

alkalmazandó alkotmányos megközelítés szerint már a büntetőjogi szankcionálás lehetősége fennállt. Első pillantásra a helyzet egyértelműnek tűnik, ugyanakkor több oknál fogva a kép ettől jóval összetettebb.

- [50] Az indítványozó cselekményeinek elkövetése idején az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás védelme tekintetében azt az elvet érvényesítette, hogy amennyiben a közhatalmat gyakorló személyekkel és intézményekkel, valamint a közszereplő politikusokkal (a továbbiakban együtt: közszereplőkkel) kapcsolatos e minőségükre és közéleti tevékenységükre tekintettel kifejtett vélemény
- értékítéletet tartalmaz, akkor nincs helye büntetőjogi jogkövetkezmény alkalmazásának,
 - tényállítást foglal magába, akkor az elkövető a büntetőjog eszközeivel csak abban az esetben büntethető, ha tudta, hogy a közlése lényegét tekintve valótlan (szándékosság), illetve annak valótlanágáról azért nem tudott, mert a hivatása vagy a foglalkozása alapján reá irányadó szabályok szerint elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta (gondatlanság) [36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219.] Ez utóbbi, gondatlan elkövetői körből az Alkotmánybíróság egy későbbi határozata az országgyűlési képviselőket „kivette» [34/2004. (IX. 28.) AB határozat, ABH 2004., 490]. Ehhez az alkotmányos elvrendszerhez kapcsolódó büntetőbírói gyakorlat azonban a tárgyalta időszakban nem volt egységes. A bíróságok többsége a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban kifejtett elveket érvényesítette, így nem minősült bűncselekménynek a közszereplőkre és közéleti tevékenységükre vonatkozó semmilyen becsületsértő értékítélet [pl. Pécsi Ítéletábla Bhar.II.99/2011/7. számú ítélete, PIT-H-BJ-49., Fővárosi Ítéletábla 5.Bhar.200/2008/5. számú ítélete, illetve 4.Bhar.117/2015/6. számú végzése]. Egyes bíróságok azonban úgy értelmezték az alkotmányos elvárás, hogy a közszereplő közéleti tevékenységére tett becsületsértő értékítélet általában nem büntethető, kivéve, ha a kijelentés öncélú gyalázkodást valósít meg, mert ez a cselekmény már túllépi a védett véleménynyilvánítás határát (pl. BH1995. 6., BH1996. 457, BH1997. 274., BH2001. 99., Szegedi Ítéletábla Bhar.I.103/2012/4. végzése, SZIT-H-BJ-2012-66.).
- [51] Anélkül, hogy a részletek kifejtésébe bocsátkoznék, közbevetőleg meg kell jegyezni, hogy a 36/1994. (VI. 24.) AB határozat nem egyedi bírósági ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz alapján született, hiszen ebben az időszakban ez a jogorvoslati lehetőség még nem létezett. Ezzel a határozattal az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll keretében – Sólyom László kifejezésével élve – „beleírt” a régi Btk.-ba. A határozatban foglaltakat a jogalkotó azóta sem vezette át a becsületsértés és rágalmozás törvényi tényállásán. Ennek következtében a bírói jogértelmezés ezen tényállások vonatkozásában nagyobb teret kapott.
- [52] Az Alaptörvény negyedik módosításának hatályba lépését, azaz 2013. április 1-jét követően az alkotmánybírói gyakorlat a 36/1994. (VI. 24.) AB határozathoz képest több tekintetben megváltozott, amelyet jelen határozat indokolása részletesen bemutat. Ezek az alkotmányos változások azt a büntetőbírói gyakorlatot erősítették, amely a gyalázkodást a véleménynyilvánítás határa átlépésének és bűncselekménynek tekintette (pl. EBH2017. B.11., Indokolás [41]).
- [53] 3. Ezen a ponton merülnek fel azok az alkotmányos kérdések, amelyek megválaszolásával az Alkotmánybíróság jelen határozatának indokolásában segítséget adhatott volna a bíróságok jogértelmezési tevékenységéhez.
- [54] Mivel az indítványozó elmarasztalásának alkotmányos alapját az Alkotmánybíróságnak a közügyekben történő véleménynyilvánításról szóló határozatai képezték, így jelen határozat indokolása adós maradt annak a kérdésnek a megválaszolásával, hogy büntető ügyekben a kérelmező cselekményének elbírálásakor irányadó alkotmánybírói határozatokban szereplő elvek [7/2014. (III. 7.) AB határozat és 13/2014. (IV. 18.) AB határozat] visszamenőleges alkalmazása és a *nullum crimen sine lege* elv hogyan viszonyul egymáshoz.
- [55] Az alkotmányjogi panasz nem a *nullum crimen sine lege* elvére és az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésére alapozza ugyan érvelését, de hangsúlyozza, hogy „az értékítélet alkotmányos jogokat élvez, amelyek értelmében nem lehet büntetőszankciót kiszabni senkire sem ez miatt (sic!)” (indítvány 4. oldal 5. bekezdés). A panasz kereteinek átlépése nélkül tehát az Alkotmánybíróságnak lehetősége lett volna arra, hogy a határozat indokolása erre a körülményre is kitérjen.
- [56] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban rögzítette, hogy az alapjogként megfogalmazott *nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege* elvek nem egyszerűen azt fejezik ki, hogy a bűncselekményt törvényben kell tiltani és törvényben kell büntetéssel fenyegetni, hanem általában azt követelik meg, hogy a büntetőjogi felelősségre vonásnak, az elítélésnek, a megbüntetésnek kell törvényesnek és törvényen alapulónak lennie [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [107], korábban: 11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 277, 86., 35/1999. (XI. 26.) AB határozat, ABH 1999, 310.; 32/2008. (III. 12.) AB határozat, ABH 2008, 325, 333.; 1464/B/2007. AB határozat, ABH 2011, 1778, 1789.].

- [57] Az elvet ez a felfogás a jogszabályok normaszövegére szűkíti. Megjegyzem, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága az Emberi Jogok Európai Egyezményének 7. cikkében rögzített *nullum crimen sine lege* elvnek az értelmezése során a „törvény” (*law, droit*) fogalmába beleérti a cselekmény elkövetése idején hatályos „hazai jog egészét”, vagyis a hazai jogszabályokat, egyéb rendelkezéseket és a bírói gyakorlatot is {*Del Rio Prada kontra Spanyolország*, [GC], 2013. október 21, 91. pont, S.W. kontra Egyesült Királyság, 1995. november 22., 35. pont}.
- [58] Álláspontom szerint a *nullum crimen sine lege* elv nemcsak a törvény tételes jogi szövegére, hanem az annak értelmezésére szolgáló bírói gyakorlatra is támaszkodik, vagyis annak megállapításakor, hogy egy adott időpontban a cselekmény megítélésére milyen szabályok vonatkoznak, az akkor hatályos törvényi rendelkezéseken kívül a törvény értelmezéséhez kapcsolódó alkotmánybírói és bírói gyakorlatot is figyelembe kell venni.
- [59] A másik gondolatkör az alkotmánybírói döntések „visszamenőleges” alkalmazása. Az Alkotmánybírói felfogása szerint az általa adott értelmezés a jogszabály szövegében eredetileg is benne rejlik, csak adott esetben az eljáró bíróság nem ismerte fel, így ebben a tekintetben visszamenőleges alkalmazásról nem beszélhetünk. A rágalmozás és a becsületsértés törvényi tényállása lényegileg nem változott, csak az Alaptörvény szólásszabadságra vonatkozó rendelkezései és az Alkotmánybírói képviselnek eltérő álláspontot a védett véleménynyilvánítás vonatkozásában.
- [60] Jelen büntető ügyben tehát az a helyzet állt elő, hogy olyan szabályok alkalmazását kérjük számon az elkövetőn, valamint a vele szemben eljáró hatóságon és bíróságon, amelyek az elkövetéshez képest egy későbbi jogszabályon és egy később megszületett alkotmánybírói értelmezés eredményeként váltak ismertté. Büntetőügyekben az alkotmánybírói határozatok ilyen jellegű, „visszamenőleges” alkalmazása álláspontom szerint a *nullum crimen sine lege* elvet és azon keresztül a jogbiztonságot is sérti. Ezt az ellentmondást azonban az Alkotmánybírói jelen határozatban elmulasztotta tisztázni.
- [61] A *nullum crimen sine lege* elvének másik vonzata az enyhébb büntető törvényi szabályok alkalmazásának kötelezettsége. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében rejlő visszaható hatályú büntetőjogi jogalkotás tilalmát a büntető törvénykönyv időbeli hatályáról szóló rendelkezések közvetítik, amelyek e tilalom mellett az enyhébb büntető törvényi szabályok visszaható hatályú alkalmazását is előírják [rég. Btk. 2. § és a Btk. 2. § (1)–(3) bekezdés].
- [62] Jelen ügy arra az ellentmondásra mutat rá, hogy mivel a jogalkotó nem tette a törvényi tényállás részévé a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban megfogalmazott „büntethetőséget kizáró körülményt”, így a szigorúbb követelményt tartalmazó elbíráláskori alkotmánybírói határozatok alkalmazása folytán megsérült az enyhébb büntető törvény alkalmazásának elve is.
- [63] Álláspontomat összegezve a határozatban az érvelés gerincét a *nullum crimen sine lege* elvnek és a bemutatott problémák megválaszolásának kellett volna képeznie, ezért nem értek egyet a határozat érvrendszerével és az ennek következtében megszületett döntéssel sem.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

- [64] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [65] Nem tudtam támogatni a többségi határozatot, mert az indítvánnyal támadott bírói döntés megsemmisítését úgy rendelte el, hogy az a megítélésem szerint az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésébe foglalt, véleménynyilvánítási szabadság korlátjának helytelen értelmezésén alapszik. Az Alaptörvény negyedik módosítása ugyanis beiktatta e szabadságjog korlátjaként az emberi méltóság sérthetlenségét: „[a] véleménynyilvánítási szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának megsértésére.” [IX. cikk (4) bekezdés].

Az emberi méltóság sérthetlenségének követelménye a Felvilágosodás küzdelmeiben az 1700-as évek végén a korábbi állapotok egyes embert megalázó büntetéseivel és szokásjogi normáival szemben mondta ki, hogy az egyes ember teste és személye sérthetetlen. A megalázó kalodába zárások, korbácsolások és a mindennapi élet viszonyaiban a megalázó érintkezési szokásokat joggá emelő normák nem férnek össze az ember méltóságával. Azóta ez az európai civilizációban felnőtt emberek számára magától értetődővé vált, és többé-kevésbé közmegegyezést lehet azon a téren megállapítani, hogy mi az, ami megalázó, és ami így beleütközik az emberi méltóság sérthetlenségébe.

- [66] Ezzel párhuzamosan ugyanakkor a morálfilozófiai diskurzusokban absztraktabb megfogalmazások is létrejöttek, és itt az emberi lényeggel vagy más absztrakt formulával azonosították az emberi méltóságot, és ezzel elszakították a megaláztatás tilalmának közemberek számára is jól azonosítható tartalmától. Ezt a morálfilozófusok körében elterjedt eszmei irányt választották a német alkotmánybírók az 1950-es években, és hatásukra később több alkotmánybíró – így a '90-es évekbeli magyar alkotmánybírói többség is – ezen az úton haladt. Az emberi lényeggel azonosított, morálfilozófiai emberi méltóság felfogás azonban a megaláztatás tilalmától elszakítva elveszti értelmi kontúrjait, és csak a mindenkori értelmező tudja azonosítani valamelyik morálfilozófiára alapozva, hogy mi az, ami megítélése szerint az emberi lényeghez tartozik, és amelynek érintése így sérelemként fogalmazható meg. Így jött létre e kitágított és így parttalanná tett fogalomból a '90-es évek hazai alkotmánybírói gyakorlatában (szintén a németből átvéve) az emberi méltóságból levezetett „általános cselekvési szabadság” anyajoga, melyből aztán egy sor további alkotmányos jogot olvasztott ki az akkori alkotmánybírói többség. Ez alkotta aztán a sokat vitatott „láthatatlan alkotmány” tartalmát, mely az írott alkotmány helyére lépve kezdte betölteni a tényleges, az „igazi” alkotmány szerepét. Mivel azonban az alkotmánybírók és bíróságuk az alkotmány védelmére vannak rendelve, és nem ennek lecserélésére, így a kritikák hatására a későbbi alkotmánybírói többség az ezredforduló éveitől egyre inkább a háttérbe tolta a láthatatlan alkotmány formuláit, és ezzel az emberi méltóság kitágított felfogásából létrehozott „anyajogok” és belőlük kiolvasztott jogok is kezdtek eltűnni az alkotmánybírói érvelésekből. Különösen jellemzővé vált ez a 2012 utáni években, amikor az Alaptörvény és az ezt védő, kibővített alkotmánybírói többség kezdte meghatározni az alkotmánybíráskodást.
- [67] Ezt kell szem előtt tartani, amikor most a véleménynyilvánítási szabadság korlátjaként beiktatott emberi méltóság sérthetlensége felé fordulunk. A mostani többségi határozat követi a '90-es években a láthatatlan alkotmány keretében létrejött kitágított értelmezést, és az emberi lényegként felfogva ez két irányban is elszakítja az emberi méltóság fogalmát a megaláztatás tilalmától. Egyrészt bármit bele lehet így érteni, amit az egyes értelmező az emberi lényeggel érintkezőként azonosít, de másrészt le is szűkíti a tartalmát, mert lehet ugyan valami megalázó, de az emberi lényeg szempontjából közömbös, és akkor ez nem szankcionálható. Így míg a legtöbb esetben a láthatatlan alkotmány alapformulájaként használt emberi méltóság az aktivista alkotmánybíráskodás krédójaként működött, addig a véleménynyilvánítási szabadság korlátjaként kifejezetten passzivistá, engedő jelleget kapott ebben az értelmezésben. Ebben a határozatban is ez tette lehetővé, hogy a többségi határozat helyt adjon az indítványozó kérelmének, és megsemmisítse a megalázó kifejezések használata miatt nagyon is megalapozott bírói döntést, amit én nem tudtam elfogadni. A vitatott értelmezés kritikájaként még azt is hozzá lehet tenni, hogy a IX. cikkben foglalt szabadságjog esetében az egyes embert megillető emberi méltóság mellett a nemzeti, vallási stb. közösségek méltóságát is a véleménynyilvánítási szabadság korlátjaként említve – szintén az Alaptörvény negyedik módosításaként beiktatva – nyilvánvaló, hogy a gyalázkodás és a megalázás ellen védi ezt. Így a kiáltó ellentét a két értelmezés között – absztrakt emberi lényeg védelme, illetve megalázás elleni védelem – különösen nyilvánvaló.
- [68] Különvéleményemben tehát javaslom, hogy a jövőben az Alkotmánybírók tartsa meg az eddigiekben már többirányúan gyakorolt eltérését a korábbi alkotmánybírói többség láthatatlan alkotmányának értelmezésétől, és a véleménynyilvánítási szabadság korlátjaként az emberi méltóság sérthetlenségét mint a megalázás tilalmát értelmezze. Ebből következik az is, hogy az emberi méltóság sérthetlensége mint korlát a véleménynyilvánítási szabadság előtt az Alaptörvény negyedik módosítása óta nem teszi lehetővé a közszereplők olyan fokú eltávolítását az azon túli körtől a védelem szempontjából, mint ahogy azt a '90-es években kialakult alkotmánybírói gyakorlat deklarálta. Azzal, hogy az alkotmányozó intenzívebbé tette az emberi méltóság sérthetlenségének védelmét a véleménynyilvánítás terén, új mércét húzott a közszereplők vonatkozásában is.

Gyalázkodni vagy megalázó kijelentésekkel sérteni emberi méltóságukat a nyilvánosság előtt ugyanúgy alaptörvény-ellenes, mint ahogy az összes többi ember vonatkozásában is.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3391/2015.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3264/2015. (VII. 20.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró párhuzamos indoklásával, valamint *dr. Stumpf István*, *dr. Juhász Imre* és *dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pf.IV.24.933/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Egy híradástechnikával foglalkozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (Lajer Ügyvédi Iroda, 1054 Budapest, Széchenyi rakpart 8.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, kérve a Kúria Pf.IV.24.933/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkével, és a XV. cikk (1) bekezdésével. Másodlagosan – az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján – azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság a változásbejegyzésre irányuló eljárást az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig függessze fel.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló tényállás szerint a Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság 16.Pk.63.269/1990/80. sorszámú végzésével (a továbbiakban: elsőfokú végzés) elrendelte az érintett alapítvány kuratóriumának összetételére és a kuratóriumi tagok lakcímének megváltozására vonatkozó adatok nyilvántartásba való bejegyzését. A végzés ellen az indítványozó és egy másik gazdasági társaság fellebbezést nyújtott be arra hivatkozással, hogy az alapítvány alapító okiratát még korábbi nevén írta alá, amely 1993-ban, a gazdálkodó szervezetek és gazdasági társaságok átalakulásáról szóló 1989. évi XIII. törvény kötelezése alapján általános jogutódlással átalakult. Az indítványozó álláspontja szerint az általános jogutódlás során a korábbi alapítói jogát nem ruházta át, hanem az a törvény erejénél fogva, minden más joggal együtt, külön rendelkezés nélkül szállt át. Az indítványozó szerint az alapítói jog ügyletileg nem ruházható át, ezért tekintettel arra, hogy az alapítvány még nem helyezkedett a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) hatálya alá, nincs arra lehetőség, hogy az alapítói jogok gyakorlója egy olyan magánszemély legyen, aki az alapító okiratot nem írta alá és egyetlen aláírónak sem az általános jogutódlja. Az indítványozó az elsőfokú végzéssel szemben benyújtott fellebbezés-kiegészítésében kitért arra, hogy egy másik alapító mint az alapítvány alapítója az alapítói jogokat 2014. június 4-én ruházta át egy magánszemélyre, mivel azonban ezt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) hatálya alatt tette, amely erre nem adott lehetőséget, az átruházás érvénytelen. Az indítványozó álláspontja szerint a változások nyilvántartásba vételével az új Ptk. hatálya alá helyezkedni kívánó alapítvány kérelmének azért nem lehet eleget tenni, mert ahhoz az alapítók nem járultak mind hozzá.
- [4] A Fővárosi Ítéltábla 4.Pkf.26.567/2015/3. sorszámú végzése értelmében a benyújtott fellebbezések érdemben nem voltak elbírálhatóak, mivel az indítványozó vonatkozásában nem nyert kétséget kizáró megállapítást az, hogy ő az alapítói jog gyakorlására jogosult lenne, ezért az indítványozó gazdasági társaság nem tekinthető félnek, így fellebbezés előterjesztésére sem jogosult.
- [5] A Kúria Pf.IV.24.933/2015/3. sorszámú végzésében (a továbbiakban: támadott végzés) utalt arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla az alapítványt érintő, korábbi változásbejegyzési kérelem kapcsán az elsőfokú bíróságot új határozat hozatalára utasította, amely során iránymutatásként előírta, hogy vizsgálni kell azt, hogy az alapítvány eredeti alapítói közül van-e még olyan alapító, aki az alapítói jogai gyakorlása során az alapító okirat módosí-

tására, illetve a kezelő szervezet visszavonására és új kezelő szervezet kijelölésére jogosult. Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás során a változásbejegyzési kérelmet elutasította, döntésének indokolásában nem fejtette ki, hogy a határozathozatal időpontjában mely eredeti alapítók azok, akik a jelenben is jogosultak az alapítói jogok gyakorlására. A Fővárosi Ítéltábla mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó és a másik fellebbező vállalkozás vonatkozásában nem nyert kétséget kizáró megállapítást az, hogy ők az alapítói jog gyakorlására jogosultak lennének, ezért a két gazdasági társaság nem tekinthető félnek, így fellebbezés előterjesztésére sem jogosultak. A Kúria indokolásában hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla azon megállapítására is, hogy a gazdálkodó szervezetek átalakulására vonatkozó jogszabályok kimondják ugyan, hogy az átalakulás során létrejött gazdasági társaság az általa kiszervezett jogutódja, ugyanakkor ezen átalakulással az eredeti gazdálkodó szervezet teljesen megszűnik és helyette új gazdasági társaság jön létre. Az eredeti alapító okiratot aláírók közül a két fellebbező vállalkozás eredeti formájában már nem létezik, megszűnésük pedig kizárja az alapítói joggyakorlást, mivel a következetes bírói gyakorlat szerint az átalakulással létrejött gazdasági társaságok az alapítói jogok tekintetében nem jogutódai az alapítóként szerepet vállalt állami vállalatoknak. A Fővárosi Ítéltábla azt is kiemelte, hogy a fellebbező gazdasági társaságok azon az alapon sem voltak jogosultak fellebbezni, hogy a határozat rájuk nézve rendelkezést tartalmazna, mivel az elsőfokú végzés a kezelő szervezetre, annak tagjaira, összetételére, a kuratóriumi tagok lakcímváltozására és az alapítói jogok gyakorlásának bejegyzésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz.

- [6] A Kúria támadott végzésének indokolása rögzíti, hogy nem volt vitatott az, hogy az alapítvány 19 jogi személy alapítójának egyike volt az indítványozó jogelődjét képező állami vállalat, amely 1993 decemberében alakult át az akkor hatályos jogszabályok szerint és megváltozott formában való bejegyzésére 1994. május 20-án került sor. A Kúria indokolásában kifejtette, hogy az alapítvány még nem helyezte magát az új Ptk. hatálya alá, működésére a régi Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. Ehhez képest az alapítói jogok átruházásának az új Ptk. által megteremtett lehetősége nem alkalmazható. A Kúria rögzítette, hogy az indítványozó átalakulására az időlegesen állami tulajdonban levő vagyon értékesítéséről, hasznosításáról és védelméről szóló 1992. évi LIV. törvény (a továbbiakban: 1992. évi LIV. törvény) alapján került sor, amelynek 38. § (1) bekezdése értelmében az átalakulás során létrejövő gazdasági társaság az átalakult vállalat általános jogutódja, a jogszabály, azonban külön nem említi az alapítói jogokban történő jogutódlást. A Kúria szerint helyesen állapította meg a Fővárosi Ítéltábla végzésében, hogy a régi Ptk. hatálya alá tartozó alapítványok esetében a joggyakorlat következetes abban, hogy az alapítói jogok tekintetében nincs helye jogutódlásnak (Kúria Pfv.IV.22.153/2012/5., Pfv.IV.20.277/2013/8.), továbbá a Legfelsőbb Bíróság 1/2006. KK véleményének VII/6. pontjában kimondta, hogy az alapító jogutóda az alapítói jogokat az alapító okirat kifejezett rendelkezése hiányában nem gyakorolhatja. Mindezek alapján a Kúria szerint helytállóan állapította meg a Fővárosi Ítéltábla, hogy az indítványozó alapítói jogokat nem gyakorolhat, mert a jogutódlás nem terjed ki az alapítói jogok gyakorlására. A Kúria szerint az indítványozó megalapozatlanul hivatkozott a Kúria Pfv.IV.21.232/2013/4. sorszámú ítéletére, mert abban a döntésben a kérelmezői alapítvány egyik alapítójának a Művelődési Minisztériumnak a feladatait jogszabályi rendelkezés alapján vette át az Emberi Erőforrások Minisztériuma. Továbbá ezen ítéletében a Kúria hangsúlyosan mutatott rá arra, hogy a minisztériumok közötti jogutódlás és az alapítói jogok tekintetében nem vonható azonos megítélés alá az egyéb jogi személyek (gazdasági társaságok) átalakulása során bekövetkező jogutódlással, az átcsoportosított feladatokat ugyanis a jogutód minisztériumok útján ugyanaz a jogi személy, az állam látja el. A Kúria szerint a cégjogi értelemben vett jogutódlással szemben, a minisztériumok átszervezése esetén az állami alapító személyének változatlansága miatt nem sérül az alapítói jogok személyhez kötöttségének elve.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria támadott végzésének megsemmisítését és a változásbejegyzés végrehajtásának felfüggesztését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény a XIII. cikkének, a XV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikkének a megsértésére hivatkozott.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény tulajdon fogalma tágabb, mint a polgári jogi tulajdon fogalom, ezért az Alaptörvény XIII. cikke nem csupán a polgári jogi értelemben vett tulajdonjog klasszikus tárgyait védi, hanem ezen kívüli jogosultságokat és pozíciókat. Az indítványozó álláspontja szerint alkotmányos tulajdonjogi pozíciónak minősülnek egy szükségszerűen vagyonjuttatással létrehozott alapítvány alapítói jogai is, ezért elvonásuk a tulajdonjog sérelmét jelenti. Az indítványozó előadta, hogy az alapítványt több más alapítóval együtt, az indítványozó jogelődje alapította és az alapítás óta eltelt 24 évben senki sem vonta kétségbe azt, hogy az indítványozó az alapítvány alapítójának minősül, így az indítványozó joggal bízhatott abban, hogy

az alapítói jogait a jövőben is gyakorolhatja. Az indítványozó álláspontja szerint egy társasági formaváltás mindennapos rutinnak tekinthető, amely nem foszthat meg jogaitól egy gazdasági társaságot sem. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az átalakuláskor nem volt döntési helyzetben, mivel a rendszerváltást követő gazdasági, társasági jogi változásokra és privatizációs törekvésekre tekintettel átalakulását jogszabály rendelte el. Az indítványozó szerint a támadott végzés az alapítói jogokat kiveszi az általános jogutódlással átszálló jogok köréből, amely sérti az alapító tulajdonhoz való jogát.

- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a jogbiztonságot szolgálja a jogutódlás jogintézménye és a felelősség körében is garanciális jelentősége van. Az indítványozó szerint tarthatatlan helyzetet eredményezne, ha egy cég egy társasági formaváltással megszabadulhatna a kötelezettségeitől. Ugyanígy a jogbiztonság követelményébe ütközőnek tartja, hogy az átalakulás óta eltelt 21 évben senki sem vonta kétségbe az indítványozó alapítói jogait. Az indítványozó álláspontja szerint a jogbiztonságot sérti az is, hogy bár a jogszabályok általános jogutódlásról szólnak, a támadott végzés önkényesen indokolva kiveszi az összes többi, a jogutódlással a jogutódra „automatikusan” átszálló jogok közül az alapítói jogokat anélkül, hogy ez bármely jogszabályban nevesítve lenne. Az indítványozó szerint csupán e sajátos jogértelmezés vezet ahhoz, hogy az alapítói jogokat minden más jogtól eltérően kezelik a bíróságok anélkül, hogy erre külön jogszabályi alapjuk lenne.
- [10] Az indítványozó hivatkozása szerint a jog előtti egyenlőség sérelme, a diszkrimináció egyértelműen tetten érhető a támadott végzésben, ha az összevetésre kerül a minisztériumok jogutódlása során alkalmazott kúriai joggyakorlattal. Az indítványozó szerint, ahogy a feladatok átcsoportosítása nem változtatja meg az egyes minisztériumok lényegét, úgy egy társasági formaváltás sem okoz az alapító személyét illetően olyan változást, ami indokolná a jogutódlás tiltását az alapítói jogok tekintetében.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a megsértése körében előadta, hogy az 1992. évi LIV. törvény 38. § (1) bekezdésének a bíróságok általi értelmezése a nyelvtani szabályoknak és a logikus gondolkodás alapvető törvényeinek ellentmondó, ezért önkényes. Az indítványozó e körben arra hivatkozott, hogy a jogutódlás általánosságából az következik, hogy az kivétel nélkül mindenre kiterjed. Az indítványozó szerint a támadott végzés olyan új jogot alkotott, amely az alkalmazott jogszabályba semmilyen szokásos jogértelmezési technikával nem érthető bele.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvénynek az indítványban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár. (2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

- [13] 2. Az 1992. évi LIV. törvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott, az átalakuláskor hatályos rendelkezései:

„36. § Ha e törvény másként nem rendelkezik, az átalakulás során a Gt.-nek az egyes gazdasági társaságok alapítására vonatkozó szabályait kell alkalmazni.”

„38. § (1) Az átalakulás során létrejövő gazdasági társaság az átalakult vállalat általános jogutódja. A jogutód gazdasági társaságot illetik meg azok a jogok és terhelik azok a kötelezettségek, amelyek a munkavállalókkal kötött kollektív szerződés alapján a jogelődöt illeték meg, vagy terheltek.

(2) Az e törvény alapján történő átalakuláskor külön adó- és illetékfizetési kötelezettség – az eljárási illeték kivételével – nem keletkezik. A jogelődöt megillető adókedvezmény – ha annak feltételei egyébként fennállnak – a jogutódot illeti meg.

(3) Az átalakulás előtt kiadott hatósági engedélyek jogosultja a létrejövő gazdasági társaság, a folyamatban lévő ügyekben pedig az új társaság köteles az átalakulást az engedélyeket kiadó hatóságoknak maradéktalanul bejelenteni. Az engedélyek jogosultjaként az új gazdasági társaságot kell feltüntetni.

(4) Az állam által alapított, koncesszióköteles tevékenységet folytató és átalakuló vállalat koncesszióköteles tevékenysége folytatására az új gazdasági társaság csak az állam többségi részesedése mellett jogosult. A bányászati kutatás és termelés területén – a pályáztatás feltételeinek kialakulásáig terjedő átmeneti időszakban – az ipari és kereskedelmi miniszter ettől eltérést engedélyezhet.”

III.

- [14] 1. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit.
- [15] Az Abtv. 27. §-ának *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pont]. Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikke és a XV. cikke vonatkozásában tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c)* pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pont]. Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikke és a XV. cikke vonatkozásában tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pont]. Az indítvány megfelel annak a feltételnek is, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelme következett be [Abtv. 27. § *a)* pont]. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § *b)* pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető (Abtv. 27. §).
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a panasz az Alkotmánybíróság főtítkárának erre irányuló felhívását követően sem tartalmaz érdemi alkotmányjogi okfejtést, így nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában foglalt feltételnek.
- [18] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [19] Az indítvány alapján – a XIII. cikk és a XV. cikk (1) bekezdés vonatkozásában – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelhető, hogy az alapítói jogok jogutódlás esetén az alkotmányos tulajdonvédelem részét képezik-e, illetve a bírói döntés vonatkozásában az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése is érdemi vizsgálat szükségességét vetette fel.

IV.

- [20] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [21] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként a tulajdonhoz való jog sérelmére történő indítványozói hivatkozás megalapozottságát vizsgálta meg.
- [22] Az Alkotmánybíróság előjáróban utal arra a korábbi alkotmánybíróági határozatok felhasználhatóságával összefüggésben, hogy már megerősítette a tulajdonhoz való jogra vonatkozó gyakorlatának azt a részét, amelyet a tulajdon, mint alapjog védelméről alakított ki {lásd például: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154], 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [145], 3238/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [59]–[60]}. Az Alkotmánybíróság egyik alapvető megállapítása, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem mindig konkrét: többek között a tulajdon funkciójától függ. Közérdek igazolhatja a tulajdon korlátozását, amelynek alkotmányossági felülvizsgálata nem a törvényhozó választásának feltétlen szükségességére irányul, hanem annak indokolhatóságára terjed ki [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 380–382.].
- [23] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}. Következésképpen a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló), „tulajdonszerű” vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke {3048/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [39], 3030/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [14], 3199/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében azon vagyoni értékű jogokra terjed ki az alkotmányos tulajdonvédelem, amelyek „funkciójukat illetően »tulajdonszerűek«” {lásd pl. haszonélvezet: 3199/2013. (X. 31.) AB határozat és 25/2015. (VII. 21.) AB határozat; [...] orvosi praxisjog: 28/2006. (VI. 21.) AB határozat; [...] védjegy: 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat; személyes gyógyszerár-működtetési jog: 1094/B/2006. AB határozat; [...]}. Ugyanis »[a] tulajdonjog alkotmányos védelmének a polgári jogi tulajdonon kívüli, egyéb vagyoni értékű jogokra való kiterjesztése mögött a tulajdonnak az egyén autonómia-védő funkciója áll« {3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]}. A tulajdon alkotmányos védelme tehát tulajdonképpen bizonyos vagyoni jogi pozíciók (státuszok) alapjogi védelme” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [20]–[21], [23]}.
- [24] Az indítványozó szerint a támadott végzéssel sérült a tulajdonhoz való joga, mert alkotmányos tulajdonjogi pozíciónak minősülnek egy – szükségszerűen vagyonjuttatással létrehozott – alapítvány alapítói jogai is, ezért elvonásuk a tulajdonjog sérelmét jelenti.
- [25] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság fent idézett gyakorlata értelmében az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét, azaz a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától függ, így a jelen ügyben az alapítói jogok vonatkozásában is ezen kérdésekre irányult az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata.
- [26] Az Alkotmánybíróság elsőként megállapította, hogy a jelen ügyben az alapítói jogok értelmezése vonatkozásában az irányadó jogi normák a régi Ptk. és az 1992. évi LIV. törvény, tekintettel arra, hogy az érintett alapítvány nem helyezte magát az új Ptk. hatálya alá, ezért az alapítói jogok átruházhatóságát érintően az új Ptk. 3:396. §-a által megteremtett lehetőség nem alkalmazható, amelyet egyébként az indítványozó sem vitatott. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az érintett alapítvány alapító okirata a régi Ptk. 74/C. § (7) bekezdése alapján nem tartalmaz kijelölést az alapító megszűnése esetén történő alapítói jogok gyakorlása vonatkozásában.
- [27] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a 25/2015. (VII. 21.) AB határozat által meghatározott körben az indítványozó által hivatkozott alapítói jog a konkrét esetben a régi Ptk. és az 1992. évi LIV. törvény rendelkezéseire is figyelemmel részesíthető-e a tulajdonhoz való alapjog védelmében, mint „a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítvány” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}.

- [28] Tekintettel arra, hogy az érintett alapítvány vonatkozásában az alapító okirat kijelölést nem tartalmaz és az alapítvány a régi Ptk. hatálya alá tartozik, az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben az 1992. évi LIV. törvény 38. §-át is irányadónak tekintette az alapítói jogok jogutódlás keretében történő „átszállása” kérdésével összefüggésben, hiszen az érintett alapítvány esetében alkalmazandó általános szabályok alapján az alapítói jogok tekintetében jogutódlásra nem kerülhetett sor. Az 1992. évi LIV. törvény 38. § (2)–(4) bekezdései nem tartalmaznak kifejezett rendelkezést az alapítványok alapítói jogai vonatkozásában, e tekintetben az indítványozó is csak a 38. § (1) bekezdését értelmezi akként, mint amely a gazdasági társaságokra vonatkozó általános jogutódlás deklarálásával indirekten az alapítvány alapítói jogaira is vonatkoztatható lenne.
- [29] Az Alkotmánybíróság az alapítvány jogintézményének alanyi, tárgyi értelme és funkciója tekintetében emlékeztet arra, hogy az alapítvány alapvetően különbözik a gazdasági társaságoktól, mivel az alapító(k) személyétől elkülönült, önálló jogi személy. Az alapítványra vonatkozó jogi szabályozás lényegi eleme az, hogy az alapítók vagyonuk egy meghatározott részét elkülönítik, „célvagyonként” egyesítik. Az alapítvány tehát önálló jogi személyiséggel rendelkező, az alapító(k) magánvagyonától elszakadó célvagyon. Az alapítvány vagyona elkülönül az alapító(k) vagyonától, az alapító(k)nak nincs közvetlen ráhatása az alapítvány tulajdonára. Az alapító(k) tulajdonhoz való joga az alapítvány részére történő vagyonjuttatással megszűnik, az onnantól kezdve már nem az alapító(k) tulajdona, hanem az alapítványé.
- [30] A régi Ptk. vonatkozásában irányadó bírói gyakorlat az 1/2009. (II. 23.) KK véleményben megerősítette az alapítványnak az alapítótól elkülönült, sajátos jogi személy jellegét, amikor kimondta, hogy az alapító nem kötheti ki az alapítvány visszavonásának jogát és nem jelölheti ki az alapítvány jogutódját, az alapító nem lehet az alapítvány kezelője (BH1991. 40) és egyben a képviselője, a kuratóriumnak tagja lehet, azonban a döntéshozatalnál nem kerülhet túlsúlyba, jogosítványokat nem gyakorolhat kizárólagosan (BH1991. 450). A bírói gyakorlat alapján a nyilvántartásba vétel után az alapítói jogokat nem lehet átruházni (BH2001. 597). Következésképpen az alapítvány alapítója jogilag a szó szoros értelmében nem tekinthető az alapítvány tulajdonosának, ezért az alapítót megillető jogok és egy gazdasági társaság tulajdonosát megillető jogok közé nem tehető egyenlőségjel.
- [31] A régi Ptk. alapján irányadó joggyakorlat egyértelműen akként foglalt állást, hogy az alapítvány létrehozása a természetes személy, illetve a jogi személy személyhez fűződő jogosítványa, ezért a természetes személy halála, illetve a jogi személy megszűnése esetén az alapítói jog tekintetében jogutódlásnak nincs helye (5/2006. KJE, BDT 2005. 1236., BDT 2005 1162.). Következésképpen a jelen ügyben támadott végzésben a Kúria által követett jogértelmezés nem tér el a régi Ptk. alapján irányadó bírói joggyakorlattól.
- [32] Az alapítvány alapítóját megillető jogok tehát egy gazdasági társaság tulajdonosát megillető jogoknak nem feleltethetők teljes mértékben, mivel az alapítói jogok alapvetően személyes jogok, amelyet az is alátámaszt, hogy az alapító az alapítvány e célt szolgáló szerve hiányában a szó szoros értelmében vett tagsági jogokat nem gyakorol (lásd: BH1997/3/146), továbbá még a bíróságnak sincs hatásköre arra, hogy egy megszűnt alapító helyett más személyt nevezzen ki az alapítvány alapítójának (Legfelsőbb Bíróság Kpkf.III.28.509/1998.).
- [33] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az alapítvány jogintézményének alapvető alanyi és tárgyi tartalma, funkciója, hogy az alapítvány az alapítóktól különálló, önálló jogi személy, vagyona az alapítók magánvagyonától teljes mértékben elkülönülő „célvagyon”, ezért az alapítvány jogintézményének lényegével ellentétes az olyan értelmezés, amely ezt az alanyi, tárgyi és funkcióbeli különállást indirekt módon az alapítói jogok terén érvényesülő jogutódlás vonatkozásában alapjogi szintre emelné.
- [34] Megjegyzendő, hogy az új Ptk. 3:396. §-a sem korlátlanul teszi lehetővé az alapítói jogok átruházását, amikor azt a vállalt vagyoni hozzájárulás teljesítésének feltételéhez köti. A konkrét ügyben az alapító és az alapítvány elkülönülését érintően tehát nem azonosítható olyan elem, amely alapítói jogutódlás esetén az alapítói jogok alapjogi védelmét indokolná. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alapítvány jogintézménye vonatkozásában alanyi, tárgyi értelemben, illetve funkcióját tekintve az alapítói jogok átruházhatósága tekintetében nem mutatható ki olyan „tulajdonszerű” vagyoni igény, amelyet a tulajdonhoz való alapjog alapján alkotmányos védelemben kellene részesíteni. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben az alapítói jogok jogutódlás során történő „átszállása” nem minősült „a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványnak”, nem állapítható meg alkotmányjogi összefüggés fennállása {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy e tekintetben nem bír relevanciával, hogy az indítványozó átalakulását követő 21 évben az indítványozó alapítói jogainak hiánya vonatkozásában nem született bírói döntés, hiszen az alapítói jogok személyhez fűződő, át nem ruházható jellegére tekintettel az Alkotmánybíróság gyakorlata

által megkövetelt „tulajdonszerű” jelleg nem állapítható meg, ezért arra az indítványozó nem alapíthatott „várományt”.

- [36] Ezen túlmenően az alapítói jogok a régi Ptk. és az új Ptk. alapján sem örökölhethők. E tekintetben megjegyzendő, hogy az új Ptk. 3:394. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, amely az alapító halála, vagy arra az esetre, ha az alapítói jogait végérvényesen nem gyakorolja, lehetővé teszi, hogy az alapító okiratban az alapító más személyt jelöljön ki az alapítói jogok gyakorlására, nem minősül örökösnevezésnek, hanem az öröklésen kívül eső, speciális jogutódlási formának tekinthető. Következésképpen az alapítói jogok esetében az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti örökléshez való jog sem értelmezhető.
- [37] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos indítványelemet vizsgálta meg. Az indítványozó a jog előtti egyenlőség sérelmét abban vélte felfedezni, hogy a Kúria egy másik ügyben megszűnő minisztérium esetében elismerte a feladatokat jogutódként átvevő minisztérium alapító jogait. Az, hogy a minisztériumok számára biztosított a jogutódlás lehetősége az alapítói jogok tekintetében, a gazdasági társaságok esetében pedig nem, az indítványozó szerint egyértelműen diszkriminatív.
- [38] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseire vonatkozó gyakorlata szerint azonban a diszkrimináció alkotmányos szinten eleve csak abban az esetben vizsgálható, ha a hátrány az azonos helyzetben lévők által alkotott körön belül következik be [3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [22]]. Jelen esetben azonban az indítványozó mint gazdasági társaság nem tartozik azonos csoportba a minisztériumokkal alapvetően azon okból kifolyólag, hogy az indítványozó esetében az 1992. évi LIV. törvény által előírt átalakulást követően nemcsak társasági formaváltás, hanem számos tulajdonosváltás is bekövetkezett. Következésképpen az indítványozó helyzete arra tekintettel nem hasonlítható össze – ily módon nem képez homogén csoportot – a támadott végzésben hivatkozott ügyben tárgyalt minisztériumokéval, hogy az alapítói jogot mint individuális jogot az érintett alapítvány alapításakor végső soron más tulajdonosi körbe tartozó személyek gyakorolták, míg a minisztériumok esetében a feladatok átcsoportosítása nem eredményezte az állami irányítás végső soron történő megváltozását.
- [39] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az indítványozó sem hivatkozott arra, hogy esetében a jogszabály által elrendelt társasági formaváltás az alapító személyét nemcsak formálisan, hanem tulajdonosait tekintve is érintette. Következésképpen a jelen ügyben a társasági formaváltás nemcsak formális névváltozással, hanem a tulajdonosi kör megváltozásával is járt, ezért ezen indítványelem nem áll alkotmányjogi összefüggésben az Alaptörvény XV. cikkével. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben a diszkrimináció tilalmát kimondó alaptörvényi tétel sérelme nem állapítható meg.
- [40] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Pf.IV.24.933/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [41] Az alkotmányjogi panasz elutasítása okán a támadott végzés végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indoklása

- [42] Támogatom a határozat elutasító rendelkezését, de az indítvány alapján az új Ptk. alapítványokat érintő változásai is bejöttek vizsgálatba, melyek az alapítványt közelebb hozták a tulajdonhoz, és ennek kapcsán számomra felmerült e változások alaptörvény-ellenessége. Így indokoltnak tartottam volna az Abtv. 28. § (1) bekezdés alapján áttérni ezek vizsgálatára.
- [43] E változások ugyanis lehetővé tehetik, hogy a tulajdonnal és a nagy tőkével rendelkező csoportok alapítványi formában kedvezőbb adóztatási formákban és közterheket levetve kikerüljék a társadalom működéséhez és fenntartásához való hozzájárulások nagy részét, és ezzel az Alaptörvény – szemben a régi Alkotmánnyal – kifejezett deklarációkkal áll szemben. Így az Alaptörvény a tulajdonvédelem garantálásához a tulajdon társadalmi felelősségét is csatolta: „A tulajdon társadalmi felelősséggel jár” [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés második mondat]. Ugyanígy az alaptörvényi Alapvetés O) cikke parancsolóan leszögezi, hogy „képeségei és lehetőségei szerint mindenki köteles az állami és közösségi feladatok ellátásához hozzájárulni.”
- [44] Az új Ptk. alapítványokat érintő szabályozása azonban a régihez képest egy sor szempontból közelebb hozta ezt az intézményt a tulajdon gazdasági hasznosításához, és ezzel lehetővé tette, hogy az alapítványi álca alatt és annak céljához csatoltan széleskörű gazdálkodási tevékenység is folyjon, mely felveti az említett alaptörvényi rendelkezésekkel való szembenállást. Így az alapítványok létesítésének eddigi előfeltétele, a közérdekű jelleg már nem kötelező az új Ptk. 3:378. §-a szerint, továbbá át is lehet ruházni az alapítói jogokat a 3:396. §-a szerint. További közelítést jelent a tulajdonhoz és a profitorientáltsághoz, hogy az alapítvány gazdasági tevékenységet is végezhet a céljával összefüggésben [Ptk. 3:379. § (2) bekezdés].
- [45] Az igazságügyi tárca korábbi illetékes államtitkár-helyettese ezeken túlmenően még azt is felvetette egy 2015-es cikkében, hogy a már véghezvitt közelítések mellett az elsődlegesen gazdálkodó tevékenységet folytató alapítványok törvényi szabályozása is egy további lehetőség lehet: „Külföldi – elsősorban német – szabályozási minták figyelembevételére alapján a gazdálkodó, vagyonkezelő alapítvány jogi szabályozása megteremthető [...] Az ugyanakkor jogalkotói döntést igényel, hogy az elsődleges gazdálkodói cél lehetősége valamennyi alapítvány vagy csak a közalapítvány esetén legyen biztosított” (Bodzási Balázs: A Ptk. hatálybalépése után felmerült gazdasági igények hatása, *Fontes Iuris* 2015/3–4. szám, 60. p.)
- [46] Álláspontom szerint az alapítványoknak államtitkár-helyettes által felvetett további közelítése a tulajdonhoz és ennek gazdasági hasznosításához csökkentené az egyenlő közteherviselés lehetőségeit és a tulajdon társadalmi felelősségének megvalósulását. Ám a már megvalósított közelítések is felvetik ennek a gyanúját, és így az ügy kapcsán ennek alkotmánybírói ellenőrzése elsődleges fontosságú lett volna. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdés alapján áttérhetett volna most ezek vizsgálatára, és ezzel az új Ptk. hatálybalépése után még időben léphetett volna a vitatható törvényi szabályozások ellen a gyakorlatban létrejövő torzulások megakadályozására.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [47] Az indítványozó szerint a Kúria végzésével sérült – egyebek mellett – a tulajdonhoz való joga, mert alkotmányos tulajdonjogi pozíciónak minősülnek egy – szükségszerűen vagyonjuttatással létrehozott – alapítvány alapítói jogai is, ezért elvonásuk a tulajdonjog sérelmét jelenti.
- [48] Természetesen egyetértek az alkotmánybírói vizsgálat elvi kiindulópontjával, amely szerint „[a]z alapítvány tehát önálló jogi személyiséggel rendelkező, az alapító(k) magánvagyonától elszakadó célvagyon. Az alapítvány vagyona elkülönül az alapító(k) vagyonától, az alapító(k)nak nincs közvetlen ráhatása az alapítvány tulajdonára. Az alapító(k) tulajdonhoz való joga az alapítvány részére történő vagyonjuttatással megszűnik, az onnantól kezdve már nem az alapító(k) tulajdona, hanem az alapítványé” (Indokolás [37]–[41]).
- [49] Az előbbieket mellett azonban azt is figyelembe kell venni, hogy amikor - a vizsgált ügyben alkalmazott régi Ptk. szerint – az alapító egy általa rendelkezésre bocsátott vagyontömeget jogalanyisággal ruház fel, meghatározva annak célját és ennek érdekében a vagyon felhasználási módját, akkor a saját tulajdonából a célvagyon elkülön-

nítését olyan keretek között (azzal a feltétellel) teszi, hogy a cél megvalósítása érdekében a saját korábbi vagyónának megfelelő kezelését illetően bizonyos garanciális jogokat továbbra is fenntartott – így az alapító okirat módosításának, valamint a kezelő szerv kijelölése visszavonásának és új kezelő szerv kijelölésének a jogát [lásd: régi Ptk. 74/B. § (5) bekezdés, 74/C. § (6) bekezdés].

- [50] Bár ezek a jogosultságok polgári jogi értelemben nem sorolhatóak a tulajdonjog kategóriájába, mivel a saját korábbi tulajdonnal való rendelkezésből eredő garanciális jogosultságok, álláspontom szerint alkotmányjogi szempontból a tulajdonhoz való jog védelmére tarthatnak igényt. Ez attól függetlenül így van, hogy az alapítói jogok önálló átruházását a törvény lehetővé teszi-e vagy sem. Ha igen (vö. új Ptk 3:396. §), akkor az csak egy újabb érv arra nézve, hogy az alapítói jogok vagyoni értékkel bírnak és tulajdonjogi védelemre tarthatnak igényt. Ezért bízom abban, hogy az Alkotmánybíróság a mostani jogértelmezését legalább akkor újragondolja, ha az új Ptk. hatálya alá tartozó alapítványt érintő ügyben kell majd az alapítói jogok védelmében döntést hoznia.
- [51] A többségi indokolás hivatkozik rá, hogy a régi Ptk. hatálya alá tartozó alapítványok esetében a joggyakorlat következetes (volt) abban, hogy az alapítói jogok tekintetében nincs helye jogutódlásnak (Indokolás [61]). Ez azonban nem jelenti azt, hogy ezt a joggyakorlatot részletesebben feltárva, annak különféle jogszabályi környezetekben való alkalmazhatóságát is figyelembe véve ne lehetett volna a jelen ügyben vitatott bírósági értelmezést felülvizsgálni.
- [52] Az 1992. évi LIV. törvénynek az ügyben az alkalmazott jogszabályi rendelkezése ugyanis sem a szövegét, sem az indokolását tekintve nem zárta ki az alapítói jogok jogutódlásának lehetőségét. A törvény 38. § (1) bekezdése kimondta, hogy „[a]z átalakulás során létrejövő gazdasági társaság az átalakult vállalat általános jogutódja”. A törvényjavaslat részletes indokolása pedig a rendelkezéssel kapcsolatban teljes körű jogutódlást rögzített: „Az átalakulás során létrejövő gazdasági társaság az átalakult vállalat általános jogutódja. Ez indokolja azt is, hogy az átalakuló vállalattal szemben fennálló követelések az átalakulásra tekintettel nem válnak lejárttá. Az átalakulás folytán létrejött szervezet gyakorolhatja mindazokat a jogokat, amelyek a jogelődöt megillették, így a korábbi hatósági engedély jogosultjának az új gazdasági társaság minősül, de terhelik azok a kötelezettségek is, amelyek pl. a munkavállalókkal kötött kollektív szerződés alapján a jogelődre hárultak. Az átalakulás során külön adó- és illetékfizetési kötelezettség nem keletkezik, így a vállalati vagyon felértékelése nem jár együtt társasági adó fizetési kötelezettséggel.”
- [53] Nem kifejezetten az Alaptörvény XIII. cikkével, hanem a XV. cikkel összefüggésben adja elő a többségi indokolás, de logikailag az előbbire is vonatkoztatható az az érvelés, amely az indítványozó tulajdonosváltásainak lényegi jelentőséget tulajdonít: „[a]z Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az indítványozó sem hivatkozott arra, hogy esetében a jogszabály által elrendelt társasági formaváltás az alapító személyét nemcsak formálisan, hanem tulajdonosait tekintve is érintette. Következésképpen a jelen ügyben a társasági formaváltás nemcsak formális névváltozással, hanem a tulajdonosi kör megváltozásával is járt”. Ezzel az érveléssel sem tudok egyetérteni. Az indítványozó (vagy bármely jogi személy) tulajdonosainak esetleges változásától nem tehető függővé az általa alapított alapítvány alapítói joginak gyakorlása. Társasági üzletrészek, részvények átruházása – tőzsdére bevezetett társaságokról nem is beszélve – mindennapos jelenség, abszurd lenne azt feltételezni, hogy bármely tulajdonosváltás kihat(hat)na az alapítói jogok fennmaradására.
- [54] Figyelemmel arra, hogy a többségi indokolás lényegi elvi téziseivel nem értettem egyet, az ezekre épített, indítványt elutasító döntést nem tudtam támogatni.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

- [55] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

[56] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1370/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3265/2018. (VII. 20.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet 61/A. §-a és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek személyi állományának kártalanításáról szóló 457/2016. (XII. 23.) Korm. rendelet 1. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet 1.) 61/A. §-a és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek személyi állományának kártalanításáról szóló 457/2016. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet 2.) 1. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] Az indítványozók a Honvéd Önkéntes Kölcsönös Kiegészítő Egészségbiztosító Pénztár (a továbbiakban: HEP) korábbi tagjai. A HEP a 2012. októberétől a BRB BUDA Regionális Bank Zrt.-nél (a továbbiakban: BRB) vezetett számlát, illetve tartotta vagyonát. A HEP 2015. február 24-én megbízást adott a BRB-nek teljes pénzállománya egy másik pénzintézethez való átutalása céljából. Az átutalás nem teljesült, mivel a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) ugyanazon napon felügyeleti biztosokat rendelt ki a Buda-Cash Brókerház Zrt.-hez, illetve a BRB-hez. Az MNB 2015. márciusában visszavonta a HEP számlavezető bankjának – a BRB-nek – a működési engedélyét, majd rövid időn belül a Fővárosi Törvényszék elrendelte annak felszámolását. A HEP bejelentette a BRB felszámolója felé hitelezői igényét, azonban a felszámoló arról tájékoztatta a HEP-et, hogy a felszámolási eljárás során igényének megtérülése nem várható. Az MNB H-JÉ-IV-9/2015., valamint H-JÉ-IV-31/2015. számú határozataival, felügyeleti jogkörében eljárva – többek között – a fedezeti alap terhére kifizetési tilalmat, illetve elhatárolási kötelezettséget rendelt el. Az indítványozók kifejtik, hogy az MNB határozatai következtében a HEP a tagok egyéni számláin a nem teljesült átutalás arányos részét elkülönítette, amivel azonban ők nem rendelkezhetek. A HEP az elkülönített összeget 2015. decemberében törölte a tagok egyéni számláiról, amelynek következtében veszteség érte őket.
- [3] A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvényt (a továbbiakban: Hvt.) a 22. § (4) bekezdésével, illetve a 81. § (1) bekezdés) pontjával egészítette ki a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény módosításáról szóló 2016. évi CXXXIII. törvény 2. §-a, illetve a 10. § (2) bekezdése. A Hvt. új rendelkezései értelmében a honvédelemért felelős miniszter – kormányrendeletben meghatározott esetekben – gondoskodik a Honvédség személyi állományának kártalanításáról,

amennyiben a jogszerűen okozott vagyoni kár legalább részben a személyi állomány Honvédséggel fennálló foglalkoztatási jogviszonyával függ össze. A kártalanítás módjára és mértékére a kártérítésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy az általános kártérítés és a sérelemdíj szabályai nem alkalmazhatóak. Felhatalmazást kapott a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg a Honvédség személyi állományának kártalanítására vonatkozó esetköröket, valamint a kártalanítással kapcsolatos további feladatokat. A rendelkezések 2017. január 1-jén léptek hatályba.

- [4] Ezzel egyidejűleg, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény módosításáról szóló 2016. évi CLIX. törvény 1. § (3) és (4) bekezdései a 255/A. §-sal, illetve a 340. § 18. pontjával egészítette ki a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényt (a továbbiakban: Hszt.). A Hszt. új rendelkezései értelmében a miniszter – kormányrendeletben meghatározott esetekben – gondoskodik a rendvédelmi szerv személyi állományának kártalanításáról, amennyiben a jogszerűen okozott vagyoni kár legalább részben a személyi állomány rendvédelmi szervvel fennálló foglalkoztatási jogviszonyával függ össze. A kártalanítás módjára és mértékére a kártérítésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy az általános kártérítés és a sérelemdíj szabályai nem alkalmazhatóak. Felhatalmazást kapott a Kormány, hogy rendeletben meghatározza a személyi állomány kártalanítására vonatkozó esetköröket, valamint a kártalanítással kapcsolatos további feladatokat. Az új rendelkezések szintén 2017. január 1-jén léptek hatályba.
- [5] A Hvt. és a Hsztv. felhatalmazó rendelkezései [Hvt. 81. § (1) bekezdés s) pont, illetve Hsztv. 340. § 18. pont] alapján a Kormány a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény végrehajtásáról szóló 113/1994. (VIII. 31.) Korm. rendelet, továbbá a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításáról szóló 489/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 17. §-ával megállapította a Korm. rendelet 1. – alkotmányjogi panasszal – támadott 61/A. §-át, illetve a Korm. rendelet 2.-öt (azon belül is annak az alkotmányjogi panasszal támadott 1. §-át).
- [6] A Korm. rendelet 1. szerint a Hvt. 22. § (4) bekezdése alapján a Honvédelmi Minisztérium kártalanítást nyújt a Honvédség személyi állományának azon tagja számára, aki esetében a következő feltételek együttesen teljesülnek:
- a) 2015. március 5-én a HEP tagja volt,
 - b) az a) pontban megjelölt napon a HEP-nél vezetett tagi egyéni számlája egyenlegének terhére hitelezési veszteség került követelésként elhatárolásra, majd azt 2015. december 31-én a pénztár a követelés értékvesztéseként elszámolta, és
 - c) az a) pontban megjelölt napon és 2017. február 1-jén hivatásos vagy szerződéses állományú katonaként, önkéntes tartalékos katonaként, a Honvédségnél kormányzati szolgálati jogviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkavállalóként foglalkoztatásban állt, vagy e jogviszonya az a) pontban megjelölt napot követően, de 2017. február 1-jét megelőzően szűnt meg.
- [7] A c) pont szerinti feltétel az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyban állók esetében abban az esetben teljesül, ha az a) pontban megjelölt nap és a kártalanítási igény benyújtásának napja között az önkéntes tartalékos katonára legalább egy nap tényleges szolgálatot teljesített. A jogosultakat megillető kártalanítás összege megegyezik a hitelezési veszteséggel elhatárolt és értékvesztésként elszámolt követeléssel.
- [8] A Korm. rendelet 2. támadott rendelkezése értelmében a Hszt. 255/A. §-a alapján a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv kártalanítást nyújt a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv személyi állománya azon tagja számára, aki esetében a következő feltételek együttesen teljesülnek:
- a) 2015. március 5-én a HEP tagja volt,
 - b) az a) pontban megjelölt napon a HEP-nél vezetett tagi egyéni számlája egyenlegének terhére hitelezési veszteség került követelésként elhatárolásra, majd azt 2015. december 31-én a pénztár a követelés értékvesztéseként elszámolta, feltéve, hogy a követelése más módon nem térült meg, valamint
 - c) az a) pontban megjelölt napon és e rendelet hatálybalépésének napján a rendvédelmi feladatokat ellátó szervvel foglalkoztatási jogviszonyban állt, vagy jogviszonya az a) pontban megjelölt napot követően, de e rendelet hatálybalépése előtt szűnt meg.
- [9] A jogosultat megillető kártalanítás összege megegyezik a hitelezési veszteséggel elhatárolt és értékvesztésként elszámolt, más módon meg nem térült követeléssel.

- [10] 2. Az indítványozók többek között a 32/2015. (XI. 19.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), indokolásának [41] és [52] bekezdéseire hivatkozással kifejtik, hogy érintettségük a támadott rendelkezésekkel összefüggésben megállapítható. Álláspontjuk szerint a HEP korábbi ügyfelei homogén csoportot képeznek, akik közül kizárólag a honvédelmi és rendvédelmi foglalkoztatottak részesülhetnek kompenzációban. Hangsúlyozzák, hogy érintettségüket a szabályozás diszkriminatív jellege alapozza meg.
- [11] Az indítványozók szerint a szabályozás szerinti kompenzáció *ex gratia* juttatásnak minősül, amelynek kialakítása során a jogalkotó nem tehet olyan különbséget összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között, amelynek nincs objektíve indokolható oka, mérlegelése nem lehet önkényes. Az indítványozók az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény egyes rendelkezéseire hivatkozással ismertetik az egészségpénztárak működését, kiemelve, hogy az egészségpénztár a szolgáltatásait az egyéni számla megterhelésével teljesíti. Az egyéni számlák rendszere egy nyilvántartási rendszer, amely a pénztártagoknak az egészségpénztárral szemben fennálló követeléseit tartja nyilván. Az egyéni számla szerint nyilvántartott egészségpénztári tagi kötelezettségekre – a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXVII. törvény 212. § (1) bekezdésére, illetve a 213. § (1) bekezdés d) pontjára, a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény 210. § (1) bekezdésére, valamint a 215. § (1) bekezdés e) pontjára figyelemmel – semmilyen garancia nem vonatkozik, ezért a támadott rendelkezésekből következő juttatás egyértelműen méltányossági alapú. A HEP eredetileg zárt pénztárként jött létre, de a későbbiekben önkéntesen szerveződő nyílt pénztárrá alakult, amelyhez bárki – szabad elhatározásából – csatlakozhatott. Az átalakulást követően a tagok jogai és kötelezettségei megegyeztek. Mindezekre tekintettel a korábbi HEP tagok egységes, homogén csoportot alkotnak. Az indítványozók szerint a jogalkotó önkényesen – és rájuk nézve méltánytalanul – emelte ki a támadott kormányrendelettel érintetteket, ezért a támadott rendelkezések sértik az emberi méltósághoz való joggal összefüggésben a hátrányos megkülönböztetés tilalmát.

II.

- [12] Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

- [13] Az alkotmányjogi panaszban támadott jogszabályi rendelkezések:

- [14] A Korm. rendelet 1.:

„61/A. § (1) A Hvt. 22. § (4) bekezdése alapján a Honvédelmi Minisztérium kártalanítást nyújt a Honvédség személyi állományának azon tagja számára, aki esetében a következő feltételek együttesen teljesülnek:

a) 2015. március 5-én a Honvéd Egészségpénztár tagja volt,

b) az a) pontban megjelölt napon a Honvéd Egészségpénztárnál vezetett tagi egyéni számlája egyenlegének terhére hitelezési veszteség került követelésként elhatárolásra, majd azt 2015. december 31-én a pénztár a követelés értékvesztéseként elszámolta, és

c) az a) pontban megjelölt napon és 2017. február 1-jén hivatásos vagy szerződéses állományú katonaként, önkéntes tartalékos katonaként, a Honvédségnél kormányzati szolgálati jogviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkavállalóként foglalkoztatásban állt, vagy e jogviszonya az a) pontban megjelölt napot követően, de 2017. február 1-jét megelőzően szűnt meg.

(2) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti feltétel az önkéntes tartalékos szolgálati viszonyban állók esetében abban az esetben teljesül, ha az (1) bekezdés a) pontjában megjelölt nap és a kártalanítási igény benyújtásának napja között az önkéntes tartalékos katona legalább egy nap tényleges szolgálatot teljesített.

(3) Az (1) és (2) bekezdés alapján jogosultat (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban: jogosult) megillető kártalanítás összege megegyezik a hitelezési veszteségként elhatárolt és értékvesztésként elszámolt követeléssel.”

[15] A Korm. rendelet 1. jelenleg hatályos 61/A. § (1) bekezdése:

„61/A. § (1) A Hvt. 22. § (4) bekezdése alapján a minisztérium kártalanítást nyújt a Honvédség személyi állományának azon tagja számára, aki esetében a következő feltételek együttesen teljesülnek:”

[16] A Korm. rendelet 2.:

„1. § (1) A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 255/A. §-a alapján a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv kártalanítást nyújt a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv személyi állománya azon tagja számára, aki esetében a következő feltételek együttesen teljesülnek:

a) 2015. március 5-én a HEP tagja volt,

b) az a) pontban megjelölt napon a HEP-nél vezetett tagi egyéni számlája egyenlegének terhére hitelezési veszteség került követelésként elhatárolásra, majd azt 2015. december 31-én a pénztár a követelés értékvesztéseként elszámolta, feltéve, hogy a követelése más módon nem térült meg, valamint

c) az a) pontban megjelölt napon és e rendelet hatálybalépésének napján a rendvédelmi feladatokat ellátó szervvel foglalkoztatási jogviszonyban állt, vagy jogviszonya az a) pontban megjelölt napot követően, de e rendelet hatálybalépése előtt szűnt meg (a továbbiakban együtt: jogosult).

(2) A jogosultat az (1) bekezdés alapján megillető kártalanítás összege megegyezik a hitelezési veszteségként elhatárolt és értékvesztésként elszámolt, más módon meg nem térült követeléssel.”

III.

[17] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[18] Az Alkotmánybíróság tanácsa 2018. január 16-ai ülésén az alkotmányjogi panaszt befogadta.

[19] Az Alkotmánybíróság tanácsa megállapította, hogy az ügyben több törvényi felhatalmazás alapján több kormányrendelet, azonos feltételek mellett rendelkezik a HEP korábbi – de nem valamennyi – olyan tagja kártalanítási jogalapjának megállapításáról, akik a HEP működésével összefüggésben veszteséget szenvedtek el. A szabályozási környezetből megállapítható, hogy a kormányrendeletek szerinti juttatás *ex gratia* jellegű, a honvédelmi és rendvédelmi foglalkoztatottaknak a HEP tevékenységével összefüggésben elszenvedett veszteségét – amelynek összege megegyezik a hitelezési veszteségként elhatárolt és értékvesztésként elszámolt, más módon meg nem térült követeléssel – a minisztérium és a rendvédelmi szerv saját gazdálkodása körében nyújtja, tehát költségvetési forrásból. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 29. §-a szerinti alkotmányos jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy az indítványozóknak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított joga sérült-e az *ex gratia* jellegű kártalanítás jogalapját megteremtő, az alkotmányjogi panasszal támadott jogszabályi rendelkezések hatályosulásával, ezért az alkotmányjogi panaszt befogadta.

[20] A Korm. rendelet 1. 61/A. § (1) bekezdését – 2017. szeptember 21-ei hatálybalépéssel – módosította a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításáról szóló 273/2017. (IX. 20.) Korm. rendelet 12. §-a. A módosítás következtében a korábbi 61/A. § (1) bekezdésében szereplő „Honvédelmi Minisztérium” helyébe „minisztérium” szövegrész került. A módosítás tartalmilag nem változtatott a támadott rendelkezésen, ezért az Alkotmánybíróság sürgősen látta az indítványozók hiánypótlásra történő felhívását.

IV.

[21] 1. Az indítványozók tartalmilag az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkoztak.

[22] Az Alkotmánybíróság számos esetben értelmezte az Alaptörvény hivatkozott rendelkezését és következetes gyakorlatot követ annak alkalmazása vonatkozásában. A Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló törvény alkotmányossága tárgyában hozott Abh., Indokolás [79] bekezdése kimondta, hogy az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése mint általános jogegyenlőségi norma „a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlő kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső alapja az egyenlő méltóság”. A hátrányos megkülönböztetés megvalósulhat akkor, ha „az azonos szabályozási

koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik” {23/2013. AB (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [87]}, vagy azt „a homogén csoportba tartozó jogalany is állíthatja, akire az adott jogszabály hatálya csak közvetve terjed ki. Alaptörvény-ellenes diszkrimináció ugyanis azáltal is megvalósulhat, hogy a jogalkotó meghatározott személyeket – kifejezett rendelkezéssel vagy hallgatással – kizár egy adott jogszabály alkalmazásából (a jogszabály által nyújtott előnyökből)” (Abh. Indokolás [52] bekezdése). Az Abh. Indokolás [80] bekezdése értelmében „[a] megkülönböztetés alkotmányosságának a vizsgálatkor alapvetően abból kell kiindulni, hogy »a diszkrimináció tilalma nem jelenti azt, hogy minden különbségtétel tilos, hanem azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a jognak mindenkit egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie« [...] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatti alaptörvény-ellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, és a különbségtétel nem igazolható: az eltérő szabályozásnak nincs ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes”. Az Alkotmánybíróságnak ezen értelmezését több döntése is megerősítette, például: 23/2016. AB határozat, Indokolás [99], 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [50], 3157/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [32]. Az Alkotmánybíróság tehát észszerűségi tesztet folytat le annak megállapítása érdekében, hogy a kérdéses jogszabályi rendelkezés – amennyiben egy homogén csoporton belül hátrányos megkülönböztetést eredményez – megfelel-e az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének.

- [23] 2. A támadott kormányrendeletekkel érintett jogszabályi környezet a következő konstrukciót hozta létre. A Hvt. és a Hszt. felhatalmazást adott a Kormánynak, hogy rendeletben állapítsa meg a Honvédség, illetve a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek személyi állományának kártalanítására vonatkozó esetköröket, valamint a kártalanítással kapcsolatos további feladatokat. A támadott kormányrendeletekben azonos, hogy kártalanítási jogalapot teremtenek a hivatásos vagy szerződéses állományú katonaként, önkéntes tartalékos katonaként, a Honvédségnél kormányzati szolgálati jogviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkavállalóként foglalkoztatásban állt (vagy álló), illetve a rendvédelmi feladatokat ellátó szervvel foglalkoztatási jogviszonyban állt (vagy álló) azon személyeknek, akik 2015. március 5-én a HEP tagjai voltak és ugyanezen napon a HEP-nél vezetett tagi egyéni számlájuk egyenlegének terhére hitelezési veszteség került követelésként elhatárolásra, majd azt 2015. december 31-én a HEP a követelés értékvesztéseként elszámolta. A kormányrendeletek meghatározzák, hogy a kártalanítást a minisztérium és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek nyújtják. A kártalanításról a Hvt. 22. § (4) bekezdése értelmében a honvédelemért felelős miniszter, illetve a Hsztv. 255/A. §-a szerint a miniszter gondoskodik. A honvédelmi miniszter a kártalanítással összefüggésben a Magyar Honvédség személyi állományának kártalanításáról szóló 2/2017. (I. 31.) HM utasítást adta ki.
- [24] Az Alkotmánybíróság tanácsa megállapította, hogy a támadott rendelkezések költségvetési forrásból *ex gratia* jelleggel nyújtanak kompenzációt egy egészségpénztár korábbi tagjainak, akik annak működésével összefüggésben anyagi hátrányt szenvedtek. Az Alkotmánybíróság éppen egyes pénzügyi intézményeknek a társadalom szélesebb körét hátrányosan érintő tevékenységére adott jogalkotói megoldásokkal összefüggésben foglalkozott az úgynevezett *ex gratia* jellegű juttatások alkotmányos megítélésével (lásd: 12/2014. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [32] bekezdése, 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [22] bekezdése, 3147/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32], 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [86], 25/2016. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [24]). Az Abh., Indokolás [77] bekezdése – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének értelmezésével összhangban – összefoglalta, hogy: „[a]z *ex gratia* jellegű megoldások jellemzője, hogy a jogalkotó nem jogi igényeket elégít ki, nem eleve jogosultakat különböztet meg, hanem méltányosságból juttat javakat [...]. Mivel nincs senkinek joga arra, hogy egy *ex gratia* juttatás meghatározott formájában részesüljön [...] következésképp a jogalkotót széles körű mérlegelési jog illeti meg mind a jogosulti körnek, mind a juttatás mértékének és egyéb feltételeinek a meghatározása tekintetében. A megkülönböztetés korlátja a pozitív diszkrimináció elvi határa: az egyenlő méltóságú személyként való kezelés feltétlen betartása, illetve az Alkotmányban megfogalmazott alapjogok meg nem sértése. [...] Ezen belül csak az követelhető meg, hogy a nem egyenlő kezelésnek ésszerű oka legyen, azaz ne minősüljön önkényesnek. [...] Ez azt jelenti, hogy bár *ex gratia* jellegű kedvezményre senkinek nincs alanyi joga, ha a jogalkotó – mérlegelés alapján – az ilyen jellegű megoldások alkalmazása mellett dönt, a jogosulti kör, a jogosultság mértéke és egyéb feltételei nem határozhatók meg önkényes módon”.

- [25] 3. Az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványozók által támadott jogszabályi rendelkezések homogén csoportot érintenek-e, azon belül hátrányos megkülönböztetést eredményeznek-e és amennyiben igen, a megkülönböztetésnek van-e észszerű, kellő alkotmányos indokkal igazolható alapja.
- [26] 3.1. Az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Öpt.) 2. § (2) bekezdés a) pontja szerint az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár (a továbbiakban: pénztár) – így HEP is –, egy, a természetes személyek által a függetlenség, kölcsönösség, a szolidaritás és az önkéntesség elve alapján létrehozott, társadalombiztosítási ellátásokat kiegészítő, pótló, illetve ezeket helyettesítő szolgáltatásokat, továbbá az egészség védelmét elősegítő ellátásokat szervező és finanszírozó társulás. A pénztár szolgáltatásait rendszeres tagdíjbefizetésekből, egyéni számlavezetés alapján szervezi, finanszírozza, illetve nyújtja. A pénztártevékenységhez kapcsolódó gazdálkodási és felelősségi szabályokat és jogosultságokat az Öpt. szabályozza. A (3) bekezdés j) és k) pontjai elhatárolják a nyílt és a zárt módon működő pénztárakat, az előbbiek esetén a tagok köre nem korlátozott, míg utóbbiak esetében a pénztár lehetséges tagjainak körét alapszabályában meghatározza a munkahely vagy szakmai, érdekképviseleti, illetve más, a pénztár alapításakor már meglévő szerveződési elv alapján. A pénztártagok közösen teremtik meg a szolgáltatások fedezetét. A pénztárak szolgáltatásaira jogosultakat az igénybevétel szempontjából azonos jogok illetik meg. Minden pénztártag egyben tulajdonosa is a pénztárnak. Az önkéntesség értelmében pedig a pénztárakat a természetes személyek szabad akaratukból hozhatják létre, ahhoz alapszabályának rendelkezései szerint csatlakozhatnak, illetve léphetnek ki.
- [27] Az indítványozók érvelésével egyezően – az indítványozók érintettségének igazoltságára tekintettel, vagyis, hogy ők nem, mint Honvédségi, vagy mint rendvédelmi foglalkoztatottként csatlakoztak a HEP-hez – a HEP alapszabályának vizsgálata nélkül megállapítható, hogy a HEP egy nyíltan működő pénztár volt, vagyis ahhoz – az Öpt. 11. § (1) bekezdésére tekintettel – bármely 16. életévét betöltött természetes személy csatlakozhatott (illetve abból szabad akaratuk szerint kiléphetett). Maguk az indítványozók is hivatkoznak rá, hogy – a szabad csatlakozás elvét fenntartva – csupán a Hszt. 258. § (4) bekezdése mondja ki, hogy a polgári nemzetbiztonsági szolgálat hivatásos állománya tekintetében a polgári nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója határozza meg, hogy a hivatásos állomány tagja melyik magánnyugdíjpénztárhoz, önkéntes nyugdíjpénztárhoz vagy önkéntes egészségpénztárhoz csatlakozhat. Ugyanakkor ez a rendelkezés sem befolyásolta a HEP nyílt működését és mindezekből következően a tagok – függetlenül jövedelemszerző jogviszonyuktól – jogainak egyenlőségét. Összességében megállapítható tehát, hogy a HEP valamennyi tagját – az Öpt.-nek a tagsági jogviszonyra vonatkozó rendelkezéseire tekintettel, kivételszabály hiányában – érintette a HEP működésének negatív alakulása. Más szavakkal: az indítványozók érvelésével egyezően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a HEP korábbi tagjai a HEP működését érintő és az alkotmányjogi panasszal támadott szabályozás szempontjából homogén csoportot képeznek.
- [28] 3.2. A Korm. rendelet 1. és a Korm. rendelet 2. támadott rendelkezései megállapítják, hogy a Honvédség személyi állományának azon tagja, és a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv személyi állományának azon tagja, aki egy meghatározott időpontban (2015. március 5-én) a HEP tagja volt, a megjelölt napon a HEP-nél vezetett tagi egyéni számlája egyenlegének terhére hitelezési veszteség került követelésként elhatárolásra, majd azt 2015. december 31-én a pénztár a követelés értékvesztéseként elszámolta, továbbá aki a megjelölt napon és 2017. február 1-jén hivatásos vagy szerződéses állományú katonaként, önkéntes tartalékos katonaként, a Honvédségnél kormányzati szolgálati jogviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkavállalóként foglalkoztatásban állt, vagy e jogviszonya a megjelölt napot követően, de 2017. február 1-jét megelőzően szűnt meg, illetve a megjelölt napon és Korm. rendelet 2. hatálybalépésének napján (2017. január 1.) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervvel foglalkoztatási jogviszonyban állt, vagy jogviszonya a pontban megjelölt napot követően, de a Korm. rendelet 2. hatálybalépése előtt szűnt meg, az erre a kormányrendeletek által meghatározott minisztériumoktól a HEP hitelezési veszteségeként elhatárolt és értékvesztésként elszámolt követeléssel megegyező mértékű kártalanításra jogosult. A támadott szabályozásból megállapítható, hogy a kormányrendeletek a HEP korábbi tagjainak homogén csoportján belül két meghatározott személyi körnek *ex gratia* jelleggel, költségvetési (minisztériumi) forrásból előnyt biztosít. Megállapítható tehát, hogy a támadott rendelkezések éppen azért valósítanak meg az indítványozók vonatkozásában megkülönböztetést, mert nem vonják be őket hatályuk alá, vagyis az ő vonatkozásukban – a rendeletekben meghatározott, de az indítványozókkal korábban azonos jogokkal és kötelezettségekkel bíró tagoktól eltérően – nem rendezik a HEP tagsági jogviszonyukkal összefüggésben elszenvedett anyagi veszteségüket.

- [29] 3.3. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia – figyelemmel az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének értelmezési tartományára és az *ex gratia* jellegű, előnyt biztosító jogalkotói megoldások alkotmányos megítélésre –, hogy a támadott rendelkezések által megvalósított megkülönböztetés önkényes-e, vagy annak van észszerű, kellő alkotmányos indokkal alátámasztható alapja.
- [30] Először is megállapítható, hogy a kormányrendeletek a Honvédség, és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek személyi állományának csak egy meghatározott időintervallumban foglalkoztatott tagjait részesítik előnyben. Másodszor, a támadott kormányrendeletekre adott törvényi felhatalmazás [Hvt. 22. § (4) bekezdése, illetve a Hszt. 255/A. §-a] értelmében a miniszter – kormányrendeletben meghatározott esetekben – gondoskodik a Honvédség, illetve a rendvédelmi szerv személyi állományának kártalanításáról, amennyiben a jogszerűen okozott vagyoni kár legalább részben a személyi állomány Honvédséggel, vagy rendvédelmi szervvel fennálló foglalkoztatási jogviszonyával függ össze. Az indítványozók érvelésével szemben – miszerint a HEP tagság nem tekinthető e személyek foglalkoztatási jogviszonyával összefüggőnek – az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogalkotó (jelen esetben a törvényi rendelkezések által felhatalmazott Kormány) hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy az általa irányított szervezetek nyújtható *ex gratia* jellegű juttatások igénybevételének milyen feltételeket szab. Különösen igaz ezen állítás, ha a felhatalmazást figyelembe véve megállapítható, hogy a juttatások fedezetét a kormányrendeletek szövegezése alapján a Kormány, illetve az érintett minisztériumok számára rendelkezésre álló költségvetési keretek között kell biztosítani.
- [31] Az Alaptörvény 45. cikk (1) és (3) bekezdése értelmében a Magyar Honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása, valamint a nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzése. A Magyar Honvédség közreműködik továbbá a katasztrófák megelőzésében, következményeik elhárításában és felszámolásában. Az Alaptörvény 46. cikk (1) és (3) bekezdése alapján a rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata pedig Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése. A Hszt. 1. § (1) bekezdése szerint ugyanakkor rendvédelmi szervek: az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv; a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv; a terrorizmust elhárító szerv; a hivatásos katasztrófavédelmi szerv; a büntetés-végrehajtási szervezet; az Országgyűlési Őrség; a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok; valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal. A Hszt. preambuluma szerint „Magyarország a rendvédelmi feladatokat ellátó szervektől alkotmányos kötelezettségeik teljesítését, Magyarország függetlenségének, törvényes rendje fenntartásának, a lakosság és az ország anyagi javai védelmének a jogszabályok keretei között hatékony és a köz érdekének megfelelő ellátását várja el. E kötelezettségek teljesítése a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományától magas szintű szakmai ismereteket követel meg, valamint megköveteli a törvények és más jogszabályok feltétlen tiszteletét, a kötelezettségek pártatlan és etikus teljesítését, a hivatással járó kötelezettségek vállalását, a Magyarország iránti tántoríthatatlan hűséget és bátor helytállást. A hivatásos szolgálati jogviszony különleges közszolgálati jogviszony”. Az Alaptörvény és a Hszt. hivatkozott rendelkezéseit figyelembe véve megállapítható, hogy a kormányrendeletekkel *ex gratia* jelleggel előnyben részesített Honvédség, illetve a rendvédelmi feladatokat ellátó szerv személyi állománya kiemelten fontos, a magyar államiságot garantáló alkotmányos feladatokat látnak el. Ezen alkotmányos feladatokat ellátó személyeknek egy adott költségvetési keretből történő előnyben részesítése, a szolgálati viszonyukkal megszerzett járandóságuk önhibájukon kívüli elvesztésének *ex gratia* jellegű kompenzációja különösen fontos feladataik ellátásának elősegítését szolgálja. Mindezek pedig a támadott kormányrendeletekkel megvalósított, az indítványozók számára hátrányos megkülönböztetés észszerű, kellő alkotmányos súlyú indokainak tekinthetőek, vagyis a kormányrendeletek általi diszkrimináció nem tekinthető önkényesnek.
- [32] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Korm. rendelet 1. és a Korm. rendelet 2. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1422/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3266/2018. (VII. 20.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.068/2014/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: közigazgatási bíróság) 10.K.27.068/2014/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Kérelmét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, VII. cikke, XIII. cikke és XV. cikke sérelmére alapozta.
- [2] Az eljárás megindításának az indítványban szereplő indokaként az indítványozó előadta, hogy 1999. óta nyilvántartásba vett egyházként működött, de a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) hatályba lépését követően az Országgyűlés 8/2012. (II. 29.) OGY határozatával (a továbbiakban: OGYh.) elutasította egyházkénti elismerési kérelmét és az Ehtv. alapján az indítványozó egyesületté alakult át. Tekintettel egyházi státusza elvesztésére, az általa fenntartott szociális szolgáltató intézmény után a 2012. évre nem folyósították számára a költségvetésből a kiegészítő egyházi normatívát. Az indítványozó a 6/2013. (III. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) közzététele után kérelmet terjesztett elő a Miskolci Törvényszéken, hogy vegyék (ismételten) nyilvántartásba mint egyházat; a törvényszék 2013. március 4-i végzésében a kérelemnek helyt adott. A Magyar Államkincstár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága az indítványozó által fenntartott intézmény után járó költségvetési támogatások (normatívák) ellenőrzését követően 1 684 605 Ft állami normatíva visszafizetési kötelezettséget rendelt el, ugyanakkor a kiegészítő egyházi normatíva (183 174 327 Ft) kifizetése iránti kérelmet elutasította. Az elsőfokú határozattal szemben az indítványozó fellebbezést terjesztett elő, amelyben arra hivatkozott, hogy egyházi jogállását az Abh. alapján nem veszítette el, ezért „egyházi fenntartó”-nak minősül. A fellebbezést a másodfokú hatóság elutasította, a jogerős hatósági döntéssel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a közigazgatási bíróság ítéletével szintén elutasította, arra hivatkozással, hogy az indítványozó nem szerepelt a miniszter által vezetett egyházi nyilvántartásban. Az indítványozó a bíróság döntésével szemben ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz indokolása szerint a sérelmezett bírói döntés azért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, mert az alkalmazott jogszabályok a panaszos egyházi fenntartóként történő elismerését nem zárták volna ki; az eljáró hatóságoknak és bíróságoknak az Alaptörvénnyel (VII. cikk, XIII. cikk, XV. cikk) és az Abh.-val összhangban olyan értelmezést kellett volna tulajdonítaniuk, amely szerint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 4. § *m*) pont *mb*) alpontjának alkalmazása során egyházi fenntartónak minősülnek azok a jogi személyek is, amelyek egyházi jogállásukat az Abh. alapján nem veszítették el.
- [4] Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét az indítványozó a XV. cikket (hátrányos megkülönböztetés tilalma) illetően abban látja, hogy az egyházi kiegészítő állami támogatást az indítványozó részére nem állapították meg, miközben az Ehtv. mellékeltében szereplő szervezetek közfeladatot ellátó intézményei tekintetében a támogatást folyósították; holott az Abh. alapján az indítványozót is nyilvántartásba kellett volna vennie egyházként a miniszternek. A XIII. cikkel (tulajdonhoz való jog) összefüggésben előadja, hogy az indítványozó megillető költségvetési támogatást érintő határozatok meghozatalakor nem vették figyelembe jogi státuszát, és elvonták a neki járó kiegészítő egyházi normatívát, amely – az indítványozó szerint – tulajdoni várománynak minősíthető. A VII. cikk (vallásszabadsághoz való jog) vonatkozásában pedig arra hivatkozik,

hogy tulajdonának diszkriminatív elvétele ellehetetlenítette karitatív tevékenységének mint vallásos cselekménynek a gyakorlását.

II.

- [5] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezéseinek a közigazgatási bíróság ítéletének meghozatalakor és jelenleg is hatályos szövege:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

III.

- [6] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – a B) cikk sérelmére való hivatkozás kivételével, amelyet részletesen nem indokolt meg – határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].
- [8] Az alkotmányjogi panasz a törvényi határidőn belül érkezett be az ügyben eljáró bíróságra. A támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött. Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére is hivatkozik; a sérelem az ügy érdemében hozott döntés folytán következett be vele szemben; a bírósági eljárásban felperes volt, ezért érintettnek minősül. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [9] Az indítványozó által állított alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, ugyanis az abban kifejezetten vizsgált fő kérdés az volt, hogy a panaszos egyházi fenntartónak minősül-e vagy sem. Az Alkotmánybíróságnak azt kell megvizsgálnia, hogy a bíróságnak az Sztv. alkalmazott rendelkezését volt-e lehetősége és az Alaptörvényből következően kötelessége úgy értelmeznie, ahogyan azt az indítványozó tette (Abtv. 29. §).
- [10] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [11] 1. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [12] Az Alaptörvény 28. cikke kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik; az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [13] Az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint, ha az Abtv. eltérően nem rendelkezik, az Alkotmánybíróság döntése mindenkire nézve kötelező.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezért elsőként áttekintette az állam és a vallási közösségek közösségi célok elérése érdekében történő együttműködésére vonatkozásában a jelen ügy szempontjából releváns, a 27/2014. (VII. 23.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) tett megállapításait.

- [15] Az államot széles mérlegelési lehetőség illeti meg a vallási közösségeknek nyújtható anyagi, pénzügyi támogatások, kedvezmények és mentességek (a továbbiakban együtt: anyagi támogatások) területén, különös tekintettel arra is, hogy az Alaptörvény N) cikke alapján Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti (amelyért elsődlegesen az Országgyűlés és a Kormány felelős). Az Alkotmánybíróság azonban hangsúlyozza, hogy ilyen anyagi támogatások szabályainak meghatározása során az államnak különös figyelemmel kell lennie a vallásszabadsághoz való jog sajátosságaira, valamint arra, hogy valamely vallási közösség ne kerüljön sem más vallási közösségekhez, sem pedig velük összehasonlítható helyzetben lévő más szervezetekhez képest indokolatlanul hátrányos helyzetbe (Alaptörvény VII. cikk, XV. cikk, vö. Abh., Indokolás [153]).
- [16] Az állam és a vallási közösségek jogi kapcsolata minden ország sajátos történelmi körülményei szerint alakul. Az Alkotmánybíróság már az Alkotmány 60. § (3) bekezdésének alkalmazásakor kimondta, hogy annak „mai értelme nem választható el sem az egyházaknak a magyar történelemben betöltött szerepétől (beleértve a szekularizáció lefolyását is), sem jelenkori tényleges működésüktől, sem a folyó társadalmi átalakulástól. Általános jelenség, hogy számos, egykor egyházi feladat – pl. iskolai oktatás, betegápolás, szegények segítése – az állam kötelességévé vált, az egyházak viszont szintén fenntartották e tevékenységüket. Ezeken a területeken az elválasztás nem ellentétes az együttműködéssel, még ha ez rigorózus garanciák között is folyik. Az egyházak egyenlőkként való kezelése szintén nem zárja ki az egyes egyházak tényleges társadalmi szerepének figyelembevételét.” [4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 53.]
- [17] Az Alkotmánybíróságnak az állam és a vallási közösségek kapcsolatára vonatkozó korábbi értelmezését tartotta fenn az Alaptörvény, amikor kifejezetten is rögzítette, hogy a különvált működés mellett „az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek” (vö. Abh., Indokolás [151]).
- [18] A közösségi célok meghatározásában – az Alaptörvény keretei között – az államnak viszonylag szabad mozgásteret van; általában véve nem köteles valamely vallási közösség által kitűzött célok megvalósításában közreműködni, ha a tevékenységgel összefüggésben egyébként nem vállal állami feladatot (vö. Abh., Indokolás [152]). „Az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartására és védelmére [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés] a vallásszabadsággal kapcsolatban sem merül ki abban, hogy tartózkodik az egyéni jogok megsértésétől, hanem gondoskodnia kell a vallásszabadság érvényesüléséhez szükséges feltételekről, azaz a vallásszabadsággal kapcsolatos értékek és élethelyzetek védelméről az egyéni igényektől függetlenül is [vö. 64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 302.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 53–54.]”. Ezért az állam együttműködése a vallási közösségekkel közösségi célok érdekében nemcsak lehetőség, hanem kötelesség is azokon a területeken, amelyek a vallásszabadság érvényesüléséhez, illetve ezzel összefüggésben más alapvető jogokhoz szorosan kapcsolódnak [így különösen: az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerint a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést]. (Vö. Abh., Indokolás [154], Abh2., Indokolás [48–52]).
- [19] Az Alkotmánybíróság joggyakorlata értelmében „[n]em alkotmányos elvárás sem az, hogy minden vallási közösség ténylegesen azonos jogosultságokkal rendelkezzen, sem az, hogy minden bevett egyházzal ténylegesen ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam. A vallásszabadsághoz való joggal összefüggő jogok érvényesítésében meglévő gyakorlati különbségek alkotmányos határok között maradnak mindaddig, amíg nem diszkriminatív jogi szabályozásból erednek, illetve amíg nem diszkriminatív gyakorlat eredményei. Akár az állam által vállalt közösségi feladatok megoldásáról, akár a vallási közösségek számára hozzáférhetővé tett anyagi támogatásokról, akár pedig az állam és a bevett egyházak kötelező közösségi együttműködéséről van szó, mindhárom esetkörben érvényesülnie kell az állam világnézeti semlegességének” (vö. Abh., Indokolás [155]). Az összes vallási közösséget megillető jogosultságokon túli többletjogosultságokról, valamint a közösségi célok érdekében történő együttműködésről, illetve a bevett egyházi jogállásról való döntéssel kapcsolatban különösen fontos, hogy ne merülhessen fel kétség a tekintetben, hogy az állam a világnézeti semlegesség elvének megfelelően, az érintett vallási közösség hátrányos megkülönböztetése nélkül járt el [XV. cikk (2) bekezdés]. (Abh2., Indokolás [54]).
- [20] 2. Az indítványozó azt sérelmezte, hogy az Sztv. 4. § *m)* pont *mb)* alpontjának, alkalmazása során – az Abh. ellenére – nem minősítették egyházi fenntartónak.
- [21] 2.1. Az indítványozó által hivatkozott Abh.-ban az Alkotmánybíróság megállapította: „Azok az egyházak, amelyek elismerését az Országgyűlés az OGYh.-ban elutasította, az Ehtv. alaptörvény-ellenes 14. § (3)–(5) bekezdése, valamint 34. § (2) és (4) bekezdése alkalmazása (hatályosulása) folytán szenvedtek jogsérelmet; ezért

az Alkotmánybíróság az Ehtv. 14. § (3)–(5) bekezdését a hatálybalépésükre, 2012. január 1-jére visszaható hatállyal megsemmisíti. [...] mivel az Alkotmánybíróság a jelen esetben az Abtv. 45. § (4) bekezdés alapján az alaptörvény-ellenes rendelkezések megsemmisítését, illetve alkalmazhatatlanságát a főszabálytól eltérően, visszaható hatállyal mondta ki, a rendelkezések alapján elfogadott OGYh.-hoz és az Ehtv. közvetlenül hatályosult 34. § (4) bekezdéséhez joghatás nem fűződhet, azok alapján az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el, vallási egyesületté történő átalakulásuk nem kényszeríthető ki” (Indokolás [215]).

- [22] Az indítványozó – amint erre az alapügyben is hivatkozott és az erről szóló végzést az indítványhoz is mellékelte – az Abh. alapján kérelmet terjesztett elő a Miskolci Törvényszéken, amely 2013. március 4-én kelt 11.Pk.62.721/1999/23. számú végzésében a kérelemnek helyt adva (ismételten) nyilvántartásba vette mint egyházat.
- [23] Az Sztv. 4. § *m*) pont *mb*) alpontjának a közigazgatási bíróság által alkalmazott – 2012. január 1-től 2013. július 31-ig – hatályos szövege: „a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény szerinti nyilvántartásba vett egyház, illetve annak belső egyházi jogi személye (a továbbiakban együtt: egyházi fenntartó), nem minősül egyházi fenntartónak az a jogi személy, amely más típusú szervezetként jogalanyisággal rendelkezik, így különösen a civil szervezet, annak alapszabályban jogi személlyé nyilvánított szervezeti egysége, az alapítvány, annak alapító okiratban jogi személlyé nyilvánított szervezeti egysége, a gazdasági társaság.”
- [24] A közigazgatási bíróság ítélete idézte a rendelkezés szövegét, és azzal összefüggésben nem vitatta az indítványozó egyházi jogállását, de fenntartói minőségét az alábbiak szerint értelmezte: „A fenti jogszabály értelmében a fenntartó jogi tartalmának kitöltéséhez két együttes feltétel teljesítése szükséges. Nevezetesen egyrészt egyháznak kell lenni, míg másrészt a fenti jogszabályban meghatározott nyilvántartásba kell rögzítenie magát az egyháznak. A felek között nem volt vitás – felperes által sem vitatottan elismerten –, hogy felperes a miniszter által vezetett nyilvántartása regisztrálásra nem került, így felperes által hivatkozottak nem foghatnak helyt. Jelen eljárásban ugyanis nem annak volt döntő jelentősége, hogy a felperes egyház-e avagy sem, hanem annak, hogy az alkotmánybírósági határozat által meg nem semmisített nyilvántartásban regisztrálásba került-e vagy sem. Mindezekre tekintettel megállapítható tehát, hogy alperes a jogszabályhelyet helyesen értelmezte és abból helyes következtetést vont le, így felperes ez irányú kifogásai sem foghatnak helyt. A 2013. augusztus 01. napjától hatályos [Sztv.] 4. § (1) bekezdés *mb*) az egyházi jogi személy (a továbbiakban: egyházi fenntartó). A fentiek vonatkozásában a bíróság kiemeli, hogy jelen peres eljárás tárgyát a 2012. év képezte, amely vonatkozásában a fenti jogszabályhely, tekintettel arra, hogy az anyagi jogszabály és 2013. augusztus 01. napjától hatályos, nem alkalmazható, így felperes ezen kifogása sem foghat helyt” (Ítélet 4. oldal).
- [25] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Sztv. 4. § *m*) pont *mb*) alpontja 2012. január 1-től 2013. július 31-ig hatályos szövegének az értelmezésével már a 36/2017. (XII. 29.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh3.) is foglalkozott (a Kúria egyik hasonló tárgyú ítéletének felülvizsgálata során).
- [26] Az Abh3.-ban az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy Kúria ítélete – az Abh.-nak megfelelően – elismerte az adott ügy indítványozójának egyházi jogállását, ugyanakkor megállapította, hogy az Sztv. szerinti egyházi fenntartói minőség nem az egyházi jogálláson alapult, hanem kizárólagosan az Ehtv. szerinti nyilvántartásba vétel tényén (Indokolás [41]–[44]).
- [27] Az Alkotmánybíróság a fenti értelmezés Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatakor a következő megállapításokat tette.
- [28] Az Sztv. a fogalom meghatározása keretében „a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény szerinti nyilvántartásba vett egyház”-ra utal. A rendelkezést az Ehtv. 40. §-a iktatta be 2012. január 1-jével az Sztv.-be, és szó szerint az Ehtv. címét („a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról”) magába foglaló rugalmas hivatkozást tartalmaz [ezzel szemben a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Lvt.) címe „a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról” szöveget]. Tartalmilag tehát az „[Ehtv.] szerinti nyilvántartásba vett egyház” kifejezést kell értelmezni. Bár az Ehtv. több helyen továbbhivatkozik az Lvt. alapján vezetett nyilvántartásra is [vö. 14. § (2) bekezdés c) pont, 35. § (4) bekezdés, 36. § (1) bekezdés] az „[Ehtv.] szerinti nyilvántartás” közvetlenül és elsődlegesen az Ehtv. 16–18. §-ában szabályozott, az egyházak és a belső egyházi jogi személyek adatait tartalmazó nyilvántartásra utal, amelyet a miniszter ve-

zet. Az Sztv.-beli fogalom tehát az egyházi fenntartói minőséget kifejezetten egy formális, nyilvántartási szemponthoz köti. Az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel adott esetben az önmagában vett textuális értelmezéshez képest eltérő értelmezés is elvárható lehet alkotmányosan, de az Abh.-nak az indítványozó által hivatkozott része nem az egyházi fenntartó Sztv.-beli fogalmával, hanem az Ehtv. szerinti nyilvántartás vezetésével kapcsolatban tett megállapításokat: „Mivel az Alkotmánybíróság jelen határozatának következtében nem maradt hatályban az Ehtv.-ben olyan szabály, amely a miniszter általi nyilvántartásba vételt kizárólagosan az egyház Országgyűlés általi elismeréséhez (illetve az Ehtv. Mellékletének módosításához) kötné, nincs törvényi akadály annak, hogy az OGYh.-ban elutasított, de a jelen határozat visszamenőleges hatályú rendelkezése értelmében az egyházi jogállásuktól meg nem fosztott vallási közösségek az Ehtv. 17–18. §-ának megfelelően adataikat bejelentik a miniszternek és az nyilvántartásba vegye őket” (Abh., Indokolás [215]). Ha az Abh. fenti megállapítását – Abtv. 39. § (1) bekezdése ellenére – adott esetben az indítványozó Ehtv. szerinti nyilvántartásba vételével kapcsolatos eljárásban a miniszter, illetve a döntését felülvizsgáló bíróság nem veszi figyelembe, ez a körülmény az ilyen eljárást lezáró bírói döntés elleni esetleges alkotmányjogi panasz elbírálása keretében kerülhet értékelésre (Abh3., Indokolás [45]).

[29] A fenti megállapítások az Alkotmánybíróság szerint a jelen ügyben is irányadóak.

[30] 2.3. Az indítványozó szerint a XV. cikk sérelme a vele összehasonlítható helyzetben lévő, közfeladatokat az államtól átvállaló, kiegészítő egyházi normatívában részesülő egyházakkal szembeni hátrányos megkülönböztetés miatt valósul meg.

[31] A korábban leírtak szerint, az indítványozó ügyében az eljárás tárgyát a 2012. évre vonatkozó kiegészítő normatíva visszamenőleges megállapítása képezte. Ekkor – 2012. január 1-től 2013. március 31-ig, az Alaptörvény negyedik módosításának hatályba lépéséig – az Alaptörvény VII. cikke még nem különböztetett meg többféle típusú egyházat, vallási szervezetet, hanem egységesen „egyházakról” rendelkezett, amely jogállás megszerzését nem kötötte sarkalatos törvénybe foglaláshoz: „(2) Az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállóak. Az állam a közösségi célok érdekében együttműködik az egyházakkal.”

[32] Az Ehtv. akkor hatályos 34. § (2) és (4) bekezdései a miniszterhez kérelmet benyújtó egyházak 2012. március 1-jétől minősültek alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületnek, ha az Országgyűlés az elismerésüket elutasította. A Sztv. 4. § *m)* pont *mb)* alpontja szerinti fogalom-meghatározás „a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény szerinti nyilvántartásba vett” kikötés révén azonban ezektől az egyházaktól már az OGYh. meghozatala – tehát az egyházi elismerésre való alkalmasságról való döntés – előtt, attól függetlenül, 2012. január 1-jétől megvonta az egyházi fenntartó minősítést. Az Abh. következtében – annak közzététele napján, 2013. március 1-jén – az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak 2012. március 1-re visszamenőlegesen visszanyerték egyházi jogállásukat (Abh., Indokolás [215]). Összességében tehát a 2012. január 1-től 2013. március 31-ig terjedő időszakban az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak – az Ehtv. mellékletében elismert egyházakhoz hasonlóan – az Alaptörvény akkor hatályos rendelkezése szerinti egyháznak minősültek, azonban Sztv.-beli fogalom-meghatározás miatt egyházi fenntartó minősítésben nem osztozhattak, ami az VII. cikk (2) bekezdése szerinti közösségi célok érdekében történő együttműködés szempontjából az érintett egyházakat hátrányosan megkülönböztette.

[33] Az Abh. a vallásszabadsághoz való jog és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét azon az alapon mondta ki, hogy az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak indokolás nélkül kerültek kedvezőtlenebb helyzetbe, mint az Ehtv. mellékletében elismert egyházak. A miniszter által vezetett nyilvántartásba a miniszter jogértelmezése szerint csak az Ehtv. mellékletében elismert egyházak nyerhettek felvételt. Az Sztv. 2012. január 1-jétől 2013. július 31-ig hatályos 4. § *m)* pont *mb)* alpontjának „a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény szerinti nyilvántartásba vett” szövegrésze éppen ennek a formális, de tartalmilag diszkriminációnak kitett szempont függvényében – bármilyen további indok nélkül – tett különbséget olyan egyházak között, amelyek 2012. január 1-jétől 2013. március 31-ig az Alaptörvény szempontjából homogén csoportba tartoztak.

[34] A közigazgatási bíróság az indítványozó ügyében 2014. június 11-én hozott ítéletet. Eddigre azonban hatályba lépett az Alaptörvény negyedik módosítása, amely már sarkalatos törvényi elismeréshez kötötte az egyházi státuszt: „(2) Az Országgyűlés sarkalatos törvényben egyházként ismerhet el egyes vallási tevékenységet végző szervezeteket, amelyekkel az állam a közösségi célok érdekében együttműködik. Az egyházak elismerésére vonatkozó sarkalatos törvényi rendelkezésekkel szemben alkotmányjogi panasznak van helye.” Majd pedig

– 2013. október 1-jén – hatályba lépett az Alaptörvény ötödik módosítása is, amely a sarkalatos törvényben elismert egyházakat bevett egyházzá nevezte át: „(4) [...] Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek.” „(5) [...] a bevett egyházakat [...] sarkalatos törvény határozza meg.” Az Alaptörvény 28. cikkének előírása, amely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, a bíróságot a döntése meghozatalakor hatályos alaptörvényi rendelkezések figyelembevételére kötelezi. A közigazgatási bíróság ítélete meghozatalának időpontjára az Alaptörvény módosításai miatt az OGYh. mellékletében megjelölt és az Ehtv. mellékletében elismert egyházak homogén csoportja már nem állt fenn abban a tekintetben, amelyben az Abh. meghozatalakor még fennállt. Az indítványozó ugyanakkor nem adott elő az Alaptörvény módosult rendelkezéseire vonatkozó érvelést, hanem hátrányos megkülönböztetését kizárólag az Abh.-ban foglaltakra hivatkozással állította. Ez alapján az Alkotmánybíróság a vizsgált bírói jogértelmezésnek az Alaptörvény XV. cikkével való ellentétét nem látta megállapíthatónak.

- [35] 2.4. A XIII. cikk sérelmét az indítványozó azon az alapon állította, hogy a korábbi években az átvállalt közfeladatokra és ez után járó kiegészítő egyházi normatívára figyelemmel alakította ki intézményeit, amely szerinte tulajdoni várománynak minősíthető. Álláspontja szerint „[a] jogszabályi környezet, illetve az [Abh.-t és Abh3.-t] figyelmen kívül hagyó jogalkalmazói gyakorlat változott olyan módon, hogy a tevékenysége végzéséhez szükséges normatív támogatást megszüntették, tehát várományát teljesen elvonták”. Az indítvány konkrét alkotmánybírói határozatra nem hivatkozott annak alátámasztásául, hogy a feladatellátásának jövőbeni költségvetési támogatása miért tartozna a tulajdonhoz való jog védelmi körébe, s azt egyébként sem indokolta részletesebben. Az indítványozó a sérelmét – bármely rá vonatkozó konkrét jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének állítása nélkül – részben a jogszabályi környezetnek tudta be. Ezek alapján az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírói döntés között az Alkotmánybíróság nem tudott érdemi összefüggést megállapítani.
- [36] 2.5. A VII. cikk vonatkozásában az indítványozó szerint az általa fenntartott – házi segítségnyújtó és szociális étkeztetési szolgáltatásokat biztosító – intézménynek járó kiegészítő egyházi támogatás elvétele ellehetlenítette karitatív tevékenységének mint vallásos cselekménynek a gyakorlását. Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy az állam általában véve nem köteles valamely vallási közösség által kitűzött célok megvalósításában közreműködni (vö. Abh2. Indokolás [51]), ekként ahhoz pénzbeli támogatást nyújtani. Az indítványozó azt pedig nem támasztotta alá, hogy a fenti szolgáltatásai az azt igénybe vevők vallásszabadságának érvényesüléséhez szorosan kapcsolódnának, s hogy ennek az élethelyzetnek a védelméről az érintettek vallási közösségeként az indítványozónak kellene gondoskodnia (vö. Abh2. Indokolás [52]). Mindezekre tekintettel az indítványozó vallásszabadsághoz való jogának korlátozása nem volt megállapítható.
- [37] 2.6. A kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem jelölt meg olyan megalapozott alkotmányos indokot, amely alapján a közigazgatási bíróságnak a Sztv. 4. § m) pont mb) alpontját az ítéletbe foglaltaktól eltérően lehetett és kellett volna értelmeznie, ezért az ítélet alaptörvény-ellenességére irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1461/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3267/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. ifj. Lomnici Zoltán ügyvéd, 1188 Budapest, Bocskai utca 41/B. földszint 3.), útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában – a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.255/2016/6. számú ítéletére és a Békéscsabai Járásbíróság 2.P.20.001/2016/3. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal – a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [4] Az indítványozó keresetet nyújtott be alperes ellen jognyilatkozat pótlása iránt. Az ügy előzménye az volt, hogy az alperes földhaszonbérleti szerződést kötött egy gazdasági társasággal. A szerződést a helyi önkormányzat hirdetőtáblájára kifüggesztették, melynek nyomán az indítványozó előhaszonbérleti jogára hivatkozással ajánlatot nyújtott be. Az alperes az indítványozó földhaszonbérleti jogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez szükséges nyilatkozatot nem írta alá. Az indítványozó – mivel az alperes a hatósági eljárásban nem adott hozzájáruló nyilatkozatot, – keresetében az alperes jognyilatkozatának pótlását kérte a földhaszonbérleti jogának nyilvántartási bejegyzéséhez.
- [5] A Békéscsabai Járásbíróság 2016. február 17. napján meghozott 2.P.20.001/2016/3. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet indokolásában többek között rámutatott arra, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 5. § (3) bekezdése szerinti jognyilatkozat pótlása nem lehetséges akkor, ha az olyan jognyilatkozat lenne, ami a célzott joghatás kiváltására nem alkalmas. A perbeli haszonbérleti szerződés alkalmatlan a földhasználati jog nyilvántartásba történő bejegyzésére, és ezen alapult a kereset elutasítása.
- [6] Az elsőfokú bíróság szerint az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a kifüggesztett szerződés a korábbi módosítása volt. A szerződés esetében kötelező az írásbeliség, és függetlenül attól, hogy a szerződő felek belső feltevése mi volt, az írásba foglalt szerződésben semmiféle utalás nem található arra, hogy az egy korábban fennálló szerződésnek bármely részben történő módosítása lenne. Az elsőfokú bíróságot nem köti, és a döntést nem határozza meg az a körülmény, hogy a földhivatali eljárásokban a hatóság a szerződést miként értelmezte. A perbeli szerződést ki kellett függeszteni, azonban az tartalmi hiányosságai folytán a földhasználati nyilvántartásba való bejegyzésre alkalmatlan.
- [7] A felperes (az indítványozó) fellebbezésében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és új eljárásra kötelezést, az alperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet indokolásának módosítását kérte.
- [8] A Gyulai Törvényszék 2016. május 9. napján kelt 9.Pf.25.255/2016/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – részben eltérő indokolással – helybenhagyta. Megállapította, hogy az alperes és a gazdasági társaság között 2008. december 16. napján jött létre a haszonbérleti szerződés a 2009. január 1. és 2014. január 10. napjáig terjedő időszakra. Ezen szerződésben megjelölt földterületekre még a haszonbérleti időszak lejárta előtt, 2014. január 7. napján kötöttek az elnevezését tekintve szintén haszonbérleti szerződést, amit a polgármesteri hivatal hirdetőtábláján kifüggesztettek. A szerződés tárgya tehát megegyezik a 2008. december 16-i haszonbérleti szerződésben megjelölt ingatlanokkal, a haszonbérleti időszak kezdőidőpontját a 2008. december

- 16-i szerződéssel megegyezően 2009. január 1. napján jelölte meg, és többletként csupán a meghosszabbított bérleti időszakra vonatkozó haszonbérleti díjakat tartalmazza. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a 2014. január 7-i haszonbérleti szerződést a 2008. december 16-i szerződés módosításának kell tekinteni.
- [9] Rámutatott a másodfokú bíróság, hogy 2014. január 7-én nem volt hatályban jogszabályi rendelkezés, ami alapján a szerződésmódosítást az előhaszonbérletre jogosultakkal kifüggesztés útján közölni kellett volna. Kifüggesztési kötelezettség hiányában a felperesnek a haszonbérleti szerződés módosítása tekintetében nem volt előhaszonbérleti joga, így a jogszabályi rendelkezések ellenére kifüggesztett haszonbérleti szerződésmódosítás tekintetében elfogadó nyilatkozattal haszonbérleti pozícióba nem léphetett, a kifüggesztés ugyanis önmagában nem alapoz meg számára előhaszonbérleti jogot. Haszonbérleti jogának a földhasználati nyilvántartásba történő bejegyzését sem kérhette, így nem volt jogszabály által megkívánt nyilatkozat, amelynek alperesi részről történő megtagadása miatt a felperes jognyilatkozat pótlását kérhette volna a bíróságtól. Nem sértett jogszabályt az elsőfokú bíróság, amikor nem hallgatta meg a felperes által megjelölt személyeket, mert a per eldöntése szempontjából releváns kérdések jogkérdésnek minősülnek.
- [10] Az indítványozó felperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelmének helyt adó döntés hozatalát kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság téves jogértelmezése miatt a tényállást tévesen állapította meg a haszonbérleti szerződés módosítása, a kifüggesztési kötelezettség, a földhasználati nyilvántartási eljárás tárgyában, és így téves jogi következtetésre is jutott. Nyilvánvalónak tartotta, hogy a 2014. január 7-i haszonbérleti szerződéssel egy korábban megkötött haszonbérleti szerződés lejártá miatt akarták a felek a földhasználati jogosultság időtartamának meghosszabbítását haszonbérleti szerződésbe foglalni, és nem csupán csak a meghosszabbított haszonbérleti időszakra vonatkozó haszonbérleti díjakat tartalmazza a szerződés.
- [11] A felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélet jogszabálysértését abban határozta meg, hogy az az irányadó jogszabályok megsértésével állapította meg a haszonbérleti szerződés módosítását, a haszonbérleti szerződés tekintetében kifüggesztési kötelezettség hiányát, és ezekkel összefüggésben, hogy elfogadó nyilatkozatával nem jött létre közte és az alperes között a haszonbérleti szerződés.
- [12] A Kúria a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül, az ítéletében hangsúlyozva, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálatára a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 270. § (2) bekezdése értelmében csak jogszabálysértés miatt van mód.
- [13] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2017. szeptember 13-án kelt Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indokolásban a Kúria rámutatott arra, hogy a felülvizsgálati kérelem a következők szerint nem alapos.
- [14] A tárgybeli perben alkalmazandó régi Ptk. 240. § (1) bekezdése szerint, ha jogszabály kivételt nem tesz, a felek közös megegyezéssel módosíthatják a szerződés tartalmát, vagy megváltoztathatják a kötelezettségvállalásuk jogcímét. A szerződésmódosítása a jogviszony folytonosságát nem érinti. A jogerős ítélet alapvetése az volt, hogy a 2014. január 7. napjával keltezett haszonbérleti szerződés a 2008. december 16. napjával keltezett haszonbérleti szerződés módosítása. Bár tényszerűen a későbbi szerződés a korábbira nem utal, és a „módosítás” kifejezés sem a szerződés megnevezésében, sem annak tartalmában nem szerepel, a szerződés egészét vizsgálva megállapítható, hogy a 2014. január 7-i szerződés valójában a 2008. december 16-i szerződés módosítását jelenti a szerződés tartama és ezzel összefüggésben a meghosszabbított tartamra irányadó haszonbérleti díj összegének meghatározásával. A jogviszony folytonosságát (a folytonosság fenntartására irányuló szándékot) fejezi ki, hogy a haszonbérlet időtartama mindkét esetben 2009. január 1. napjával kezdődik, és a módosítás a 2008. december 16. napján megkötött szerződésben meghatározott tartam (2014. január 10. napja) alatt történt meg. Ugyancsak a jogviszony folytonosságának fenntartását igazolja, hogy a szerződés tartama a módosítás révén megfelelt mind a korábbi jogszabályi környezetben [a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 13. § (2) bekezdés], mind a megkötéskor hatályos jogszabályban a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 44. § (1) bekezdésében meghatározott leghosszabb tartamnak (összesen húsz év). A Kúria ítélete szerint a másodfokú bíróság tehát nem sértett jogszabályt, amikor arra a következtetésre jutott, hogy az adott esetben a 2014. január 7-i okirat a 2008. december 16. napján megkötött szerződés módosítását tartalmazza.
- [15] Mivel szerződésmódosítás esetén nincs a szerződéskötésre vonatkozó ajánlat, így értelemszerűen nem következhet belőle új jogviszony létrehozó elfogadás, ezért nincs szükség az előhaszonbérleti joggal rendelkezőkkel történő közlésre, a hirdetményi úton történő közzétételre. Önmagában az a körülmény, hogy a jogszabályváltozás folytán a gyakorlat még nem volt kiforrott, és a kifüggesztés megtörtént, még nem eredményezi, hogy

ténylegesen gyakorolható lett volna joghatályosan az előhaszonbérleti jog. Egy már évek óta fennálló haszonbérleti jogviszonyba – annak módosítása okán – nem léphet be az indítványozó.

- [16] A Kúria döntése szerint nem sérült a Földforgalmi tv. 46. § (3) bekezdése, 47. § (1) bekezdése, és 49. § (5) bekezdése, mert a jogerős ítélet nem mondta ki, hogy a felperest nem illetté meg az előhaszonbérleti jog, csak azt, hogy az adott esetben az előhaszonbérleti jog nem volt gyakorolható. Így nem volt szükség a hirdetményi úton történő közlésre, a felperes nem tehetett előhaszonbérletre jogosultként joghatályos elfogadó nyilatkozatot, és így a jogerős ítélet nem sértette a Földforgalmi tv. 49. § (1) bekezdését, és 50. § (2) bekezdését. A Földforgalmi tv. 51. § (1) bekezdését a jogerős ítélet ugyancsak nem sérthette, mert e rendelkezés a haszonbérleti szerződés hatósági jóváhagyásáról szól, melynek mikénti megtörténte vagy hiánya a felperes által keresetében igényelt jognyilatkozat pótlása körében irreleváns. A jognyilatkozat pótlására irányuló kereset teljesíthetősége szempontjából sincs jelentősége – az indítványozó által ugyancsak hivatkozott – a Földforgalmi tv. 70. § (2) bekezdésének, továbbá a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 111. §-ának.
- [17] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben az Abtv. 27. §-a alapján a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.255/2016/6. számú ítéletére és a Békéscsabai Járásbíróság 2.P.20.001/2016/3. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal – a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [18] Az indítványozó kérte továbbá az ítélet végrehajtása felfüggesztésére való felhívás kibocsátását, és előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.
- [19] 2.1. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. A hiánypótlási felhívás tartalmazta azt is, hogy mikor minősül a kérelem határozottnak, és rögzítette, hogy az indítványnak indokolást is kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. A hiánypótlási felhívás rámutatott, hogy az Alkotmánybíróság hatáskörébe – az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése és (2) bekezdés d) pontja értelmében – a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik, az indítvány viszont a sérelmezett bírói döntésekkel szemben törvényességi, és nem alkotmányossági kifogásokat hoz fel.
- [20] Az indítványozó az eljárás ezen szakaszában fellépő jogi képviselője útján, határidőben, alkotmányjogi panasz kiegészítést nyújtott be.
- [21] 2.2. Az előadó alkotmánybíró formai hiányosság miatt hiánypótlásra hívta fel az indítványozó jogi képviselőjét, aki a felhívásban foglaltaknak ugyan határidőben eleget tett, de a személyes adatok nyilvánosságra hozatala tárgyában tett nyilatkozatát azonban ezután sem a beadványban szereplő – nyilvánvaló elírás szerinti – ügyszám szerint vette figyelembe az Alkotmánybíróság.
- [22] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott határozatok ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [23] 2.3. A Békéscsabai Járásbíróság 2.P.20.001/2016/9. számú 2018. január 5. napján kelt végzésében tájékoztatást adott arról, hogy 4.P.21.018/2017. szám alatt iktatva az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben 2017. december 29. napján perújítási kérelem érkezett. A perújítási eljárás 2018. március 21-én befejezésre került.
- [24] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [25] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [26] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) be-

kezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.

- [27] Az elektronikus térítvevény szerint a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítéletét az indítványozó perbeli jogi képviselője 2017. október 31. napján vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2018. január 2-án postai úton nyújtotta be az ügyben első fokon eljáró bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítéletével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [28] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [29] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [30] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, rögzíti az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított alaptörvényi rendelkezések egy része – a 28. cikk – nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak.
- [32] 4. Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést, mivel az alkotmányjogi panasz e tekintetben felel csak meg a határozottság törvényi előírásainak. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [33] 4.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmet szenvedett, a kúriai ítélet vonatkozásában érvei tartalmilag törvényességi kérdéseket érintenek.
- [35] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [36] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek. „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét” {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [37] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [38] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a támadott ítéletekben foglalt jogértelmezést vitatta. Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján ezért a vizsgált ügyben megállapította azt, hogy a panaszos a támadott határozatok törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.
- [39] Az a tény, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [40] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet,

amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.

- [41] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.
- [42] 5. Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről és az előzetes döntéshozatali eljárásról az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/35/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3268/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Gyulai Törvényszék 9.Bf.9/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján (dr. Nagy László ügyvéd, 6722 Szeged, Hajnóczy utca 5. földszint 2.) alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, és abban kérte a Gyulai Törvényszék 9.Bf.9/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó büntetőeljárásban az indítványozó terheltként vett részt. Az elsőfokú bíróság megállapította az indítványozó bűnösségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző, és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő nagyobb vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás bűntettében, valamint a Btk. 345. §-ába ütköző és aszerint minősülő hamis magánokirat felhasználásának vétségében, ezért halmazati büntetésül egy év börtönbüntetésre és egy év gazdasági társaságok ügyvezetésétől eltiltásra ítélte. A bíróság a börtönbüntetés végrehajtását két év próbaidőre felfüggesztette.
- [3] 3. Az elsőfokú ítélet ellen a terhelt és a védője által benyújtott fellebbezés folytán a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozó börtönbüntetésének tartamát nyolc hónapra enyhítette. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok maradéktalan betartásával folytatta le a bizonyítást a szükséges és lehetséges mértékben, és ennek eredményeképpen nagyrészt megalapozott tényállást állapított meg. A tényállást a másodfokú bíróság kisebb részben kiegészítette, és további enyhítő körülményként értékelte a vádlott büntetlen előéletét.
- [4] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – figyelemmel annak kiegészített tartalmára is – az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, I. cikk (1) és (3) bekezdéseinek, XV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelmét állította az alábbi indokok miatt.
- [5] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének az a rendelkezése, miszerint „[a]z Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek”, a jogerős ítéletet hozó bíróságot is kötik. A bíróság azonban „megszegte ezeket, a vádlottat megfosztotta egy számára akár kedvezőbb ítélet lehetőségétől”.
- [6] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság a „védelemben felhozottak figyelmen kívül hagyása folytán” sértette meg az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését.
- [7] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének sérelmét pedig abban látta megvalósulni, hogy a bíróság „a nem alátámasztott tényeken alapuló döntést a kedvezőtlenebb lehetőségre alapítva hozta meg”, ezért „a valóságban történeteket túlzott mértékű szankcióval sújtotta”.
- [8] 3.3. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésnek állított sérelme körében az indítványozó előadta, hogy „[a] megátadott ügy vádlottját is megilleti, hogy az ügyében a [b]íróság a kedvezőbb tényállást fogadja el, ha ennek ellenkezőjét nem tudják bizonyítani”.
- [9] 3.4. Az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét az indítványozó arra alapította, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezése értelmében a bíróságot olyan módon kötik a jogszabályok, hogy azok értelmezésekor és alkalmazá-

sakor figyelemmel kell lenni a jogalkotó szándékára, az elérni kívánt célra. Álláspontja szerint, mivel ügyében a védekezés ellenkezője nem nyert bizonyítást, ezért a döntés nem felel meg „a valós tények szankcionálásának”.

- [10] 3.5. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét a tisztességes bírósági eljárásból fakadó indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggésben állította.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint az adott bírói döntés természete és az alapul fekvő egyedi ügy körülményei határozzák meg, hogy milyen terjedelmű és mélységű indokolás elégíti ki az alkotmányos követelményeket. Véleménye szerint az adott ügyben a bíróságnak számot kellett volna adnia arról, hogy alapos-e „az általános forgalmi adó vonatkozásában tett vádlotti, védői védekezés, miszerint a beszerzés és az értékesítés forgalmi adó tartalma összevezethető-e, azaz a bűncselekmény elkövetése ezek különbségének az adótartalma”. Az indítványozó álláspontja szerint „a büntetőeljárásban meg kellett volna kísérelni feltárni a tulajdonváltozáson átment termény megszerzésének körülményeit, és indokolni kellett volna, hogy annak a beszerzésnek volt vagy sem forgalmi adó tartalma, avagy miért nem lehet/kell megállapítani Áfa tartalmat a nevezett beszerzés körében”.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági kritériumoknak.
- [13] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai szerint az alkotmányjogi panasz akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, illetve egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezéseivel.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény R) cikkét, I. cikk (1) és (3) bekezdéseit, a XV. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét érintően az állított jogsérelemmel összefüggésben álló – alkotmányjogilag releváns – indokolást nem adott elő. Az indítvány erre vonatkozó részeiből ezért nem állapítható meg, hogy az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés miért sérti az alaptörvény felhívott rendelkezéseit, így nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban foglalt követelményeknek [3138/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [23] és [30]; 3266/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [15] Az Alkotmánybíróság az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben utal arra is, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének az eszköze. Az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezések ugyanakkor részben nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jogoknak [Alaptörvény R) cikk, I. cikk, 28. cikk], ezért e cikkek vonatkozásában érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatására alkotmányjogilag értékelhető indokolás előterjesztése esetén sincs lehetőség [3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [88]].
- [16] 4.2. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ezen két törvényi feltétel meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét a tisztességes bírósági eljárásból fakadó indokolt bírói döntéshez való jogra tekintettel állította. Az indokolt bírói döntéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes álláspontja, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság kiemeli azt is: önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági határozat érvelését tévesnek, megalapozatlannak tartja, nem alapozhatja meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeket.
- [18] Az indítványozó érvelése szerint ügyében azért sérült az indokolt bírói döntéshez való jog, mert a bíróságok nem adtak számot arról, hogy alapos-e „az általános forgalmi adó vonatkozásában tett vádlotti, védői védekezés, miszerint a beszerzés és az értékesítés forgalmi adó tartalma összevezethető-e, azaz a bűncselekmény elkövetése ezek különbségének az adótartalma”. Az indítványozó álláspontja szerint „a büntetőeljárásban meg kellett volna kísérelni feltárni a tulajdonváltozáson átment termény megszerzésének körülményeit, és indokolni

kellett volna, hogy annak a beszerzésnek volt vagy sem forgalmi adó tartalma, avagy miért nem lehet/kell megállapítani Áfa tartalmat a nevezett beszerzés körében”.

- [19] Az elsőfokú bíróság ugyanakkor ítéletének indokolásában kifejezetten vizsgálta a termény megszerzésének körülményeit, és a védői indítványban foglaltakat. A bíróság kiemelte, hogy a büntetőeljárásban feltárt tények alapján az volt megállapítható, hogy – szemben a védői indítványban foglaltakkal – a vádlott által képviselt kft. ismeretlen körülmények között szerzett be 21 906 190 forint összegben napraforgó magot, és azt egy másik kft.-nek értékesítette. A bíróság hangsúlyozta, hogy az értékesítés tulajdonosváltást eredményezett, és – a védői állítással szemben – nem brókeri tevékenység keretében történt az értékesítés.
- [20] A másodfokú bíróság ítéletében kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a releváns bizonyítékokat feltárta, és meggyőző indokát adta annak, hogy a vádlott védekezését miért vette el.
- [21] Az Alkotmánybíróság több döntésében egyértelművé tette, hogy „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [47]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a konkrét esetben az indítványozó által állított indokolásbeli hiányosságok olyan törvényértelmezési, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdések, amelyeknek alkotmányossági felülbírálatát az Alkotmánybíróság még a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmére tekintettel sem végezheti el. A támadott bírói döntések indokolásában nem tárható fel olyan hiányosság, amely az indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos tartalmára tekintettel alapjogi relevanciával bírna.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos indítványi elem vonatkozásában ezért az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mert az indítványban állított jogsérelem nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és nem alapozza meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételetyét sem.
- [24] Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján tehát arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1541/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3269/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 7. § (9) bekezdésének utolsó mondata és a 186. § (1) bekezdésének „jogvesztő” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.M. 2625/2016/20. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 6.Mpf.690116/2017/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (továbbiakban: Hjt.) 7. § (9) bekezdésének utolsó mondata és a 186. § (1) bekezdésének „jogvesztő” szövegrésze alaptörvény-ellenességét állapítsa meg és a hivatkozott rendelkezéseket semmisítse meg, mivel az indítvány szerint azok sértik az Alaptörvény I. cikkének (1) és (3) bekezdéseit, XV. cikkének (1) és (2) bekezdéseit, XVII. cikkének (1) és (2) bekezdéseit, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVII. cikkének (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a XXXI. cikkének (3) bekezdését, valamint az 54. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.M.2625/2016/20. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 6. Mpf.690116/2017/5. számú végzése alaptörvény-ellenességét és a döntéseket semmisítse meg, mivel azok sértik az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdését, valamint XXVIII. cikkének (7) bekezdését.
- [2] 1.1. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 24.M.2625/2016/20. számú végzése szerint, az indítványozó által a Magyar Honvédség Geoinformációs Szolgálat alperes (továbbiakban: alperes) ellen fegyelmi büntetés hatályon kívül helyezése iránt indított perben az indítványozó a Honvéd Vezérkar Főnöke által hozott fegyelmi határozatot 2016. augusztus 13-án vette át, az ellene benyújtott keresetlevele pedig 2016. szeptember 13. napján érkezett a bírósághoz. A fegyelmi határozat – a végzés megállapítása szerint – tájékoztatást tartalmazott a bírósághoz fordulás 30 napos határidejének jogvesztő jellegéről, valamint arról, hogy a keresetnek legkésőbb a határidő utolsó napján a bírósághoz meg kell érkeznie. Megállapította továbbá a bíróság azt is, hogy az indítványozó jogi képviselőjével a határozatot 2016. augusztus 1. napján postai úton közölték. A bíróság a keresetindítási határidő elmulasztása miatt az indítványozó által előterjesztett igazolási kérelmet elutasította és a pert megszüntette, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 157. § a) pontjára, 130. §-a (1) bekezdésének h) pontjára, 105. §-ának (4) bekezdésére, a 4/2003. számú Polgári jogegységi határozatra, valamint a Hjt. 16. §-ára és 186. §-ának (1) bekezdésére hivatkozással.
- [3] Az elsőfokú bíróság végzésének indokolásában megállapította, hogy az indítványozó a keresetlevél postára adásának napját igazolni nem tudta, azonban a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján annak nincs is jelentősége, hiszen a keresetlevélnek legkésőbb a határidő utolsó napján a munkaidő végéig kellett volna megérkeznie a bírósághoz, az érkezés dátumát pedig – a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet 24. §-a alapján – az iroda bélyegzővel tünteti fel. Ugyancsak megállapította a bíróság, hogy az indítványozó ítélezési szünetre történt hivatkozása a határidőre nincs hatással, mert a külön törvényben előírt keresetindítási határidők nem minősülnek peres eljárási határidőknek, így ezekre a régi Pp. 104/A. §-ának rendelkezései nem alkalmazhatók. Végül a bíróság hivatkozott arra is, hogy az indítványozó – nem vitatottan – a fegyelmi eljárás során jogi képviselővel járt el, és a keresettel támadott határozatot a jogi képviselővel is közölték, az indítványozónál korábbi időpontban.

- [4] 1.2. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság megállapításait, azonban rámutatott arra is, hogy a Hjt. 8. §-ának (1) és (2) bekezdései értelmében a jognyilatkozat akkor tekinthető közöltnek, ha azt a címzettnek, vagy az átvételre jogosult más személynek átadják. Márpedig a másodfokú bíróság szerint az nem volt vitás, hogy az indítványozó jogi képviselővel járt el, a jogi képviselő átvételre jogosult meghatalmazottnak tekintendő, így a fegyelmi határozat az indítványozó részére már 2016. augusztus 1. napjával joghatályosan közöltnek volt tekintendő.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszban kifejtett álláspontja szerint a Hjt. támadott rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét az okozza, hogy amíg a honvédeknek a keresetlevélnek 30 napon belül be kell érkeznie a bíróságra, addig a rendőrök, és köztisztviselők esetében ez a határidő a postai feladást jelenti és igazolási kérelem előterjesztésére is jogosultak, míg a honvédeknek ehhez nincs joguk. Az indítványozó ezzel kapcsolatban hivatkozott a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 214. §-ának (1) és (2) bekezdéseire, valamint a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény 190. §-ának (2) és (7) bekezdéseire. Az indítványozói hivatkozás szerint, a honvédek a Magyar Honvédségnek a rendőrségi feladatellátásában történő közreműködése rendjéről szóló 25/2015. (IX. 14.) BM-HM együttes utasítása alapján sok tekintetben a rendőrökre vonatkozó szabályok alapján intézkedhetnek a határ mentén, vagy annak körzetében, ezért a Hjt. megjelölt szabályai a különbségtétel okán sértik az Alaptörvény XV. cikkének (1) és (2) bekezdéseit, valamint az I. cikkének rendelkezéseit. Az indítványozó jogértelmezése szerint a határidőt 2016. augusztus 13. napjától kellett volna számítani, mert a fellebbezés őt önmagában, jogi képviselő nélkül is megilleti, a keresetet saját maga készítette el és adta postára, azonban ahhoz, hogy az 30 napon belül be is érkezzen a bíróságra, a szolgálati helyét el kellett volna hagyni. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik, és az ügyében eljáró bíróságok terhére róható, hogy nem vették figyelembe azt, hogy a különleges jogrend idején a jogorvoslathoz való jogból származó igények nem szűnnek meg, csak halasztást szenvednek, ezért – legalábbis indítványozói álláspont szerint – kizárt a 4/2003. PJE határozatra történő bírósági hivatkozás és az a törvényszéki megállapítás, hogy „nem volt jelentősége annak, hogy a felperes milyen egyéb okból nem nyújtotta be határidőben a keresetlevelet”. Az indítványozói álláspont szerint az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) és XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát sérti, hogy az alperes a fegyelmi eljárás során, illetve azt követően tanúsított magatartása befolyásolta (akadályozta) a keresetlevelének elkészítését.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelmezte azt is, hogy az ügyében eljáró bíróságok az igazolási kérelme elbírálása kapcsán nem vették figyelembe azt, hogy a fegyelmi eljárás során meghallgatott tanú választ kihúzták a jegyzőkönyvből, továbbá az alperes nem biztosította számára a raktár felelősségi nyilatkozatot, valamint a jogorvoslathoz való jogának gyakorlásához szükséges iratok beszerzését fegyelmi eljárás kilátásba helyezésével megtiltották, illetve a jogi képviselő jelenlétéhez kötötték. Sérelmezte az indítványozó továbbá a bíróságok részéről annak figyelmen kívül hagyását, hogy 2016. augusztus 25-től 2016. szeptember 21-ig különleges jogrend alapján teljesített határszolgálatot, továbbá a bíróság iktatójában elvesztették (vagy kidobták) azt a levélborítékot, amellyel igazolhatta volna a bírósághoz érkezés időpontját és a feladás helyét.
- [7] 2.1. Az indítványozó az Alkotmánybíróság felhívására kiegészítette indítványát, és az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdésére, valamint XXVIII. cikkének (7) bekezdésére hivatkozással kérte az első- és másodfokú bírói döntések megsemmisítését. Indítvány-kiegészítésében megerősítette, hogy az anyagi jogi határidőt a határra vezénylése miatt nem tudta betartani, továbbá kifejtette azt az álláspontját, hogy alkotmányos indoka éppen annak lenne, hogy a jogalkotó a „késedelmet” a honvédek speciális feladat ellátási kötelezettsége miatt szélesebb körben ismerje el, mint azok esetében, akik vezénylésnek nincsenek kitéve.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a és a 26. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartal-

mazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.

- [9] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság végzését 2017. december 19-én vette át, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2018. február 3-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket és jogszabályi rendelkezéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz – a Hjt. 186. § (1) bekezdésének az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését érintően – tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indoklását, valamint kifejezett kérelmet a Hjt. támadott szövegrészei, és a sérelmezett végzések megsemmisítésére.
- [10] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [11] 3.2. Az indítványozó indítvány-kiegészítésében a bírói döntések Abtv. 27. §-a szerinti alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére és a XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozva állította. Ugyanakkor azonban a diszkriminációt illetően – a jogszabályi rendelkezés kapcsán az alap-indítványban előadottakon túlmenően – érdemi indokolást nem terjesztett elő. Az ugyanis, hogy a Fővárosi Törvényszék 6.Mpf.690116/2017/5. számú végzésében megállapította, hogy „nem volt jelentősége annak, hogy a felperes milyen egyéb okból nem nyújtotta be határidőben keresetlevelét”, a XV. cikk (2) bekezdését állító sérelem indokolásának nem tekinthető. Ugyancsak nem indokolta az indítványozó azt, hogy a támadott végzések miért sértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát. Az indítványozó számára a bírósági felülvizsgálat biztosított volt, az azzal kapcsolatos tájékoztatást megkapta, az, hogy a Hjt. által megállapított keresetindítási határidőn belül keresetlevelét nem terjesztette elő, nem hozható összefüggésbe a jogorvoslathoz való joggal. Mindezek alapján az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány nem felel meg a kérelem határozottságára vonatkozó törvényi követelményeknek.
- [12] 3.3. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában az Alaptörvény I. cikkének (1) és (3) bekezdéseire, XV. cikkének (1) és (2) bekezdéseire, XVII. cikkének (1) és (2) bekezdéseire, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, a XXVII. cikkének (1) bekezdésére, a XXVIII. cikk (1) bekezdésére, a XXXI. cikkének (3) bekezdésére, valamint az 54. cikk (1) bekezdésére hivatkozva kérte a Hjt. 7. § (9) bekezdése utolsó mondata, valamint a Hjt. 186. § (1) bekezdésének „jogvesztő” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy az Alaptörvény, XVII. cikkének (1) bekezdése és 54. cikkének (1) bekezdése, valamint – önállóan – az I. cikkének (1) és (3) bekezdései nem tartalmazzák az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot.
- [13] Az indítványozó állította a Hjt. 7. § (9) bekezdése utolsó mondata alaptörvény-ellenességét, azonban alkotmányjogi panaszában arra vonatkozóan indokolást nem terjesztett elő, hogy a Hjt. általa felhívott – a törvény szerinti egyes eljárásokat illetően általános érvényű, és nem kizárólag a bírósághoz fordulásra vonatkozó –, a munkáltató tájékoztatási kötelezettségét tartalmazó szövegrészeinek alkalmazása jelen eljárásban miért sértette volna az Alaptörvényben biztosított jogát. Megjegyzendő, hogy az ügyben eljáró bíróságok a tényállás ismeretében kapcsán ugyan hivatkoztak a határidőre vonatkozó – az indítványozó által egyébként nem vitatott – tájékoztatás megtörténtére, de a támadott törvényi rendelkezést döntésének alapjául egyik bírósági végzés sem jelölte meg.
- [14] Az alkotmányjogi panasz a Hjt. 186. § (1) bekezdése „jogvesztő” szövegrésze vonatkozásában – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben – megfelel a kérelem határozottságára vonatkozó törvényi feltételeknek. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság szerint az, hogy a hivatásos és szerződéses állományú katonákra, a tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos katonákra, a honvéd tisztjelöltekre, és a honvéd altiszt-jelöltekre vonatkozóan a Hjt. – egyebek mellett a fegyelmi felelősséget és a méltatlansági eljárást illetően is – a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról, illetve a közszolgálati tisztviselőkről szóló (külön) törvények rendelkezéseire képest, eltérő szabályokat állapít meg, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.

- [15] 3.4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben a 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/333/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3270/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.38.108/2016/26. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az ÉTER-1. Mérnöki és Tanácsadó Kft. (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (Pintér Ügyvédi Iroda, 1026 Budapest, Pasaréti út 129. II/3.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Kfv.VI.38.108/2016/26. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és (7) bekezdése valamint a 28. cikknek a megsértésére hivatkozott.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) eljáró versenytanácsa 2014. december 22-én határozatot hozott, amelyben megállapította, hogy az indítványozó – más eljárás alá vont vállalkozásokkal együtt – 2011–2012. között lezajlott közbeszerzési eljárások keretében a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-a szerint minősülő, a gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmába ütköző ár-egyeztetést valósított meg, amely jogsértések miatt vele szemben bírságot szabott ki.
- [3] Az első fokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 32.K.30.768/2015/105. számú ítéletében elutasította az indítványozó keresetét. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 2.Kf.650.053/2016/42. számú ítéletével helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [4] A Kúria – felülvizsgálati eljárás keretében – Kfv.VI.38.108/2016/26. számú ítéletével hatályában fenntartotta a másodfokú bíróság jogerős ítéletét. Indokolásában kiemelte, hogy a hatóság ügyintézési határidővel kapcsolatos mulasztása arra tekintettel nem alapozza meg a közigazgatási határozat hatályon kívül helyezését, hogy a jogállamiság elvéből az is következik, hogy önmagában a közigazgatási szerv mulasztása nem lehet ok arra, hogy a jogsértések következményei alól a jogsértők mentesüljenek és a jogalkotó nem fűzött az ügyintézési határidő túllépéséhez olyan jogkövetkezményt, amely jogvesztést eredményezne. A Kúria elismerte, hogy az ügyintézési határidő túllépése eljárási jogszabálysértés, azonban az indítványozó nem tudta bizonyítani, hogy az a konkrét ügyben az ügy érdemére kihatott. A Kúria alaptalannak minősítette az indítványozó iratbetekintési és iratmásolási jogai sérelmére történő hivatkozását, mert az indítványozó betekinthezett a közigazgatási és a bírósági iratokba és annak ellenére, hogy rendelkezett iratjegyzékkel, nem jelölte meg, hogy melyek azok az iratok, amelyekhez állítása szerint a GVH vagy a bíróság eljárása során nem juthatott hozzá. A Kúria szerint a rajtaütesről felvett jegyzőkönyvek tartalmilag és formailag megfelelnek a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) és a Tpv. rendelkezéseinek, tartalmazzák az eljárási cselekményen jelenlevők aláírását, a jogokról és kötelezettségekről történő tájékoztatást, a számítástechnikai eszközök egyedi azonosítására szolgáló adatokat, a lemásolt adatok, iratok leírását, az adatok utólagos változatlanóságának ellenőrzését lehetővé tevő egyéb szükséges adatokat. A Kúria indokolásában kiemelte, hogy a GVH által tartott rajtaüteseken a Nemzeti Biztonsági Felügyelet (a továbbiakban: NBF) munkatársai is részt vettek és az általuk készített jegyzőkönyv a GVH által készített jegyzőkönyvekkel egyezően rögzítette a rajtaüteseken történeteket. A Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság rendelkezett a rajtaütesről szóló jegyzőkönyvekkel, azok tartalmát megismerte, amelyekkel kapcsolatban időpontokkal dokumentáltan rögzítette, hogy a rajtaütes iratok eredeti példányai éppen arra tekintettel kerültek az elsőfokú bíróság által visszaküldésre a GVH-nak, majd onnan ismételtén visszaküldésre a bíróságoknak, mert az indítványozó hiteles másolatot igényelt ezen iratokról a GVH-tól. A Kúria azon érvét sem fo-

gadta el az indítványozónak, miszerint a GVH részéről eljáró versenytanács tagjai nem írták volna alá a határozatot, hiszen az elsőfokú bíróság tárgyalásán felvett jegyzőkönyv is tanúsítja, hogy a bíróság a felekkel együtt megtekintette ezen aláírt határozati példányt. A Kúria ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a Ket. testületi szervekre vonatkozó szabályai nem alkalmazhatók a GVH Versenytanácsának eljárására, mivel a versenytanácsstagok köztisztviselőként, nem állandó összetételben gyakorolják a hatáskörüket és a Tpv. sem használja a testület kifejezést. A Kúria az indítványozó azon hivatkozásának sem adott helyt, miszerint az általa a bizonyítékok beszerzésével összefüggésben kezdeményezett büntető feljelentésre tekintettel szükséges lett volna a bírósági eljárás felfüggesztése, mivel a konkrét ügyben azt nem tekintette előkérdésnek. A Kúria indokolásában rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság tájékoztatta a beavatkozás lehetőségéről az érintetteket és a bírósági másolatok könyve alátámasztja, hogy az indítványozó nemcsak a végzésről, hanem a kapcsolódó öt tértivevényről is fényképfelvételt készített, azonban e tértivevények a másodfokú bírósági eljárásban már nem álltak rendelkezésre. Ezen túlmenően a Kúria a beavatkozás lehetőségéről értesített, a GVH által szintén megbírságot vállalkozásokat nem tekintette az indítványozóhoz képest ellenérdekű félnek.

- [5] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria ítéletével szemben, amelyben annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint az ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit és a 28. cikket.
- [6] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy a közigazgatási határozatokkal szemben igénybe vehető bírósági felülvizsgálat hatékony jogvédelmet jelent-e, álláspontja szerint az ügyében folytatott bírósági eljárás csak formális volt. Az indítványozó szerint az ügyében eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, amikor érdemben nem vizsgálták a keresetében és a beadványaiban foglaltakat, továbbá az ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül jártak el. Az indítványozó kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási indítványait észszerű indoklás nélkül utasították el, figyelmen kívül hagyták a rajtaütésekről készült jegyzőkönyvek alaki és tartalmi hiányosságait, sorozatosan megtagadták az iratmásolati kérelmeit, elmulasztották a megrendelt és kifizetett közigazgatási iratanyag másolatainak átadását kikényszeríteni, mellőzték a Versenytanács döntéshozatala szabályszerűségének vizsgálatát, nem közltek vele megfelelően a hatósági és a bírósági végzéseket, megsértették a kézbesítési szabályokat, elmulasztották megfelelően igazolni a beavatkozásról való értesítést, ügyféli jogait sorozatosan megsértették, elmulasztották pótolni a hiányzó iratokat, nem vizsgálták meg közvetlenül az iratokat. Ezen túlmenően az indítványozó kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság jogellenesen tagadta meg az iratismertetést, továbbá a felsőbb szinten eljáró bíróságok nem észlelték az alsóbb szintű bíróságok alaptörvény-ellenes jogértelmezését. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok nem teljesítették az Alaptörvény 28. cikke alapján fennálló alkotmányos kötelezettségüket.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria anélkül állapítja meg a rajtaütési jegyzőkönyvről, hogy az közokirat, hogy közvetlenül megvizsgálta volna azt, illetve e tekintetben nem folytatta le az iratpótlási eljárást, és csak késve, az indítványozó kérelmére került a Kúriára felterjesztésre a közigazgatási iratanyag. Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) felülvizsgálatra és a bírósági ügyviteli szabályozás iratvisszaadásra vonatkozó szabályai nem írják elő a közigazgatási iratanyag felterjesztését.
- [8] Az indítványozó a rajtaütésről készült jegyzőkönyvekkel kapcsolatban azt is kifogásolta, hogy a jegyzőkönyvbe foglalt végzések nem tartalmazzák a 72. §-ában foglalt kellékeket, valamint a jegyzőkönyvekből a GVH nem biztosított az indítványozó számára eredeti példányt és nem közölte azokat az indítványozóval.
- [9] Az indítványozó kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság iratismertetéskor nem ismertette a rajtaütésről szóló jegyzőkönyveket és az indítványozó fellebbezés-kiegészítését. Az indítványozó szerint a régi Pp. 3. § (3) bekezdését sérti a bíróságok azon eljárása, hogy nem adtak helyt a bizonyítási indítványainak, amely egyidejűleg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseibe is ütközik.
- [10] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy az általa másolatként megrendelt közigazgatási iratanyagból 1472 oldal hiányzik. Az indítványozó vitatta a Kúria ítéletének azon megállapítását, miszerint az indítványozó rendelkezett a közigazgatási iratanyag iratjegyzékével, mivel álláspontja szerint ez csak akkor lenne bizonyított, ha a GVH rendelkezne az iratjegyzék indítványozó által aláírt példányával. Ezzel összefüggésben az indítványozó alaptörvény-ellenesnek tekinti a bíróságok azon eljárását, hogy nem adtak helyt azon bizonyítási indítványának, hogy a GVH rendelkezésére bocsátja a meglévő iratmásolatait és azokat a GVH vesse össze a közigazga-

tási iratanyaggal és ezen összevetés alapján újabb tételes iratjegyzékkel adja ki a kért iratokat az indítványozó részére. Az indítványozó szerint a fegyverek egyenlőségének garanciális előfeltétele, hogy az indítványozó is ugyanazon iratokat birtokolhassa, mint a hatóság. Az indítványozó ennek kapcsán előadta, hogy bíróságon félfogadási időben lehetséges iratbetekintés azért nem orvosolja ezen kifogását, mivel ahhoz be kellett volna vinnie magával a meglévő iratanyagot és összehasonlítani a bíróságon meglévő iratanyaggal, amely fizikailag lehetetlen és számára vállalhatatlanul plusz költséget és időráfordítást jelentett volna. Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget iratmásolat kiadása iránti kéréseinek, továbbá állítása szerint a Kúria megsértette a régi Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét.

- [11] Az indítványozó az ügyintézési határidő elmulasztásával kapcsolatban előadta, hogy a GVH saját végzésében hivatkozik arra, hogy „az ügy elintézésének jelenlegi végleges határideje 2014. szeptember 16.”, amelyhez képest a GVH 2014. december 22-én hozott döntést, azaz maga deklarálta, hogy az érdemi elintézési határidőt elmulasztotta. Az indítványozó e tekintetben az 5/2017. (III. 10.) AB határozatra hivatkozott.
- [12] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok a Versenytanács döntéshozatali körülményeit illetően nem teljesítették az Alaptörvény 28. cikkéből eredő azon alkotmányos kötelezettségüket, hogy beazonosítsák a Versenytanács működésével kapcsolatos alapjogi vonatkozásokat, ennél fogva a Ket., a Tpv. és a régi Pp. rendelkezéseit nem a tisztességes eljáráshoz való jog és a jogállamiság alkotmányos tartalma alapján értelmezték. Az indítványozó szerint az eljáró versenytanács tagjai együttesen nem voltak jelen a döntésük meghozatalakor, mivel fizikailag nem tartottak tanácsulást, döntéshozatali eljárásukat nem dokumentálták.
- [13] Az indítványozó kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem közölte szabályszerűen a beavatkozás lehetőségéről szóló végzését a GVH határozatát keresettel meg nem támadó vállalkozásokkal. Az indítványozó e tekintetben arra hivatkozott, hogy a Kúria eljárásában nem álltak rendelkezésre a tértivevények.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [15] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [17] Az indítványozó kifejezetten megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként a B) cikk (1) bekezdését, a 28. cikket, a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.
- [18] Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének megsértésére vonatkozó része kapcsán rögzíti, hogy e tekintetben nem értelmezhető az Alaptörvényben biztosított jog sérelme, ezért érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatására indokolás előterjesztése esetében sem lenne lehetőség {3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek oka, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában a visszaható hatályú jogalkotás, illetve a felkészülési idő hiányára való hivatkozás kivételével alkotmányjogi panasz benyújtására nincs lehetőség {3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen abban, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. [...] A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe” {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. Következésképpen az indítványozó által kifogásolt kúriai határozat esetében összefüggés hiányában nem állapítható meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelme.
- [21] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [22] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott, mely nem a bírósági eljárásokra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozik. Ugyanakkor

az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban támadott bírói döntésekkel szemben megfogalmazott indítványozói érvek tartalmilag részben a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vonatkozásában a bíróságok jogértelmezésére és jogi következtetéseire is irányulnak. Az alkotmányjogi panasz e vonatkozásában tartalmaz indokolást, e tekintetben az indítvány megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét, a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kérte annak megsemmisítését.

- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [13]–[15]}.
- [25] Következésképpen a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [26] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét alapvetően abban látta, hogy álláspontja szerint a bíróságok eljárása formális volt, amelyet azzal indokolt, hogy az általa a perben előadott érveléssel ellentétes álláspontra helyezkedtek. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy töretlen gyakorlata szerint „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria a döntését alátámasztó érveiről számot adott.
- [27] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a közigazgatási iratanyag felterjesztésével összefüggésben versenyügyben a Tptv. 83. §-a rendelkezik a közigazgatási iratanyagnak a felülvizsgálatot végző bíróságok részére történő felterjesztéséről. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Kúria ítélete kifejezetten tartalmaz a közigazgatási iratanyag rendelkezésre állásával kapcsolatos indokolást, amely okiratok alapján és konkrét időpontokkal támasztja alá, hogy az elsőfokú bíróság a régi Pp. 195. § (2) bekezdése szerinti másolat aktában történő elhelyezésével egyidejűleg éppen arra tekintettel küldte vissza a GVH részére a hivatkozott iratokat, hogy a versenyhatóság eleget tudjon tenni az indítványozó hiteles iratmásolat iránti kérelmének.
- [28] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az indítványozó számára a közigazgatási per során is biztosított volt a hatékony bizonyítási eszközök igénybevételeének lehetősége, az általa hivatkozott 1472 oldalnyi másolat hiányát azonban saját állítása szerint sem kívánta a bíróságon ügyfélfogadási időben történő iratbetekintés révén az iratok egyenkénti összevetésével bizonyítani, ily módon ezen állítását a Kúria nem fogadta el bizonyítottként. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság a bizonyítási indítványok mérlegelésének kérdését alapvetően szakjogi, törvényességi kérdésnek tekinti, amelynek felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre {3203/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [27]}. Ugyanígy szakjogi kérdésnek minősül a Versenytanács testületi szervként történő minősítésére és a beavatkozás értesítéséről szóló végzések közlésére vonatkozó indítványozói hivatkozás megítélése.
- [29] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak a régi Pp. rendelkezéseinek megsértésével kapcsolatos érvelésével összefüggésben arra mutat rá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-ából következően az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja. Következésképpen a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „amennyiben az alapul fekvő ügyben a Pp. megsértése bizonyított lenne, az önmagában nem eredményezné a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, hiszen egy eljárási szabály megsértése egyidejűleg nem eredményez szükségszerűen alapjogi sérelmet” {3358/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [25]}.

- [30] A rajtaütési jegyzőkönyvekkel kapcsolatos indítványozói hivatkozások vizsgálatáról is számot adott a Kúria, részletes indokolásában összevetette a GVH által készített jegyzőkönyveket az NBF által készített jegyzőkönyvekkel, és ezek alapján az indítványozóval ellentétes álláspontra helyezkedett. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Tpvt. 55. § (5) bekezdése értelmében az indítványozó csak a vizsgálat befejezését követően tekinthető be az eljárás irataiba, ebből adódóan a GVH a helyszíni vizsgálati cselekmény elvégzésekor nem adott át az indítványozó részére a jegyzőkönyvekből eredeti példányt, továbbá a jegyzőkönyvbe foglalt végzések szóbeli közlésére a Ket. szabályai is lehetőséget biztosítottak.
- [31] Az indítványozó ügyintézési határidővel kapcsolatos kifogása sem veti fel a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségi kérdést, mivel a Tpvt. 63. §-ában rögzített ügyintézési határidő nem tekinthető anyagi jogi határidőnek, ily módon nem vonatkoztatható rá az indítványozó által hivatkozott, az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) AB határozatában megállapított alkotmányos követelmény.
- [32] Mindezekre tekintettel nem veti fel a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, hogy a Kúria az indítványozó hivatkozásait nem tartotta alkalmasnak a jogerős ítélet megváltoztatására.
- [33] Tekintettel arra, hogy az indítványozó a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [34] 4. Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában foglalt törvényi feltételeknek, valamint részben az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételeknek nem felel meg, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/222/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3271/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bhar.II.612/2017/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (dr. Császy Zsolt) a Kúria Bhar.II.612/2017/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, és egyúttal az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján indítványozta a támadott bírói döntés végrehajtásának a felfüggesztését is.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban az indítványozó II. rendű vádlottként vett részt.
- [3] Az elsőfokú bíróságként eljáró Szolnoki Törvényszék az indítványozót bűnösnek mondta ki 1 rendbeli hűtlen kezelés büntetének kísérletében, mint bűnsegédet [Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 319. § (1) bekezdés, (3) bekezdés *d*) pont], és 1 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §), ezért őt – halmazati büntetésül – 3 év 6 hónap szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [4] A másodfokú bíróságként eljáró Szegedi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az indítványozót az ellene bűnsegédként elkövetett hűtlen kezelés büntetének kísérlete miatt emelt vád alól a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 6. § (3) bekezdés *a*) pontja alapján – bűncselekmény hiányában –, míg az ellene magánokirat-hamisítás vétsége miatt emelt vád alól a Be. 6. § (3) bekezdés *b*) pontja alapján – bizonyítottság hiányában – felmentette.
- [5] A harmadfokú bíróságként eljáró Kúria a másodfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és megállapította az indítványozó bűnösségét bűnsegédként elkövetett hűtlen kezelés büntetének kísérletében [Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 376. § (1) bekezdés, (6) bekezdés *a*) pont]. Ezért őt 2 év 6 hónap szabadságvesztésre és mellékbüntetésül 3 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [6] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, (3) bekezdését és (7) bekezdését. Hivatkozott továbbá arra is, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak felvetik az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJEE) 6. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmét is.
- [7] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsősorban a tisztességes bírósági eljárásból fakadó törvényes bíróhoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét állította a következő indokok miatt.
- [8] A Központi Nyomozó Főügyészség a vádiratot 2012. július 23-án nyújtotta be a Fővárosi Törvényszéken. A Fővárosi Törvényszék elnökének kezdeményezése alapján az Országos Bírósági Hivatal elnöke – a legfőbb ügyész és a Kúria elnöke véleményének megkérése után – az eljárás lefolytatására a Szolnoki Törvényszéket jelölte ki, a Be. 20/A. §, illetve a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 62–63. §-ai alapján. Az eljárás 9.B.804/2012. számon volt folyamatban.
- [9] Az indítványozó utalt arra is, hogy az Alkotmánybíróság a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatban a Bszi. hivatkozott rendelkezéseinek megállapította az alaptörvény-ellenességét. Az Alkotmánybíróság e döntésére figyelemmel a Szolnoki Törvényszék 2013. december 18-án az előtte folyamatban volt büntetőeljárásban – a 9.B.804/2012/85. számú végzésével – megállapította illetékessége hiányát, és az ügyet áttette a Fővárosi Törvényszékre. A Fővárosi Törvényszék azonban szintén illetékessége hiányát állapította meg. Az indítványozó fellebbezése folytán

- a Fővárosi Ítéltábla a törvényszék végzését helyben hagyta, és az iratokat a Szolnoki Törvényszékre küldték meg.
- [10] A Szolnoki Törvényszék ezért az ügyet kijelölés végett a Kúriára terjesztette fel. A Kúria a Bkk.III/494/2014/4. számú végzésével – a megelőzés elvére hivatkozással – a Be. 20. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú eljárásra a Szolnoki Törvényszéket jelölte ki. A Kúria döntése folytán a Szolnoki Törvényszék az elsőfokú eljárást 9.B.392/2014. szám alatt folytatta le.
- [11] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelme körében kiemelte azt is, hogy a Szolnoki Törvényszék ítéletét a 2012–2013 között folytatott 9.B.804/2012. számú eljárásban foganatosított eljárási cselekmények alapján hozta meg.
- [12] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította azzal összefüggésben is, hogy olyan bűnügyi költségek viselésére kötelezte őt a bíróság, amelyek a bűnösség megállapításához nem kapcsolódnak, illetve az érdekkörén kívül vetődnek fel.
- [13] 1.4. Az indítványozó a védelemhez való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdés] sérelmét abban jelölte meg, hogy a védelemnek a szakértői bizonyításra vonatkozó indítványait a bíróság elutasította.
- [14] 1.5. A jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmével összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria a harmadfokú eljárásban új tényállást állapított meg a vádlottak terhére, és erre alapítva mondta ki a bűnösségüket.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete iratellenes és önellentmondásos. Ezzel összefüggésben kiemelte az ítélet 334. pontja és 109. pontja között szerinte fennálló ellentmondást.
- [16] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a Kúria ítéletében (pl. a 322. pontban) több olyan megállapítás is szerepel, amelyet a védelem erre irányuló fellebbezhetőség hiányában az eljárás során nem tehetett vitássá, ugyanakkor mégis e tények szolgáltak a bűnösség megállapításának alapjául.
- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági kritériumoknak.
- [18] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjai szerint az alkotmányjogi panasz akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, illetve egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezéseivel.
- [19] Az indítvány ugyanakkor e törvényi feltételeknek nem felel meg. Az indítványozó ugyanis az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseivel összefüggésben önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelménynek az indítvány, ha az a támadott bírói döntéssel lezárt eljárások leírását és az indítványozó szerint az Alaptörvény sérülni vélt szabályainak idézését tartalmazza, azok tényleges összekapcsolása nélkül {3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [13]; 3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3198/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [9]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [20] Az indítványozó semmilyen konkrét – az állított jogsérelem és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések között alkotmányjogi összefüggést feltáró – alkotmányjogi érvelést nem adott elő, ezért az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdései vonatkozásában sem felel meg a határozott kérelem feltételeinek.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.
- [22] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2011/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3272/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bhar.II.612/2017/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tátrai Miklós Zoltán) – jogi képviselő útján [Dr. Dezső Antal Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. Dezső Antal), 1132 Budapest, Victor Hugo utca 45. I/3.] – a Kúria Bhar.II.612/2017/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, és egyúttal az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján indítványozta a támadott bírói döntés végrehajtásának a felfüggesztését is.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban az indítványozó I. rendű vádlottként vett részt.
- [3] Az elsőfokú bíróságként eljáró Szolnoki Törvényszék az indítványozót bűnösnek mondta ki 1 rendbeli hűtlen kezelés büntetének kísérletében [Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 319. § (1) bekezdés, (3) bekezdés *d*) pont], ezért őt 4 év szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [4] A másodfokú bíróságként eljáró Szegedi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az indítványozót az ellene hűtlen kezelés büntetének kísérlete miatt emelt vád alól a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 6. § (3) bekezdés *a*) pontja alapján – bűncselekmény hiányában – felmentette.
- [5] A harmadfokú bíróságként eljáró Kúria a másodfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és megállapította az indítványozó bűnösségét hűtlen kezelés büntetének kísérletében [Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 376. § (1) bekezdés, (6) bekezdés *a*) pont]. Ezért őt 3 év szabadságvesztésre és mellékbüntetésül 3 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [6] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XIII. cikkét, XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló „törvényes, független és pártatlan bírósághoz való jogot”, a XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló indokolt bírói döntéshez való jogot, a XXVIII. cikk (3) bekezdésén alapuló védelemhez való jogot és a XXVIII. cikk (7) bekezdésén alapuló jogorvoslathoz való jogot. Állította továbbá, hogy a támadott bírói döntés *contra legem* jogalkalmazáson alapul, amely ezért sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdéseit, 26. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét és 38. cikk (5) bekezdését.
- [7] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsősorban a tisztességes bírósági eljárásból fakadó „törvényes, független és pártatlan bírósághoz való jog” [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét állította a következő indokok miatt.
- [8] A Központi Nyomozó Főügyészség a vádiratot 2012. július 23-án nyújtotta be a Fővárosi Törvényszéken. A Fővárosi Törvényszék elnökének kezdeményezése alapján az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke – a legfőbb ügyész és a Kúria elnöke véleményének megkérése után – az eljárás lefolytatására a Szolnoki Törvényszéket jelölte ki, ahol az eljárás 9.B.804/2012. számon volt folyamatban.
- [9] Az indítványozó hivatkozott arra, hogy az Alkotmánybíróság a 45/2012. (XII. 29.) AB határozatban megállapította, hogy Magyarország Alaptörvénye átmeneti rendelkezéseinek 11. cikk (3) és (4) bekezdései alaptörvényellenesek, ezért azokat a kihirdetésükre visszamenőleges hatállyal – 2011. december 31-ével – megsemmisítette. Az indítványozó erre tekintettel kiemelte, hogy az OBH elnökének a kijelölés tárgyában hozott döntésének

meghozatalakor – 2012. augusztus 21-én – nem volt alaptörvényi felhatalmazása a Be. 20/A. §, illetve a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 62–63. §-ainak alkalmazására.

- [10] Az indítványozó előadta azt is, hogy a Bszi. hivatkozott rendelkezéseit az Országgyűlés a 2013. évi CXXXI. törvénnyel hatályon kívül helyezte. Az Alkotmánybíróság pedig a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatban visszamenőleges hatállyal megállapította a hatályon kívül helyezett rendelkezések alaptörvény-ellenességét. Az Alkotmánybíróság e döntésére figyelemmel a Szolnoki Törvényszék az előtte folyamatban volt büntetőeljárásban – a 9.B.804/2012/85. számú végzésével – megállapította illetékessége hiányát, és az ügyet áttette a Fővárosi Törvényszékre. A Fővárosi Törvényszék szintén illetékessége hiányát állapította meg. A Szolnoki Törvényszék ezért az ügyet kijelölés végett felterjesztette a Kúriára. A Kúria a Bkk.III/494/2014/4. számú végzésével – a megelőzés elvére hivatkozással – a Be. 20. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú eljárásra a Szolnoki Törvényszéket jelölte ki. Az indítványozó a Kúria Bkk.III.494/2014/4. számú végzését alkotmányjogi panasszal megtámadta, amelyet azonban az Alkotmánybíróság – mivel a kijelölés tárgyában hozott végzés az Abtv. 27. §-a értelmében nem minősül sem érdemi határozatnak, sem eljárást befejező végzésnek – visszautasított. A Kúria döntése folytán a Szolnoki Törvényszék az elsőfokú eljárást 9.B.392/2014. szám alatt folytatta le.
- [11] Az indítványozó utalt arra is, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) a *Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* [(57744/13.), 2016. január 12.] ügyben megállapította, hogy a Magyar Állam a Bszi. 62–63. §-ának alkalmazásával, valamint az ezen alapuló OBH-elnöki döntésekkel elvonta a kérelmezőt a törvényes bírótól, mert a kijelölt bíróság nem tekinthető törvényes, független és pártatlan bíróságnak. Erre tekintettel az így lefolytatott eljárás sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 6. cikk (1) bekezdéséből fakadó tisztességes eljáráshoz való jogot. Az indítványozó utalt arra is, hogy az EJEB a Kúria Bkk. III/494/2014/4. számú végzésével összefüggésben megállapította, hogy az a tény: az Alkotmánybíróság döntéséhez nem kapcsolódik közvetlen jogkövetkezmény, nem lehet jogalap a területileg illetékes bíróságon kívüli további tárgyalásra.
- [12] Az indítványozó a „törvényes, független és pártatlan bíróhoz való jog” állított sérelme körében hangsúlyozta azt is, hogy a Kúria a Bkk.III.494/2014/4. számú végzésében „az eljárás lefolytatására”, és nem az eljárás „folytatására” jelölte ki a Szolnoki Törvényszéket. Ennek ellenére a törvényszék a 6. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldalán rögzítette, hogy „az előző tárgyalás óta 6 hónap nem telt el, így az eljárás megismétlés nélkül folytatható”. Ebből pedig az következik – az indítványozó érvelése szerint –, hogy a jogerős ítélet a Szolnoki Törvényszék 2012–2013 között folytatott 9.B.804/2012. számú eljárásán is alapul: a vádat, a vádlotti vallomásokot, az okirati bizonyítékok és tanúvallomások jelentős részét a bíróság abban az eljárásban rögzítette. Ennek az eljárásnak a lefolytatására ugyanakkor a Bszi. alaptörvény-ellenesnek nyilvánított rendelkezései alapján került sor. A 9.B.804/2012. számú eljárás iratanyagának felhasználására a másodfokú ítélet kifejezetten is utal (Szegedi Ítéletábránd ítéletének 20–21. oldalán).
- [13] Az indítványozó kifejtette továbbá, hogy a „törvényes, független és pártatlan bíróhoz való jogot” a fentiek mellett az is sérti: a Szolnoki Törvényszék kijelölése során a Legfőbb Ügyészség annak tudatában tett javaslatot, illetve az OBH elnöke annak tudatában hozta meg döntését, hogy a törvényszék kijelölése egyben egy konkrét bíró kijelölését is jelenti, mert a bíróság 2012. évi ügyelosztási rendje szerint az elsőfokú vagyon elleni ügyekben egyetlen bíró járt el.
- [14] Az indítványozó érveit összegezve, kifejtette, hogy a Kúria a Bkk.III/494/2014/4. számú végzés meghozatala során – a megelőzés elvének alkalmazása során – jogkövetkezményt alapított a 9.B.804/2012. számú – vagyis egy alaptörvény-ellenes – eljárásra, ezáltal elvonta az indítványozót a törvényes bírótól.
- [15] 1.4. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljárásból fakadó indokolt bírói döntéshez való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét az alábbi indokok miatt állította.
- [16] Az indítványozó álláspontja szerint azzal, hogy a jogerős ítéletnek a bűnösséget közvetlenül kimondó rendelkezéseikhez, nevezetesen az elkövetési magatartás megállapításához semmilyen indokolás nem kapcsolódóik, és így a büntetőjogi normába ütközés sem állapítható meg, a Kúria megsértette az indokolási kötelezettségét. Az indítványozó kifejezetten kiemelte: a támadott bírói döntésből nem állapítható meg, hogy a Kúria milyen indokokra alapította az ítélet 343. pontjának azt a megállapítást, hogy a vádlottak mindvégig tudták: „a cserével érintett ingatlanok értéke között nagyságrendi – másként fogalmazva áthidalhatatlan nagyságrendű – különbség van”.

- [17] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették az indokolt bírói döntéshez való jogot azzal is, hogy az eljárás során „számos védői indítványt indokolás nélkül elutasított[ak] vagy nem is bírált[ak] el, illetve számos bizonyítékot nem vont[ak] a mérlegelés körébe. E körben kiemelte a 2008. május 21-i találkozó körülményeinek a tisztázására tett indítványokat, a beruházás pénzügyi terveire vonatkozó bizonyítási indítványokat, az ügyben eljáró ingatlanforgalmi igazságügyi szakértő meghallgatására és kompetenciája részbeni hiányának megállapítására vonatkozó indítványt, az ingatlanok értékének tisztázására vonatkozó bizonyítási indítványokat. Emellett hivatkozott arra is, hogy az eljáró bíróságok több olyan tanúvallomást sem vontak mérlegelési körbe, amely „már első fokon is a vádlottak felmentéséhez kellett volna vezessen”.
- [18] 1.5. Az indítványozó a védelemhez való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdés] sérelmét abban jelölte meg, hogy a bíróság nem engedte a védelem számára a váddal azonos bizonyítási eljárások, eszközök használatát. Előadta: azzal, hogy a védelem által vitatott, a vád által benyújtott szakvéleménnyel szemben a bíróság nem engedett bizonyítást, a védelem szakértőjét nem fogadta el és bírósági szakértőt sem rendelt ki, majd ítéletét az „aggálytalan” ügyészi szakvéleményre alapította, megsértette az indítványozó védelemhez való jogát.
- [19] Az indítványozó hivatkozott e körben a fegyveregyenlőség elvére is, és a 166/2011. (XII. 20.) AB határozatban foglaltakra.
- [20] 1.6. A jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmével összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria a harmadfokú eljárásban új tényállást állapított meg a vádlottak terhére, és erre alapítva mondta ki a bűnösségüket. Hivatkozott arra, hogy a Be. 352. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint – amely a Be. 385. §-a alapján a harmadfokú eljárásban is irányadó – a bíróságnak megalapozatlanság esetén csak akkor van lehetősége eltérő tényállás megállapítására, ha a vádlott felmentésének van helye, ellenkező esetben az elsőfokú eljárást meg kell ismételni. Az indítványozó kiemelte, hogy a Be. 388. §-a tovább szűkíti a bíróság jogkörét azzal, hogy kizárólag a másodfokú tényállás helyesbítésére és kiegészítésére van lehetőség.
- [21] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria – a Be. hivatkozott rendelkezései ellenére – új tényállást állapított meg, mert olyan elemeket hagyott ki a másodfokú tényállásból, amelyek a vádlottak felmentéséhez vezettek, és olyan elemeket rakott a tényállásba, amelyek a másodfokú tényállásban nem szerepeltek, vagy azzal ellentétesek. E körben hivatkozott a harmadfokú ítélet 109–111., 129., 122., 125., 139., 142., 149., 228., 229., 244., 251. és 276. pontjában tett megállapításokra.
- [22] Az indítványozó álláspontja szerint a harmadfokú ítélet hivatkozott pontjaiban foglaltak alapján a Kúria lényegében új tényállást állapított meg, és ezen új tényállás tette lehetővé, hogy az indítványozó bűnösségét arra alapítsa: *i*) a csereügylet semmilyen igazolt kapcsolatban nem állt a Sukoróra tervezett ingatlanfejlesztéssel és kaszinó-beruházással (kúriai ítélet 334. pont); *ii*) az indítványozó tudta az ingatlanok elhelyezkedése alapján, hogy a csereingatlanok között áthidalhatatlan nagyságrendű különbség van (kúriai ítélet 341. pont); *iii*) az indítványozó tudta, hogy B. F. nem általánosságban, hanem a konkrét ügyben fogalmazott meg ellenvéleményt (kúriai ítélet 342. pont); *iv*) az indítványozó „nem véletlenül” titkosította a vezetői értekezlet jegyzőkönyvét (kúriai ítélet 342. pont); *v*) az indítványozó felismerte, hogy az ingatlanok közötti értékkülönbség a cserét nem teszi lehetővé (kúriai ítélet 343. pont).
- [23] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a Kúria ítéletének fentiekben hivatkozott pontjaiban több olyan megállapítás is szerepel, amelyet a védelem – figyelemmel a Be. 346. §-ában és a 386. § (1) bekezdés *c*) pont 1. fordulatában foglaltakra – erre irányuló fellebbezhetőség hiányában az eljárás során nem tehetett vitássá, ugyanakkor mégis e tények szolgálták a bűnösség megállapításának alapjául.
- [24] 1.7. Az indítványozó álláspontja szerint a megelőző büntetőeljárás minden bírói szakában „végigvonul egy téves jogértelmezésből és alkotmányos szerepfelfogásból következő törvényellenes jogalkalmazás”. Érvelése szerint ugyanis a bíróságok ítéletei számos ponton tartalmaznak olyan megállapításokat, amelyek szakmai, célszerűségi szempontból, az állami érdek felől közelítve értékelik az indítványozó tevékenységét. Ilyen megállapítások megtételére ugyanakkor nem a bíróságoknak, hanem a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanácsnak (a továbbiakban: NVT) van joga, mert azok nem jogkérdések, hanem vagyongazdálkodási (célszerűségi és politikai) kérdések.
- [25] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságoknak az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 6. § (1) bekezdésében, 7. § (2) és (4) bekezdéseiben foglaltakra kellett volna figyelemmel lennie. E rendelkezésekből pedig az következik, hogy a feladat- és hatáskörében a NVT feladata volt az állam érdeke-

- inek megállapítása, mégpedig a NVT tagjainak egyéni, diszkrecionális döntésein keresztül kialakult testületi állásponttal. Nincs jogi lehetőség arra, hogy célszerűségi, értékválasztási (politikai) döntésekben más, közhatalommal felruházott szervezet a NVT döntését felülbírálja.
- [26] Az indítványozó álláspontja szerint az a bírói jogértelmezés, amely a vagyongazdálkodási döntések tartalmát, célszerűségét vizsgálja, és ezek alapján hoz büntetőjogi döntést, sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdéseit, 26. cikk (1) bekezdését, 38. cikk (5) bekezdését és 28. cikkét. Ezzel összefüggésben hivatkozott továbbá a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltakra is.
- [27] 1.8. Az indítványozó végül kifejtette azt is, hogy a Be. rendelkezéseivel ellentétesen olyan bűnügyi költségek viselésére kötelezte őt a bíróság, amelyek a bűnösség megállapításához nem kapcsolódnak, illetve az érdekkörén kívül vetődnek fel. A bírói döntés bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezései ezért az Alaptörvény B) cikkében, R) cikk (2) bekezdésében, XIII. cikkében, XXVIII. cikkében és 28. cikkében foglaltakat sértik.
- [28] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági kritériumoknak.
- [29] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai szerint az alkotmányjogi panasz akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, illetve egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezéseivel.
- [30] 2.1. Az Alkotmánybíróság az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben elsőként kiemeli, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének az eszköze. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának ezért törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon.
- [31] Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény R) cikke {3183/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [24]}; a 25. cikk (4) bekezdése és a 28. cikke {3189/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [22]}; valamint a 38. cikk (5) bekezdése {3091/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [31]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben rámutat, hogy a jogbiztonság elvét csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – ismeri el olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], 3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az indítványozó ugyanakkor az alkotmányjogi panaszában nem ebben az összefüggésben állította a jogbiztonság elvének a sérelmét.
- [33] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével összefüggésben kiemeli, hogy a bírói függetlenség elve elsősorban a hatalommegosztással összefüggésben álló alkotmányos alapelv, amely egyes elemeiben – a bírók javadalmazásával és szolgálati jogviszonyuk megszüntetésével összefüggésben – értelmezhető a bírók számára biztosított jogként. A bírói függetlenség elve azonban nem tekinthető a peres eljárásban résztvevő felek Alaptörvényben biztosított jogának {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]}, ezért vélt sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [34] 2.2. Az indítvány a határozott kérelem 52. § (1b) bekezdés e) pontján alapuló törvényi feltételeinek is csak részben felel meg. Az indítványozó a támadott bírói döntésnek a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezései alaptörvény-ellenességét részben az Alaptörvény XIII. cikkére tekintettel állította. Ezen alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben azonban önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [35] Az indítványozó a védelemhez való jog állított sérelme körében hivatkozott a fegyveregyenlőség elvének sérelmére, továbbá indítványában megjelölte az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdését is a sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések között. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor ezen indítványi elemekkel kapcsolatban is kiemeli: nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelménynek a beadvány, ha az a támadott bírói döntéssel lezárt eljárások leírását és az indítványozó szerint az Alaptörvény sérülni vélt szabályainak idézését tartalmazza, azok tényleges összekapcsolása nélkül {3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- 3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3198/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [9]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]]. Az adott esetben az indítványozó semmilyen konkrét – az állított jogsérelem és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések között alkotmányjogi összefüggést feltáró – alkotmányjogi érvelést nem adott elő, ezért az indítvány érdemi vizsgálatának a fegyveregyenlőség elvének és a XXVIII. cikk (4) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában sincs helye.
- [36] Az indítványozó alkotmányjogi panasza a fentiekben kifejtettek szerint a határozott kérelem feltételeinek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdéseinek állított sérelme vonatkozásában felel meg.
- [37] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [38] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság már előjáróban kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [39] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt is, hogy önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság a vizsgált esetben – figyelemmel a fent ismertetett gyakorlatára – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, (3) bekezdésének és (7) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemek tekintetében megállapította, hogy azok nem felelnek meg az Abtv. 29. §-ában foglalt alternatív törvényi követelmények egyikének sem az alábbi indokok miatt.
- [41] 3.1. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét „a törvényes, független és pártatlan bíróhoz való joggal” (3.1.1. pont), az indokolt bírói döntéshez való joggal (3.1.2. pont) és a *contra legem* jogalkalmazás tilalmával (3.1.3. pont) összefüggésben állította.
- [42] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint a megelőző büntetőeljárásban azért sérült a „törvényes, független és pártatlan bíróhoz való joga”, mert a jogerős bírói döntés egy olyan eljárási szakon alapul (a Szolnoki Törvényszék előtti 9.B.804/2012. számú eljárás), amely az Alkotmánybíróság 36/2013. (XII. 5.) AB határozatára tekintettel alaptörvény-ellenesen folyt le. Ezen eljárási szakban foganatosított eljárási cselekményekre ezért a későbbi eljárást nem lehetett volna alapítani, hanem az eljárást újból le kellett volna folytatni.
- [43] Hivatkozott az indítványozó az EJEB által a *Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* ügyben [(57774/13.), 2016. június 12.] hozott ítéletre is. Ebben a döntésében az EJEB megállapította, hogy az ügy mérlegelésen alapuló áthelyezéséből adódó eljárási hibákat, nem lehet kijavítani a későbbi fellebbezéssel, illetve felülvizsgálattal. Az EJEB szerint „[a] kijelölt bíróság által lefolytatott elsőfokú eljárás – figyelemmel arra, hogy a kijelölés a fenti okok miatt összeegyeztethetetlen volt a tisztességes eljárás fogalmával – minden bizonnyal döntően befolyásolta az egész eljárást és visszafordíthatatlanul érintette a kérelmezőt – különösen mivel a kijelölés később a fellebbviteli bíróság illetékességét is meghatározta” (66. bekezdés).
- [44] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltakat tartalma szerint értékelve az állított jogsértést a törvényes bíróhoz való jog alkotmányos tartalma szerint vizsgálta. Ennek során tekintettel volt arra, hogy következetes gyakorlata szerint a törvényes bíróhoz való jog követelménye azt foglalja magában, hogy „egy konkrét ügyben

- az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendeltése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet” [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [45] Az adott ügyben megállapítható, hogy a Bszi. 62-63. §-ainak a 36/2013. (XII. 5.) AB határozattal megállapított alaptörvény-ellenessége folytán az e rendelkezések alapján kijelölt bíróság (Szolnoki Törvényszék) a B.804/2012. számú eljárásban megállapította illetékessége hiányát, és kijelölés végett az ügyet felterjesztette a Kúriára. A Kúria a Bkk.III.494/2014/4. számú végzésével az elsőfokú eljárás lefolytatására – a „büntetőeljárási törvény hagyományos rendelkezése” [Be. 20. § (3) bekezdés] alapján a megelőzés elvét [Be. 17. § (2) és (4)–(6) bekezdés] alkalmazva – a Szolnoki Törvényszéket jelölte ki. A Kúria végzésének indokolásában kiemelte, hogy az illetékesség kérdésének eldöntése szempontjából nem hagyható figyelmen kívül a Szolnoki Törvényszék által lefolytatott büntetőeljárás megtörténte, és ekként ez az eljárás alapot ad a megelőzés elvének alkalmazására. Hangsúlyozta azt is, hogy a Szolnoki Törvényszék eljárását az alkotmánybírósági határozat nem érintette.
- [46] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a Szolnoki Törvényszék ismételt kijelölésére – amint ezt a Kúria döntésében hangsúlyozta – a Be. „hagyományos” rendelkezései alapján került sor. Az elsőfokú eljárás során ezért a Be.-ben meghatározott hatásköri és illetékességi szabályok szerint kijelölt bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró járt el. Utal az Alkotmánybíróság arra is, hogy az adott ügyben – szemben a *Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* ügy alapjául szolgáló bírósági eljárással – már az elsőfokú eljárás során kijelölésre került az eljárási törvény általános szabályai szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság, vagyis az elsőfokú eljárás nem az OBH elnökének a kijelölése szerint folyt le.
- [47] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó által állított jogsértés folytán nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, és nem tárható fel olyan, a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételye, amely a befogadást megalapozná.
- [48] 3.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét a tisztességes bírósági eljárásból fakadó indokolt bírói döntéshez való jogra tekintettel is állította. Az indokolt bírói döntéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes álláspontja, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági határozat érvelését tévesnek, megalapozatlannak tartja, nem alapozhatja meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeket.
- [49] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették az indokolt bírói döntéshez való jogot azal, hogy az eljárás során „számos védői indítványt indokolás nélkül elutasított[ak] vagy nem is bírált[ak] el, illetve számos bizonyítékot nem vont[ak] a mérlegelés körébe”. Az indítványozó álláspontja szerint ezért a támadott bírói döntésből nem állapítható meg, hogy a Kúria milyen indokokra alapította az ítélet 341. pontjának azt a megállapítást, hogy a vádlottak mindvégig tudták: „a cserével érintett ingatlanok értéke között nagyságrendi – másként fogalmazva áthidalhatatlan nagyságrendű – különbség van”.
- [50] Az indítványozó érvelésével szemben ugyanakkor az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a Kúria kifejezetten vizsgálta a védői indítványokban foglaltakat, és kifejezetten hangsúlyozta ítéletében: „[a] jelen büntetőeljárásban a vádlottak mindvégig vitatták az ingatlanok értékének a meghatározását, az igazságügyi szakértők véleményalkotását, illetve véleményét” (kúriai ítélet 340. pont). Kiemelte a Kúria azt is, hogy „[a] korábban eljáró bíróságok által megállapított és a harmadfokú felülbírálat során irányadó tényállás szerint tény, hogy a vádlottak a csereszerződés feltételeinek kialakítása, meghatározása körében már a munkavégzés kezdetétől fogva – tehát

még az első értékbecslések megérkezését megelőzően –, részben a saját nyilvántartásaik, részben az ingatlanok elhelyezkedése alapján [...], majd azt követően is az eljárásuk során mindvégig tudták, hogy a cserével érintett ingatlanok értéke között nagyságrendi [...] különbség van” (kúriai ítélet 341. pont). A Kúria e megállapítások ténybeli alátámasztása körében utalt ítéletének 115. és 141. pontja alatt ismertetett tényállási elemekre.

- [51] A Kúria tehát ítéletének indokolásában kifejezetten vizsgálta a védői indítványban foglaltakat. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli azt is, hogy több döntésében egyértelművé tette: „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [47]}.
- [52] Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi azt is, hogy az indítványozó által állított indokolásbeli hiányosságok olyan törvényértelmezési, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdéseket érintenek, amelyeknek érdemi alkotmányossági felülbírálatára még a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sem adhat alapot. Alkotmányossági szempontból a támadott bírói döntések indokolásában nem tartható fel olyan hiányosság, amely az indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos tartalmára tekintettel alapjogi relevanciával bírna.
- [53] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolt bírói döntéshez való jogra vonatkozó indítványi elem tekintetében ezért az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mert az indítványban állított jogsérelem nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és nem alapozza meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét sem.
- [54] 3.4. Az indítványozó álláspontja szerint – figyelemmel a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltakra – az eljáró bíróságok, különösen a Kúria támadott ítélete téves jogértelmezésen alapul. Az indítványozó érvelése szerint a bíróságok az ügyben az anyagi jogi szabályokat – különösen az álláspontja szerint irányadó Vtv. 6. §-ában és 7. §-ában foglalt rendelkezéseket – tévesen értelmezték.
- [55] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat, hogy a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban kifejezetten hangsúlyozta: az ügyben eljáró törvényszék *contra legem* jogalkalmazása „három, egymást erősítő feltétel együttes fennállása következtében ért fel az alkotmányossági sérelem szintjére, és sértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Egyrészt a törvényszék a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolta meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta. Másrészt, ezzel párhuzamosan, a törvényszék önkényesen járt el akkor, amikor a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe. Harmadrészt a törvényszék önkényesen járt el akkor is, amikor döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezte” (Indokolás [29]).
- [56] Az adott ügyben e körülmények közül egyik sem áll fenn: a Kúria a hatályos jogi normákat alkalmazta, külön kiemelve az alkalmazott büntető anyagi jogi normákkal összefüggésben, hogy azért e rendelkezések szerint bírálta el az eljárás tárgyát képező bűncselekményt, mert az elbíráláskor hatályos törvénynek a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezései a régi Btk. szabályainál kedvezőbbek az indítványozó számára. A hűtlen kezelés bűncselekményének fogalmát pedig a két törvény azonosan határozza meg (kúriai ítélet 295. pont).
- [57] A Kúria a Btk. rendelkezései mellett a Vtv. és a Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény rendelkezéseit alkalmazta az ügyben. Az indítványozó állítása szerint az eljáró bíróságok téves jogértelmezése különösen a Vtv. rendelkezéseire vezethető vissza.
- [58] Az indítványozó érvelése ugyanakkor – figyelemmel a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglalt követelményekre – érdemi alkotmányossági vizsgálatot az alkalmazott anyagi jogi normák értelmezését illetően nem alapoz meg. Az Alkotmánybíróság kiemeli e körben azt is: az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok jogértelmezésével és annak indokolásával, önmagában nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [59] Az indítványozónak a *contra legem* jogértelmezés tilalmával összefüggésben előadott érvei alapján tehát nem tartható fel olyan, a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség, amely a befogadást megalapozhatná, és nem merül fel ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem.

- [60] 3.5. Az indítványozó állította a védelemhez való jogának a sérelmét is. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy e körben fennállnak-e az érdemi vizsgálat feltételei.
- [61] Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (3) bekezdése értelmében „[a] büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez”. Az Alkotmánybíróság a 8/2013. (III. 1.) AB határozatában – korábbi gyakorlatát alapul véve – rámutatott, hogy „»[a] védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy azon jogaiban, illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntetőjogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejtthesse, az igénnyel szembeni érveit felhozassa, a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjeszthesse, továbbá védő segítségét vehesse igénybe. A védelemhez való jog tartalmát képezik a védő azon eljárási jogosítványai, illetve a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek részéről a védelem ellátását lehetővé teszik.«” (Indokolás [25]–[26]).
- [62] Az indítványozó hivatkozása szerint ügyében a védelemhez való jog azért sérült, mert más szakértő kirendelésére irányuló indítványának a bíróság nem adott helyt. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó szakértő kirendelése iránti indítványát az elsőfokú bíróság mérlegelési jogkörben meghozott döntésével utasította el, és ennek ítéletében indokát adta. Az eljárásban kirendelt igazságügyi szakértők véleményével kapcsolatos indítványozói kifogásokat a Kúria is részletesen vizsgálta (lásd különösen a kúriai ítélet 340. és 341. pontját).
- [63] A szakértő kirendelésével kapcsolatban állított jogsérelem ezért nem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [64] 3.6. Az Alkotmánybíróság végül a jogorvoslathoz való jog állított sérelme alapján vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának a feltételeit.
- [65] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz való jog tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges {lásd összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [66] A jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmével összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria a harmadfokú eljárásban új tényállást állapított meg a vádlottak terhére, és erre alapítva mondta ki a bűnösségüket. Ezzel a Kúria a jogorvoslati eljárásban megsértette a Be. 385. §-a szerint irányadó Be. 352. § (1) bekezdés *b)* pontját, és egyúttal a kifejezetten a harmadfokú eljárásban irányadó 388. §-át.
- [67] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által állított jogsérelemmel összefüggésben kiemeli, hogy a jogorvoslathoz való jog lényegi ismérve – a fentiekben idézett gyakorlata szerint – az érdemi döntések tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belül a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jeleni. A jogalkotó a szabályozás kialakítása során széles mérlegelési lehetőséggel rendelkezik, azzal a megkötéssel, hogy minden jogorvoslat „immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.]”.
- [68] Az adott esetben megállapítható, hogy az eljárás során kétfokú rendes jogorvoslati eljárás volt folyamatban, vagyis az indítványozó nem volt elzárva a jogorvoslati kérelem benyújtásától. Indítványában valójában a Kúria mint harmadfokú bíróság felülbírálati jogkörének terjedelmét kijelölő törvényi szabályok értelmezésére vonatkozó ítéleti megállapítások helyességét vitatja. Ezzel összefüggésben ugyanakkor az Alkotmánybíróság kiemeli a következőket.
- [69] A Kúria ítéletében kifejezetten vizsgálat tárgyává tette, hogy a másodfokú bíróság által megállapított tényállás a Be. 351. § (2) bekezdés *b)*, *c)* és *d)* pontjai alapján részben megalapozatlan, mert hiányos, ellentétes az iratok tartalmával és a másodfokú bíróság megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. E megalapozatlanság azonban a Be. 388. (2) bekezdése alkalmazásával a tényállás kiegészítésével és helyesbítésével kiküszöbölhető (kúriai ítélet 78. pont). A Kúria ítéletében részletes indokát adta annak is, hogy az ügyben miért nincs szükség „eltérő tényállás” megállapítására, és miért elegendő a másodfokú bíróság által megállapított tényállásból hiányzó ténymegállapítások pótlása (kiegészítés), illetve a meglévő tényálláselemek módosítása, mellőzése (helyesbítés). A Kúria hangsúlyozta: az adott esetben figyelemmel volt arra, hogy harmadfokú bíróságként nincs felülbírálati jogköre arra, hogy a másodfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapítson meg, hanem a meglévő tényállásba illeszkedő ténymegállapítások kiegészítésére, helyesbítésére

- van lehetősége (kúriai ítélet 89–90. pont). E szempontok alapján egészítette ki, illetve helyesbítette a másodfokú bíróság által megállapított tényállást. A Kúria rendelkezésére álló iratok alapján erre az eljárási törvény [Be. 388. § (2) bekezdés] lehetőséget ad.
- [70] Az Alkotmánybíróság ezért hangsúlyozza, hogy a Kúria ítéletének indokolása szerint kifejezetten figyelemmel volt arra, hogy a fellebbezést a másodfokú bírósághoz képest szűkebb reformációs jogkörében eljárva bírálhatja el. Ezen eljárási szabálysértéssel összefüggésben az indítványozó által állított jogszabálysértés olyan törvényértelmezési kérdéseket vet fel, amelyek alkotmányossági felülvizsgálatára nincs lehetőség. Azzal, hogy az indítványozó érvelése arra irányul, hogy a Kúria a másodfokú bírósághoz képest korlátozottabb terjedelmű reformációs jogkörét túllépve járt el, valójában a Kúria ítélete megalapozatlanságának a megállapítását kívánta elérni.
- [71] Az Alkotmánybíróság kiemeli ezért, hogy az indítványozó valójában a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta, de az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéséhez nem kapcsolt relevánsnak tekinthető és érdemi vizsgálatra alkalmas alkotmányjogi érvelést. Az indítvány azt célozza, hogy a Kúria által eldöntött tény- és jogkérdéseket mintegy negyedfokú bírósággént vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a Kúria álláspontjától eltérően értékeli {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [72] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben sem tartalmaz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvető indokolást.
- [73] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban és 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.
- [74] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1667/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3273/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 235. § (1) bekezdése utolsó mondata, 254. § (3) bekezdése második mondata valamint 271. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 235. § (1) bekezdése utolsó mondata, 254. § (3) bekezdése második mondata valamint 271. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadványok és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [4] Az indítványozó mint kérelmezett vett részt a kérelmező gazdasági társaság által kezdeményezett egyezségi kísérletre történő idézés alapján a Budai Központi Kerületi Bíróságon 2014. szeptember 17. napján tartott tárgyaláson. E nemperes eljárás 10.P.22.285/2014/4. számú tárgyalási jegyzőkönyve tanúsága szerint az eljáró bíró megállapította, hogy a felek között nem jött létre az egyezés. Ezt követően a bíró a felperes kérelmének megfelelően a keresetet a jegyzőkönyvbe foglalta.
- [5] A perré fordult eljárásban, az alperes (indítványozó) ellen kölcsön megfizetése iránt indított perben, a Budai Központi Kerületi Bíróság a 2015. május 22. napján kelt 10.P.22.285/2014/19. számú ítéletében, a bíróság a felperes kereseti kérelmének helyt adott. Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 2 413 289 Ft-ot, valamint kamat és perköltség megfizetésére is kötelezte.
- [6] Az indítványozó által előterjesztett fellebbezés folytán a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2016. április 1. napján kelt 45.Pf.640.453/2015/8. számú ítéletében az első fokú bíróság ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – a régi Pp. 254. § (3) bekezdésének alkalmazásával, – helyes indokaira utalással – helyben hagyta.
- [7] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2016. szeptember 6. napján kelt Gfv.VI.30.539/2016/3. számú végzésével a jogerős ítélettel szemben az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 271. § (2) bekezdése alapján – miszerint nincs helye felülvizgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, ahol a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték a hárommillió forintot nem haladja meg – hivatalból elutasította.
- [8] A Kúria rámutatott, hogy a régi Pp. 271. § (2) bekezdése szerint: „Nincs helye felülvizgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 24. §, valamint 25. § (3) és (4) bekezdése alapján, továbbá a 25. § (3) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke a hárommillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a sérelemdíj iránt indított perekre, a 23. § (1) bekezdés *b*) pontjában, valamint a 24. § (2) bekezdés *a*) pontjában meghatározott ügyekre, valamint azokra az ügyekre, amelyek ingatlan tulajdonára vagy ingatlant terhelő jogra vonatkoznak, vagy ingatlanra vonatkozó jogviszonyból erednek, továbbá valamennyi olyan ügyre, amely megállapításra irányul.”
- [9] A Kúria e rendelkezésben foglaltaknak megfelelően, a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 273. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján hivatalból elutasította.

- [10] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszait.
- [11] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a régi Pp. 271. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [12] Indítványozta továbbá – az Abtv. 27. §-a alapján – a Kúria Gfv.VI.30.539/2016/3. számú végzése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján 2016. június 28-án benyújtott alkotmányjogi panasz ismételt megküldésével a Fővárosi Törvényszék 45.Pf.640.453/2015/8. számú ítélete és a Budai Központi Kerületi Bíróság 10.P.22.285/2014/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével, 25. cikk (1) bekezdésével és a 25. cikk (3) bekezdésével.
- [13] 2.2. Az indítványozó korábbi panaszában (a továbbiakban: korábbi vagy előzmény panasz) már kérte az első és másodfokú bírósági döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (2) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére hivatkozással. Az ügyben alkotmánybírósági eljárás az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján nem indult.
- [14] Az indítványozó a korábbi alkotmányjogi panasz beadványát csatolta az indítványához.
- [15] 2.3. A főtitkár hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, felhívva a figyelmét többek között egyes sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések téves megjelölésére, a nem kellően részletes indokolásra, valamint az adatkezelési nyilatkozat benyújtása lehetőségére.
- [16] Az indítványozó a felhívásban foglaltaknak határidőben részben eleget tett. A régi Pp. 271. § (2) bekezdésének alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése tárgyában tett nyilatkozatát azonban nem a beadványban szereplő – nyilvánvaló elírás szerinti – a régi Pp. 271. § (1) bekezdésére való hivatkozás szerint, hanem a régi Pp. 271. § (2) bekezdésére utalásként vette figyelembe az Alkotmánybíróság.
- [17] Az indítványozó a régi Pp. 271. § (2) bekezdésének alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését arra hivatkozással kérte, hogy azok ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, XV. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével, 25. cikk (1) bekezdésével és a 25. cikk (3) bekezdésével.
- [18] Hiánypótlásában az indítványozó a kiegészítendő alkotmányjogi panasz indítványban meg nem támadott a régi Pp. 235. § (1) bekezdése utolsó mondata és 254. § (3) bekezdése második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt is panaszt terjesztett elő, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére hivatkozással. Továbbá másodlagosan kérte a régi Pp. 271. § (1) bekezdése vonatkozásában a jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség hivatalból történő megállapítását.
- [19] Felhívás ellenére sem nyilatkozott személyes adatai nyilvánosságra hozataláról az indítványozó. Az Alkotmánybíróság adatai zártan kezelését rendelte el emiatt.
- [20] 2.4. Az indítványozó 2016. november 2. napján perújítási kérelmet nyújtott be az ügyben első fokon eljáró bírósághoz. A Kúria Gfv.VI.30.539/2016/3. számú végzése valamint a régi Pp. egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszait így folyamatban lévő perújítási eljárás alatt nyújtotta be az indítványozó. Az első fokon eljáró Budai Központi Kerületi Bíróság 2017. június 16. napján kelt 4.P.24.021/2016/10. számú végzésével a per tárgyalását felfüggesztette az Alkotmánybíróság előtt IV/33-4/2017. szám alatt folyamatban lévő alkotmányjogi panasz elbírálásáig. A felfüggesztő végzése indokolásában a bíróság a régi Pp. 152. §-ára hivatkozott.
- [21] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a bíróság a régi Pp. vonatkozó szabályaival ellentétesen felfüggesztette a perújítási eljárást, mivel az Alkotmánybíróság eljárásával összefüggésben erre sem a régi Pp., sem az Abtv. rendelkezései lehetőséget nem adnak.
- [22] 2.5. Az Alkotmánybíróság jelen végzésével ezen ügytől az Abtv. 27. §-a szerinti a Kúria Gfv.VI.30.539/2016/3. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 45.Pf.640.453/2015/8. számú ítélete, valamint a Budai Központi Kerületi Bíróság 10.P.22.285/2014/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére

- iránti alkotmányjogi panasz eljárást elkülönítette az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti a régi Pp. 235. § (1) bekezdése utolsó mondata, a 254. § (3) bekezdése második mondata valamint a 271. § (2) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panasz eljárástól.
- [23] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 58. § (3) bekezdése, illetve az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 34. § (4) bekezdése és 63. §-a alapján hozta meg az elkülönítő végzését, mert a támadott bírósági határozatok elkülönített vizsgálatát, illetve elbírálását az ügy eldöntése érdekében célszerűnek ítélte meg.
- [24] 2.6. Az Alkotmánybíróság a IV/1528/2017. számú ügyben született végzésével az elkülönített, az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panasz eljárást, az indítványozó által a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 45.Pf.640.453/2015/8. számú ítélete és a Budai Központi Kerületi Bíróság 10.P.22.285/2014/19. számú ítélete tárgyában kezdeményezett perújítási eljárás befejezéséig felfüggesztette.
- [25] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [26] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [27] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [28] A tértivevény tanúsága szerint a Kúria Gfv.VI.30.539/2016/3. számú végzését 2016. október 28. napján vette át az indítványozó perbeli jogi képviselője, a panasz benyújtására nyitva álló határidő pedig 2016. december 27-e volt. Az elsőfokú bíróság telefonon történő megkeresést követően továbbította az Alkotmánybírósághoz a panasz eredeti példányát és a kézhezvételt igazoló tértivevényt, azonban a panasz beadásának pontos időpontját igazoló borítékot nem tudta megküldeni. Tekintettel arra, hogy az első fokon eljáró bíróság 2016. december 29-én érkezett a 2016. december 27-i keltezésű postai úton megküldött beadványt, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján indított alkotmányjogi panaszokat határidőben benyújtottnak kell tekinteni.
- [29] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott jogszabállyal és határozatokkal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés *b*) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [30] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [31] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a támadott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére.
- [32] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított alaptörvényi rendelkezések egy része – az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése és a 25. cikk (3) bekezdése – nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak.
- [33] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye [3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]]. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is sérelmet szenvedett, érveit tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslati jogra vonatkoznak.

- [35] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elem elbírálására tehát azért nem kerülhetett sor, mert az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmére vonatkozó indítvány nem tartalmaz határozott kérelmet, mert nem ennek az alaptörvényi rendelkezésnek a sérelmét indokolta a panaszos.
- [36] 4. A régi Pp. 271. § (2) bekezdése vonatkozásában az indítványozó az Alaptörvény II. cikkében foglalt az emberi méltósághoz való jog, a XV. cikk (1) bekezdésében írott általános (jog)egyenlőség és XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalmán keresztül a XXVIII. cikk (7) bekezdésében védett jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozott, és a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte alkotmányjogi panaszában. Az Alkotmánybíróság e körben vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést, mivel az alkotmányjogi panasz e tekintetben felel csak meg a határozottság törvényi előírásainak. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [37] Az Abtv. 26. §-a (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [a) pont].
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján indítványozott jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozónak nincs jogosultsága, az Abtv. 46. § (1) bekezdése értelmében – az abban írt feltételek fennállása esetében – az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során hivatalból jogosult erre.
- [39] Az Alkotmánybíróság megállapítja továbbá, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján, olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata kérhető, amelyet a támadott határozatot hozó bíróság a határozat meghozatala során alkalmazott. A törvényi határidőn belül alkotmányjogi panasszal támadott kúriai végzés meghozatala során a Kúria az indítványozó által támadott rendelkezések közül csak a régi Pp. 271. § (2) bekezdését alkalmazta.
- [40] Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [41] 4.1. Az indítványozó szerint a régi Pp. 271. § (2) bekezdése azért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével, mert vagyoni jogi ügyekben értékhatártól függően – a konkrét ügyben is – kizárja a jogerős határozat Kúria által történő felülvizsgálatának lehetőségét.
- [42] Az indítványozó nyilatkozata szerint a régi Pp. 271. § (2) bekezdésében foglalt korlátozás nem felel meg a jogbiztonság követelményeinek, sérti a törvény előtti egyenlőséget, diszkriminációt is megvalósít, mert hátrányosabb elbírálásban részesíti a kisebb pertárgyértékű ügyeket. Meglátása szerint a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének értékhatártól függő kizárása az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütközik azért is, mert az indítványozó álláspontja szerint van kivétel a szabály alól.
- [43] Az indítványozó véleménye szerint emberi méltóságát is sérti a rendelkezés, mert a csekély értékű ügye nem érdemes arra, hogy a Kúria elé kerülhessen. A panaszos nyilatkozata szerint, sérti e rendelkezés „az emberi méltóságból levezethető rendelkezési jogát” is, továbbá a törvény előtti egyenlőséghez való jogát, mert a felülvizsgálat kizártsága okán nem teljesülhet, hogy hasonló tényállású ügyekben egységes joggyakorlat alapján nyerjen megítélést keresete. Hangsúlyozza, hogy a Kúria gyakorlatával ellentétes döntés, amely nem orvosolható, végső soron sérti az emberi méltóságát.
- [44] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése vonatkozásában az indítványozónak kell igazolnia, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be.
- [45] Az indítványozó által vitatott jogszabályi rendelkezés nem új jogintézmény. A felülvizsgálat korlátozására vonatkozó szabályozás több esetben változott, az Alkotmánybíróság pedig többször foglalt már állást a perorvoslatok vagy más alaptörvényben biztosított jog korlátozása megengedhetősége tárgyában.
- [46] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a felülvizsgálatnak a vagyoni ügyekben értékhatárhoz kötéséről rendelkezett a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXII. törvény 23. §-a,

amelynek eredményeképpen a régi Pp. 270. §-a módosítása 1998. január 1. napján lépett hatályba. A vonatkozó szabályok többszöri módosítását követően, a tárgybeli ügyben alkalmazandó, az egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCLII. törvény 85. § (37) bekezdés 20. pontjával módosított régi Pp. 271. § (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezett: „Régi Pp. 270. § (2) Nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 24. §, valamint 25. § (3) és (4) bekezdése alapján, továbbá a 25. § (3) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke a hárommillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a sérelemdíj iránt indított perekre, a 23. § (1) bekezdés b) pontjában, valamint a 24. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott ügyekre, valamint azokra az ügyekre, amelyek ingatlan tulajdonára vagy ingatlan terhelő jogra vonatkoznak, vagy ingatlanra vonatkozó jogviszonyból erednek, továbbá valamennyi olyan ügyre, amely megállapításra irányul.”

- [47] A régi Pp. e szakaszának módosításáról rendelkező törvényekhez fűzött miniszteri indokolások és a szakirodalom is egyaránt kiemeli, hogy az értékhatár bevezetésének célja az volt, hogy – a határozatok jogereje védelmének a szem előtt tartásával – a Legfelsőbb Bíróság illetve a Kúria elé csak a jelentősebb pertárgyértékű ügyek kerüljenek.
- [48] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már többször vizsgálta az Alaptörvény II. cikkében foglalt az emberi méltósághoz való jog, a XV. cikk (1) bekezdésében írott általános (jog)egyenlőség és XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalma kérdésköreit.
- [49] A 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat indokolásának [23] bekezdése is megerősítette a korábbi határozatokban körvonalazott gondolatokat: „az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály [...], amely a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlően kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső forrása az egyenlő emberi méltóság. A jogegyenlőség klauzulája a közhatalmat gyakorlók számára tehát azt az alkotmányos parancsot fogalmazza meg, hogy valamennyi személyt egyenlő méltóságúként kezeljenek, és szempontjaikat egyenlő mércével és méltányossággal mérjék. Ebből következik, hogy egy adott szabályozás abban az esetben nem felel meg az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányos mércének, ha végső soron az emberi méltósághoz fűződő jogot sérti. Vagyis a jogegyenlőség elve nem bármifajta különbségtételt, hanem csupán az emberi méltóságot sértő megkülönböztetéseket tilalmazza” {továbbá például: 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [98]–[99], 13/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [55]–[58], 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [50]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata tehát az emberi méltósághoz való jogot tekinti az általános jogegyenlőség forrásának. Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy az Alaptörvény II. cikkének immanens tartalmi eleme, hogy az önkényes – tehát észszerű, kellő súlyú alkotmányos indok nélküli – megkülönböztetéstől mentesen érvényesüljön. Más szavakkal, az emberi méltósághoz való jog speciális megnyilvánulása az alkotmányozó hatalom által az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében immáron külön is nevesített általános jogegyenlőség.
- [50] Az Alkotmánybíróság a 42/2012. (XII. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) indokolásának [28] bekezdésében foglalta össze (és erősítette meg) azokat a szempontokat, amelyeket a figyelembe kell venni az emberi méltóságot sérthető megkülönböztetés esetén. Eszerint „az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve, ha az eltérésnek észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz nem önkényes [...]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem tekinthető viszont [...] hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges” {megerősítette például: 7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [56]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [50]}.
- [51] Az indítványozó nem terjesztett elő olyan indokolást, amelynek alapján az összefüggés megállapítható lett volna az Alaptörvény általa felhívott cikkei az Alkotmánybíróság fenti gyakorlata szerinti sérelme és az indokolási elemek között.
- [52] Az indítványozó az értékhatártól függő korlátozásról rendelkező régi Pp. 271. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét jogorvoslathoz való jogának sérelmeként állította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a korábban már elbírált, hasonló tárgyú indítványokhoz képest jelen indítvány releváns új elemet nem tartalmaz.
- [53] Az Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozatában megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi

határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe” {lásd: 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. Lásd még például: 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]; 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [9]–[12]; Megerősítette továbbá például: 3102/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3187/2016. (X.4.) AB végzés, Indokolás [26]; 3237/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [18].

- [54] Az Alaptörvény II. cikke és XV. cikk (1) és (2) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében a támadott jogszabályi rendelkezés és e cikkek alkotmányos védelmi köre között nincs tartalmi kapcsolat, ezért nem állapítható meg az Abtv. 29. §-ában foglalt „vagylagos” törvényi feltételek egyike sem.
- [55] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [56] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában és a 26. § (1) bekezdésében, valamint a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/33/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3274/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 132. § (1) bekezdése, valamint a Kúria Kfv.II.37.360/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük, dr. Helmeczy László ügyvéd (1054 Budapest, Szemere utca 19. II. emelet 3.), útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban kérték a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 132. § (1) bekezdése, továbbá a Kúria Kfv.II.37.360/2017/2. számú végzése, a Nyíregyházi Törvényszék 4.Kpkf.20.184/2017/3. számú végzése és a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.K.27.543/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel véleményük szerint azok sértik az Alaptörvény R) cikkét; T) cikkét; I. cikkét; II. cikkét; XIII. cikkét; XV. cikkét; XXIV. cikkét; XXVIII. cikkét; 25. cikkét; valamint a 28. cikkét.
- [3] 1.1. Az indítványozók 2016. október 24. napján jogi képviselőjük útján nyújtottak be keresetlevelet a bírósághoz egy ingatlan-kisajátítás tárgyában hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt.
- [4] A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. november 7. napján kelt 17.K.27.543/2016/3. számú végzésével a régi Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozva – figyelemmel a régi Pp. 397/J. § b) pontjában és a 340/B. § (2) bekezdésében foglaltakra is – a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította, mivel az indítványozók a keresetlevelet jogi képviselőjük útján papír alapon, és nem a 2016. július 1. napjától hatályos rendelkezések szerint, azaz elektronikus formában nyújtották be az elsőfokú közigazgatási szervhez.
- [5] Az indítványozók a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzés ellen fellebbezést nyújtottak be, amelyben egyebek mellett arra is hivatkoztak, hogy a kormányhivatal határozata a jogorvoslatra vonatkozóan azt tartalmazta, hogy a keresetlevelet öt példányban kell benyújtani az elsőfokú szervhez, és a határozat nem tartalmazott hivatkozást az elektronikus ügyintézésre vonatkozóan. Az indítványozók előadták továbbá, hogy a keresetlevelet időközben elektronikus úton is megküldték, és egyidejűleg igazolási kérelmet is előterjesztettek.
- [6] A megyei kormányhivatal mint I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében többek között arra hivatkozott, hogy az indítványozók a közigazgatási eljárás teljes tartama alatt jogi képviselő nélkül jártak el, a keresettel megtámadott határozat jogorvoslati tájékoztató része is ennek megfelelően került megfogalmazásra, azaz a természetes személy ügyfél felperesek számára előírt, papíralapú keresetlevél benyújtási lehetőségről tartalmazott tájékoztatást.
- [7] 1.2. A Nyíregyházi Törvényszék 4.Kpkf.20.184/2017/3. számú, 2017. február 2. napján kelt végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A végzés indokolásában foglalt megállapítás szerint a közigazgatási eljárás során az indítványozók személyesen jártak el, és a 2016. október 4-én kelt határozat meghozataláig nem jelentették be, hogy 2016. szeptember 30. napján a kisajátítási ügyben képviseletük ellátására ügyvédet hatalmaztak meg.
- [8] A jogerős végzés indokolása szerint nem következik a hatályos jogszabályokból az, hogy az I. rendű alperesnek az indítványozókat tájékoztatnia kellett volna a jogi képviselő által benyújtandó keresetlevél előterjesztésének a régi Pp.-ben előírt jogszabályi feltételeiről is. A másodfokú bíróság rögzítette azt az álláspontját, hogy a jogi képviselőnek ismernie kell a rá vonatkozó rendelkezéseket, továbbá – figyelembe véve az indítványozók által

2016. szeptember 30. napján adott meghatalmazást – a közigazgatási határozat kézhezvételétől számított 30 nap alatt módja lett volna tájékozódni arról is, hogy a közigazgatási eljárásnak az indítványozók részére adott hatósági tájékoztatás szerint mi volt a kezdő időpontja.

- [9] 1.3. Az indítványozók felülvizsgálati kérelmét a Kúria Kfv.II.37.360/2017/2. számú, 2017. július 12-én kelt végzésével a régi Pp. 273. § (2) bekezdésének a) pontja alapján hivatalból elutasította.
- [10] A Kúria rögzítette, hogy felülvizsgálati kérelemmel kizárólag az ügy érdemében hozott és a régi Pp. 270. § (3) bekezdésében nevesített jogerős végzéssel szemben lehet élni. Az indítványozók kérelmében megjelölt, az elsőfokú bíróság által hozott – a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító – végzést helybenhagyó másodfokú végzés ellen nincs helye felülvizsgálatnak, ugyanis a régi Pp. 394/I. § utaló rendelkezést nem tartalmaz, analógiával nem lehet élni, és a régi Pp. 270. § (3) bekezdése sem teszi lehetővé a 394/I. § alapján hozott végzés felülvizsgálatát.
- [11] 2. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat, amelyben az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján egyrészt a régi Pp. 132. § (1) bekezdése tekintetében mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását indítványozták, másrészt kérték a Kúria Kfv.II.37.360/2017/2. számú végzése, a Nyíregyházi Törvényszék 4.Kpkf.20.184/2017/3. számú végzése és a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.K.27.543/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [12] 2.1. Az indítványozók álláspontja szerint a régi Pp. 132. § (1) bekezdése (a keresetlevél hatályának fenntartása) kapcsán mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség áll fenn, mert a jogalkotó nem rendelte el, hogy azt a régi Pp. 394/I. § szerinti elutasítások (elektronikus kapcsolattartás szabályainak megsértése) esetén is alkalmazni kell. Érvelésükben kiemelték, hogy a Kúria Polgári Kollégiuma Tanácselnöki Értekezletének jogértelmezése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) megengedi a keresetlevél hatályának fenntartását az elektronikus kapcsolattartás elmulasztása miatti elutasítás esetén.
- [13] Az indítványozók értékelése szerint a Kúria végzése sérti az emberi méltósághoz való jogot, a törvény előtti egyenlőséget, a tulajdonhoz való jogot, a tisztességes eljáráshoz, a bírósághoz forduláshoz, és a jogorvoslatihoz való jogot is. Kifogásolhatónak tartja, hogy a Kúria 2017. július 12-én kelt végzésében nem vette figyelembe a Kúria Polgári Kollégiuma Tanácselnöki Értekezletének 2017. június 7-én kelt állásfoglalását a keresetlevél hatályának fenntartásával összefüggésben.
- [14] Az indítványozók a Kúria végzését többek között amiatt is támadták, mert a régi Pp. 394/I. §-a alapján hozott másodfokú végzést a józan ész és az Alaptörvény 28. cikke alapján az ügy érdemében hozott jogerős végzésnek kell tekinteni, ezért az ettől eltérő kúriai minősítés alaptörvény-ellenes.
- [15] A törvény előtti egyenlőség sérelmét látják abban, hogy az indítványozóknak tudomása van olyan esetekről is, amikor a támadott határozatokkal azonos időszakban, az ugyancsak papír alapon benyújtott keresetlevél alapján a bíróság tárgyalást tartott.
- [16] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban – a támadott jogszabály és végzések vonatkozásában – az Alaptörvény R) cikkének; T) cikkének; I. cikkének; II. cikkének; XIII. cikkének; XV. cikkének; XXIV. cikkének; XXVIII. cikkének; 25. cikkének és 28. cikkének a sérelmét állították.
- [17] 2.2. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozókat, melyben részletesen ismertette az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltételeit. Tartalmazta a felhívás egyebek mellett azt is, hogy mikor minősül a kérelem határozottnak, rögzítette, hogy csak az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogára hivatkozással terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, továbbá tájékoztatást tartalmazott arra vonatkozóan is, hogy jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozóknak nincs jogosultsága.
- [18] Az indítványozók alkotmányjogi panasz kiegészítésükben egyebek mellett arra hivatkoztak, hogy mivel a kormányhivatal az átvett iratokat digitalizálta, ezért a keresetlevél elektronikus úton, a törvényes határidőn belül érkezett meg a bírósághoz. Kifejtették továbbá azt is, hogy a szakértői vélemény keltezése miatt jogi képviselőjükkel együtt alappal gondolhatták azt, hogy a kisajátítási eljárás 2016. július hó 1. napját megelőzően indult, és így papír alapú benyújtásnak volt helye. Az indítványozók az indítvány kiegészítésben hivatkoztak arra is, hogy egy más ügyben a jogi képviselőjük által képviselt gazdasági társaság esetében a jogorvoslati kioktatás

tartalmazta azt a figyelemfelhívást, hogy a jogi képviselővel eljáró fél, valamint a belföldi székhellyel rendelkező gazdálkodó szervezet az űrlapbenyújtás támogatási szolgáltatás igénybevételével köteles benyújtani a keresetlevelet.

- [19] Végül az indítványozók megismételték a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítása iránti kérelmüket.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. a 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [21] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [22] Az indítványozók jogi képviselője a Kúria Kfv.II.37.360/2017/2. számú végzését 2017. augusztus 27-én vette át, míg az alkotmányjogi panaszt 2017. október 20-án – az 54. napon, határidőben – papír alapon nyújtotta be a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz. A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.K.27.543/2016/27. számú végzésével arról tájékoztatta az indítványozókat, hogy az alkotmányjogi panasz a régi Pp. 394/I. § (1) bekezdése alapján hatálytalan, és úgy kell tekinteni, hogy azt nem nyújtották be, mivel a jogi képviselő azt nem elektronikusan nyújtotta be a bírósághoz.
- [23] Az indítványozók 2017. október 31-én – a 65. napon, elkésletten – az alkotmányjogi panaszt elektronikus úton ismételtelen előterjesztették, mellyel egyidejűleg igazolási kérelmet is benyújtottak.
- [24] Az Alkotmánybíróság – egyesbíróként eljárva – az indítványozók igazolási kérelmének helyt adott.
- [25] Az indítványozók a bírósági eljárásban félként vettek részt, így érintettségük a támadott határozattal összefüggésben megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőséget kimerítették.
- [26] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [27] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére. Ugyanakkor az indítványozók alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított jogok egy része – R) cikk (2) bekezdés, T) cikk, I. cikk (3) bekezdése, 25. cikk (1)–(3) bekezdés és a 28. cikk – nem minősül az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapítja továbbá, hogy az indítvány csak az Alaptörvény XXIV. cikke, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást, azonban a hatósági eljárásra vonatkozó, az Alaptörvény XXIV. cikkének sérelme nem hozható összefüggésbe a támadott kúriai végzés állított alaptörvény-ellenességével.
- [29] Az Alkotmánybíróság fentiek szerint megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében felel meg a kérelem határozottságára vonatkozó törvényi feltételeknek.
- [30] 4. Az Alkotmánybíróság így e körben, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [31] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján indítványozott jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére

az indítványozóknak nincs jogosultsága, az Abtv. 46. § (1) bekezdése értelmében – az abban írt feltételek fennállása esetében – az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során hivatalból jogosult erre.

- [32] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján továbbá, olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata kérhető, amelyet a támadott határozatot hozó bíróság a határozat meghozatala során alkalmazott. A törvényi határidőn belül alkotmányjogi panasszal támadott kúriai végzés meghozatala során a Kúria az indítványozó által támadott szabályt nem alkalmazta, hanem a fentebb ismertetett rendelkezések alapján hivatalból elutasította a felülvizsgálati kérelmet. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúriának a régi Pp. 132. §-a (1) bekezdését és a 394/I. §-a (1) bekezdése a) pontját már nyilvánvalóan nem kellett alkalmaznia. Az alkotmányjogi panaszból, és a Kúria határozatából egyaránt kitűnik, hogy e rendelkezéseket a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzésben alkalmazták, tekintettel arra, hogy korábban a felperes nem elektronikusan, hanem postai úton terjesztette elő a keresetlevelét.
- [33] 4.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is sérelmet szenvedett, a kúriai végzés vonatkozásában érvei tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogra vonatkoznak.
- [35] Az Alkotmánybíróság – a fentiekre tekintettel – a továbbiakban a támadott kúriai végzés vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadásának az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeit csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében vizsgálta.
- [36] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [37] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [38] Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [39] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának – a bírósági jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak.
- [40] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét {3202/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve tehát megállapítható, hogy a támadott kúriai végzés tartalma és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog alkotmányos védelmi köre között nincs tartalmi kapcsolat, ezért nem állapítható meg az Abtv. 29. §-ban foglalt „vagylagos” törvényi feltételek egyike sem.
- [42] 5. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [43] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a támadott végzésekben foglalt jogértelmezést vitatta. Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján ezért a vizsgált ügyben megállapította azt, hogy a panaszos a támadott határozat törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság

irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.

- [44] Az a tény, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [45] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [46] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, és a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2077/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3275/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.268/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján (Dozmatiné dr. Tóth Tímea kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.268/2017/4. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.033/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. február 1-jétől 123 000 Ft-ban állapította meg, amely 93 813 Ft (kerekítve 93 800 Ft) garantált illetményből és 29 200 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt, melyen felül közalkalmazotti munkatársi címpótlékot kapott. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2015. január 1-jétől módosította, amely szerint garantált illetménye 93 813 Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 28 200 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 1 000 Ft, így illetménye összesen 123 000 Ft a változatlanul járó közalkalmazotti munkatársi címpótlék mellett. A kollektív szerződés alapján az indítványozó a felperes illetményét magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30 %-ával növelte.
- [3] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [4] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a közalkalmazott garantált illetménye és megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A munkáltatói többletilletmény az illetmény része, és a garantált illetménnyel össze kell számítani. Ezen összegnek kell elérnie a mindenkori garantált illetményt, ami a perbeli esetben teljesült. A felperesnek az egyes illetményelemekre nem, hanem a megállapított illetményre van alanyi joga. Ezért nem volt akadálya annak, hogy az indítványozó a munkáltatói döntésen alapuló illetményt csökkentse vagy megvonja, mert a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés egyes rendelkezéseinek semmissége miatt az azok alapján járó összegre sem tart hat alanyi jogon igényt a felperes.
- [5] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Álláspontja szerint, amennyiben a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a ki-

nevezés módosításával az összilletmény emeléséről, és a munkáltató sem hozott döntést, írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, azaz annak összegét változatlanul tartja, a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja. A munkáltatói döntésen alapuló részre nézve és annak módosítását illetően a munkáltatót írásbeli intézkedési, erről pedig tájékoztatási kötelezettség terheli. A munkáltatónak lehetősége van a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye.

- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint a munkavállalónak a garantált illetményre van alanyi jogosultsága, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nincs. Az indítványozó álláspontja szerint, amennyiben a felperes alapbére nem változik, úgy a munkáltatónak nincs arra vonatkozóan kötelessége, hogy tájékoztassa a felperest.
- [7] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria megegyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [10] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [11] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítéletei sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyekben az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres

felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.

- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszovegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [17] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.268/2017/4. számú ítéletét 2017. november 24-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2018. január 22-én nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban állított jogsérelemmel összefüggésben releváns indokolást nem tartalmaz. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.268/2017/4. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati le-

hetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.

- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. Az indítványozó sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybíróági eljárásban érdemben vizsgálható.
- [21] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarációs {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédanyag szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [22] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintetével arra, hogy sem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, sem az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V.30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatás-

köre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.

- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [28] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [29] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/483/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3276/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.220/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján (dr. Klamár István kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.220/2017/4. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.036/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. február 1-jétől 114 000 Ft-ban állapította meg, amely 101 790 Ft (kerekítve 101 800 Ft) garantált illetményből, 1 800 Ft garantált bérminimumra történő kiegészítésből és 10 400 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Emellett a felperes közalkalmazotti gépjárművezetői pótlékot is kapott. Az indítványozó intézkedésével a felperest a C fizetési osztály 13. fizetési fokozatába sorolta, és illetményét 2014. január 1-jétől módosította, amely szerint garantált illetménye 104 715 Ft (kerekítve 104 700 Ft) és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 16 400 Ft, így illetménye összesen 121 100 Ft. A közalkalmazotti gépjárművezetői pótlék a felperest a továbbiakban is megillette. Az indítványozó újabb intézkedésével a felperes illetményét módosította 2015. január 1-jétől úgy, hogy a felperes garantált illetménye változatlanul 104 715 Ft volt, garantált bérminimumra történő kiegészítése pedig 17 300 Ft, így összesen 122 000 Ft illetményt állapított meg a felperes részére változatlanul járó közalkalmazotti gépjárművezetői pótlék mellett. A kollektív szerződés alapján az indítványozó a felperes illetményét magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30 %-ával növelte.
- [3] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés b) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [4] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a közalkalmazott garantált illetménye és megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A munkáltatói többletilletmény az illetmény része, és a garantált illetménnyel össze kell számítani. Ezen összegnek kell elérnie a mindenkori garantált illetményt, ami a perbeli esetben teljesült. A felperesnek az egyes illetményelemekre nem, hanem a megállapított illetményre van alanyi joga. Ezért nem volt akadálya annak, hogy az indítványozó a munkáltatói döntésen alapuló illetményt csökkentse vagy megvonja, mert a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés egyes rendelkezéseinek semmissége miatt az azok alapján járó összegre sem tart hat alanyi jogon igényt a felperes.

- [5] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján meg­alapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Álláspontja szerint, amennyiben a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a ki­nevezés módosításával az összilletmény emeléséről, és a munkáltató sem hozott döntést, írásban nem intézke­dett a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, azaz annak összegét változatlanul tartja, a garantált illet­mény jogszabályon alapuló emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja. A munkáltatói döntésen alapuló részre nézve és annak módosítását illetően a munkáltatót írásbeli intézkedési, erről pedig tá­jékoztatási kötelezettség terheli. A munkáltatónak lehetősége van a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a fel­peres korábbi illetménye.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint a munka­vállalónak a garantált illetményre van alanyi jogosultsága, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nincs. Az indítványozó álláspontja szerint, amennyiben a felperes alapbére nem változik, úgy a munkáltatónak nincs arra vonatkozóan kötelessége, hogy tájékoztassa a felperest.
- [7] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A Kúria szerint a törvény­szék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott kon­krét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalma­zott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény eme­lésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótléki jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változ­nak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a köz­alkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelések sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írás­beli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkál­tatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű il­letmény nem biztosítja.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria meg­egyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalma­zottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintet­ben eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [10] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna maga­sbab bért.

- [11] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítéletei sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyekben az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [17] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.220/2017/4. számú ítéletét 2017. december 21-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2018. január 22-én nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban állított jogsérelemmel összefüggésben releváns indokolást nem tartalmaz. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk

- (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.220/2017/4. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybíró-sági eljárásban érdemben vizsgálható.
- [21] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarálnak {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [22] A fentiekben kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy sem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, sem az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b*) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V.30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmaság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.
- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [28] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [29] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/482/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3277/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.221/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján (Dozmatiné dr. Tóth Tímea kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.221/2017/4. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.038/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben 2015. október 31-ig. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. február 1-jétől 128 500 Ft-ban állapította meg, amely 96 775 Ft (kerekítve 96 800 Ft) garantált illetményből és 31 700 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Az indítványozó intézkedésével a felperest a D fizetési osztály 10. fizetési fokozatába sorolta, és illetményét 2015. január 1-jétől módosította, amely szerint garantált illetménye 99 738 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 37 700 Ft, így illetménye összesen 137 400 Ft. Az indítványozó újabb intézkedésével a felperes illetményét módosította 2015. január 1-jétől úgy, hogy a felperes garantált illetménye 99 738 Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 22 300 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 15 400 Ft, így illetménye összesen 137 400 Ft maradt. A kollektív szerződés alapján az indítványozó a felperes illetményét magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30%-ával növelte.
- [3] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözöt megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségéből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [4] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a közalkalmazott garantált illetménye és megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A munkáltatói többletilletmény az illetmény része, és a garantált illetménnyel össze kell számítani. Ezen összegnek kell elérnie a mindenkori garantált illetményt, ami a perbeli esetben teljesült. A felperesnek az egyes illetményelemekre nem, hanem a megállapított illetményre van alanyi joga. Ezért nem volt akadálya annak, hogy az indítványozó a munkáltatói döntésen alapuló illetményt csökkentse vagy megvonja, mert a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés egyes rendelkezéseinek semmissége miatt az azok alapján járó összegre sem tart hat alanyi jogon igényt a felperes.
- [5] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján meg-

alapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Álláspontja szerint, amennyiben a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, és a munkáltató sem hozott döntést, írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, azaz annak összegét változatlanul tartja, a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja. A munkáltatói döntésen alapuló részre nézve és annak módosítását illetően a munkáltatót írásbeli intézkedési, erről pedig tájékoztatási kötelezettség terheli. A munkáltatónak lehetősége van a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye.

- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint a munkavállalónak a garantált illetményre van alanyi jogosultsága, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nincs. Az indítványozó álláspontja szerint, amennyiben a felperes alapbére nem változik, úgy a munkáltatónak nincs arra vonatkozóan kötelessége, hogy tájékoztassa a felperest.
- [7] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme részben megalapozott, nagyobb részben megalapozatlan volt. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változsról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria meg egyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [10] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [11] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítéletei sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot.

A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyeken az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.

- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [17] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.221/2017/4. számú ítéletét 2017. november 28-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2018. január 22-én nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban állított jogsérelemmel összefüggésben releváns indokolást nem tartalmaz. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.221/2017/4. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonat-

- kozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybírói eljárásban érdemben vizsgálható.
- [21] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklaráll {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [22] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintetével arra, hogy sem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, sem az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V.30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van

jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.

- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [28] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [29] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/481/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3278/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.218/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19-21.) jogi képviselője útján (Dozmatiné Dr. Tóth Tímea kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.218/2017/4. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.034/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. február 1-jétől 114 000 Ft-ban állapította meg, amely 90 675 Ft (kerekítve 90 700 Ft) garantált illetményből, 3 325 Ft garantált bérminimumra történő kiegészítésből és 19 975 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt, melyen felül közalkalmazotti munkatársi címpótlékot kapott. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2014. január 1-jétől módosította, amely szerint garantált illetménye 90 675 Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 7 325 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 20 000 Ft, így illetménye összesen 118 000 Ft, melyen felül továbbra is részesült közalkalmazotti munkatársi címpótlékban. Az indítványozó újabb intézkedésével a felperes illetményét módosította 2015. január 1-jétől úgy, hogy a felperes garantált illetménye 90 675 Ft és garantált bérminimumra történő kiegészítése 31 300 Ft így illetménye összesen 122 000 Ft a változatlanul járó közalkalmazotti munkatársi címpótlék mellett. A kollektív szerződés alapján az indítványozó a felperes illetményét magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30 %-ával növelte.
- [3] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [4] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a közalkalmazott garantált illetménye és megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A munkáltatói többletilletmény az illetmény része, és a garantált illetménnyel össze kell számítani. Ezen összegnek kell elérnie a mindenkori garantált illetményt, ami a perbeli esetben teljesült. A felperesnek az egyes illetményelemekre nem, hanem a megállapított illetményre van alanyi joga. Ezért nem volt akadálya annak, hogy az indítványozó a munkáltatói döntésen alapuló illetményt csökkentse vagy megvonja, mert a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés egyes rendelkezéseinek semmissége miatt az azok alapján járó összegre sem tartat alanyi jogon igényt a felperes.

- [5] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Álláspontja szerint, amennyiben a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, és a munkáltató sem hozott döntést, írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, azaz annak összegét változatlanul tartja, a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja. A munkáltatói döntésen alapuló részre nézve és annak módosítását illetően a munkáltatót írásbeli intézkedési, erről pedig tájékoztatási kötelezettség terheli. A munkáltatónak lehetősége van a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint a munkavállalónak a garantált illetményre van alanyi jogosultsága, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nincs. Az indítványozó álláspontja szerint, amennyiben a felperes alapbére nem változik, úgy a munkáltatónak nincs arra vonatkozóan kötelessége, hogy tájékoztassa a felperest.
- [7] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlécai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelések sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria megegyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [10] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.

- [11] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítéletei sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyeken az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [17] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.218/2017/4. számú ítéletét 2017. november 28-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2018. január 12-én nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban állított jogsérelemmel összefüggésben releváns indokolást nem tartalmaz. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk

- (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.218/2017/4. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybírói eljárásban érdemben vizsgálható.
- [21] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarálnak {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [22] A fentiekben kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy sem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, sem az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b*) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V.30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.
- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [28] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét.
- [29] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/480/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3279/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.219/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19-21.) jogi képviselője útján (Dozmatiné dr. Tóth Tímea kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.219/2017/4. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.035/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó felperes illetményét 2012. október 11-től akként állapította meg, hogy garantált illetménye 95 940 Ft (kerekítve 95 900 Ft), munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 32 600 Ft, így illetménye összesen 128 500 Ft. Ezen felül a felperes közalkalmazotti főmunkatársi címpótlékot is kapott. Az indítványozó intézkedésével a felperest a C fizetési osztály 11. fizetési fokozatába sorolta át, és illetményét 2014. január 1-jétől 137 500 Ft-ban állapította meg, amely 98 865 Ft (kerekítve 98 900 Ft) garantált illetményből és 38 600 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt, és emellett közalkalmazotti főmunkatársi címpótlékban is részesült. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2015. január 1-jétől ismét módosította, amely szerint garantált illetménye 98 865 Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 23 100 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 15 500 Ft, így illetménye összesen 137 500 Ft. A felperest a közalkalmazotti főmunkatársi címpótlék továbbra is megillette. Az indítványozó újabb intézkedésével a felperes illetményét módosította 2015. április 1-jétől úgy, hogy a felperes garantált illetménye 102 700 Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 19 300 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 15 500 Ft így illetménye összesen 137 500 Ft a részére változatlanul járó közalkalmazotti főmunkatársi címpótlék mellett. A kollektív szerződés alapján az indítványozó a felperes illetményét magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30 %-ával növelte.
- [3] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [4] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a közalkalmazott garantált illetménye és megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A munkáltatói többletilletmény az illetmény része, és a garantált illetménnyel össze kell számítani. Ezen összegnek kell elérnie a mindenkori garantált illetményt, ami a perbeli esetben teljesült. A felperesnek az egyes illetményelemekre nem, hanem a megállapított illetményre van alanyi joga. Ezért nem volt akadálya annak, hogy az indítványozó a munkáltatói döntésen alapuló illetményt csökkentse vagy megvonja, mert a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság sze-

rint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés egyes rendelkezéseinek semmissége miatt az azok alapján járó összegre sem tart hat alanyi jogon igényt a felperes.

- [5] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Álláspontja szerint, amennyiben a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, és a munkáltató sem hozott döntést, írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, azaz annak összegét változatlanul tartja, a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja. A munkáltatói döntésen alapuló részre nézve és annak módosítását illetően a munkáltatót írásbeli intézkedési, erről pedig tájékoztatási kötelezettség terheli. A munkáltatónak lehetősége van a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az munka törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint a munkavállalónak a garantált illetményre van alanyi jogosultsága, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nincs. Az indítványozó álláspontja szerint, amennyiben a felperes alapbére nem változik, úgy a munkáltatónak nincs arra vonatkozóan kötelessége, hogy tájékoztassa a felperest.
- [7] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria megegyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [10] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így

az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.

- [11] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítéletei sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyekben az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [17] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.219/2017/4. számú ítéletét 2017. november 28-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2018. január 12-én nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban állított jogsérelemmel összefüggésben releváns indokolást nem tartalmaz. Erre

tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.

- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.219/2017/4. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]] – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybíróvási eljárásban érdemben vizsgálható.
- [21] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarálnak [3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [22] A fentiekben kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy sem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, sem az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [24] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak [3119/2017. (V.30.) AB határozat, Indokolás [26]]. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” [3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]]. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a tör-

- vényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.
- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [28] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [29] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/479/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3280/2018. (VII. 20.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.217/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján (Dozmatiné Dr. Tóth Tímea kamarai jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.217/2017/4. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.039/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. február 1-jétől 114 000 Ft-ban állapította meg, amely 84 925 Ft (kerekítve 84 900 Ft) garantált illetményből, 6 000 Ft garantált bérminimumra történő kiegészítésből és 23 100 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2014. január 1-jétől módosította, amely szerint garantált illetménye 84.925,- Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 10 000 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 23 100 Ft, így illetménye összesen 118 000 Ft. Az indítványozó újabb intézkedésével a felperest a D fizetési osztály 5. fizetési fokozatába sorolta, és illetményét módosította 2015. január 1-jétől úgy, hogy a felperes garantált illetménye 86 900 Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 35 100 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 6 000 Ft így illetménye összesen 128 000 Ft. A kollektív szerződés alapján az indítványozó a felperes illetményét magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30 %-ával növelte.
- [3] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés b) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [4] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a közalkalmazott garantált illetménye és megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A munkáltatói többletilletmény az illetmény része, és a garantált illetménnyel össze kell számítani. Ezen összegnek kell elérnie a mindenkori garantált illetményt, ami a perbeli esetben teljesült. A felperesnek az egyes illetményelemekre nem, hanem a megállapított illetményre van alanyi joga. Ezért nem volt akadálya annak, hogy az indítványozó a munkáltatói döntésen alapuló illetményt csökkentse vagy megvonja, mert a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés egyes rendelkezéseinek semmissége miatt az azok alapján járó összegre sem tart hat alanyi jogon igényt a felperes.
- [5] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján meg-

alapozottnak találta a felperes illetménykülönbözöt iránti igényét. Álláspontja szerint, amennyiben a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, és a munkáltató sem hozott döntést, írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, azaz annak összegét változatlanul tartja, a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja. A munkáltatói döntésen alapuló részre nézve és annak módosítását illetően a munkáltatót írásbeli intézkedési, erről pedig tájékoztatási kötelezettség terheli. A munkáltatónak lehetősége van a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye.

- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint a munkavállalónak a garantált illetményre van alanyi jogosultsága, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nincs. Az indítványozó álláspontja szerint, amennyiben a felperes alapbére nem változik, úgy a munkáltatónak nincs arra vonatkozóan kötelessége, hogy tájékoztassa a felperest.
- [7] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme részben megalapozott, nagyobb részben megalapozatlan volt. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változsról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria meg egyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [10] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [11] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítéletei sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot.

A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyekben az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.

- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [17] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [18] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.217/2017/4. számú ítéletét 2017. november 24-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2018. január 22-én nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban állított jogsérelemmel összefüggésben releváns indokolást nem tartalmaz. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.217/2017/4. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonat-

kozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.

- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybíróági eljárásban érdemben vizsgálható.
- [21] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklaráll {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [22] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintetével arra, hogy sem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, sem az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b*) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V.30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [25] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van

jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.

- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [28] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [29] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/478/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3281/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés alapján indult eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 531. § (5) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá annak a „valamint – ha szükséges – a vádlott által indítványozott további bizonyítást vesz fel. A másodfokú bíróság az eljárás eredményétől függően [...] helybenhagyja, megváltoztatja” szövegrésze megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Szombathelyi Törvényszék bírói tanácsa (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 18.Bf.140/2017. szám alatt folyamatban lévő eljárást felfüggesztette, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz. Abban kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 531. § (5) bekezdés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg a törvényhely „valamint – ha szükséges – a vádlott által indítványozott további bizonyítást vesz fel. A másodfokú bíróság az eljárás eredményétől függően [...] helybenhagyja, megváltoztatja” szövegrészét.
- [2] A bírói indítvány alapjául szolgáló büntetőeljárással kapcsolatosan az indítványozó előadta, hogy abban a Körmenyi Járásbíróság, mint elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 326. § (1) bekezdés a) pontja alapján társtettesként elkövetett orgazdaság büntette miatt állapította meg. A büntetőeljárást az elsőfokú bíróság a Be. XXV. fejezete alapján, a távollévő terhelttel szembeni eljárás szabályai szerint folytatta le miután az ügyészség 2015. április 15-én arra indítványt terjesztett elő. Ezt követően öt elsőfokú bírósági tárgyalási nap vonatkozásában került sor a terhelt hirdetményi úton történt idézésére és a neki szánt hivatalos iratok hirdetményi úton történt kézbesítésére. A terhelt tartózkodási helye az elsőfokú eljárás befejezéséig nem vált ismertté.
- [3] Utalt rá az indítványozó, hogy utóbb, a másodfokú eljárásban a törvényszék megállapította, hogy az elfogatóparancs kibocsátását követően a hatóságok több mint egy éven keresztül nem keresték a terheltet az utolsó ismert lakó- és tartózkodási helyén. Nem teljesítették továbbá a vádlott életvitelének, valamint családi, munka és egyéb kapcsolatainak a felderítésére irányadó kötelezettségüket sem, így a körözésre irányadó szabályok nem érvényesülhettek. Ez a körülmény is oka volt az indítványozó szerint annak, hogy az elsőfokú ítélet meghozatalára a terhelt távollétében került sor 2016. március 21-én.
- [4] Az elsőfokú ítélet ellen a vádlott kirendelt védője élt fellebbezéssel. A Szombathelyi Törvényszék az ügyben 2017. január 10-re és január 25-re nyilvános ülést tűzött ki. Az Alkotmánybíróság a 21/2016. (XI. 30.) AB határozata alapján azonban a törvényszék egy másik tanácsának a kijelölése vált szükségessé. A törvényszék újabb tanácsa 2017. március 14-re és március 28-ra ismét nyilvános ülést tűzött ki, amelyekre azonban a vádlott és védője idézése nem volt szabályszerű. Új tárgyalási határnapként a bíróság ezt követően 2017. június 6-át jelölte ki. A Győri Rendőrkapitányság 2017. április 22-én elfogta és őrizetbe vette a vádlottat, majd 2017. április 24-én előállította a Szombathelyi Törvényszékre, amely bíróság elrendelte a terhelt előzetes letartóztatását. A terhelt tartózkodási helyének ismertté válása miatt a másodfokú bíróság az ügyben tárgyalást tűzött ki.
- [5] A terhelt a másodfokú tárgyalás megtartását megelőzően többirányú indítványt terjesztett elő, és a kirendelt védője helyett védőt hatalmazott meg. A bíróság több időpontban is biztosította számára az iratok megismeréséhez fűződő jogának az érvényesítését, az irattanulmányozást, egyúttal megszüntette az előzetes letartóztatását, és intézkedett a lakhelyelhagyási tilalom elrendelése iránt.
- [6] A másodfokú eljárásban a törvényszék megállapította, hogy az írásban és a szóban indítványozott védelmi bizonyítás az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás új szempontok figyelembe vételével történő megismétlését, új bizonyítékok megvizsgálását célozta. Annak eredményei pedig az első fokon felvett bizonyítás eredmé-

nyét is befolyásolni képesek, és az elsőfokú döntéssel nem egyező következtetések levonásának is alapjául szolgálhatnak. Ezért úgy ítélte meg a másodfokú bíróság, hogy a másodfokú eljárásban indokolt a bizonyítás elrendelése. A másodfokon folytatott bizonyítás eredményessége azonban a tényállás olyan mértékű megváltoztatását igényelné, amelyhez csak a meglévő bizonyítékok felülmérlegelésével lehet eljutni. Ilyen felülmérlegelésre azonban a másodfokú bíróságnak nincs joga.

- [7] A másodfokú bíróság aggályosnak tartotta, hogy a terhelt indítványai alapján a bizonyítás fentiek szerinti lefolytatására a másodfokú eljárásban nincs lehetőség. Ebben az esetben ugyanis a terhelt hiába terjesztette elő a bizonyítási indítványait, az elsőfokú ítélet tényállásának a megváltoztatását – a felülmérlegelés tilalma miatt – nem tudja elérni. Problémásnak tartotta továbbá a másodfokú bíróság, hogy a bizonyítás elrendelése a bíróság diszkrecionális jogkörébe tartozik, amely döntés ellen nincs helye önálló jogorvoslatnak. A másodfokú eljárást lezáró határozatot pedig a terhelt rendes jogorvoslattal nem tudja minden esetben megtámadni – hiszen harmadfokú eljárásnak csak korlátozott körben, ellentétes tartalmú első- és másodfokú határozatok esetén van helye –, ezáltal – az indítványozó szerint – sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog alapja.
- [8] Az indítványozó a kifogásait arra a megközelítésre alapította, amely szerint a távollévő terhelttel szemben folytatható eljárás valamennyi egyéb esetében – vagyis ha a terhelt tartózkodási helye nem a másodfokú eljárásban, hanem akár az eljárás korábbi, akár későbbi szakaszában válik ismertté – lehetősége van a terheltnek arra, hogy rendes jogorvoslati lehetőség vagy – az új eljárás lehetőségét is magába foglaló – rendkívüli jogorvoslat útján vitassa az eljárásban felhasznált bizonyítékokat. Ezekhez képest kivételt jelent az indítványozó által kifogásolt Be. 531. § (5) bekezdése szerinti eljárás, vagyis az, ha a terhelt tartózkodási helye a másodfokú eljárásban válik ismertté, ahogyan arra a jelen ügyben is sor került. Ilyenkor ugyanis a másodfokú bíróság tárgyalást tűz ki, azon a vádlottat kihallgatja, valamint – ha szükséges – a vádlott által indítványozott további bizonyítást vesz fel. Ezt követően a másodfokú bíróság az eljárás eredményétől függően az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyja, megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja. Az indítványozó álláspontja szerint így nem szükségszerűen kerül sor olyan jogorvoslatra, amelynek keretében teljes, a terhelt távollétében lefolytatott bizonyítás kereteit meghaladó bizonyítási eljárás lefolytatásának is helye van. Az indítványozó tehát abban látja a jogorvoslati jog sérelmét, hogy a tényleges jogorvoslati eljárás nem garantált.
- [9] Aggályos ez a szabályozási megoldás az indítványozó szerint azért is, mert a terheltnek, akinek a tartózkodási helye a másodfokú eljárás ideje alatt vált ismertté, az elsőfokú bírósági határozat ellen sincs jogorvoslati joga, hiszen a döntésről ténylegesen nem is szerez tudomást. Az indítványozó szerint a tudomásszerzést a hirdetményi kézbesítés nem pótolja. A védő jogorvoslati jog alapja pedig a terhelt lehetőségeinek a korlátozását nem kompenzálja.
- [10] Úgy vélte az indítványozó, hogy a terhelt helyzete hátrányosabb abban az esetben, ha a másodfokú eljárás ideje alatt válik ismertté a tartózkodási helye, mintha arra – akár korábban, akár később – az eljárás egy másik szakaszában kerül sor. Az ugyanakkor, hogy a terhelt tartózkodási helye konkrét esetben mikor válik ismertté, a szerencsén, a körülményeken, a hatóságok aktivitásán és eljárásának az eredményességén múlik, előre kiszámíthatatlan.
- [11] Az alaptörvény-ellenesség körében az indítványozó felhívta az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdését, amely rendelkezés értelmében jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel. Erre figyelemmel szükségesnek tartotta megvizsgálni, hogy a terhelt számára a Be. 531. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati lehetőségek összhangban állnak-e az Alaptörvény rendelkezéseivel.
- [12] Az alkotmányossági vizsgálatot az indítványozó egyrészt az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseire figyelemmel tartotta indokoltnak. A felhívott alaptörvényi rendelkezések sérelmét azért tartotta megállapíthatónak, mert álláspontja szerint nem azonos a terhelt helyzetétől függően, hogy az eljárás mely szakaszában válik ismertté a tartózkodási helyük, és azon terhelt, aki a másodfokú eljárásba lép be először személyesen, hátrányosabb helyzetben van a később vagy korábban feltalált terhelttől képest a Be. 531. § (5) bekezdés szabályozásánál fogva. Ez a különbségtétel pedig az adott körbe tartozó terhelt terhére indokolatlan, annak nincs észszerű oka.
- [13] Másrészt megállapíthatónak tartotta az indítványozó a kifogásolt jogszabályhely alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdéseivel összefüggésben is, érdemi indokolást ugyanakkor kizárólag a rendelkezés (7) bekezdését érintően fejtett ki. Ennek értelmében aggályokat vet fel, hogy azt a másodfokú határozatot, amely irányát tekintve az elsőfokú határozattal megegyezik, a terhelt nem támadhatja meg rendes jogorvoslattal. A Be. 531. § (5) bekezdése az indítványozó szerint egy jogorvoslati jogot kizáró helyzetet szabályoz, ezáltal pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a megsértését valósítja meg.

- [14] 2. Az Alkotmánybíróság felhívása nyomán az indítványozó eredeti indítványát az alábbiakkal egészítette ki.
- [15] Az Alkotmánybíróság azon tájékoztatására figyelemmel, amely szerint az indítványozó által kifogásolt jogszabályhely, a Be. 531. § (5) bekezdés alaptörvény-ellenességét a testület 22/2014. (VII. 15.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) több alaptörvényi rendelkezés alapján is megvizsgálta, az indítványozó úgy nyilatkozott, fenntartja az eredeti beadványában foglaltakat.
- [16] Utalt rá az indítványozó, hogy az Abh1. alapjául alkotmányjogi panasz eljárás szolgált, amelyhez képest a jelen, bírói kezdeményezésen alapuló eljárásban az alaptörvény-ellenességgel kapcsolatos kifogások más megközelítésben vizsgálhatók. Az eltérő megközelítés pedig más következtetések levonásához vezethet. Erre figyelemmel az indítványozó szerint a kifogásolt jogszabályhely nem csupán az Alaptörvény XV. cikkének (törvény előtti egyenlőség) és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének (jogorvoslati jog) a sérelmét veti fel, hanem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a jogállam és a jogállami berendezkedés alapértékeit „ennél jóval szélesebb körben érinti.” (indítvány-kiegészítés 3. oldal)
- [17] Megsértett alaptörvényi rendelkezésként ezen felül az indítványozó nevesítette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését (tisztességes eljárásról való jog), a XXVIII. cikk (3) bekezdését (védelemhez való jog), valamint R) cikkét (jogbiztonságként).
- [18] Úgy vélte az indítványozó, hogy a szabályozás azáltal, hogy ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiből fakadó követelményekkel, a jogállamiság sérelmét is megvalósítja. Megfogalmazta továbbá aggályait a szabályozás kiszámíthatósága tekintetében arra figyelemmel, hogy a terhelt eljárási lehetőségei attól függenek, a tartózkodási helye az eljárás mely szakaszában válik ismertté. Mivel pedig a szabályozás különbséget tesz ezen terhelti lehetőségek között, egyes terheltekhez képest kedvezőbb helyzetbe hozza. Ilyen különbségtételt ugyanakkor az indítványozó az eljárások időben történő befejezése érdekében nem tartott indokoltnak.
- [19] Az alaptörvény-ellenesség legfőbb okát az indítványozó abban látta, hogy a másodfokú bíróság diszkrecionális döntésén múlik, hogy a terhelt által kért bizonyítási indítványoknak helyt ad-e. Azon túl ugyanis, hogy a másodfokú bíróság a terhelt tartózkodási helyének az ismertté válását követően köteles meghallgatni, bizonyítási indítványait nem köteles elfogadni, azokról saját belátása szerint dönt. Így adott ügyben nem feltétlenül kerül sor teljes körű bizonyításra. Utalt az indítványozó arra is, hogy lehetőség van ugyan utóbb perújítás kezdeményezésére, gyakorlati tapasztalatai alapján azonban azt nem találja kielégítő megoldásnak. A bizonyítás korlátozott lehetőségei pedig a terhelt védelemhez való joga megsértésének a megállapítását is indokoltá teszik.
- [20] Az alaptörvény-ellenességet az indítványozó olyan módon tartotta kizárhatónak, ha a törvény a másodfokú eljárásban a bizonyítási indítványok elutasítása ellen másodfellebbezést vagy a másodfokú eljárást lezáró határozat ellen rendes jogorvoslati lehetőséget biztosítana a terhelt számára.
- [21] Az indítványozó kifejtette, hogy az általa kifogásolt alapjogi korlátozásoknak nem adja kellő indokát az, hogy a büntetőeljárásban érvényesülnie kell az észszerű idő követelményének. Ezen álláspontját a hazai igazságügyi helyzet elemzéséből vonta le. Nem tekintette ezért igazi, tartalmi érvek az indítványozó az Abh1. azon megállapítását, amely szerint a perek elhúzódásának a megakadályozása és az e mögött húzódó társadalmi és egyéni érdek védelme indokolt alapjogi korlátozást von maga után.
- [22] Annak következtében pedig, hogy a terhelt számára rendelkezésre álló bizonyítási és jogorvoslati lehetőségek attól függően kedvezőbbek vagy kedvezőtlenebbek, hogy az eljárásban annak mely stádiumától vesz részt személyesen, az indítványozó meglátása szerint felmerül a kiszámíthatóság, mint a jogrendszerrel szembeni követelmény sérelme is. Ezzel összefüggésben az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, másutt az R) cikkére utal.
- [23] Önmagában is aggályosnak tartotta az indítványozó azt is, hogy a távollévő terhelt számára a bíróság az iratokat hirdetményi úton kézbesíti, amely jogintézmény alkalmazásakor nem igazolható, hogy az irat, információ ténylegesen eljut a terhelthez. Hozzátette, hogy a bíróság tudomása szerint a konkrét eljárásban a terheltet öt alkalommal idézték, és a kézbesítés egyszer sem volt igazolható. Az indítványozó úgy vélte, ezen körülmények már önmagukban is felvetik a tisztességes eljárásról való jog sérelmét.
- [24] Mindezek miatt az indítványozó szerint az Alkotmánybíróságnak az Abh1. megállapításait elfogadva, de azon túl is lépve, a jogintézményt dinamikájában vizsgálva kellene levonni következtetéseit az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, XV. cikkének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdéseinek, R) cikkének és B) cikk (1) bekezdésének a megsértése miatt.

- [25] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében és az Abtv. 25. §-ában, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdéseiben foglalt követelményeknek, illetőleg fennáll-e az indítvány érdemi vizsgálatának egyéb akadályai.
- [26] Ezen vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogalkotó döntése alapján 2018. július 1-jén lépett hatályba a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: új Be.), amelynek 879. §-a értelmében a Be. hatályát veszítette. Ennek következtében a törvény indítványozó által támadott rendelkezése is hatálytalanná vált. Az új Be. az Átmeneti rendelkezések között, a 868. § (1) bekezdésében előírja, hogy a törvény rendelkezéseit – a 868–876. §-ban meghatározott eltérésekkel – a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell. Az átmeneti rendelkezések áttekintésével megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által kifogásolt jogszabályhellyel összefüggő külön eljárás, vagyis az eljárás a távollévő terhelttel szemben szabályai az átmeneti rendelkezések főszabálya alá esnek. Ez azt jelenti, hogy az indítványozónak az előtte folyamatban lévő ügyben már nem a támadott törvényi rendelkezés alapján kell meghoznia érdemi döntését, mivel a felfüggesztett eljárást az új Be. rendelkezései alapján kell folytatnia. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Ügyrend 67. § (1) bekezdése és (2) bekezdés e) pontja értelmében az indítvány tárgytalanná, annak következtében pedig okafogyottá volt.
- [27] Az Alkotmánybíróság ezért a bírói kezdeményezésre indult eljárást az Abtv. 59. §-a alapján jelen végzéssel megszüntette.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság az eljárás megszüntetését megállapító végzés szokásos tartalmától eltérően szükségesnek tartotta ugyanakkor, hogy – a jogszabályi háttér változásából adódó kivételes helyzetre figyelemmel – az indítvány elbírálhatóságával és a kapcsolódó jogszabályi rendelkezések alkalmazásával összefüggésben rámutasson az alábbiakra.
- [29] Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja megjegyezni, hogy a döntéseit jellemzően több testületi ülésen megvitatva fogadja el.
- [30] Az eljárási határidőt érintően jelzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó 2018. január 22-én terjesztette elő az indítványát. Az Alkotmánybíróság az indítvány érkezését követő néhány napon belül, 2018. január 30-án megküldte a tájékoztatását az indítványozónak, és abban 30 napon belüli nyilatkozattételre kérte. A tájékoztatást a bíróság 2018. február 1-jén átvette. Az indítvány kiegészítését az indítványozó azonban csak 2018. április 10-én küldte meg. Amikor tehát az indítvány-kiegészítés az Alkotmánybíróságra megérkezett, az ügy elbírálására rendelkezésre álló 90 napos határidő (2018. április 23.) már majdnem teljes egészében eltelt.
- [31] 4.1. Utal az Alkotmánybíróság arra is, hogy az indítvány egyes elemei nem feleltek meg a bírói indítványokkal szemben támasztott követelményeknek.
- [32] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Nem adott elő ugyanakkor az indítványozó az érdemi alkotmánybírói vizsgálatot megalapozó indokolást az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikkét, I. cikk (3) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (3) bekezdését érintően. Megsértésüket közvetve, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek, valamint a XV. cikknek a feltételezett megsértéséből vezette le, azokhoz kapcsolódóan önálló, érdemi vizsgálatot önmagában megalapozó érvelést nem fejtett ki. Megfelelő indokolás hiányában nincs helye az indítványi elem érdemi elbírálásának.
- [33] Utal rá továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a jelen bírói indítvány alapjául szolgáló bírósági eljárás és ezen alaptörvényi rendelkezés között nem állapítható meg összefüggés. A folyamatban lévő büntetőeljárásban az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelme fel sem merül. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. Így ezen körülmények is akadályát jelentették a hivatkozott sérelem önálló vizsgálatának.
- [34] 4.2. Az indítvány további elemeit érintően az alábbi okok miatt sem volt lehetőség érdemi vizsgálatra.
- [35] 4.3. Az indítványozó előadása szerint a másodfokú bíróság aggályosnak tartotta, hogy a terhelt indítványai alapján nincs lehetőség a bizonyítás teljes körű lefolytatására a másodfokú eljárásban. A terhelt hiába terjeszti

elő a bizonyítási indítványait, az elsőfokú ítélet tényállásának a megváltoztatását – a felülmérlegelés tilalma miatt – nem tudja elérni. Problémásnak tartotta ezzel összefüggésben azt is, hogy a bizonyítás elrendelése a bíróság diszkrecionális jogkörébe tartozik, amely döntés ellen nincs helye önálló jogorvoslatnak.

- [36] Az indítványozó kifogásait érintően utal rá az Alkotmánybíróság, hogy a Be. 351. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság a határozatát főszabály szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. Kivétel azonban az az eset, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, illetőleg a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékokra hivatkoztak, és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le. A kivételek sorát a támadott jogszabályhely is bővíti. Annak értelmében ugyanis amennyiben a másodfokú eljárás tartama alatt válik ismertté a korábban ismeretlen helyen tartózkodó terhelt tartózkodási helye, akkor a másodfokú bíróságnak nincs választási lehetősége, hogy melyik eljárási formát válassza és tanácsulást vagy nyilvános ülést tűzzön ki. A törvény kötelező rendelkezése folytán tárgyalást kell tartania. A tárgyalás kitézése a másodfokú eljárásban is egyet jelent a bizonyítás lefolytatásával. A Be. 353. §-a értelmében a másodfokú eljárásban bizonyításnak valóban csak korlátozott körben van helye. A másodfokú bíróságnak ugyanakkor nemcsak arra van lehetősége, hogy a Be. 370. § alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztassa (Be. 372. §), hanem arra is, hogy – a törvényben meghatározott esetekben – hatályon kívül helyezze, egyúttal az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítsa (Be. 373. §). A bíróságok évtizedek alatt alakították ki – épp a jogorvoslatihoz való jog érvényesítése jegyében – azt a gyakorlatot, hogy ha a másodfokú eljárásban olyan részletes bizonyítást kellene lefolytatni, amely lényegében az elsőfokú eljárás megismétlését jelentené, a bizonyítás helyett a másodfokú bíróság él az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésének és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasításának a lehetőségével. (például: EBH2011. 2385., EBH2011. 2388., EBH2018. B.8.) Ezen felül a Be. 408. §-a értelmében a bíróság jogerős ítéletével szemben perújításnak is van helye. Így egyrészt a bíróság számára korrekciós, másrészt a terhelt számára jogorvoslati lehetőség áll rendelkezésre, amelynek segítségével a másodfokú eljárásban megengedett bizonyítás korlátai túlléphetők. A jogalkotó a másodfokú bíróságot tehát megfelelő eszközökkel ruházta fel ahhoz, hogy ha az előtte folyó eljárásban – akár azért, mert a terhelt akkor kapcsolódik be az eljárásba, akár más okból – igazolódik, hogy a tényállás nem megalapozott, az elsőfokú eljárásban folytatott bizonyítás nem volt teljes körű, azt orvosolja. A bizonyítás elrendelése egyéb esetekben is – akár a rendes eljárás, akár a távollévő terhelt eljárás szabályai alapján folyik az eljárás – a bíróság diszkrecionális jogköre, amely ellen nincs helye önálló jogorvoslatnak. Épp egy olyan szabályozással hozná a jogalkotó a terheltet érintett csoportját a többiekhez képest indokolatlanul előnyös helyzetbe, ha a bíróságnak előírná a bizonyítás kötelező elrendelését, amennyiben a terhelt a másodfokú eljárásban kerül elő.
- [37] 4.4. Az indítványozó kifogásolta, hogy a másodfokú eljárást lezáró határozatot a terhelt rendes jogorvoslattal nem tudja minden esetben megtámadni. A külön eljárás valamennyi egyéb esetében – vagyis ha a terhelt tartózkodási helye nem a másodfokú eljárásban, hanem akár az eljárás korábbi, akár későbbi szakaszában válik ismertté – lehetősége van ugyanakkor a terheltnek arra, hogy a bíróság döntését rendes jogorvoslati lehetőség vagy – az új eljárás lehetőségét is magába foglaló – rendkívüli jogorvoslat útján vitassa. Az indítványozó álláspontja szerint így a kifogásolt esetben nem szükségszerűen kerül sor olyan jogorvoslatra, amelynek keretében teljes – a terhelt távollétében lefolytatott bizonyítás kereteit meghaladó – bizonyítási eljárás lefolytatásának is helye van. A kifogásolt jogszabályi rendelkezést az indítványozó ezen okokból is alaptörvény-ellenesnek tartotta.
- [38] Ahogyan azt az indítványozó maga is állította, a másodfokú eljárásba bekapcsolódó terhelt az esetek egy részében – akkor, ha helye van harmadfokú eljárásnak – élhet rendes jogorvoslattal. Azon esetekben pedig, ha a másodfokú döntés ellen nincs helye rendes jogorvoslatnak, a terhelt a jogerős ítélettel szemben perújítási indítványt terjeszthet elő a Be. 531. § (7) bekezdése alapján. Ebben az esetben a perújítás elrendelése nem törvényi lehetőség, hanem mérlegelést nem tűrő törvényi kötelezettség. A perújítás elrendelése ekkor kötelező (például: BH2005. 388.). Ennek a rendelkezésnek az alaptörvény-ellenességét az indítványozó nem állította, ezáltal, valamint az indítványban kifejtett egyéb érvei értelmében is elfogadta a perújítást olyan jogorvoslatként, amely megfelelő eszköz az eljárásba folyamatában bekapcsolódó terhelt helyzetének a kompenzálására. Az indítványozó által vitatott esetben a terhelt a másodfokú eljárás folyamatában került elő. Így szükségszerű, hogy a jogorvoslat igénybevételével az adott eljárási szakasz lezárásáig várnia kellett, emiatt őt nem érte hátrány. Ráadásul a másodfokú eljárás szabályozásába is beépített a jogalkotó olyan garanciákat, amelyekkel a terhelt távolléte folytán beállt hátrány kompenzálható: a másodfokú bíróság tárgyalást tűz ki, és azon a vádlottat kihallgatja, valamint – ha szükséges – a vádlott által indítványozott további bizonyítást vesz fel.

- [39] 4.5. Az indítványozó további kifogása szerint a terheltnek, akinek a tartózkodási helye a másodfokú eljárás ideje alatt válik ismertté, az elsőfokú bíróság határozata ellen sincs jogorvoslati joga, hiszen a döntésről ténylegesen nem is szerez tudomást. Az indítványozó szerint ugyanis a terhelt tudomásszerzését a hirdetményi kézbesítés nem pótolja. A védő jogorvoslathoz való joga pedig a terhelt lehetőségeinek a korlátozottságát nem kompenzálja.
- [40] A jogalkotó döntése alapján van lehetőségük a bíróságoknak arra, hogy az eljárást a távollévő terhelttel szemben is lefolytassák, és annak során akár jogerős határozatot is hozzanak. Mivel a külön eljárás szabályai szerint folyó büntetőeljárásban személyesen nincs jelen a terhelt, nyilvánvaló, hogy a jogosítványai szűkebb körűek lesznek, mint annak a terheltnek, aki részt vesz az eljárásban. Az eljárási jogoknak ezt a korlátozottságát igyekezett kompenzálni a jogalkotó különböző garanciák beépítésével. Ilyen garanciákat rögzít a Be. 531. §-a is, amelyek alkalmazhatósága attól függ, hogy a terhelt tartózkodási helye az eljárás melyik szakaszában válik ismertté. Nem élhet pl. rendes jogorvoslattal a terhelt akkor sem, ha a jogerős döntés meghozatala után kíván bekapcsolódni a büntetőeljárásba, lehetősége van ugyanakkor perújítást indítványozni. A jogalkotó döntése értelmében a kötelező védelem [Be. 527. § (2) bekezdés, 529. § (3) bekezdés, 530. § (1) bekezdés] és a hirdetményi kézbesítés [Be. 527. § (5) bekezdés, 530. § (1) bekezdés] is megfelelő garanciális eszközök a távollévő terheltet érő hátrányok kiküszöbölésére. Ezen kifogások kapcsán az Alkotmánybíróság az indokolás [37]–[38] bekezdéseiben tett megállapításokra is utalva megjegyzi, hogy azok nem a Be. támadott, hanem más rendelkezéseikhez kapcsolódnak, így nem vetik fel a kifogásolt jogszabályhely alaptörvény-ellenességének a kételyét.
- [41] 4.6. Az indítványozó a támadott jogszabályhely alaptörvény-ellenességét abból is levezette, hogy pusztán a szerencsén, a körülményeken, a hatóságok aktivitásán és eljárásának az eredményességén múlik az, hogy a terhelt tartózkodási helye konkrét esetben mikor válik ismertté, így előre kiszámíthatatlan, hogy mely – a támadott vagy más, annál esetlegesen kedvezőbb – rendelkezések alapján kell vele szemben folytatni az eljárást.
- [42] Az Alkotmánybíróság ezen indítványi elemmel összefüggésben emlékeztet arra, hogy a terhelt állampolgári kötelességét mulasztja el akkor, amikor a hatóságok számára elérhetlenné válik, mert nem jelenti be a tényleges lakóhelyét, tartózkodási helyét. A lakcímbjelentés kötelezettségét ugyanis a terhelt számára a Be. 43. § (5) bekezdése, míg általánosan a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 26. § (1) bekezdése egyaránt a változástól számított három munkanapon belül írja elő. Ezen kötelezettség elmulasztására reagált a jogalkotó a távollévő terhelt eljárás szabályainak a megalkotásával. Az eljárás tisztességességét pedig a szabályozásba beépített – fentebb utalt – garanciális elemek biztosítják. A szabályozás akkor áll összhangban az Alaptörvénnyel, ha a garanciák mindenkivel szemben egyformán érvényesülnek. Ennek jegyében azon terhelt számára sem biztosíthat kisebb kompenzációt a jogalkotó, akinek a tartózkodási helye a másodfokú eljárásban vált ismertté, mint az eljárásba egyéb időpontokban bekapcsolódó terhelt számára.
- [43] 4.7. Utalt rá az indítványozó, hogy utóbb, a másodfokú eljárásban a törvényszék megállapította, hogy az elfogatóparancs kibocsátását követően a hatóságok több mint egy éven keresztül nem keresték a terheltet az utolsó ismert lakó- és tartózkodási helyén. Nem teljesítették továbbá a vádlott életvitelének, valamint családi, munka és egyéb kapcsolatainak a felderítésére irányadó kötelezettségüket sem, így a körözésre irányadó szabályok nem érvényesülhettek. Ez a körülmény is oka volt az indítványozó szerint annak, hogy az elsőfokú ítélet meghozatalára a terhelt távollétében került sor.
- [44] Az indítvány ezen elemében az indítványozó tulajdonképpen azt vetette fel, hogy helye volt-e a távollévő terhelttel szembeni eljárás elrendelésének. A Be. releváns rendelkezésében, az 527. § (3) bekezdés a) pontjában az adott eljárástípus egyik feltételeként határozza meg, hogy „az elfogatóparancs kibocsátása a nyomozás iratainak ügyészhez történő megküldéséig [193. § (5) bek.] nem vezetett eredményre”. A feltétel teljesülését az ügyésznek a vádiratban részletesen ismertetnie kell. Amennyiben a vádemelés ezen feltétele a bíróság szerint nem teljesül, az eljárás megszüntetésének van helye. Ezen rendelkezés értelmében tehát lehetősége van a bíróságnak arra, hogy ha megállapítja, hogy az elfogatóparancs eredménytelensége kétséges, az eljárás folytatását – legalábbis a távollévő terhelt eljárás szabályai szerint – megakassza. Ez a kérdés azonban független a bírói indítványban támadott jogszabályi rendelkezéstől. Vizsgálata a külön eljárás szabályai alkalmazásának az előkérdése. Nem a támadott, hanem másik Be. paragrafus szabályozza, amelynek az alaptörvény-ellenességét az indítványozó nem állította. Ezért ugyan a konkrét büntetőeljárás lefolytatására lehet kihatása, a jelen bírói indítvány megítélésében nem bír relevanciával.

- [45] 4.8. Az érdemi vizsgálat lefolytatásának végső soron az is akadályát jelentette, hogy a bírói kezdeményezés kapcsán *res iudicata* megállapításának is helye volt. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében az indítványban foglalt kifogások ítélt dolog jellege esetén nincs lehetőség az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatára, és az Abtv. 64. § f) pontjában foglalt okból az indítvány visszautasítása indokolt {3112/2016. (VI. 3.) AB határozat, Indokolás [13]–[15]; 3191/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [23]–[33]}.
- [46] Az Alkotmánybíróság a Be. 531. § (5) bekezdés alaptörvény-ellenességét az Abh1.-ben több alaptörvényi rendelkezés alapján is vizsgálta már. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság elvégezte mindazon kifogások alkotmányossági vizsgálatát, amelyekre az indítványozó a jelen indítványt alapította. Az indítvány érvelésében nem volt beazonosítható olyan további szempont vagy körülmény, amely a kifogásolt Be. rendelkezéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság további eljárását tette volna szükségessé. Utalt ugyan az indítványozó arra, hogy az Abh1. alapjául alkotmányjogi panasz eljárás szolgált, amelyhez képest a jelen, bírói kezdeményezésen alapuló eljárásban az alaptörvény-ellenességgel kapcsolatos kifogások más megközelítésben vizsgálhatók, az eltérő megközelítés pedig más következtetések levonásához vezethet. Nem adott elő ugyanakkor olyan konkrét érvelést, nem hivatkozott olyan új alkotmányjogi összefüggésre, amely valamely más, az Abh1.-ben nem taglalt megközelítés érdemi vizsgálatát megalapozta volna. Nem változtak meg végül alapvetően az alkotmánybírósági eljárásban releváns körülmények sem – erről az indítványozó sem számolt be, és ilyet az Alkotmánybíróság sem tárt fel –, így az adott jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangja vizsgálatának ezen okból sem volt helye.
- [47] 5. Utal rá végül az Alkotmánybíróság, hogy a 2018. július 1-jén hatályba lépett szabályozás is tartalmazza az eljárás a távollévő terhelttel szemben külön eljárást.
- [48] Az új Be. 752. § (1) bekezdése azt írja elő a bíróság számára, hogy ha a vádlott felkutatására tett intézkedések a másodfokú bírósági eljárásban vezettek eredményre, a másodfokú bíróság tárgyalást tűz ki, és azon a vádlottat kihallgatja, ismerteti a vádlott távollétében tartott tárgyalás anyagának lényegét, valamint – ha szükséges – a vádlott által indítványozott további bizonyítást vesz fel. Az új Be. elhagyja a Be. 531. § (5) bekezdés második mondatát, ezáltal az alkalmazható jogkövetkezmények tekintetében az általános eljárás szabályait rendeli alkalmazni. Ennek következtében az indítványozó által megfogalmazott aggályok, amelyek alapvetően a szabályozás ezen elemére, vagyis a jogkövetkezmény megállapítására vonatkoztak, az új Be. 752. § (1) bekezdését érintően nem támaszthatók.
- [49] Nem hagyhatók figyelmen kívül az új Be. bizonyításra vonatkozó, új tartalmú rendelkezései sem, így az új Be. 164. § általános szabályai, valamint az új Be. fellebbezésre irányadó 584. § (5) bekezdése. Ez utóbbi jogszabályhely „[a] fellebbezésben új tényt állítani, illetve új bizonyítékra hivatkozni csak abban az esetben lehet, ha a fellebbező valószínűsíti, hogy a fellebbezés alapjául szolgáló tény vagy bizonyítási eszköz az ítélet kihirdetését követően keletkezett, vagy arról önhibáján kívül az ítélet kihirdetése után szerzett tudomást. A fellebbezésben olyan bizonyítást is lehet indítványozni, amelyet az első fokon eljáró bíróság elutasított.”
- [50] Az indítványozónak lehetősége van arra, hogy a jelen indítványban támadott rendelkezés helyébe lépő és azzal szövegét tekintve részben azonos jogszabályhelyet érintő alkotmányossági aggályait újabb bírói indítványban előterjessze és azzal az új Be. érintett szabályának az alkotmánybírósági vizsgálatát kezdeményezze.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/123/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3282/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Járásbíróság 7.B.1345/2014/13. számú ítélete, a Veszprémi Törvényszék 1.Bf.561/2015/7. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.653/2016/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője [dr. Barabás Zoltán ügyvéd (8200 Veszprém, Bajcsy-Zsilinszky utca 15.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőügyben a Veszprémi Járásbíróság 7.B.1345/2014/13. számú – a Veszprémi Törvényszék 1.Bf.561/2015/7. számú ítélete folytán – jogerős ítéletében az indítványozót közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette miatt egy év kettő hónap tartamú börtönbüntetésre ítélte, amelynek végrehajtását kettő év próbaidőre felfüggesztette. Az irányadó tényállás lényege szerint az indítványozó édesapjával 2014. július 4. napján 15:00 óra körüli időben engedély nélkül horgászott egy patak partjának egy meghatározott szakaszán. Tevékenységüket észlelte egy halászati őr, aki ellenőrzés alá vonta nevezetteket, de felszólításának az indítványozó és édesapja nem tettek eleget, hanem beültek az indítványozó közelben parkoló személygépkocsijába. A halászati őr – nevezettek elmenekülésének megakadályozása és az eljárás folytatása céljából – a személygépkocsi elé állt, azonban az indítványozó ezt figyelmen kívül hagyva gázt adott, ezért a halászati őrnek – a testi épsége védelme céljából – félre kellett ugrania.
- [3] Az indítványozó védője a jogerős ítélettel szemben a Kúriához fordult felülvizsgálati indítvánnyal, amelyben – egyebek mellett – azt kifogásolta, hogy a jogerős ítéletben úgy állapították meg közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntetésében az indítványozó büntetőjogi felelősségét, hogy az elkövetés időpontjában a halászati őr nem minősült közfeladatot ellátó személynek. Ugyanis a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) közfeladatot ellátó személy fogalmát meghatározó rendelkezés vonatkozó pontja értelmében a halászati őr a halászátról és horgászátról szóló törvényben meghatározott tevékenysége körében illeti meg a közfeladatot ellátó személyre vonatkozó védelem [lásd: Btk. 459. § (1) bekezdés 12. pont m) alpont]. Csakhogy a halászátról és horgászátról szóló 1997. évi XLI. törvény 2013. augusztus 31. napjáig volt hatályban, ezt követően felváltotta a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény. Ezzel egyidejűleg a jogalkotó elmulasztotta módosítani a Btk. ismertetett fogalom-meghatározását, így tehát az indítványozó által elkövetett cselekmény nem minősülhetett közfeladatot ellátó erőszak büntettének.
- [4] A Kúria a Bfv.II.653/2016/6. számú végzésében nem találta alaposnak az indítványozó felülvizsgálati indítványát. Indokolása szerint az elkövetés időpontjában már valóban nem volt hatályos a halászátról és horgászátról szóló 1997. évi XLI. törvény, de a Btk. a mindenkori halászati őr (halóri) tevékenységet tekinti közfeladatnak és a mindenkori halászati őr (halórt) minősíti közfeladatot ellátó személynek. A Kúria végzésében összehasonlította a cselekmény elkövetésének időpontjában és azt megelőzően hatályos, a halászati őr jogkörét meghatározó jogszabályokat, majd megállapította, hogy az említett két törvényben meghatározott jogkör lényegüket tekintve megegyezik: a halászati őr jogosult a halászt/horgászt a halászátra/horgászátra jogosító okmányok bemutatására felszólítani, és az engedély nélkül vagy az engedélytől eltérve halászóval/horgászóval szemben további intézkedéseket tenni.
- [5] A Kúria megjegyezte azt is, hogy irányadó joggyakorlata alapján – amennyiben a halászati őr nem volna közfeladatot ellátó személynek tekintendő – abban az esetben hivatalos személynek minősülne tevékenységének közhatalmi jellege folytán.

- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy az eljáró bíróságok fentiekben megnevezett határozatai az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (4) bekezdését sértik.
- [7] Hivatkozva az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága több döntésére hangsúlyozta, hogy a jogállamiság és a *nullum crimen sine lege*, illetve a *nulla poena sine lege* – a fentiekben megjelölt alaptörvényi rendelkezésekben meghatározott – elvei megkövetelik, hogy nem lehet büntetőjogi felelősséget megállapítani a Btk.-t tartalommal kitöltő, azonban már hatályon kívül helyezett jogszabály alapján. Ezen kívül egyértelmű és világos törvényi meghatározást igényel, hogy mely cselekmény, milyen büntetéssel sújtható, ezért magából a törvényi megfogalmazásból ki kell tűnnie a büntetőjogi felelősség konkrét feltételeinek, valamint nem lehet a büntető jogszabályoknak a terhelt terhére kiterjesztő értelmezést tulajdonítani analógia, vagy más hasonló értelmezés útján.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a Btk. idézett rendelkezése értelmében a halászati őr csak és kizárólag abban az esetben minősül közfeladatott ellátó személynek, ha a halászatról és horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvényben körülírt tevékenységét végzi. Az említett törvény azonban a cselekmény elkövetésének időpontjában már nem volt hatályos, így az abban az időben (illetve azóta) intézkedő halászati őrök már nem tudnak a halászatról és horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény alapján eljárni, így nem minősülhetnek közfeladatott ellátó személynek. Az indítványozó kifejtette továbbá, hogy téves a Kúria arra vonatkozó érvelése, hogy a Btk. a mindenkori halászati őr tevékenységet tekinti közfeladatnak, valamint az analógia büntetőjogi tilalmába ütközött a Kúria azon értelmezési módszere, hogy összehasonlította az említett jogszabályokban szereplő, halászati őröket megillető jogköröket.
- [9] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte az említett bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [11] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [12] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben terheltként szerepelt és a támadott határozatokban megállapították büntetőjogi felelősségét és szankciót is kiszabtak vele szemben. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [14] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [15] A Kúria végzésében azt állapította meg, hogy az ismertetett jogszabályváltozással nem szűnt meg a halászati őr megillető büntetőjogi védelem, mivel a keretdiszpozíciót kitöltő norma változása nem változtatott a halászati őr megillető jogkörökön, így tehát nem szűnt meg az a kötelezettség, illetve tilalom, ami a halászati őr intézkedésével érintett személyeket – a közfeladatott ellátó személy elleni erőszak büntettének törvényi tényállásából fakadóan – kötelezi.
- [16] Az Alkotmánybíróság többször leszögezte, hogy egy jogszabály tartalmának homályossága, ellentmondásossága, bizonytalansága csak abban az esetben alaptörvény-ellenes, ha a normatartalom tisztázatlanságának feloldására a bíróságok jogszabály-értelmezése már nem elegendő {1263/B/1993. AB határozat ABH 1994, 672, 673–674.; 534/E/2001. AB határozat, ABH 2002, 1283, 1288–1289.; megerősítve: 4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [59]; 3258/2015. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}.

- [17] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [18] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panaszában a kifogásolt bírósági határozatokban foglaltakkal kapcsolatosan nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [19] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2013/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3283/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szekszárdi Járásbíróság 2.B.234/2012/799. számú ítélete, a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.223/2016/106. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.285/2017/15. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője [Dr. Magyar Anikó ügyvéd (7100 Szekszárd, Arany János utca 18., földszint 4.)] útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a Szekszárdi Járásbíróság 2.B.234/2012/799. számú – a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.223/2016/106. számú ítélete folytán – jogerős ítéletével az indítványozót – más személyek mellett – bűnösnek mondta ki folytatólagosan, jelentős értékre, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett sikkasztás bűntettében és más bűncselekményekben, ezért őt öt év börtönbüntetésre és mellékbüntetésül öt év közügyektől eltiltásra ítélte. A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként hozott, Bfv. III.285/2017/15. számú végzésében hatályában fenntartotta az említett ítéleteket.
- [3] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében kifejtette, hogy a Szekszárdi Járásbíróság 2.B.234/2012/799. számú ítélete, a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.223/2016/106. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.285/2017/15. számú végzése az Alaptörvény IV. cikkét, VI. cikkét, XV. cikkét, valamint XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdéseit sértik.
- [4] 4. Az indítványozó álláspontja szerint a személyi szabadsághoz való jogának sérelmét jelentette, hogy úgy helyezték előzetes letartóztatásba, hogy nem ismerhette meg – később, a bírósági eljárásban sem – az ellene „felhozott, terhelő adatokat”. Emellett kifogásolta, hogy titkos adatszerzés érintette is volt az eljárás során, amelynek eredménye azonban – a vádhatóság tájékoztatása szerint – nem került felhasználásra a büntető ügyében. Ugyanakkor, az indítványozó érvelése szerint, nem lehet meg nem történtté tenni, hogy az előzetes fogvatartása mégis ezeken az adatokon alapult, amelyeket azóta sem ismerhetett meg. Sérelmezte továbbá, hogy a titkos adatszerző tevékenységgel összefüggésben a magán- és családi életére, otthonára, kapcsolattartására vonatkozó adatok is találhatóak az iratanyagban, amely megsértette az említett jogok tiszteletben tartásához fűződő alapjogát.
- [5] 5. Az indítványozó panasa a törvény előtti egyenlőség, illetve diszkrimináció tilalmának sérelmével kapcsolatban semmilyen indokolást nem tartalmaz.
- [6] 6. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét elsősorban abban látta, hogy elvonták törvényes bírójától, illetve az ügyekben kizárt bírók vettek részt. E körben előadta, hogy az elsőfokú eljárás során az ügyének szignálásakor még a Szekszárdi Járásbíróság ügyelosztási rendjében szerepelt az ügyét tárgyaló elsőfokú tanács elnöke, azonban időközben az illető a Szekszárdi Törvényszék bírója lett, mégis tanácselnökként ő hozta meg az elsőfokú ítéletet. A másodfokú eljárásban pedig az ügyében szavazóbíróként olyan személy járt el, aki abban az időben nem a Zalaegerszegi Törvényszék ügyelosztási rendjében szerepelt, hanem a Nagykanizsai Járásbíróságában. Az indítványozó szerint azzal is sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, hogy a büntetőeljárás hossza meghaladta az észszerű időtartamot, mert az több, mint hat éven át tartott. Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság indítványait, az általa csatolt bizonyítékokat elutasította, illetve mellőzte arra való hivatkozással, hogy azokat a vádirat kézbesítését követően kellett volna benyújtani, a későbbiek során erre lehetőség nincs. Végül az indítványozó kifejtette, hogy a nyomozás törvényes továbbfolytatás elrendelése nélkül folyt le és a határidőket is törvénytelenül hosszabbították meg, illetve a bíróságok törvényes vád hiányában jártak el.

- [7] A védelemhez való jogának sérelmét azért állította az indítványozó, mert a másodfokú eljárás során úgy tartottak nyilvános ülést, hogy azon a védője nem vett részt, holott a védelem kötelező volt.
- [8] Ezen kívül, az indítványozó – a jogorvoslathoz való jogának megsértéseként – azt is kifogásolta, hogy nem tudott panasszal élni a nyomozás során hozott, a nyomozás határidejét meghosszabbító határozatokkal szemben.
- [9] Végül az indítványozó részletesen kifejtette azt is, hogy álláspontja szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékok értékelésénél, illetve a bűncselekmény(ek) jogi minősítésénél milyen törvénysértéseket követtek el.
- [10] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte az említett ítéletek és végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság – egyesbíróként eljárva – helyt adott az indítványozó igazolási kérelmének, ezért az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa határidőben benyújtottnak tekintendő.
- [13] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését. Ugyanakkor az indítványozó érvelése – az Alaptörvény IV. cikkének, VI. cikkének, XV. cikkének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét állító részében – nem tartalmazza a megjelölt alapjogok sérelmének lényegét, illetve az indítványozó alkotmányjogilag releváns indokolást sem fejt ki. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az indokolás hiánya {lásd például: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [14] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseit sérelmező részében – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [15] 3.4. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügy terheltje és szankciót szabtak ki vele szemben. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [16] 3.5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának és védelemhez való jogának sérelmét állító részében kifejtett kifogásait már az elsőfokú ítélet elleni fellebbezése és felülvizsgálati indítványa is tartalmazta. A másodfokú bíróság és a Kúria a kifogásokat megvizsgálta és azokat – az alábbiak szerint – alaptalannak találta.
- [18] A másodfokú bíróság indokolásában kitért arra, hogy a nyomozás továbbfolytatására, az ügyek egyesítésére is a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szabályainak betartásával került sor és az eljáró bíróságok a vádat is törvényesnek értékelték (lásd: Zalaegerszegi Törvényszék Bf.223/2016/106. számú ítélete, 8. oldal).
- [19] A másodfokú bíróság kifejtette, hogy az elsőfokú eljárást lefolytató bíró az indítványozó büntető ügyének kiszignálásakor az ügyelosztási rendben felvett járásbírói bíróság volt, majd őt határozattal áthelyezték a Szekszárdi Törvényszékre és hozzájárulásával – egyéb ügyek mellett – kirendelték az indítványozó büntetőügyének intézésére is (lásd Zalaegerszegi Törvényszék Bf.223/2016/106. számú ítélete, 9. oldal). A Kúria indokolása pedig utalt arra, hogy a korábban eljáró bíróságok, illetve a Kúria korábbi – az indítványozó ebbéli kifogásait elbíráló – határozatai alapján megállapítható, hogy kizárt bíró nem vett részt az eljárásban (lásd: Kúria Bfv.III.285/2017/15. számú végzése, 6. oldal). A Kúria megállapította azt is, hogy a védő távollétében megtartott

nyilvános ülést a másodfokú bíróság megismételte, így nem következett be az indítványozó védelemhez való jogának a sérelme (lásd: Kúria Bfv.III.285/2017/15. számú végzése, 7. oldal).

- [20] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a fentiekén túl az indítványozó alkotmányjogi panasa arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a büntetőeljárás során beszerzett bizonyítékokat a bíróságtól eltérő módon értékelje, illetve a bíróság által megállapított jogi minősítést felülvizsgálja. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslással nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [21] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasa – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseinek sérelmét állító részében – sem a Szekszárdi Járásbíróság 2.B.234/2012/799. számú ítéletében, sem a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.223/2016/106. számú ítéletében, sem a Kúria Bfv.III.285/2017/15. számú végzésében foglaltakkal kapcsolatosan nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [22] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1987/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3284/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Szívós Mária* alkotmánybíró és *dr. Schanda Balázs* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet 5. melléklet 18. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó (dr. Bognár Csaba) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 5. melléklet 18. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a panasszal támadott jogszabály megjelölt rendelkezése ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, B) cikk (1) bekezdésével, X. cikk (1) és (3) bekezdésével, XII. cikk (1) bekezdésével.
- [3] A Korm. rendelet panasszal támadott 5. melléklete a tanárképzés rendszeréről, a szakosodás rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről szóló 283/2012. (X. 4.) Korm. rendeletben, valamint a felsőoktatási szakképzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló 39/2012. (XI. 21.) EMMI rendeletben szabályozott, a rendelettel megváltoztatott elnevezésű alap- és mesterképzési szakokról, illetve felsőoktatási szakképzések jegyzékéről szól. Az indítványozó a 18. pont alaptörvény-ellenességét állítja az interkulturális pszichológia és pedagógia mesterképzési szak társadalmi befogadás tanulmányok mesterképzési szakra történő átnevezése miatt az alábbiak szerint.
- [4] Az Alaptörvény II. cikkének sérelmével kapcsolatban az indítvány a névviseléshez való jogot említi meg, ugyanis a panasszal támadott jogszabályi rendelkezés miatt nincs lehetőség a szakképzettséget korábbi elnevezése szerint megszerezni.
- [5] Az indítványozó azzal összefüggésben utal az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére, hogy a Korm. rendeletet „felmenő rendszerben” és „lényegesen később” kellett volna hatályba léptetni, megjegyzi továbbá, hogy a támadott rendelkezés „nem ad elégséges felkészülési időt, teret, esélyt a korábbi névhasználat »interkulturális pszichológia és pedagógia szakos bölcsész« diploma elérésének lehetőségére”.
- [6] A Korm. rendelet támadott pontjában foglalt szakátnevezés az Alaptörvény X. cikk (1)–(2) és (3) bekezdéseit is sérti, az indítványozó szerint ugyanis ennek köszönhetően nagy mértékben csökkent e szakra jelentkezők száma.
- [7] A főtítkárról 2017. október 16-án kelt hiánypótlásra kérő és tájékoztató levelére válaszként benyújtott, 2017. november 17-én kelt indítvány kiegészítés fentiekén túl állítja továbbá a hátrányos megkülönböztetés megvalósulását is, álláspontja szerint ugyanis a jogalkotó a felsőoktatási intézményekre nézve állapít meg kötelezettséget, amely az többi piaci szereplőre nem vonatkozik.
- [8] Indítványaiiban az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás egyes elveinek; az M) cikk (1) bekezdésének; a Q) cikk (2) bekezdésének; az R) cikk (1) bekezdésének; a T) cikk (3) bekezdésének; az I. cikk (1)–(4) bekezdéseinek; valamint a XII. cikk (1) bekezdésének sérelmére.
- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel

a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [10] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek. Az indítványozó ugyan ismertette az eljárás megindításának az okait, megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, valamint a vizsgálandó jogszabályi rendelkezést, ám az alábbiak miatt a benyújtott alkotmányjogi panasz nem fogadható be.
- [11] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § (1b) bekezdése pontokba szedve sorolja fel, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. Az indítványból ki kell derülnie, hogy mely jogszabályi rendelkezést mely alkotmányos jog sérelme miatt tart a panaszos alaptörvény-ellenesnek, és milyen indokok alapján. Nem tekinthető az indítvány határozottnak, ha a panaszos több alkotmányos jog sérelmét említi, azonban a megjelölt szabályok tartalmához és az alkotmányos joghoz nem igazodó vagy általános indokolással {3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának egyes rendelkezéseit; a B) cikk (1) bekezdését; a Q) cikk (2) bekezdését; az R) cikk (1) bekezdését; a T) cikk (3) bekezdését; az I. cikk (1)–(4) bekezdéseit megjelölte indítványában azonban a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel való ellentétre alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő, így az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglalt feltételnek.
- [13] Jelen ügyben az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény II. cikkének, X. cikk (1)–(2) és (3) bekezdései, XII. cikk (1) bekezdése, valamint M) cikk (1) bekezdése sérelmére is, ám indítványában nem fejtette ki, hogy a támadott rendelkezésekből (egyetemi szak nevének módosítása) közvetlenül és aktuálisan milyen jogsérelme következett be. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján bár nem elvárás az indítványozókkal szemben, hogy alkotmányjogi érvelésként részletesen kimunkált indokokat terjesszenek elő, azonban a konkrét rendelkezésre be kell mutatni azt a logikai kapcsolatot, mely az adott alkotmányos jog sérelmére vezethetett {3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [14] Alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálása érdekében az indítványozónak igazolnia kell a ténylegesen bekövetkezett – és saját, Alaptörvényben rögzített joga sérelmét okozó – jogsérelmét, vagy ilyen jogsérelme elkerülhetetlenül bekövetkező voltát, és annak tényleges – rá nézve hátrányos – következményeit. Jelen indítvány ilyen tartalommal bíró indokolást nem tartalmaz. Mivel az indítványozó nem fejtette ki, hogy az érintett szak elnevezésének megváltozása az említett alaptörvényi rendelkezéseket is érintő jogsérelmét hogyan okozhatta, az Alaptörvény II. cikke, X. cikk (1)–(2) és (3) bekezdései, XII. cikk (1) bekezdése, valamint M) cikk (1) bekezdése sérelmét állító indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglalt feltételnek.
- [15] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványt az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *c)* és *h)* pontjai alapján – visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [16] Az Abtv. 66. § (3) bekezdésében foglaltak alapján a végzéshez az alábbi párhuzamos indokolást fűzöm.
- [17] 1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott – kivételes –alkotmányjogi panaszában a Korm. rendelet 5. melléklet 18. pontjának alkotmányossági vizsgálatát kérte.
- [18] Az Alkotmánybíróság tanácsa a végzéssel az alkotmányjogi panaszt visszautasítja arra hivatkozva, hogy az indítvány egyrészt – bizonyos Alaptörvényben biztosított jogok vonatkozásában – a határozott kérelem követelményeinek nem felel meg, másrészt az indítványozó nem igazolta Alaptörvényben biztosított joga bekövetkezett sérelmét.
- [19] 2. Az alkotmányjogi panasz visszautasításával egyetértek.
- [20] Véleményem szerint azonban az alkotmányjogi panaszt nem a végzésben megjelölt indokra hivatkozva kellett volna visszautasítani, hanem annak elkésztése okán, tekintettel az alábbiakra.
- [21] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az indítványozó jogséremlere az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [22] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani; míg ugyane § (4) bekezdése kimondja, hogy a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan nap elteltével alkotmánybíró-sági eljárás megindításának nincs helye.
- [23] 3. Az Alkotmánybíróság teljes ülésének többségi álláspontja a 3264/2012. (X. 4.) AB végzés óta következetes a tekintetben, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott panaszok esetében a határidő számításának a kiindulópontját – az Abtv. rendelkezéseinek megfelelően – a támadott rendelkezés hatályba lépése jelenti. A fenti végzéshez a jelen ügy előadó alkotmánybírója (és csak ő) különvéleményt fűzött, melyben az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszokkal összefüggésben a teljes ülés többségétől eltérő álláspontját fejtette ki. Véleményem szerint azonban a teljes ülés többségének döntése az előadó alkotmánybíró-t is köti, azt követnie kell.
- [24] Ezzel szemben a végzés a határidőt egyáltalán nem vizsgálja, nem tér ki arra, hogy a Korm. rendelet mikor lépett hatályba, ehhez mérten az indítványozó a panaszát mikor adta postára. Megjegyzem, arra sem tér ki, hogy az indítványozóval szemben a támadott rendelkezés mikor hatályosult.
- [25] 4. A Korm. rendelet 9. §-a szerint a rendelet 2015. szeptember 1-jén lépett hatályba, míg az indítvány 2017. október 10-én érkezett az Alkotmánybíróságra. A hatályba lépés időpontjához képest a 180. nap 2016. február 28-a volt, az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő akkor letelt.
- [26] Mivel az Abtv. 30. § (1) és (4) bekezdéséből következően a 180 napos határidő objektív határidő, annak elteltét követően az Alkotmánybíróság a befogadás más feltételét nem vizsgálhatja. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panaszt annak elkésztésére tekintettel kellett volna visszautasítani.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

[27] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1932/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3285/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 5.Bpi.11.269/2016/6. számú végzése és a Kúria Bpkf.I.557/2017/6. számú végzése, illetve a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 639. § (6) bekezdése és 651. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 410. § (3) bekezdése, 413. § (3) bekezdése, a 417. § (3) bekezdése, illetve a 418. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Kovács Zsolt képviseletében dr. Kovács Arthur ügyvéd (6724 Szeged, Csongrádi sgt. 106) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1.1. A Fővárosi Bíróság – a Fővárosi Ítéltábla által az élet elleni bűncselekmény egyik minősítő körülménye megállapításának mellőzésével helybenhagyott – jogerős ítéletében (alapügy) bűnösnek mondta ki az indítványozót (mint II. rendű vádlottat) aljas indokból, különös kegyetlenséggel, több emberen, tizennégy éven aluli személy sérelmére elkövetett emberölés büntetében, illetve közveszélyokozás büntetében, amelyeket felbujtóként követett el.
- [3] A korábbi sikertelen perújítási indítványait követően az indítványozó – a büntetőeljárás során eljáró védőjén keresztül – a jogerős ítélettel szemben újabb perújítási indítványt terjesztett elő, amelyet az alábbiak szerint indokolt.
- [4] A korábbi perújítási indítványaival azonos tartalommal kifogásolta az elsőfokú döntést meghozó bíróság tűzvédelmi szakértővel kapcsolatos bizonyítási eljárását, valamint csatolt egy általa felkért tűzvédelmi szakértő által készített szakértői véleményt.
- [5] Újfént sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az alapügyben szereplő másik vádlottra vonatkozó igazságügyi elmeorvos-szakértői véleményt.
- [6] Az indítványozó előadta, hogy a vádelv sérelmét jelentette, hogy kifejezett vád hiányában ítélték el felbujtóként az alapügyben. Ennek alátámasztására csatolt egy főügyészségi válaszlevelet, amelyben arról tájékoztatták, hogy az ügyészség nem felbujtói alakzatban indítványozta bűnössége megállapítását.
- [7] Ismét hangsúlyozta, hogy az alapügyben kihallgatott egyik tanú elfogult volt vele szemben. E vonatkozásban új bizonyíték gyanánt csatolta az indítványozó az általa tett – egy gépjárműlopásra berendezkedett bűnszervezetre vonatkozó, korábban államtitokká minősített, de azóta a minősítés alól feloldott – tanúvallomásait, illetve a Vas Megyei Rendőr-főkapitányságon folyamatban volt ügyben készült hivatalos feljegyzést.
- [8] Az indítványozó fenntartotta azon korábbi álláspontját, hogy a bűncselekmény időpontjában nem tartózkodott a helyszínen, ennek alátámasztására egy adatbázist csatolt, amellyel kapcsolatban informatikai szakértő kirendelését is indítványozta.
- [9] Kifejtette azon álláspontját, hogy az elsőfokú ítélet eljárási szabálysértés miatt törvénysértő volt, mivel az indítványozót titoktartási kötelezettség terhelte azon kérdésekben, amelyekre a titkosított jegyzőkönyvekben kitért, ezért új bizonyítékként indítványozta figyelembe venni ezeket, a minősítés alól már feloldott jegyzőkönyveket.
- [10] Végül ismételten szükségesnek tartotta az alapügyben titoktartási kötelezettségük miatt a vallomástételben korlátozott tanúk (az indítványozó által minősített eljárásban tett vallomások felvételét készítő rendőrök) újbóli kihallgatását, mivel titoktartási kötelezettségük időközben megszűnt.

- [11] A perújítási indítványt a Fővárosi Ítéltábla 5.Bpi.11.269/2016/6. számú – a Kúria Bpkf.I.557/2017/6. számú végzésével helybenhagyott – végzésében elutasította.
- [12] A végzések részletes indokolásának lényege szerint az indítványozó által felvetettek egyfelől az alapeljáráásban beszerzett és értékelt bizonyítékok – perújítás eljárásban kizárt – újramérlegelését jelentenék, másfelől az indítványozó által csatolt új bizonyítékok nem értékelhetők a perújítás szempontjából új bizonyítéknak, illetve nem alkalmasak a vádlott felmentésére, illetve enyhébb szankció kiszabására. Az indokolás kitért még arra is, hogy eljárásjogi okból perújításnak pedig nincs helye.
- [13] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt az ismertetett végzésekkel szemben, amelyet a főtktár hiánypótlási felhívására kiegészített.
- [14] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti panasz értelmében a perújítás megengedhetősége tárgyában eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság (jogbiztonság) elvét, a XXV. cikk (1) bekezdésében garantált törvény előtti egyenlőség elvét, XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, a XXVIII. cikk (3) bekezdésében garantált védelemhez való jogát, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát.
- [15] Az alkotmányjogi panasz indokolásának lényege szerint, azzal, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában eljáró bíróságok – önkényes jogértelmezésükkel – a perújítási indítványban általa előadottakat, illetve ahhoz csatoltakat nem értékelték olyan, új bizonyítéknak, amely alapot adhat a perújítás elrendelésére, elsősorban a tisztességes bírósági eljáráshoz való és a jogorvoslathoz való jogát sértették meg. Különösen azért, mert anélkül döntöttek így a bíróságok, hogy megismerték volna a felajánlott bizonyítékok tartalmát.
- [16] Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt végzések megsértették a törvény előtti egyenlőség alkotmányos elvét is, mivel a bíróságok jogértelmezése eltért a perújítással kapcsolatban kialakult gyakorlattól, tehát az indítványozóval szemben nem úgy jártak el, ahogy más ügyekben. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a kifogásolt végzések eredményeként megfosztották a védekezéshez való jogától is, ugyanis nem tették lehetővé, hogy előadhassa, bemutathassa a javára szóló, új bizonyítékokat. Végül az indítványozó álláspontja szerint a jogállamiság (jogbiztonság sérelmét idézte elő, hogy a bíróságok sorozatosan megtagadták azt, hogy perújítási indítványait ténylegesen elbírálják, ezzel pedig megakadályozták a jogállami jogainak érvényesíthetőségét.
- [17] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Fővárosi Ítéltábla 5.Bpi.11.269/2016/6. számú és a Kúria Bpkf.I.557/2017/6. számú végzéseinek megsemmisítését.
- [18] 2.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszban az indítványozó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 410. § (3) bekezdésének, 413. § (3) bekezdésének, a 417. § (3) bekezdésének, illetve a 418. § (3) bekezdésének, valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 639. § (6) bekezdése és 651. § (4) bekezdése rendelkezéseit támadta. Indokolása szerint az említett rendelkezések szintén az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XXV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (3) bekezdését és a XXVIII. cikk (7) bekezdését sértik. A perújításra, illetve felülvizsgálatra okot adó körülmény hivatalbóli észlelése esetén [régai Be. 410. § (3) bekezdés, 417. § (3) bekezdés, illetve Be. 639. § (6) bekezdése és 651. § (4) bekezdése] az eljárás kezdeményezésére hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ügyész, illetve legfőbb ügyész értesítésére vonatkozó kötelezettséget megállapító rendelkezésekkel kapcsolatban azt kifogásolta, hogy nem megfelelő helyen szerepelnek a régi Be.-ben, illetve a Be.-ben. E körben indítványa mulasztás megállapítására irányult.
- [19] Az indítványozó ezen kívül azt sérelmezte, hogy a régi Be. 413. § (3) bekezdésének és a 418. § (3) bekezdésének az azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványok elbírálására vonatkozó rendelkezései félreérthetőek, és a kifogásolt bírósági döntések is tévesen alkalmazták azokat.
- [20] 2.3. Az alkotmányjogi panasz és mellékletei az ismertettekén kívül – a perújítás elrendelése szükségességének alátámasztására – részletes indokolást tartalmaznak arra vonatkozóan is, hogy az alapügyben milyen, az indítványozó álláspontja szerint a bizonyítás eredményét befolyásoló eljárási szabálysértések, mulasztások történtek.

- [21] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [22] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételei közül megfelel az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, hogy azt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül kell benyújtani.
- [23] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmét állító részében az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a–f*) pontjaiban támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, valamint indokolást is tartalmaz.
- [24] 3.3. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {lásd például: 3320/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [23]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozó a jogbiztonság sérelmét nem e két kivételes esetre való hivatkozással állította, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító részében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [25] 3.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító részében nem jelöli meg az Alaptörvényben biztosított jog lényegét és megfelelő indokolást sem tartalmaz, így nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az indokolás hiánya {lásd például: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [26] 3.5. Az Alkotmánybíróság a panasznak azzal a részével kapcsolatban, amelyben az alapügyben hozott döntéseket sérelmezi az indítványozó, megjegyzi, hogy a törvényalkotó az Abtv. hatálybalépése (2012. január 1. napja) előtt már jogerősen lezárt bírósági eljárások tekintetében nem kívánta megnyitni a valódi alkotmányjogi panasz lehetőségét {lásd például: 3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [11]; 3112/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [9]; 3142/2014. (V. 9.) AB végzés, Indokolás [36]}, ezért ezen okból az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító részében – érdemben nem elbírálható.
- [27] 3.6. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal kapcsolatban az alábbiakat állapította meg.
- [28] Az indítvány benyújtását követően, 2018. július 1. napján hatályba lépett a Be., amelynek 879. §-a hatályon kívül helyezte a régi Be.-t. Az Alkotmánybíróság főszabályként a hatályos jogszabályok alaptörvény-ellenességét vizsgálhatja. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében hatályon kívül helyezett jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha azt konkrét ügyben még alkalmazni kellene. Tekintettel arra, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezéseket a Be. hatálybalépését követően már nem lehet alkalmazni, az indítványnak a régi Be. 410. § (3) bekezdését, 413. § (3) bekezdését, a 417. § (3) bekezdését, illetve a 418. § (3) bekezdését érintő része tárgytalanná vált.
- [29] Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés *e*) pontja alapján – egyebek mellett – okafogyott válik az indítvány, ha az tárgytalanná vált, ezért az Alkotmánybíróság eljárását a régi Be. említett rendelkezését érintő részében megszüntette.
- [30] A panasz a Be. 639. § (6) bekezdésével és 651. § (4) bekezdésével kapcsolatban állított kifogások tekintetében mindenekelőtt azért nem bírálható el érdemben, mert az említett jogszabályi rendelkezéseket az indítványozó ügyében nem alkalmazták. Márpedig, az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében e panaszfajta csak olyan jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatban kerül szóba, amelyet az egyedi ügyben alkalmaztak. A panasz e körben tehát nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt egyik feltételt.

- [31] 3.7. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e.
- [32] 3.8. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügy terheltje. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [33] 3.9. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [34] Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az indítványozó panasza – értelemszerűen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmét állító részében – megjelölt-e olyan alaptörvény-ellenességet, amely a bírói döntést érdemben befolyásolta. Az indítványozó a panaszban a – perújítás egyik okát tartalmazó – régi Be. 408. § (1) bekezdés a) pontja szerinti „új bizonyíték” fogalmának bíróság általi, konkrét ügyben történt értelmezését véli Alaptörvénybe ütközőnek.
- [35] Az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33] és [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria jogszabály-értelmezése nem ébreszt alaptörvény-ellenességi kételyt a kifogásolt bírói döntésekkel szemben {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [36] 3.10. Az Alkotmánybíróság a panasz befogadhatósági vizsgálata alapján azt is megállapította, hogy az indítványozó a panaszban nem vet fel semmilyen alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [37] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmét állító részében – sem a Fővárosi Ítéltábla 5.Bpi.11.269/2016/6. számú, sem a Kúria Kúria Bpkf.1.557/2017/6. számú végzésében foglaltakkal kapcsolatosan sem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [38] 4. Az Alkotmánybíróság a indokolás [22]–[37] bekezdéseiben foglaltak okán az Ügyrend 30. § (1) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1751/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3286/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 341. § (1) bekezdése és 369. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.1257/2017/6. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Palotás Csongor, 1082 Budapest, Üllői út 54–56.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 341. § (1) bekezdése és 369. § (1) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria 2017. október 17-én meghozott Bfv.I.1257/2017/6. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. Az indítványozó ellen folyamatban volt büntetőügyben a Szombathelyi Törvényszék mint elsőfokú bíróság 2012. július 20-án 6.B.200/2011/237. sorszám alatt, a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2013. október 2-án Bf.99/2012/55. sorszám alatt hozott ítéletet. Az indítványozó és védője a Győri Ítéltábla jogerős döntése ellen fellebbezést terjesztettek elő, melyet az ítéltábla Bf.99/2012/56. sorszámú végzésével elutasított, arra hivatkozással, hogy a Be. 341. § (1) bekezdése alapján törvényben kizárt a fellebbezés, mert az indítványozó részére nem nyílt meg a harmadfokú eljárás lehetősége, ugyanis a másodfokú bíróság csak járulékos kérdésekben módosította az elsőfokú bíróság döntését, mely a bűnösséget nem érintette. A Be. 369. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hozó másodfokú bíróság hozta meg a második fellebbezést elutasító végzést, amelynek folytán megnyílt az indítványozó joga a felülvizsgálat kezdeményezésére.
- [3] Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban foglaltakra hivatkozással, miszerint a nyomozási bíró határozatai ellen benyújtott jogorvoslati eljárásban ugyanaz a bíró járt el, aki az elsőfokú eljárásban, vagyis az ítélethozatalban törvény szerint kizárt bíró vett részt. A Kúria az első- és másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [4] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria döntése ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjoggal, melynek része a pártatlanság követelménye, mely az eljárásban résztvevő személyekkel szembeni előítélet mentes, elfogulatlan eljárás követelményét jeleníti meg.
- [5] A támadott jogszabályi rendelkezések azért alaptörvény-ellenesek, mert a másodfellebbezés érdemi elbírálásának jogával az a bíróságot ruházzák fel, amelyik a támadott jogerős ítéletet meghozta. A fellebbezés eljárásjogi jelentősége az, hogy a fellebbezéssel támadott határozatot olyan, a támadott határozatot hozó bíróságnak alá nem rendelt bíróság bírálja felül, amelyik az adott határozatot hozó bíróságtól mind szervezetileg, mind pedig személyi állományában elkülönülten, függetlenül működik.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.

- [7] 2.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.
- [8] A támadott kúriai végzés nem alkalmazza a támadott jogszabályi rendelkezéseket, pusztán a Győri Ítéltábla Bf.99/2012/56. sorszámú végzése, melyet az indítványozó jogi képviselője 2013. október 16-án vett kézhez. Ugyan az indítványozó rendkívüli jogorvoslati lehetőségével élve utóbb felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, felülvizsgálati indítványa és maga a felülvizsgálati eljárás nem terjedt ki a másodfellebbezéssel kapcsolatos döntésre. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. § szerinti indítványi elemek külön petitumok, így azok vonatkozásában külön-külön vizsgálандóak az Abtv. szerinti feltételek. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezen eleme elkésett, ezért azt érdemben nem vizsgálta.
- [9] Az alkotmányjogi panasz ezen eleme az elkésettségen túl azért sem vizsgálható, mert az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal nem áll összefüggésben a támadott szabályozás. Az indítványozó érvelése szerint a támadott jogszabályi rendelkezések kiüresítik a fellebbezéshez való jogot azáltal, hogy a fellebbezéssel támadott döntést hozó bíróság döntött róla. E kérdés azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog követelményrendszerének értelmezését kívánja, amelyre azonban az indítványozó nem hivatkozott. Mindezt figyelembe véve is megállapítható azonban, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésén alapuló jogorvoslati eljárások esetén ugyan alapvető követelmény, hogy azokat ne a támadott döntést hozó bíróság bírálja el, azonban ezen alapjog csak egyszeri jogorvoslathoz való alapjogot biztosít, a másodfellebbezés és a felülvizsgálat pusztán a jogalkotó által biztosított lehetőség. A támadott szabályozási megoldás mindezeket túl nem zárta le a panaszos jogorvoslati lehetőségét, hanem megnyitotta a Kúria előtti felülvizsgálat lehetőségét, amivel az indítványozó élt is.
- [10] 2.2. Az Abtv. 27. § szerinti indítványi elem vonatkozásában felvetettek az Alkotmánybíróság több alkalommal is vizsgálta korábban. E körben következetesnek tekinthető gyakorlata szerint akkor semmisítette meg a támadott ítéleteket kizárt bíró eljárása miatt, ha a kizárt bíró olyan ítélet meghozatalában vett részt, mely végleges volt, vagyis további jogorvoslat nem követte, míg ha sor került a döntés revíziójára, az Alkotmánybíróság nem állapította meg a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. Megsemmisítő döntés született az indítványozó által is hivatkozott 21/2016. (XI. 30.) AB határozaton kívül a 3354/2017. (XII. 22.) AB határozatban is. Ezzel szemben a 3355/2017. (XII. 22.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatával az ügyek sokféleségét és a jogbiztonságot mérlegelve nem rendelte el a lezárt ügyek felülvizsgálatát, a határozat meghozatalakor jogerősen befejezett ügyek tekintetében e döntés nem hozott létre új jogorvoslati okot, és az alkotmányjogi panasz benyújtására rendelkezésre álló lejárt határidőket sem élesztette fel. Azt is ki kell emelni ugyanakkor, hogy az abban meghatározott alkotmányos követelmény köti az eljáró bíróságokat. Az alkotmányos követelmény figyelembe vételének elmulasztását az Alkotmánybíróság utólag, megfelelő alkotmányjogi panasz alapján, esetről esetre állapítja meg [25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]]. Az alkotmányos követelmény figyelembe vétele alóli egyik – a leírtak szerint már a 34/2013. (XI. 22.) AB határozat által is figyelembe vett – kivétel, ha a nyomozási szakaszban eljárás miatti kizárási ok ugyan megállapítható a perbíróval (vagy eljáró tanács tagjával) szemben, de az így hozott ítéletet a későbbiekben érdemben felülvizsgálja olyan bírói tanács, amelynek tagjaival szemben kizárási ok már nem áll fenn” (Indokolás [14]). Ezt a megállapítást követte az Alkotmánybíróság a 3224/2018. (VII. 2.) AB végzés és a 3225/2018. (VII. 2.) AB végzés is. Jelen ügyben is az elsőfokú ítéletet meghozó tanács egyik tagjával szemben merült fel kizárási ok, a meghozott ítélet revíziójára pedig sor került a másodfokú eljárásban, továbbá az első- és másodfokú döntést az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozatát megelőzően hozták, így az abban meghatározott alkotmányos követelményt nem is követhették a bíróságok [3355/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [15]]. Ebből fakadóan az, hogy a Kúria nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú ítéletet, szintén nem vet fel olyan, az Abtv. 29. §-a szerinti, bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérést, amely lehetővé tette volna az indítvány befogadását.

- [11] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és d) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [12] Az indítvány visszautasításával egyetértek, de eltérő indokolással.
- [13] A végzés az indítvány vizsgálatánál a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatból, illetve a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatból indul ki, amelyek alkotmányos követelményként állapítottak meg egy – a törvényben nem szereplő – kizárási okot, mégpedig azt, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el. A kizárási ok törvénytől eltérő megállapításával nem értettem egyet, ezért a hivatkozott határozatokhoz különvéleményt fűztem.
- [14] A végzés utal továbbá a 25/2017. (X. 17.) AB határozatra is, mely leszögezte: „az alkotmányos követelmény figyelmen kívül hagyásának jogkövetkezménye az említett kényszerítő körülményen alapuló egészen kivételes esetektől eltekintve – ha az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog megsértésére hivatkozó alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. előírásainak és megalapozottnak bizonyul – csak az érintett bírósági döntés megsemmisítése lehet” (Indokolás [34]).
- [15] A jelen végzésben szintén hivatkozott 3355/2017. (XII. 22) AB határozat már megengedőbb volt az alkotmányos követelményként megállapított kizárási ok kógenciáját illetően, megítélésem szerint nem kellően indokolt módon. Amint a jelen végzést sem tartom meggyőzőnek azzal kapcsolatban, hogy a megállapított alkotmányos követelménybe ütköző joggyakorlat miért ne vetné fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [16] Az alkotmányjogi panasz visszautasítását mindazonáltal támogatni tudom, mert a korábbi döntésekben foglalt alkotmányos követelmény megállapításával eleve nem értettem egyet, ezért nem is tartom szükségesnek annak a jelen ügyre történő alkalmazását, következésképpen az érintett bírói döntésről, illetve döntésekről a megállapított alkotmányos követelmény alapján történő érdemi állásfoglalást sem.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/291/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3287/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.Kpk.45.055/2017/9. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Kpkf.670.348/2017/3. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Hallgatói Önkormányzata (6722 Szeged, Szentháromság utca 34.) jogi képviselővel (dr. Pörzse Tamás ügyvéd, 1137 Budapest, Budai Nagy Antal utca 6. I/3.) eljárva, alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára, valamint a 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.Kpk.45.055/2017/9. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Kpkf.670.348/2017/3. sorszámú végzése, valamint a felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 60. § (2a) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel álláspontja szerint az indítvánnyal támadott bírósági végzések, és a kifogásolt jogszabályi rendelkezés sértik az Alaptörvény I. cikkét, a X. cikkét, a XI. cikkét, valamint a T) cikkét.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [4] Mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mind a 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtására akkor van lehetőség, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [5] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtásakor úgy nyilatkozott, hogy a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, ugyanakkor a konkrét bírósági ügyekben sem felülvizsgálati, sem perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [6] Ezt követően az indítványozó jogi képviselője rövid úton értesítette az Alkotmánybíróságot, hogy az alapul szolgáló ügyben felülvizsgálati eljárás van folyamatban, melyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság – az Alkotmánybíróság megkeresésére – 2018. június 19-én kelt tájékoztatásában megerősített.
- [7] Az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha – többek között – a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el. Ezen esetekben a benyújtott alkotmányjogi panasz soron kívül, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül visszautasítható.
- [8] Mivel a jelen alkotmányjogi panasz a törvényi feltételeknek nem felel meg, mert a felülvizsgálati eljárás folyamatban van, így az Ügyrend 32. § (3) bekezdés értelmében annak érdemi elbírálására nincs lehetőség. Tájékoztatja az Alkotmánybíróság az indítványozót, mindez nem akadályozza annak, hogy a felülvizsgálati eljárást követően ismételt alkotmányjogi panasszal forduljon az Alkotmánybírósághoz.

- [9] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, – az Ügyrend 32. § (3) bekezdésére figyelemmel – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/642/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3288/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 25.Kpk.46.159/2016/3. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Kpkf.670.333/2017/4. sorszámú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Hallgatói Önkormányzata (6722 Szeged, Szentháromság utca 34.) jogi képviselővel (dr. Pörzse Tamás ügyvéd, 1137 Budapest, Budai Nagy Antal utca 6. I/3.) eljárva, alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára, valamint a 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 25.Kpk.46.159/2016/3. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Kpkf.670.333/2017/4. sorszámú végzése, valamint a felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 60. § (2a) bekezdés a) pontja alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel álláspontja szerint az indítvánnyal támadott bírósági végzések, és a kifogásolt jogszabályi rendelkezés sértik az Alaptörvény I. cikkét, a X. cikkét, a XI. cikkét, valamint a T) cikkét.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [4] Mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mind a 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtására akkor van lehetőség, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [5] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtásakor úgy nyilatkozott, hogy a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, ugyanakkor a konkrét bírósági ügyekben sem felülvizsgálati, sem perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [6] Ezt követően az indítványozó jogi képviselője rövid úton értesítette az Alkotmánybíróságot, hogy az alapul szolgáló ügyben felülvizsgálati eljárás van folyamatban, melyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság – az Alkotmánybíróság megkeresésére – 2018. június 18-án kelt tájékoztatásában megerősített.
- [7] Az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha – többek között – a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el. Ezen esetekben a benyújtott alkotmányjogi panasz soron kívül, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül visszautasítható.
- [8] Mivel a jelen alkotmányjogi panasz a törvényi feltételeknek nem felel meg, mert a felülvizsgálati eljárás folyamatban van, így az Ügyrend 32. § (3) bekezdés értelmében annak érdemi elbírálására nincs lehetőség. Tájékoztatja az Alkotmánybíróság az indítványozót, mindez nem akadályozza annak, hogy a felülvizsgálati eljárást követően ismételt alkotmányjogi panasszal forduljon az Alkotmánybírósághoz.

- [9] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdései alapján eljárva, – az Ügyrend 32. § (3) bekezdésére figyelemmel – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/745/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3289/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 3.Pf.189/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, és abban kérte a Székesfehérvári Törvényszék 3.Pf.189/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését a Dunaújvárosi Járásbíróság 7.P.21.088/2016/6. számú ítéletére is kiterjedően.
- [2] 2. Az indítványozóval – az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó per alperesével – szemben a közjegyző fizetési meghagyást bocsátott ki, amely az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult. A per tárgya üdülőhasználat elmaradt díjának a megfizetése volt. A per felperese az indítványozót a 2016. évre járó 56 153 Ft üdülőhasználati díj és kamatai megfizetésére kérte kötelezni, hivatkozva arra, hogy az alperes és jogelődje üdülőhasználati szerződést kötöttek egymással, amelyben megállapodtak arról is, hogy minden évben az inflációval emelkedik a fizetendő díj mértéke. A felperes előadta, hogy az indítványozót senki sem akadályozta abban, hogy az üdülőhasználati szerződés szerinti időszakban használja az ingatlant, a használat miatt esedékes díjakat mindig megfizette, fizetési kötelezettségét sosem kifogásolta és nem hivatkozott korábban a szerződés semmisségére sem. Az indítványozó kérte a felperesi kereset elutasítását arra való hivatkozással, hogy az üdülőhasználati szerződés és a szintén a felperesi jogelőddel részvények megvásárlására kötött adásvételi szerződés érvénytelen és elismerte, hogy mindaddig, amíg a szerződésben megjelölt apartmant igénybe vette, az ezért járó díjakat felperesnek maradéktalanul megfizette. Előadta ugyanakkor, hogy a szerződésben nem volt megállapodás arra vonatkozóan – így arra nem is vállalt kötelezettséget –, hogy amennyiben a szolgáltatást nem veszi igénybe, akkor is fizetnie kell az üdülőhasználati díjat. Előadta továbbá, hogy mindaddig, amíg ő a szerződést személyesen, saját kezűleg írta alá, addig a szerződés alapján nem lehet megállapítani, hogy a felperesi jogelőd nevében ki írta alá azt, mivel nem szerepel a szerződésen cégszerű aláírás, így az alaki hibában szenved és ezért semmis. Az indítványozó vitatta, hogy a felperes részére arra az időszakra is járna az üdülőhasználati díj, amely években ő már nem vette igénybe az apartman szolgáltatásait. Hivatkozott arra is, hogy a szerződést „szellemi képességei teljes birtokában” írta alá és szerződési akarata nem irányult arra, hogy a díjat arra az időszakra is fizesse, amikor nem kíván élni az üdülés jogával, továbbá ebben a körben az ajándékozás szándéka sem vezérelte. Az indítványozó álláspontja szerint a szerződés azért is semmis, mert az lehetetlen szolgáltatásra irányult, mivel számára 99 évi üdülőhasználati jogot biztosított, miközben ő a szerződés megkötésekor már 70 éves volt. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a megkötött szerződés teljesítése utóbb lehetetlenné vált, mert az utazás és a szerződés által nyújtott szolgáltatás igénybevétele számára terhet jelent.
- [3] Az ügyben első fokon eljáró bíróság felperes keresetét megalapozottnak ítélte, ezért az indítványozót a felperes által megjelölt összegű üdülőhasználati díj megfizetésére kötelezte. Ítéletében rögzítette, hogy a felek a tárgyalásokon nem jelentek meg, „így a bíróság az alperest személyesen meghallgatni nem tudta”, a „kisértékű perekre vonatkozó szabályok szerint azonban a tárgyalás további halasztásának nem volt helye, a bíróság ezért a rendelkezésre álló adatok alapján hozta meg az ítéletét.” A bíróság álláspontja szerint az indítványozó a szerződés megkötésekor pontosan tisztában volt azzal, hogy a szerződést 99 évre kötötték, és azzal is, hogy az éves üdülőhasználati díj megfizetése független a dematerializált részvények megvásárlásától. A bíróság rámutatott arra is, hogy a szerződés valóban nem tartalmazott olyan kikötést, hogy az éves használati díj csak abban az esetben jár a felperesnek, ha ténylegesen igénybe is veszi a szolgáltatást az indítványozó, azonban az ún. *timeshare* ügyleteknél az éves üdülőhasználat nem csak a tényleges használatot, hanem azt a jogot is magában

foglalja, hogy az adott évnek egy időszakában az adott apartmant az üdülőhasználatra jogosult részére fenntartják, függetlenül attól, hogy ténylegesen igénybe veszi-e a szolgáltatást vagy sem. A bíróság az ítéletében utalt arra is, hogy a vonatkozó jogszabály alapján az indítványozó 15 napon belül indokolás nélkül elállhatott volna a szerződéstől, ennél fogva kellő idő állt rendelkezésére ahhoz, hogy a szerződésről mással konzultáljon vagy jogvégzett személynek megmutassa, ha számára nem volt világos a szerződés tartalma, vagy akár azt átgondolja és megfontolja, hogy a 99 évre kötött üdülőhasználati jogot életkoránál fogva mennyire tudja saját maga kihasználni. A bíróság ezzel kapcsolatosan utalt arra, hogy az üdülőhasználati jog vagyoni értékű jog, azt át lehet ruházni és örökíteni is lehet, tehát önmagában az a tény, hogy 99 év re kötötték a felek a szerződést, nem jelenti azt, hogy eleve lehetetlen szolgáltatásra irányult az akkor 70 éves indítványozó esetén, de – folytatva erre vonatkozó érvelését bíróság – nem vált utóbb sem lehetetlenné a szerződés, hiszen az abból eredő szolgáltatást az indítványozó 10 éven keresztül igénybe vette és attól sincs elzárva, hogy az üdülőhasználati jogát hasznosítsa, másnak átengedje díj ellenében vagy díjtalanul, azt el is idegenítheti, mindenesetre a jogot nem feltétlenül köteles saját maga, személyesen gyakorolni. Bár a semmisségre bárki határidő nélkül hivatkozhat a polgári jog szabályai szerint – állapítja meg ítéletében a bíróság –, az indítványozó 10 éven keresztül nem hivatkozott semmilyen okból arra, csak azt követően, miután már nem akarta vagy nem tudta igénybe venni az apartman szolgáltatásait. A bíróság kitért arra is, hogy a dematerializált részvények vásárlására vonatkozó adásvételi szerződés semmisségét a perben nem vizsgálhatta, mert a részvényeket értékesítő cég a perben nem volt peres fél, az indítványozó a kisértékű perek szabályai szerint viszontkeresetet ez iránt nem terjeszthetett elő, továbbá az értékesítő céget nem is lehetett volna felperesi oldalon perbe vonni. Egyebekben a bíróság az indítványozó elmaradt üdülőhasználati díj megfizetésére vonatkozó kötelezettségét a rendelkezésére álló iratok és nyilatkozatok alapján megalapozottnak ítélte meg.

- [4] Az ügyben az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – annak helyes indokai alapján – helyben hagyta, kiemelve, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletben az indítványozó által „felhozott valamennyi kifogását figyelembe vette, részletesen, kellő alaposítással indokát adta annak, azokat miért tartja megalapozatlannak”, továbbá – helyesen – a szerződést az arra irányadó jogszabály rendelkezései alapján bírálta el és „nem minősítette át a felek szerződését bérleti szerződéssé”. Egyebekben a bíróság megerősítette, hogy a felek mindegyike által becsatolt szerződés alapján azt az indítványozó határozott időre kötötte, a szerződés semmilyen megszorító rendelkezést nem tartalmazott arra nézve, hogy a használati díj megfizetése alól az indítványozó bármilyen oknál fogva mentesülne, fizetési kötelezettsége tehát fennáll abban az esetben is, ha használati jogát nem tudja, vagy nem kívánja gyakorolni, mivel a felperes a használati jog gyakorlását a szerződésben meghatározott időtartamra biztosította. A bíróság meglátása szerint helyes volt az elsőfokú ítélet indokolása a szerződés alaki érvénytelenségét illetően is, „a szerződésen ugyanis a felperes nevében megtörtént a cégszerű aláírás, a cég bélyegzője mellett két személy aláírása szerepel”.
- [5] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – figyelemmel annak a hiánypótlásra történő felhívást követően kiegészített tartalmára – az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek a sérelmét állította az alábbi indokok miatt.
- [6] 2.2. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének állított sérelme körében az indítványozó érvként azt adta elő, hogy a támadott bírói döntés az ebben a bekezdésben „rögzített jogállamiságból eredő jogbiztonság követelményét” sérti. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és (7) bekezdésében biztosított jogait „a Bíróság és a Törvényszék a törvényt sértő döntésével – amelyet a tények és okirati bizonyítékok figyelmen kívül hagyására alapított indoklásával, és az annak alapján lefolytatott törvényt sértő eljárásával – megsértette”.
- [7] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének általa állított sérelmét az alábbiak szerint látta megvalósulni. Meglátása szerint a bíróság az általa benyújtott bizonyítékot figyelmen kívül hagyva, ítéletét „egyoldalúan és kizárólag felperesi »manipulált« dokumentumra alapította”, a bíróság nem adott arra sem magyarázatot, hogy az általa becsatolt szerződés „hiányosságait miért hagyta figyelmen kívül, és miért csak a felperes által benyújtott szerződést fogadta el bizonyítéknak”. A bíróságok – folytatva indoklását az indítványozó – a beadványában felhozott érveket és a szerződésben rögzített feltételt figyelmen kívül hagyva alapítottak egy újabb – szerződésben nem szereplő – feltétel alapján jogot felperes követelésének az elismerésére, és

erre „a bíróságok által utólag és önkényesen alapított jogra” – hivatkozással marasztalták el. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság az általa sérelmezett ítéletét a szerződésen és eljáráson kívüli „ügyleírásra” alapította, annak ellenére, hogy a „perbeli ügyben alkalmazandó hatályos jogszabályok és a rendelkezésre álló bizonyítékok az »ügyleírással« ellentétesen rendelkeztek”. Ügyében – állítása szerint – a bíróságok „közvetlenül beavatkoztak a perrel érintett szerződésbe”, és így megváltoztatták annak a tartalmát, a bíróság tehát „kötelező szabályként az általa előadott hiányzó szerződéses feltételt rendelte alkalmazni a sérelmezett ítéletben”.

- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát „azon az alapon” kéri befogadni és megvizsgálni, hogy kontradiktórius eljárásban volt-e része: „ami azt jelenti, hogy az ügy megoldása szempontjából megfelelően meghallgatták és megvizsgálták-e a bíróságok az eljárás ténybeli és jogi indokait”. Meglátása szerint a bíróságok jogszabályban foglalt kötelezettségüket nem teljesítették, mert „az okirati bizonyítékokból az állapítható meg, hogy a bíróságok a maguk által kreált szerződés alapján jártak el, továbbá - nézete szerint – az elsőfokú bíróság indokolása az általa beterjesztett bizonyítékokra vonatkozóan nem tartalmazott megállapításokat, amiből az indítványozó szerint arra lehet következtetni, hogy a bíróság „ilyen irányú vizsgálatot nem is folytatott”. Az indítványozó számára az ítélet indokolása alapján „egyértelmű és vitán felül álló az, hogy az eljáró Törvényszék szándékosan valósított meg olyan súlyú alkotmányossági sérelmet, amely az önkényes minősítést, valamint a bírói függetlenséggel való visszaélés súlyos vádját megalapozza jelen esetben”. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított joga általa állított sérelmének lényegét abban látja, hogy „a jogkérdésre illetőleg az eljárásra nyilvánvalóan vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket és bizonyítékokat indokolás nélkül figyelmen kívül hagyó bírósági indokolás azáltal okozta a jelen ügyben az egész bírósági eljárás tisztességtelenségét, hogy az indokolás hiánya a jogalkalmazói önkénnyel összekapcsolódott”.
- [9] 2.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt joga általa állított sérelmét azzal támasztja alá panaszában, hogy a törvényszék az első fokú bíróság ítéletét „minden különösebb aggály nélkül jogerőre emelte”, az indítványozó kifogásait „még formálisan sem vizsgálta”, jogorvoslati lehetőségétől „elzárta”, ezért „semmilyen értelmezés alapján nem állapítható meg a jogorvoslathoz való” joga „alkotmányban biztosított garanciáinak teljesülése”.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [11] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állító része – alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában – nem felel meg ennek a követelménynek. Ezen indítványelem kapcsán az Alkotmánybíróság egyebekben rámutat még arra is, hogy az indítványozó ügyében élhetett és élt is jogorvoslati jogával; az, hogy a másodfokú bíróság nem adott helyt fellebbezésének, önmagában nem veti fel a jogorvoslati jog sérelmét: az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslathoz való jogot biztosítja és nem azt, hogy a jogorvoslati kérelem annak benyújtója szempontjából minden esetben pozitívan kerül elbírálásra. Ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet nem vizsgálhatta.
- [12] 3.2. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény indítványozó által ügyében sérülni állított R) cikk (2) bekezdését – amely az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelező voltát deklarálja – nem tekinti olyan, az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható. Ezért az Alkotmánybíróság az ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmére alapított indítványi elemet sem vizsgálhatta.

- [13] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [14] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra, az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [15] Az alkotmányjogi panasz benyújtásra okot adó ügyben az eljáró bíróságoknak azt kellett eldönteniük, hogy az indítványozó fizetési kötelezettsége az általa megkötött szerződés alapján fennáll-e, illetve az indítványozónak a szerződés semmisségére továbbá érvénytelenségére történő hivatkozása megalapozott-e. A bíróságok az általuk lefolytatott eljárások eredményeként kialakított egybehangzó álláspontja szerint az indítványozó fizetési kötelezettsége a rendelkezésre álló okiratok alapján egyértelműen fennáll, a fizetési kötelezettséget megalapozó szerződés pedig nem érvénytelen és nem semmis. A peresztes indítványozó indítványában lényegében a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazza meg akkor, amikor a bíróságok tényállás-megállapítási, bizonyítási, bizonyítékértékelési és mérlegelési, a bizonyítékokból levont következtetésekre vonatkozó és jogalkalmazási tevékenységét kifogásolja. „Amint arra a 148/D/2011. AB határozat is rámutatott, »[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – peresztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]« (ABH 2011, 2347, 2352.). Az indítvány azt célozza, hogy a Kúria által eldöntött tény- és jogkérdéseket mintegy negyedfokú bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a Kúria álláspontjától eltérően értékelje” {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [16] Az indítványozó panaszában sérelmezi továbbá, fentiekén túlmenően a bírói döntések indokolásának a hiányát is. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy részére vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanebben a döntésében arra is rámutatott a testület, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné” (Indokolás [31]). Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy – az indítványban foglalt állítással ellentétben – az ügyben eljáró bíróságok részletesen, koherens módon megindokolták döntéseiket. Ahogyan azt a törvényszék ítélete az elsőfokú bíróság ítéletének kapcsán külön ki is emeli: „az elsőfokú bíróság az ítéletben az alperes elsőfokú eljárás során felhozott valamennyi kifogását figyelembe vette, részletesen, kellő alapossgal indokát adta annak, azokat miért tartja megalapozatlannak”. A törvényszék indítványozó által támadott ítélete pedig további érveket és indokokat tartalmaz az elsőfokú bíróság döntésének további megalapozásaként. Az, hogy ezt az indokolást az indítványozó vitatja, illetve a saját álláspontja szerint annak másra is ki kellett volna térnie, nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének a kételyét.
- [17] Az indítványozó ebben a körben azt is kifogásolja, hogy számára megkérdőjelezhető az eljárás kontradiktórius jellege is akkor, amikor az ügyében eljáró bíróságok nem hallgatták meg az ügyre vonatkozó ténybeli és jogi indokait. Ezen felvetés kapcsán az Alkotmánybíróság kénytelen utalni a Dunaújvárosi Járásbíróság jelen ügyben hozott elsőfokú ítéletének indokolásában szereplő megállapítására, miszerint „[a] felek a tárgyalásokon nem jelentek meg, így a bíróság az alperest személyesen meghallgatni nem tudta”. (a Dunaújvárosi Bíróság 7.P.21.088/2016/6. számú ítélete, 5. oldal) Az indítványozó e szerint tehát önmagát fosztotta meg attól a lehetőségtől, hogy az üggyel kapcsolatos érveit, indokait személyesen előadja a bíróság előtt, illetve a bíróság esetleges kérdéseire adott válaszaival együttműködjön a tényállás tisztázásában azzal, hogy a tárgyalásokon nem

jelent meg. Ennek fényében értelmezhetetlen az indítványozó részéről annak sérelmezése, hogy őt a bíróság személyesen nem hallgatta meg.

- [18] 4. Az Alkotmánybíróság fentiek alapján megállapította, hogy a jelen ügyben az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz releváns, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvető indokolást.
- [19] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra, visszautasította, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2126/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3290/2018. (VII. 20.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Vigyikán Péter egyéni ügyvéd (6724 Szeged, Bakay Nándor utca 8.) által képviselt dr. Aswadné dr. Gazdik Irén (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítélete, valamint a Miskolci Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Mf.20.672/2016/5. számú ítélete ellen terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2017. október 18-án, a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2017. november 9-én érkezett be. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2017. december 18-án kiegészítette. A panaszbeadvány a támadott bírói döntéseket az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokról megállapítható, hogy az indítványozó évtizedekig a miskolci Semmelweis Kórház és Egyetemi Oktató Kórház alkalmazásában állt szakorvosként, majd főorvosként. Napi munkáját egy adminisztrátor és egy asszisztens segítette, ám 2014 decemberében a nála dolgozó adminisztrátort a kórház orvosigazgatója más szakrendelésre irányította át, az indítványozóhoz pedig 2015 januárjában új adminisztrátor került. Az új adminisztrátor korábban e területen nem dolgozott, a betanulási időszak pedig rövidnek bizonyult ahhoz, hogy a munka ellátásához szükséges tapasztalatokat a rendelések zavartalan lebonyolítása mellett megszerezze. Az indítványozó ezért többször is írásban kérte az orvosigazgatótól és az ápolási igazgatótól az eredeti állapot visszaállítását, majd ezen igényének szóban is többször hangot adott. Később emiatt konfliktus alakult ki az indítványozó és az orvosigazgató között, amely eredményeként a kórház főigazgatója 2015. február 17-én az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyát azonnali hatállyal rendkívüli felmentéssel megszüntette. A rendkívüli felmentés indokolása szerint az indítványozó az új munkatársát nem volt hajlandó befogadni és betanítani, ezzel hátráltatta a betegellátást, valamint az új adminisztrátorral kapcsolatos negatív véleményének a betegek előtt is hangot adott. Az indítványozó magatartásával megvalósította a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 33/A. § (1) bekezdés a)–b) pontjaiban meghatározott felmentési okokat.
- [4] Az indítványozó kereseti kérelemmel fordult a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, és kérte annak megállapítását, hogy közalkalmazotti jogviszonyát jogellenesen szüntették meg, ennek jogkövetkezményeként pedig 8 havi távolléti díj és végkielégítés, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperes kórházat. Később az indítványozó a végkielégítés iránti igényét megemelte, és sérelemdíjat is kért.
- [5] 2.1. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 7.M.146/2015/20. számú, 2016. február 8-án kelt közbeneső ítéletével megállapította, hogy az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyának rendkívüli felmentéssel történt megszüntetése jogellenes volt. Az ítélet rámutatott, hogy az indítványozónak nem volt munkaköri kötelezettsége az új adminisztrátor betanítása, ráadásul a magas napi betegszám mellett ügyelnie kellett a gyorsaságra, amelyet az asszisztensi végzettségű, de adminisztrátorként rutintalan új munkatárs lassított volna. A bíróság álláspontja szerint az új adminisztrátor betanítása alapvetően az alperes kórház feladata lett volna, hosszabb felkészülési idő biztosításával. A bíróság azt sem látta bizonyítottnak, hogy az indítványozó bármivel is hátráltatta volna a betegellátást, mert az ellátott betegek száma nem csökkent, az indítványozó éppen ezt kívánta

megőrizni, e törekvése pedig alapvetően megegyezett az alperes kórház érdekével is. Így ugyan az indítványozó együttműködési kötelezettségének megszegése megállapítható volt, annak mértéke nem érte el azt a szintet, hogy jogviszonyát ezért rendkívüli felmentéssel meg lehetett volna szüntetni.

- [6] 2.2. A közbenső ítélet ellen az alperes kórház fellebbezett, az indítványozó pedig csatlakozó fellebbezést terjesztett elő. Ezek alapján eljárva a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2016. június 2-án kelt, 1.Mf.20.672/2016/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította. A Miskolci Törvényszék szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat nem teljes körűen értékelte, egyes tanúvallomások lényeges részeit nem vonta mérlegelési körébe. A kiegészített tényállás alapján a Miskolci Törvényszék kiemelte, hogy az együttműködési kötelezettség a munkavállaló legalapvetőbb kötelezettsége, melynek megszegése önmagában is okszerűen vonhatja magával a munkáltató által alkalmazott jogkövetkezményt. Az indítványozó megszegte e kötelezettségét, amikor az új adminisztrátornak még az ötnapos betanulási időszak alatt sem tette lehetővé, hogy a számítógépet használva az új munkájához szükséges speciális ismereteket elsajátíthassa; ehelyett az új munkatárs befogadásától elzárkózott, a munkáltatói utasítás helyességét kifogásolta, annak megfelelő tevékenység folytatására nem volt hajlandó. Mindezek alapján az alperesi intézkedés okszerű volt, így a Miskolci Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította.
- [7] 2.3. Az ügyben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, a Kúria azonban a 2017. július 5-én kelt, Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítéletével azt nem találta alaposnak, és a Miskolci Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria is megállapította, hogy az indítványozó az adminisztrátor átirányításával kapcsolatos munkáltatói intézkedést nem fogadta el, a hozzá rendelt adminisztrátor betanulását akadályozta, elégedetlenségének pedig többször is hangot adott. Emellett kötelezettségszegésként, és a rendkívüli felmentés indokaként értékelte a Kúria az indítványozó 2015. február 17-én tanúsított „botrányos” viselkedését is. Mindezek alapján a Kúria szerint a Miskolci Törvényszék a tényállás okszerű értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó magatartása megalapozta jogviszonyának rendkívüli felmentéssel történő megszüntetését, így a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] 3. Az indítványozó a Miskolci Törvényszék és a Kúria ítéletei ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve azok megsemmisítését, mivel azokat alaptörvény-ellenesnek tartotta. Előadta, hogy a Miskolci Törvényszék elnöke a törvényszék 2016. évi ügyelosztási rendjét az ítélet meghozatala után, 2016. június 6-án fogadta el és tette közzé a bíróság honlapján, 2015. december 10. helyett. Kifogásolta azt is, hogy a Kúriától nem kapott tájékoztatást az ítélet meghozatala előtt arról, hogy milyen összetételű tanács és mikor fogja elbírálni a felülvizsgálati kérelmét.
- [9] 3.1. Az alkotmányjogi panasz felhívta a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 8. §-át, melynek értelmében: „(1) Senki sem vonható el törvényes bírójától. (2) A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.” Utalt továbbá a 9. § (1) bekezdésére is, amely szerint: „Az ügyelosztási rendet – a bírói tanács és a kollégiumok véleményének ismeretében – a bíróság elnöke határozza meg, legkésőbb a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig. Az ügyelosztási rend a tárgyéven szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható.” Ezek alapján az indítványozó szerint az ügyben eljáró bíró csak akkor tekinthető törvényes bírónak, ha kijelölése az ügy tárgyalására a szignálást megelőzően elfogadott aktuális ügyelosztási rend alapján történik. Ennek alátámasztásaként az alkotmányjogi panasz hivatkozott a 21/2014. (VII. 15.) AB határozat indokolásának [75]–[76] bekezdéseiben írtakra is. A 2016. évre érvényes ügyelosztási rend késedelmes elfogadásából az indítványban írtak szerint következik, hogy az indítványozó ügyét – és 2016. január 1., valamint 2016. június 6. között a Miskolci Törvényszék valamennyi ügyét – önkényesen, a törvény által rendelt és pártatlan bíróhoz való jogot sértően szignálták ki. Mindezekről az indítványozó saját bevallása szerint csak 2017. október 3-án, közvetlenül az alkotmányjogi panasz beadása előtt szerzett tudomást. Az indítványozó a Miskolci Törvényszéken az ügyében eljáró bírói tanács tagjait nem fogadja el törvényes bírónak. Az elfogult ítélet gyanúját az alkotmányjogi panasz szerint fokozottan felveti az, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú közbenső ítéletet a bizonyítékok felülmérlegelésével

megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította. E körülményekre tekintettel az indítványozó a másodfokú bíróság eljárását az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal – ezen belül a törvényes bíróhoz való joggal és a pártatlan ítéletelés követelményével – ellentétesnek tartja. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint a törvényes bíróhoz való jog sérelme önmagában elegendő a Miskolci Törvényszék ítéletének megsemmisítéséhez, az alaptörvény-ellenesség megállapításához ezen kívül semmilyen más indok nem szükséges.

- [10] 3.2. A Kúria ítéletével összefüggésben az indítványozó előadta, hogy azt tárgyaláson kívül eljárva hozták meg, és előzetesen a tanács elnökétől nem kapott tájékoztatást arról, hogy az ügyben milyen összetételű tanács és mikor fog eljárni. Ez pedig a pártatlan eljáráshoz való jogot sérti, mert megakadályozza a tanács tagjaival szembeni kizárási kérelem előterjesztésének a lehetőségét. Ez az alkotmányjogi panasz szerint azért bír kiemelt jelentőséggel a konkrét ügyben, mert a Kúria az indítványozó számára kedvezőtlen másodfokú jogerős ítélet hatályában fenntartotta. A tájékoztatás elmaradásával az indítványozó szerint a Kúria megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és a pártatlanság követelményét.
- [11] Az alkotmányjogi panasz a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 275. § (2) bekezdését is idézte, amely szerint: „[a] Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül, kivéve, ha a pert hivatalból megszünteti, vagy ha a határozatot hozó bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva, illetve a határozat meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben a törvény értelmében kizáró ok áll fenn.” A Kúriának ezért a jelen ügyben is hivatalból kellett volna vizsgálnia azt, hogy az első- és másodfokú bírói tanácsok szabályszerűen voltak-e megalakítva. E kötelességének „a Kúria eljáró tanácsa vétkezen nem tett eleget”. A Kúriának a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hivatalból hatályon kívül kellett volna helyeznie a Miskolci Törvényszék jogerős ítéletét. Ennek elmaradása az alkotmányjogi panasz szerint ugyancsak sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [12] Az indítványozó a két támadott ítélet végrehajtásának a felfüggesztését is kérte.
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [14] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [15] 5. Az Abtv. 27. §-a értelmében: „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.” Az indítványozó kifogásolta a Miskolci Törvényszék 1.Mf.20.672/2016/5. számú ítéletét és a Kúria Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítéletét is, figyelemmel azonban arra, hogy az ügyben felülvizsgálat volt folyamatban, az Abtv. 27. §-a szerinti „bírói eljárást befejező”, és alkotmányjogi panasszal támadható döntésnek a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete minősül. A másodfokú döntés érdemi vizsgálatának – az Abtv. 27. §-án kívül – akadályát képezi az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt, az indítvány előterjesztésére nyitva álló határidő is. Az Alkotmánybíróság ezért a befogadási eljárást a Kúria Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítélete vonatkozásában folytatta le.
- [16] 6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az (1b) bekezdés e) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-elle-

nesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A befogadhatóság e követelményeinek a jelen alkotmányjogi panasz nem tesz eleget.

- [17] 6.1. Az indítványozó a Kúria ítéletét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva támadta, mivel azt tárgyaláson kívül eljárva hozták, és előzetesen a tanács összetételéről nem kapott tájékoztatást, így velük szemben kizárási kérelmet nem terjeszthetett elő. A Kúria döntésével kapcsolatos másik kifogása pedig az volt, hogy az ítélet – az indítványozó értelmezése szerint – a régi Pp. szabályait megsértve nem helyezte hatályon kívül a Miskolci Törvényszék jogerős ítéletét amiatt, mert a korábban eljárt bírói tanácsok nem voltak szabályszerűen megalakítva.
- [18] 6.2. Az elsőként felhozott kifogás kapcsán az Alkotmánybíróság utal a régi Pp. 274. § (1) bekezdés első mondatára, amely szerint: „A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálja el, kivéve ha a felek bármelyike tárgyalás tartását kéri, vagy a Kúria a tárgyaláson való elbírálást szükségesnek tartja.” E törvényhely alapján az indítványozó nem volt elzárva attól, hogy az ügyében tárgyalás tartását kérje, melynek következtében a felülvizsgálati tanács elnökének kötelessége lett volna a tárgyalás határnapját kitűzni. Emellett az indítványozó nem hivatkozott az esetleges kizárás alapjául szolgáló konkrét okra az eljárt felülvizsgálati tanács tagjait illetően; a kizárás ötletét csak utólag, a meghozott ítélet tartalmának ismeretében, pervesztessége miatt vetette fel.
- [19] 6.3. Az indítványozó másodikként említett érve kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kúria eljáró felülvizsgálati tanácsa – mint az ügyben az eljárást befejező döntést meghozó bírói fórum – kapcsán maga az alkotmányjogi panasz sem tartalmaz hivatkozást arra, hogy annak összetétele az ügyelosztási rend szempontjából aggályokat vetne fel. A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletén keresztül az indítványozó a Miskolci Törvényszék eljáró tanácsának összetételét is kritikálta; azonban egyrészt ennek az indítványi elemnek az érdemi vizsgálata a jelen alkotmányjogi panasz-eljárásban a fent írt forma feltételeknek való meg nem felelés miatt nem lehetséges (e tekintetben az indítvány elkésett, és nem is a bírósági eljárást befejező döntésre irányul); másrészt pedig az indítványozó az alaptörvény-ellenesség indokaként visszatérő módon keresete elutasítására hivatkozott, különösen amiatt, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú közbenső ítéletben foglaltakhoz képest a bizonyítékokat felülmérlegelte.
- [20] A pervesztes indítványozó ezzel a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta, de az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéséhez nem kapcsolt relevánsnak tekinthető és érdemi vizsgálatra alkalmas alkotmányjogi érvelést. Az Alkotmánybíróság már több esetben hangsúlyozta: „Nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott formai követelménynek a beadvány, ha az a támadott bírói döntéssel lezárt eljárások leírását és pusztán a törvényességi szempontú kritikáját, valamint az indítványozó szerint az Alaptörvény ezáltal sérülni vélt szabályai idézését tartalmazza, azok tényleges összekapcsolása nélkül” {3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [13]; 3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3198/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [9]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- „Amint arra a 148/D/2011. AB határozat is rámutatott, »[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – pervesztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]« (ABH 2011, 2347, 2352.). Az indítvány azt célozza, hogy a Kúria által eldöntött tény- és jogkérdéseket mintegy negyedfokú bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a Kúria álláspontjától eltérően értékelje” {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [21] 7. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy jelen esetben az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz releváns, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvető indokolást.
- [22] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt,

figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra, visszautasította, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2057/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3291/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 7.Pkf.26.228/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Kodela Ügyvédi Iroda (1121 Budapest, János Zsigmond utca 34/b.) által képviselt indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók a Fővárosi Ítéltábla 7.Pkf.26.228/2017/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 52.Pf.633.993/2017/4. számú végzése ellen terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2017. november 24-én, a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2017. december 6-án érkezett be. Az indítványozók jogi képviselőjük Alkotmánybíróság előtti eljárásra vonatkozó meghatalmazását 2018. január 29-én csatolták. A beadvány a támadott bírói döntéseket az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel tartotta ellentétesnek.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az indítványozók hosszabb ideje használtak és birtokoltak egy M. község külterületi, legelőterületen álló, „kivett major” besorolású ingatlan állatállományuk legeltetésére. Az ingatlan tulajdonosi háttere időközben többször változott: 1961-től 2002-ig egy mezőgazdasági termelőszövetkezet földhasználati jogában állt, majd 2002-től 2009-ig az átalakult mezőgazdasági szövetkezet tulajdonában, 2010-ben pedig az ingatlan adás-vétellel megszerezte egy ingatlanforgalmazó és ingatlanfejlesztő kft. (a továbbiakban: alperes) Az indítványozók bizonyos ideig bérleti díjat fizettek a szövetkezet részére, valamint évekkel korábban az ingatlanon különböző munkálatokat végeztek (egyes munkákat 6–7 évvel, másokat 10 illetve 20 évvel a pert megelőzően; pl. „házilagos kivitelezésben” az ott található istálló és juhhodályon tetőfedő palák kicserélése, ajtók beszerelése, kút fúratása, villany bevezetése, karám javítása). 2016. január 26-án az indítványozók – és egy további felperes – keresetet terjesztettek elő, és kérték a bíróságtól, hogy állapítsa meg tulajdonszerzésüket az ingatlanon, fejenként 1/30-ad tulajdoni hányad arányban, ráépítés jogcímén. Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy az általuk elvégzett munkálatok olyan értéknövelő beruházások voltak, amelyek a javukra a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 137. § (3) bekezdése alapján dologi jogi igényt keletkeztettek. Előadták azt is, hogy nem volt tudomásuk arról, hogy az alperes 2010-ben az ingatlan megvásárolta, de amikor őket az ingatlan elhagyására felszólították, keresték a jogvita peren kívüli rendezésének a lehetőségét az alperessel, és több alkalommal vételi, illetve bérbe vételi ajánlatot is tettek a teljes ingatlanra, azonban ezektől az alperes elzárkózott. A bíróság az indítványozók keresetlevelét először idézés kibocsátása nélkül elutasította, majd az ismételt benyújtást követően az indítványozókon kívüli III. rendű felperes a keresetét nem tartotta fenn. Később az indítványozók keresetüket megváltoztatták, és tulajdonjog-változás ingatlan-nyilvántartási bejegyzése tűréseire is kérték kötelezni az alperest.
- [4] 2.1. A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a 2017. március 1-jén kelt, 1.P.21.014/2016/19. számú ítéletével az indítványozók keresetét elutasította. Vizsgálta, hogy az indítványozók által hivatkozott építkezés megfelel-e a ráépítés törvényi feltételeinek, és úgy találta, hogy azok karbantartási, az ingatlan célhoz kötött használhatóságának fenntartására irányuló, állagmegóvó és javítási munkálatoknak minősülnek. A bíróság arra is rámutatott, hogy az indítványozók a bíróság felhívása ellenére a tények előadására vonatkozó kötelezettségüknek nem tettek maradéktalanul eleget (különösen az elvégzett munkák pontos ideje, költségei, kivitelezési módja, fényképes vagy okiratokkal történő igazolása tekintetében), és nem teremtettek összhangot az általuk hivatkozott

tulajdonjog-szerzési jogcím és a kereseti tényelőadás között sem, mert nem tettek tényelőadást arról, hogy az általuk javított, felújított épületek miként felelnek meg az építésügyi előírásoknak, egyáltalán jogilag létezők-e. A bíróság ezért az előadott tények vizsgálatára szorítkozott, melyek kapcsán nem volt szükséges különleges szakismeret bevonására annak megállapításához, hogy azok egyértelműen az ingatlan használata során szükségessé vált állagmegóvást, felújítást valósítottak meg, nem pedig tulajdonjogot keletkeztető új építkezést, vagy szerkezetet érintő, jelentős átalakítást, bővítést. A bíróság hangsúlyozta: „[a] perben bizonyítás lefolytatásának csak az előadott tények alapján, a tényeken alapulóan, azokhoz kötődően van helye. A kettő – tényelőadás és a vitatott tények tekintetében bizonyítás – sorrendje az eljárásjogi szabályok és az általános logika szerint sem fordítható meg. A felperesek mindvégig szakértői bizonyítás lefolytatását kérték, azonban nem adtak elő olyan tényeket, melyekre nézve e bizonyításnak helye lehetett volna.” A ráépítés mint tulajdonjog-szerzési jogcím ténybeli alapjainak hiánya miatt a bíróság a keresetet nem találta megalapozottnak; megjegyyezve ugyanakkor, hogy az indítványozók számára a legkedvezőbb megoldás a jogvita alperessel való kompromisszumos rendezése volna, melynek eredményeként esetleg kötelmi jogcímen használhatnák az ingatlant, ennek hiányában a beruházásaik ellenértékét a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alapján érvényesíthetik.

- [5] 2.2. Az ítélet ellen az indítványozók fellebbeztek, ezt azonban a Fővárosi Törvényszék a 2017. június 6-án kelt, 52.Pf.633.993/2017/4. számú végzése hivatalból elutasította.
- [6] A végzés indokolása szerint az indítványozók az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új tárgyalásra és új határozat hozatalára utasítását kérték, fellebbezésük azonban hiányos volt, mert a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 235. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére nem tartalmazta annak előadását, hogy mennyiben kérik az ítélet megváltoztatását. A másodfokú bíróság – a fellebbezés elutasításának terhével – felhívta az indítványozókat annak előadására, hogy „az ítélet megváltoztatását mennyiben (hogyan) kérik, ennek megfelelően jelöljék meg a fellebbezéssel vitássá tett követelés(rész) értékét (ha a fellebbezés a keresetnek való teljes helyt adásra irányul, akkor ez a perbeli ingatlan 2/30 tulajdoni hányadának értéke), és amennyiben ennek 8 %-a több, mint a már megfizetett [...] fellebbezési illeték, a különbözetet is fizessék meg.” Az indítványozók azonban a hiánypótlásra felhívásnak határidőn belül nem tettek eleget, a régi Pp. egyértelmű, értelmezést nem igénylő rendelkezése ellenére sem. „A másodfokú bíróság kiemeli: ha a törvény azt írja elő, hogy a fellebbezésben elő kell adni, hogy a fél az ítélet megváltoztatását mennyiben kéri, akkor ez a rendelkezés semmiképpen nem értelmezhető úgy, hogy a fellebbezésben nem kell előadni, hogy a fél az ítélet megváltoztatását mennyiben kéri.” A bíróság szerint nincs olyan rendelkezés a régi Pp.-ben, amely szerint ha a fél a régi Pp. 252. § (3) bekezdését tartja alkalmazandónak, akkor ez mentesítené őt a régi Pp. 235. § (1) bekezdésében meghatározott szükségszerű tartalmi elemek előadásának kötelezettsége alól. A régi Pp. 121. § (1) bekezdés e) pontja értelmében a felperesnek már a keresetlevélben elő kell adnia a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmét, ezért nem hivatkozhat arra a másodfokú eljárás során, hogy majd csak az elsőfokú ítélet esetleges hatályon kívül helyezése után fogja előadni, milyen ítéletet hozzon a bíróság. Miután az indítványozók a bíróság felhívása ellenére kifejezetten elzárkóztak az elsőfokú ítélet megváltoztatása iránti kérelem előterjesztésétől, beadványukból tartalmilag sem lehetett megállapítani, hogy az milyen módon történő megváltoztatásra irányulhat, hiszen a bíróság nem tulajdoníthat olyan tartalmat a fél beadványának, amely ellentétes a fél egyértelműen kifejezett szándékával.
- [7] 2.3. Az indítványozók a Fővárosi Törvényszék végzése ellen fellebbeztek, azonban a Fővárosi Ítéltábla a 2017. szeptember 15-én kelt, 7.Pkf.26.228/2017/2. számú végzéssel a másodfokú bíróság végzését helyben hagyta.
- [8] A végzés indokolásában az ítéltábla a régi Pp. 235. § (1) bekezdés első mondata alapján hangsúlyozta, hogy a fellebbezésnek szükségszerűen tartalmaznia kell a határozott fellebbezési kérelmet. A bírói gyakorlatra utalva az ítéltábla azt is kifejtette, hogy a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését kérni – a megváltoztatás kérése nélkül – csak akkor elegendő, ha a fél valamely, a régi Pp. 157. §-a szerinti per-megszüntetési ok fennállására hivatkozik, illetve ha a régi Pp. 252. § (1) bekezdése alapján kéri a hatályon kívül helyezést. Azonban az indítványozók „fellebbezésükben, illetőleg a hiánypótlást követően előterjesztett beadványukban sem a per megszüntetését nem indítványozták, sem olyan a [rég]i Pp. 252. § (1) bekezdése szerinti súlyos eljárási szabálysértésre nem hivatkoztak, amely az ítélet kötelező hatályon kívül helyezését vonná maga után.” A régi Pp. 252. § (3) bekezdését, 253. § (1) bekezdését és 228. § (4) bekezdését elemezve a bíróság kimondta, hogy ha az indítványozók az elsőfokú ítélet megalapozatlanságát állítják, nem elég önmagában a határozat hatályon kívül helyezését kérniük, hanem azt is pontosan meg kell jelölniük, hogy a tényállás mely részét tartják oksze-

rútlennek vagy iratellenesnek, ezt milyen módon lehet orvosolni, és ebben az esetben milyen érdemi döntés felel meg az általuk helyesnek tartott tényállásnak. Ezekre figyelemmel rendelte el a másodfokú bíróság a fellebbezés tartalmi hiányainak pótlását, egyértelműen figyelmeztetve az indítványozókat, hogy a hiánypótlás elmaradása esetén a fellebbezést hivatalból el fogja utasítani. Ezt követően a másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a fellebbezés a hiánypótlást követően sem felel meg a régi Pp. 235. § (1) bekezdésében szereplő tartalmi követelményeknek, mert az indítványozók az iratellenességre és az ítélet hiányosságaira történő hivatkozáson kívül kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezését kérték, az általuk helyesnek tartott érdemi döntésre irányuló kérelmet nem adták elő. Az indítványozók által támasztott szakértői bizonyítás igénye nem mentesíti őket attól, hogy saját számításuk alapján, határozott kérelem formájában megjelölik, mennyiben kérik az ítélet megváltoztatását. Az ítéletvégül azt is kimondta, hogy alaptalanul hivatkoztak az indítványozók arra, hogy a hatályon kívül helyezés a megváltoztatás egyik fajtája, ugyanis a megalapozatlanság miatti hatályon kívül helyezés nem tartozik a fél rendelkezési joga alá, arról a másodfokú bíróság jogosult dönteni, akár a fél kérelmének hiányában is.

- [9] 3. Az indítványozók a Fővárosi Ítéletvétség 7.Pkf.26.228/2017/2. számú végzés ellen – a Fővárosi Törvényszék 52.Pf.633.993/2017/4. számú végzésére is kiterjedően – alkotmányjogi panaszt nyújtottak be, kérve azok megsemmisítését, mivel azokat ellentétesnek tartották a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal és a jogorvoslat-hoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés].
- [10] 3.1. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozók a pertörténet rövid ismertetését követően, az Alkotmánybíróság korábbi határozataira hivatkozással kifejtették, hogy azért tartják a jogorvoslat-hoz való jogot sértőnek a támadott végzéseket, mert azok nem felelnek meg annak a követelménynek, hogy a jogorvoslatnak hatékony-nak kell lennie, és képesnek kell lennie arra, hogy a döntés által okozott sérelmet orvosolja. Tévesnek minősítik a bíróságok jogértelmezését a régi Pp. 235. § (1) bekezdése vonatkozásában, mert szerintük abból nem vezethető le olyan jogértelmezés, amely szerint a lényeges eljárási szabálysértésre hivatkozó fellebbezés esetén is meg kellene jelölni, hogy a fellebbező fél milyen érdemi döntést kíván a bíróságtól. A régi Pp. 252. § (3) bekezdését összevetve a 235. § (1) bekezdésével az állapítható meg az indítványozók szerint, hogy ha a fellebbező megítélése szerint a megtámadott határozat olyan súlyos fogyatékoságban szenved, amelyet csak hatályon kívül helyezéssel és az eljáró bíróság új eljárásra kötelezésével lehet orvosolni, akkor jogosult a fellebbező csupán ilyen tartalommal, tehát kifejezetten a hatályon kívül helyezést kérve előterjeszteni a fellebbezést. Az indítványozók megerősítették, hogy a támadott határozat kifejezett megváltoztatása iránti kérelmet objektív okból nem terjesztettek elő, mert szakértői bizonyítás nélkül – amely álláspontjuk szerint megállapíthatná a kérelmezők megszerzett tulajdoni hányadának mértékét – az eljáró másodfokú bíróságnak nincs is módja arra, hogy egy ilyen kérelmet teljesítsen. A régi Pp. hivatkozott rendelkezései alapján úgy látják, hogy a „határozat megváltoztatását” úgy is lehet értelmezni, hogy az mindazt jelenti, ami nem minősül helybenhagyásnak, így a hatályon kívül helyezés is a megváltoztatás egyik fajtájaként definiálható. Az indítványozók ezért úgy vélik, hogy fellebbezésükben maradéktalanul eleget tettek a régi Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltaknak.
- [11] Az indítványozók eseti döntésekre és jogirodalmi álláspontokra hivatkozással azt is állították, hogy a Fővárosi Ítéletvétség az ügyükben indokolás nélkül eltért a bírói gyakorlattól, amikor nem bírálta el érdemben a fellebbezésüket, ezzel elzárva őket a hatékony jogorvoslat lehetőségétől.
- [12] 3.2. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme kapcsán az indítványozók arra hivatkoztak, hogy ezt maga után vonja a jogorvoslat-hoz való jog sérelme, hiszen „amennyiben valamely eljárás során valakit az Alaptörvénybe ütköző módon megfosztanak attól, hogy a jogos érdekét sértő döntéssel szemben hatékony jogorvoslattal éljen, az ilyen eljárás semmiképpen sem tekinthető tisztességesnek.” Az alkotmányjogi panasz ezt követően ismételt a régi Pp. 235. §-a téves és logikátlan értelmezését, valamint a „következetes bírói joggyakorlat” indokolás nélküli figyelmen kívül hagyását említi, utóbbi kapcsán utalva az indokolt bírói döntéshez való jogra is.
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelelő

a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [14] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [15] 5. Az Abtv. 29. §-a értelmében: „Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Az Abtv. 52. § (1) bekezdése és (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, a kérelem pedig akkor tekinthető határozottnak, ha – egyebek mellett – egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [16] 5.1. Az indítványozók a Fővárosi Ítéletábrla végzését azért tartották az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel ellentétesnek, mert abban az ítéletábrla – összhangban a Fővárosi Törvényszék végzésében foglaltakkal – a régi Pp. 235. § (1) bekezdését nyelvtani és logikai értelmezéssel úgy interpretálta, hogy a fellebbezésnek akkor is szükségszerűen tartalmaznia kell, hogy a fél az ítélet megváltoztatását mennyiben kéri ha a fél a régi Pp. 252. § (3) bekezdését tartja alkalmazandónak [tehát megalapozatlanságra hivatkozik – nem pedig valamely a másodfokú bíróság által nem mérlegelhető vagy mérlegelhető eljárási szabálysértésre, ld. régi Pp. 252. § (1)–(2) bekezdés], és nem várhat a bíróság döntésére irányuló határozott kérelemmel az elsőfokú ítélet esetleges hatályon kívül helyezéséig; ők azonban ilyen kérelmet a bíróság felhívása ellenére sem terjesztettek elő, és fellebbezésükből a bíróság sem tudta a megváltoztatásra irányuló szándékot kiolvasni. Mivel ennek következtében az indítványozók tartalmilag hiányosnak bizonyult fellebbezését a másodfokú bíróság hivatalból elutasította, ezt a végzést pedig a támadott döntésben a Fővárosi Ítéletábrla helybenhagyta, ezért az indítványozók azt állították, hogy ügyükben a jogorvoslat nem volt hatékony, nem tudta orvosolni a sérelmeiket, és bíróságok tévesen értelmezték a régi Pp. 235. § (1) bekezdését és 252. § (3) bekezdését.
- [17] 5.2. Amint az a fent írtakból kitűnik, az indítványozók érvelése tartalmilag a bíróságok azon jogértelmezését kifogásolja, hogy a fellebbezésnek szükségszerű tartalmi eleme annak megjelölése, hogy a fél a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja, akkor is, ha a fellebbezés az elsőfokú ítélet régi Pp. 252. § (3) bekezdése szerinti megalapozatlanságát állítja. A peresztes indítványozók ezzel a számukra (a hiánypótlási felhívásban foglaltak teljesítésének elmaradására is visszavezethetően) kedvezőtlen bírói döntés törvényességi szempontú kritikáját és a fellebbezési kérelem szükségképpen tartalmi elemei eltérő értelmezését adják, de az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseihez nem kapcsolnak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet valószínűsítő, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvető – relevánsnak tekinthető és érdemi vizsgálatra alkalmas – alkotmányjogi érvelést.
- [18] Az Alkotmánybíróság már több esetben hangsúlyozta: „Nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott formai követelménynek a beadvány, ha az a támadott bírói döntéssel lezárt eljárások leírását és pusztán a törvényességi szempontú kritikáját, valamint az indítványozó szerint az Alaptörvény ezáltal sérülni vélt szabályai idézését tartalmazza, azok tényleges összekapcsolása nélkül” {3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [13]; 3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3198/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [9].; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]}. „Amint arra a 148/D/2011. AB határozat is rámutatott, »[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – peresztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]« (ABH 2011, 2347, 2352.). Az indítvány azt célozza, hogy a Kúria által eldöntött tény- és jogkérdéseket mintegy negyedfokú bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a Kúria álláspontjától eltérően értékelje. Az alkotmányjogi panasz az alkotmánybírósági eljárást megelőző bírósági peres eljárásban már eldöntött magánjogi jogvita ismételt eldöntésére irányul. Egy korábbi döntésében, a 3103/2012. (VII. 26.) AB végzésben az Alkotmánybíróság rámutatott: nem fogadható be az indítvány, ha az a bírói döntés és az eljárások – alaptörvény-ellenességet megalapozó indok nélküli – tartalmi, jogi kritikáját tartalmazza.” {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20].; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28].}

- [19] 6. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy jelen esetben az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának megfelelő és az Abtv. 29. §-a szerinti kételyeket felvető, releváns alkotmányjogi indokolást.
- [20] 7. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és az Abtv. 29. §-ban foglaltakra, visszautasította, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2185/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3292/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.170/2017/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró Pintz György (a továbbiakban: indítványozó1.) és egy másik indítványozó (a továbbiakban: indítványozó2.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján nyújtottak be alkotmányjogi panaszt a támadott végzessel szemben. Az alkotmányjogi panaszok – néhány, az indítványozók jogi státuszához igazodó eltérő megfogalmazás kivételével – egyező tartalmúak.
- [2] Az alkotmányjogi panaszok alapjául szolgáló, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) védjegytlrési kérelmet elutasító határozatának bírósági felülvizsgálatára irányuló iparjogvédelmi nemperes eljárásban (a továbbiakban: az eljárás) megállapított tényállás szerint az indítványozó1. által képviselt gazdasági társaság ellenérdekű félként vett részt. A bírósági eljárás előzményeként a Hivatal az ellenérdekű fél tlrlési kérelmét elutasította, és őt eljárási költség megfizetésére kötelezte. A Hivatal határozatának felülvizsgálata iránt mindkét fél bírósághoz fordult. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék a felek megváltoztatási kérelmeit részben alaposnak találta. A végzés ellen az ellenérdekű fél fellebbezéssel élt.
- [3] A Fővárosi Ítéltábla előtt folyó másodfokú eljárás során a kérelmező szóbeli meghallgatás iránti kérelmet terjesztett elő a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.) 93. § alapján. A meghallgatásra a másodfokú bíróság határnapot tűzött ki, arra a feleket – képviselőik útján – megidézte. A meghallgatásról felvett 7. számú jegyzőkönyv rögzíti, hogy a megidézettek közül az ellenérdekű fél képviselője szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, a bíróság a megjelent, az ellenérdekű felet képviselő szabadalmi, védjegy és jogi irodánál alkalmazásban álló szabadalmi ügyvivőjelölteket arról tájékoztatta, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 73/C. § (1)–(2) bekezdéseire tekintettel, valamint a 73/C. § (5) bekezdésének analóg alkalmazása folytán nem járhatnak el képviselőként az ítéltábla előtt, a meghallgatáson hallgatóságként vehetnek részt. A meghallgatáson a kérelmező képviselője összefoglalóan megismételte írásbeli észrevételét, továbbá a költségeire vonatkozó igényét tartalmazó, előzőleg már elektronikusan is előterjesztett beadványt nyújtott be, melynek egy példányát átadta a tárgyaláson jelen lévő szabadalmi ügyvivőjelölteknek. Az ellenérdekű fél az észrevételeit tartalmazó beadványában sérelmezte, hogy a meghallgatáson megjelent ügyvivőjelöltektől a bíróság megtagadta a képviselőként történő eljárásra, a szóbeli nyilatkozat tételére vonatkozó jogot. A szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Szüt.), a Vt., és a régi Pp. egyes rendelkezéseire hivatkozással állította, hogy eljárási szabálysértés történt a bíróság részéről, amelyet azzal lehetne orvosolni, ha az ellenérdekű fél lehetőséget kapna a nyilatkozattételre, melynek szóbeli formájára nem tart igényt, hiszen maga nem is kért szóbeli meghallgatást a másodfokú eljárás során. A Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.170/2017/9. számú, az ügy érdemében hozott végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta. A végzés indoklása szerint az ellenérdekű fél észrevételében megalapozatlanul sérelmezte, hogy a meghallgatáson megjelent szabadalmi ügyvivőjelöltek a képviselőként nem járhattak el. A Fővárosi Ítéltábla érvelése szerint „[a] Vt. 85. § (1) bekezdése értelmében a megváltoztatási kérelemmel kapcsolatos eljárás során meghatalmazottként szabadalmi ügyvivő is eljárhat, 79. §-a pedig úgy rendel, hogy ha e törvényből, illetve az eljárás nem peres jellegéből más nem következik, az eljárásra a régi Pp. általános szabályait megfelelően kell alkalmazni. A Pp. 73/C. § (1) bekezdés c) pontja szerint az ítéltábla előtti eljárásban kötelező jogi képviselőt előíró 73/A. § alkalmazásában jogi képviselőnek kell tekinteni a külön törvényben meghatározott személyeket, pl. a szabadalmi ügyvivőt. A 73/C. § (5) bekezdése kizárja, hogy ügyvédjelölt a jogi képviselőre kötelezett nevében eljárjon. A szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. tör-

vény 1. § (1) bekezdése a szabadalmi ügyvivő számára teszi lehetővé a bíróságok előtti jogi képviselet ellátását, aki 2. § (1) és (2) bekezdései alapján a Kamara tagja és szabadalmi ügyvivői vizsgát tett a 4. § (I) bekezdés c) pontja szerinti legalább hároméves szabadalmi ügyvivőjelölti gyakorlatot követően. Hasonlóan rendelkezik az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény, ami az ügyvédi tevékenység folytatásához – többek között – kamarai tagságot és jogi szakvizsgát ír elő a 13. § (1) bekezdésében és a (3) bekezdés c) pontjában. Ezért az ügyvédjelölt és a szabadalmi ügyvivőjelölt perbeli jogállása azonosnak tekinthető, ennek folytán az ítéletábra elé tartozó ügyekben a felhívott szabály megfelelő alkalmazásával a szabadalmi ügyvivőjelölt nem járhat el.”

- [4] 2. Az indítványozók a másodfokú bíróság jogerős végzése ellen benyújtott panaszukban hivatkoztak a Szüt. 18. § (5) bekezdésére, amely szerint a szabadalmi ügyvivő a megbízás ellátására – ha ezt a megbízó nem zárja ki – szabadalmi ügyvivőjelöltet is igénybe vehet, illetve a Szüt. 27. § (1) bekezdésének második mondatára, amely a szabadalmi ügyvivőjelölt eljárását a Kúria előtt zárja ki. Sérelmezték, hogy az ügyvivőjelöltek képviseleti jogának visszautasításakor a Fővárosi Ítéletábra figyelmen kívül hagyta az utóbbi rendelkezést, és a 3026/2015. (II. 9.) AB határozatra (Indokolás [27]) hivatkozással állították, hogy az eljárásban előállt helyzetre vonatkozó jogszabályi rendelkezés egyértelmű tartalma analógia alkalmazását nem tette volna lehetővé a bíróság számára, ezért a másodfokú bíróság *contra legem* döntése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvét, illetve az R) cikk (2) bekezdését, mely szerint a jogszabályok mindenkire – így a bíróságokra is – kötelezőek. Kifogásolták továbbá, hogy a Fővárosi Ítéletábra a XXVIII. cikk (1) bekezdésében a tisztességes eljáráshoz biztosított alapjog részjogosítványként elismert indokolt bírói döntéshez való joguk sérelmét okozta azzal, hogy nem adta indokát, miért nem alkalmazta a Szüt. 27. § (1) bekezdésének második mondatát. Az indítványozók szerint a támadott végzés a XII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjogukat is sérti. Érvelésük szerint a szabadalmi ügyvivők és ügyvivőjelöltek tevékenységének tartalmát, korlátait jogszabályok rögzítik, így az alkalmazandó jogszabályi rendelkezés önkényes, jogellenes figyelmen kívül hagyása korlátozza őket foglalkozásuknak jogszabályi tartalma szerinti szabad gyakorlásában, azaz a megbízó képviseletének ellátására vonatkozó kötelezettség teljesítésében, nevezetesen abban, hogy indítványozó1. munkáltatói utasítása alapján ügyvivőjelöltjei helyette a bíróság előtt eljárjanak, indítványozó2. pedig munkáltatójának utasításai szerint eljárjon képviselőként.
- [5] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [6] 3.1 A panasz befogadhatóságának feltételei közül elsőként az indítványozók Abtv. 27. § szerinti érintettségét vizsgálta az Alkotmánybíróság. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben való érintettség az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszhoz is szükséges feltétele: alkotmányjogi panasszal az a személy fordulhat az Alkotmánybírósághoz, akinek az Alaptörvényben biztosított jogát a bíróság döntése megsértette. Indítványozó1. szabadalmi ügyvivőként az ellenérdekű félnek volt a meghatalmazott képviselője. Erre a tényre figyelemmel az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy indítványozó1. a saját jogsérelmét állítva nyújtotta-e be panaszát, amikor ügyvivőjelöltjei képviseleti jogának visszautasítása kapcsán az indokolt bírói döntéshez, illetve foglalkozása szabad gyakorlásához való joga sérelmét állította. E kérdés megítélése során az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy a polgári eljárásbeli képviselet lényege a fél nevében, és helyett történő eljárás, a képviselt fél jogai érvényesítésének elősegítése. A képviselő cselekményei, esetleges mulasztásai, nyilatkozatai által közvetlenül a képviselt fél válik jogosítottá, illetve kötelezetté, és csak kivételesen fordulhat elő, hogy a képviselő tevékenysége nem tudható be a képviselt félnek. Indítványozó1. képviselői tevékenységének jelentőségét erősítette az ítéletábra előtt folyó másodfokú eljárásban, hogy a Vt. 79. §-a folytán alkalmazandó régi Pp. 73/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján a fellebbezést előterjesztő fél számára a jogi képviselet kötelező, ezért a fellebbező ellenérdekű fél az eljárás ezen szakaszában hatályos eljárási cselekményeket, nyilatkozatokat a régi Pp. 73/B. § (1) bekezdésé-

nek fő szabálya szerint csak jogi képviselője útján tehetett. Jelentőséget tulajdonított az Alkotmánybíróság indítványozó1. érintettsége vonatkozásában annak is, hogy a szabadalmi ügyvivői iroda a megbízással kapcsolatban az ügyfélnek okozott kárért a Polgári Törvénykönyv szabályai szerint felel (Szüt. 21. §), a szabadalmi ügyvivőt pedig tevékenységével kapcsolatos kötelezettségének megszegése miatt fegyelmi felelősség terheli (Szüt. 22–25/A. §). Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a panasz alapjául szolgáló eljárásban meghatalmazott képviselőként eljáró indítványozó1. jogaira és kötelezettségeire a másodfokú bíróságnak a képviseleti jog gyakorlásával kapcsolatos döntése kihathatott, ezért őt érintettnak tekintette.

[7] Indítványozó2. szabadalmi ügyvivőjelölt, aki a Szütv. 27. § (1) bekezdés alapján munkáltatójának utasítása szerint jogosult bíróság és egyéb hatóság előtt eljárni. A másodfokú bíróság előtt tartott meghallgatáson indítványozó2. munkáltatója utasítását követve a meghallgatáson megjelent, kötelezettségét teljesítette, fegyelmi felelősségre a képviseleti tevékenység ellátatlansága miatt – tekintettel a bírói döntésre – nem vonható. A szabadalmi ügyvivőjelölt a képviselt féllel nem állt szerződéses viszonyban, anyagi felelősség a képviselt féllel szemben nem terheli [Szüt. 27. § (2) bekezdés]. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a másodfokú bíróság támadott döntése indítványozó2.-t közvetlenül nem érinti, jogaira és kötelezettségeire a döntés nem hat ki, érintettsége hiányában panaszja érdemben nem volt tovább vizsgálható.

[8] 3.2 Az alkotmányjogi panasz jogorvoslati funkciója feltételezi az érintett személy Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét is, az Abtv. 27. § a) pontja értelmében alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Indítványozó1. panasz a feltételnek csak részben tesz eleget. Nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az R) cikk, ezért annak sérelmére nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani [lásd pl. 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89], 3005/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [21], 3088/2018. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [17]]. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén [...] lehet alapítani” [3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]], indítványozó1. azonban visszaható hatályú jogalkalmazást a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított.

[9] Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a bírósági nemperes eljárásban képviselőként eljáró indítványozó1.-nek van-e a képviselt féltől független, őt magát megillető joga az indokolt bírói döntéshez. Az Alkotmánybíróság 3179/2018. (VI. 18.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) az ügyvédekre vonatkozóan úgy foglalt állást, hogy a hatósági eljárásban képviselőként eljáró ügyvédet megilleti a tisztességes eljáráshoz való jog. „Az ügyvéd jogi képviselőként történő eljárás részvételének lehetősége feltétlenül szükséges eleme a tisztességes eljáráshoz való jognak. Következésképpen a tisztességes eljáráshoz való jog nemcsak közvetlenül a hatósági eljárás ügyfelét, hanem annak jogi képviselőjét is megilleti, hiszen ennek hiányában az eljárás képviselőt kiüresedne akkor, ha a nem személyes eljárásra kötelezett ügyfél jogainak érvényesítésével és kötelezettségeinek teljesítésével összefüggésben eljáró ügyvéddel szembeni hatósági és bírósági fellépés e tekintetben más alkotmányjogi mérce alá tartozna, mint az ügyféllel szemben tanúsított hatósági és bírósági magatartás. Amennyiben az ügyfelet a Ket. 40. §-a alapján képviselő ügyvéd esetében nem lenne megkövetelt a tisztességes hatósági és bírósági magatartás, az ügyvéd nem lenne abban a helyzetben, hogy az általa képviselt ügyfelet a jogai érvényesítéséhez és kötelezettségei teljesítéséhez hozzásegítse...” (Indokolás [49]). Jelen ügyben – figyelemmel az ügyvédek és a szabadalmi ügyvivők iparjogvédelmi nemperes eljárásban hasonló jogállására, és az indítványozó1. érintettsége vonatkozásában kifejtett szempontokra – az Alkotmánybíróság érvényesnek tekinti a szabadalmi ügyvivőként jogi képviselőt ellátó személyre az Abh. idézett megállapítását, ennek alapján a képviseleti tevékenységet érintő döntések vonatkozásában a bírósági eljárásban képviselőt ellátó szabadalmi ügyvivőt az Alkotmánybíróság szerint a megilleti az indokolt bírói döntéshez való jog.

[10] 3.3 Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett megvizsgálnia, hogy indítványozó1.-nek a XII. cikk (1) bekezdése, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító indítványa megfelel-e az Abtv. 29. §-ában meghatározott vagylagos feltételek valamelyikének. Mivel indítványozó1. maga sem állította, hogy a támadott végzés indoklásában megjelenő, a szabadalmi ügyvivőjelöltek képviseleti joga visszautasítását alátámasztó jogértelmezés a támadott végzést érdemben befolyásolta volna, ezért az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy

indítványozó1. indokolása, érvelése alapján vet-e fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést a foglalkozás gyakorlásához, illetve az indokolt bírói döntéshez való jog állított sérelme.

- [11] 3.4 Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés első mondata szerint mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. A 20/2013. (VII. 19.) AB határozat szerint „[v]alamilyen foglalkozás megválasztásának a joga akkor teljes, ha magában foglalja a foglalkozás gyakorlásának lehetőségét is. A foglalkozás szabad gyakorlása – beleértve annak kezdetét és fenntartását egyaránt – a törvényhozás által kijelölt keretek között lehetséges” (Indokolás [30]). Az Alkotmánybíróság szerint a foglalkozás gyakorlásának jogszabályi korlátai szakmai és célszerűségi szempontból indokoltak, alapjogi problémát határesetekben okoznak [21/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 117, 121]. Indítványozó1. sem azt állította, hogy foglalkozása gyakorlásának korlátozása alaptörvény-ellenes lenne, hanem azt, hogy a Szüt. 27. § (1) bekezdésében meghatározott korlátot a bíróság jogértelmezéssel kibővítette, amikor visszautasította szabadalmi ügyvivőjelöltjeinek utasítása szerinti képviseleti tevékenységét az ítéletábla előtt folyó másodfokú eljárásban. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azonban, hogy a szabadalmi ügyvivőre, vagy ügyvivőjelöltre nem csupán a Szüt., hanem más, többek között egy adott eljárásban résztvevő szabadalmi ügyvivő eljárásjogi helyzetét, jogait és kötelezettségeit meghatározó jogszabályok (például a Vet., a régi Pp.) rendelkezéseit is alkalmazni kell. Az Alkotmánybíróság ennek alátámasztására példaként utal arra, hogy a szabadalmi ügyvivőnek a Hivatal döntéseinek felülvizsgálata irántuló eljárásban meghatalmazottként történő eljárása lehetőségét a Vt. 85. § (1) bekezdése, illetve Vt. 79. § (1) bekezdésére figyelemmel alkalmazandó régi Pp. 67. § (1) bekezdés j) pontja, valamint kötelező jogi képviselet esetén 73/C. § (1) bekezdés c) pontja teszi lehetővé, és nem a Szüt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a szabályozás összetettségét indítványozó1. a támadott végzés indokolásában foglaltak ellenére figyelmen kívül hagyta, amikor a komplex szabályozást alapul vevő döntés alaptörvény-ellenességét állította, és lényegében azt kifogásolta, hogy az eljáró bíróság nem azt a jogszabályi rendelkezést alkalmazta, amit szerinte alkalmaznia kellett volna. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban „az alkalmazandó jog meghatározása és annak az értelmezése kizárólag a rendes bíróság feladata” [3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]]. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]]. Az Alkotmánybíróság mindezt értékelve arra az álláspontjára jutott, hogy indítványozó1. érvei törvényességi kifogásokat takarnak, a XII. cikk (1) bekezdés vonatkozásában állított alapjogi sérelem alapvető alkotmányjogi kérdést nem vet fel.
- [12] 3.5. Indítványozó1. tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét indokolt bírói döntéshez való jogára tekintettel állította. Az indokolt bírói döntésre vonatkozóan az Alkotmánybíróságnak az a következetes álláspontja, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bírósági eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Indítványozó1. érvelése szerint azért sérült a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított joga, mert a másodfokú bíróság nem indokolta meg, hogy az adott helyzetre vonatkozó hatályos jogszabályi rendelkezést, a Szüt. 27. § (1) bekezdését miért nem alkalmazta. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott végzés tartalmaz indokolást a szabadalmi ügyvivőjelöltek képviseleti jogával kapcsolatban (7. oldal utolsó bekezdés). Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [47]]. Az a helyzet, hogy az indítványozó a döntés indokolásával nem ért egyet, a bíróság érveit megalapozatlannak, elégtelennek tartja, szakjogi, törvényességi kérdés, amely önmagában nem vet fel alkotmányossági problémát, alapvető alkotmányjogi kérdést.

- [13] 4. Mindezen hiányosságok miatt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat –figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [14] Nem értek egyet a többségi indokolás azon részével, amely a szabadalmi ügyvivő (indítványozó1.) érintettségét megállapította. Véleményem szerint az alkotmányjogi panaszt e tekintetben is – eredményét tekintve hasonlóan a szabadalmi ügyvivőjelölthöz (indítványozó2.-höz) – az érintettség hiánya miatt kellett volna visszautasítani a következők szerint.
- [15] 1. A jelen ügyben felvetődő kérdés az volt, hogy érintettnek minősül-e, és így jogosult-e önállóan (a felektől függetlenül) alkotmányjogi panasz benyújtására az érdemi bírósági döntéssel szemben a szabadalmi ügyvivő, illetve ügyvivőjelölt a képviseleti jogosultságával összefüggésben. A többségi indokolás előbbi esetében igenlő, utóbbi esetében nemleges választ adott a kérdésre, hivatkozással az Abh.-ra.
- [16] 2. Az Abh. és a jelen ügy tényállása, valamint az azok alapján felvetődött alkotmányjogi kérdések nem azonosak az értelmezésem szerint. A különbségek indokolják az Abh.-tól eltérő döntés meghozatalát az indítványozók érintettsége körében.
- [17] 2.1. Az Abh. alapját képező végzés rendelkező része kifejezetten a jogi képviselőre irányult. A versenyhatóság anélkül utasította vissza a jogi képviselő eljárását, hogy az alapul szolgáló versenyjogi jogvita bármely egyéb kérdésében döntött volna. „A Gazdasági Versenyhivatal visszautasítja az Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület és a Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége Közös Jogkezelő Egyesület közös jogi képviselőjének az eljárást” GVH Vj/15/2014. számú végzés első mondata. A végzés utolsó mondata pedig a következő volt: „E végzés ellen a jogi képviselő a közléstől számított 8 napon belül a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtott vagy ajánlott küldeményként postára adott, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz címzett jogorvoslati kérelemmel élhet.”
- [18] Ennek megfelelően az alkotmányjogi kérdés az volt az Abh. esetében, hogy az az eljáró ügyvéd, akinek a képviseleti jogosultságáról egy általa önálló fellebbezéssel is támadható döntést hoznak, jogosult-e alkotmányjogi panasz benyújtására a képviseleti tevékenysége körül kibontakozó jogvita bírósági befejezését követően. Erre adott igenlő választ az Alkotmánybíróság az Abh.-ban.
- [19] 2.2. A jelen ügyben azonban a szabadalmi jogvitát eldöntő végzések nem tartalmazzák rendelkezést a képviselő(k)re nézve. Sem a szabadalmi ügyvivőt, sem az ügyvivőjelöltet nem érinti az érdemi döntés; az a felekre nézve tesz megállapításokat. Ebben az esetben a felek Alaptörvényben biztosított jogának a sérelme merülhetne fel, aminek az elhárítása érdekében természetesen a felek jogosultak alkotmányjogi panaszt előterjeszteni, amiben akár a képviseletüket érintő panaszelemeket is előadhatnak. Erre azonban nem került sor.
- [20] Ezért szükséges hangsúlyozni, hogy a felek helyett – és akár tudomásuk nélkül vagy akaratuk ellenére – a szabadalmi ügyben eljáró képviselő nem jogosult alkotmányjogi panaszt benyújtani a képviseleti jogosultsággal összefüggésben sem.

- [21] 3. A fentiek miatt nem minősül érintettnek a szabadalmi ügyvivő és az ügyvivőjelölt, ezért az alkotmányjogi panaszt erre való hivatkozással kellett volna visszautasítani az Abtv. 29. §-a szerinti alternatív feltételek fennállásának a vizsgálata nélkül.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [22] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom azzal a kiegészítéssel, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a peres eljárásokat vonja a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos védelme alá, az indítványozó viszont peren kívüli eljárással kapcsolatosan tart igényt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének védelmére. Ez nézetem szerint az indítvány befogadásának további akadályát képezi.

Budapest, 2018. július 16.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1597/2017.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273